

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

LEGE

privind Planul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală aferent Programului SAPARD pentru cofinanțarea acestuia de la bugetul de stat

Parlamentul României adoptă prezenta lege

Art.1.- (1) În scopul accesării asistenței financiare nerambursabile acordată României de către Uniunea Europeană în cadrul Programului SAPARD în perioada 2000 – 2006, se aprobă Planul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, prevăzut în anexa care face parte integrantă din prezenta lege.

(2) Fondurile acordate, în perioada de pre-aderare a României, pentru agricultură vor fi în concordanță cu prioritățile adoptării acquis-ului comunitar în România și sunt direcționate pe următoarele măsuri:

a) prelucrarea și marketing-ul produselor agricole și piscicole;

b) îmbunătățirea structurilor în vederea realizării controlului de calitate veterinar și fitosanitar pentru stabilirea calității produselor alimentare și pentru protecția consumatorului;

c) dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale;

d) îmbunătățiri funciare și reparcelare;

e) renovarea și dezvoltarea satelor și conservarea patrimoniului natural;

f) elaborarea și actualizarea registrelor cadastrale;

- g) managementul resurselor de apă pentru agricultură;
- h) investiții în exploatațiile agricole;
- i) constituirea grupurilor de producători;
- j) măsuri de agro-mediu;
- k) înființarea serviciilor de ajutoare și de management pentru personalul din exploatațiile agricole;
- l) dezvoltarea și diversificarea activităților economice pentru generarea de activități multiple și venituri alternative;
- m) silvicultura;
- n) îmbunătățirea pregătirii profesionale, asistență tehnică.

Art.2.- În perioada 2000 – 2006, anual, în bugetul de stat va fi prevăzută, în mod distinct, suma reprezentând o treime din sumele alocate de către Uniunea Europeană cu titlu de asistență financiară nerambursabilă, în cadrul Programului SAPARD.

Art.3.- Planul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, aferent Programului SAPARD, va fi implementat de Ministerul Agriculturii și Alimentației prin programe multianuale aprobate prin hotărâri ale Guvernului, la propunerea Ministerului Agriculturii și Alimentației și a altor instituții interesate, în urma negocierii cu Comisia Europeană.

Art.4.- Condițiile pentru aplicarea art.1-3 din prezenta lege se vor stabili prin acte normative elaborate în concordanță cu Reglementările Comisiei Europene nr.1268/1999 și 2759/1999.

Această lege a fost adoptată de Camera Deputaților în ședința din 3 aprilie 2000, cu respectarea prevederilor articolului 74 alineatul (2) din Constituția României.

p.PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR

Andrei Ioan Chiliman

Această lege a fost adoptată de Senat în
ședința din 7 septembrie 2000, cu respectarea prevederilor
articolului 74 alineatul (2) din Constituția României.

p.PREȘEDINTELE SENATULUI

Constantin Dan Vasiliu

București, 22 septembrie 2000
Nr. 157

PLANUL NATIONAL PENTRU AGRICULTURA SI DEZVOLTARE RURALA

- Draft -

In actuala forma, acest document a fost utilizat pentru elaborarea Planului National de Dezvoltare si urmeaza sa fie imbunatatit, in continuare, prin experienta ce se va obtine dupa:

- (i) primirea proiectelor SPP;**
- (ii) publicarea reglementarilor U.E.;**
- (iii) consultarea expertilor (inclusiv evaluarile ex-ante care sunt programate a se realiza);**

INTRODUCERE

Acest document reprezinta versiunea preliminara a Planului National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala.

Documentul este parte componenta a Planului National de Dezvoltare a Romaniei elaborat in conformitate cu prevederile Hotaririi Guvernului

nr. 749/1999 de catre Agentia Nationala pentru Dezvoltare Regionala si de catre partenerii acesteia.

Planul National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala este documentul de baza care va contribui la implementarea aquis-ului comunitar in perioada de pre-aderare conform Reglementarii (C.E.) 1268/1999.

Planul National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala are urmatoarea componenta:

- Diagnoza spatiului rural romanesc*
- Anexe referitoare la diagnoza spatiului rural romanesc*
- Descrierea strategiei – obiectivele si prioritatile dezvoltarii agriculturii si a spatiului rural*
- Fisele tehnice ale masurilor*
- Alocari financiare pentru masurile propuse*
- Sistemul de implementare a Planului National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala*

Planul National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala fundamenteaza interventiile Programului SAPARD pentru perioada 2000-2006.

In vederea pregatirii in bune conditii a Planul National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala, Uniunea Europeana a oferit Romaniei prin Programul PHARE RO98/IB/SPP/02 posibilitatea initierii unui program test in valoare de 2,5 milioane EURO, acest program este in derulare si unele din principalele invataminte au fost transferate in documentatia prezenta.

Suntem constienti ca Planul National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala este un document perfectibil care v-a fi actualizat atat pe masura imbunatatirii strategiei nationale privind coeziunea economica si sociala, cat si pe masura desfinitarii reglementarilor Comisiei Europene privind fondurile de pre-aderare si a negocierilor ce se vor desfasura in cursul anului viitor.

COLABORAREA CU SOCIETATEA CIVILA

Elaborarea Planului National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala s-a realizat in colaborare cu principalele ministere implicate, Ministerul Apelor Padurilor si Protectiei Mediului, Ministerul Lucrarilor Publice Amenajarii Teritoriului si Ministerul Finantelor, precum si cu o larga consultare a unor organizatii profesionale reprezentative din agricultura, industrie alimentara, turism, dezvoltare rurala, ecologie etc.

Consultarea cu reprezentantii societatii civile a fost orientata catre doua directii importante ale Planului National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala si anume:

- stabilirea obiectivelor si a axelor prioritare ale agriculturii si dezvoltarii rurale;
- elaborarea fiselor tehnice ale masurilor in special a capitolelor privind campul de actiune al masurii, criteriile de eligibilitate si selectie, criteriile pentru cuantificarea indicatorilor de realizare, de rezultat si de impact.

Participarea reprezentantilor societatii civile la elaborarea documentatiilor Planului National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala asigura urmatoarele:

- o larga participare si sustinere a obiectivelor si a axelor prioritare ale programului;
- utilizarea experientei organizatiilor profesionale in special pentru elaborarea proiectelor apartinand producatorilor agricoli individuali si asociatiilor de producatori;
- o diversificare reala a oportunitatilor de investitii in concordanta cu situatia actuala din tara noastra si cu prevederile reglementarilor Comisiei Europene;
- o mai buna identificare a criteriilor pentru cuantificarea indicatorilor de realizare, de rezultat si de impact a proiectelor.

Consultarea cu reprezentantii societatii civile s-a facut in intalniri succesive la care au participat organizatii profesionale reprezentative: Asociatia Nationala a Fermierilor, Federatia Agricultorilor Privati, Sindicatul Liber al Taranimii Romane "Propact", Asociatia Generala a Crescatorilor de Taurine, Fundatia pentru Asociatii Rurale, Asociatia "Tineretul Ecologist din Romania", Uniunea Crescatorilor de Pasari, Asociatia Procesatorilor Privati de Lapte, Asociatia Nationala a Morarilor si Brutarilor "ANAMOB" si altele.

Consideram ca aceasta colaborare cu societatea civila este doar la inceput, pentru ca, in implementarea Programului SAPARD organizatiile profesionale si in viitorul apropiat organizatiile interprofesionale vor avea un rol activ in mediatizarea informatiilor, in acordarea consultantei si pregatirea proiectelor membrilor asociati, in vegherea procesului de preselectie si selectie a proiectelor prin asigurarea unei maxime transparente.

Cu aceasta ocazie speram ca se va realiza o cristalizare a acestor organisme precum si o crestere considerabila a numarului producatorilor agricoli care beneficiaza de avantajele asocierii.

Cuprins

- 1. Diagnoza spatiului rural romanesc**
- 2. Anexe referitoare la diagnoza spatiului rural romanesc**
- 3. Descrierea strategiei – obiectivele si prioritatile dezvoltarii agriculturii si a spatiului rural in cadrul Planului National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala**
- 4. Fisele tehnice ale masurilor SAPARD**
- 5. Alocari financiare pentru masurile SAPARD**
- 6. Ajutoarele de stat**
- 7. Sistemul de implementare a Planului National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala**

Partea I

Diagnoza spatiului rural romanesc

PLANUL DEZVOLTARII RURALE IN ROMANIA

CONTEXTUL DEZVOLTARII RURALE IN ROMANIA

Succinta prezentare generala a tarii

Romania este o tara de dimensiuni medii, situata in partea de sud-est a Europei. Suprafata de 238.391 kmp. o situeaza pe locul 12 in ierarhia tarilor europene, iar populatia de 22,5 milioane de locuitori o situeaza pe locul 8 in ierarhia europeana. Densitatea medie a populatiei este de 94,7 locuitori/kmp.

Relieful Romaniei se desfasoara pe trei trepte majore: muntii Carpati, subcarpati, dealuri si podisuri si campii(inclusiv luncile si Delta Dunarii). Caracteristicile principale ale unitatilor de relief sunt proportionalitatea suprafetelor (31% munti, 36% dealuri si podisuri, 33% campii si lunci) si dispunerea concentrica si sub forma de amfiteatru a treptelor majore de relief.

Clima Romaniei este temperat continentală de tranzitie, cu influente oceanice dinspre vest, mediteraneene dinspre sud-vest si continental-excesive dinspre nord-est.

Precipitatiile medii anuale sunt variabile in functie de altitudine: 500 mm la campie, 700 mm la deal si 1200 mm la munte.

Organizarea administrativ-teritoriala a Romaniei are ca unitati administrativ-teritoriale de baza - conform Legii 2/1968, cu modificarile ulterioare - *orasele*, in numar de 263, (din care 84, cu functii economico-sociale si teritoriale importante au statut de municipiu) si *comunele*, in numar de 2688 (NUTS IV).

Municipiile, orasele si comunele sunt organizate in *judete*, in numar de 42, inclusiv municipiul Bucuresti, care este asimilat cu judetele (NUTS III).

Prin Legea 151/1998 privind dezvoltarea regionala s-a creat cadrul legal prin care 4-7 judete invecinate s-au putut asocia in mod voluntar pentru a alcatui 8 *regiuni de dezvoltare*, care constituie cadrul de implementare si de evaluare a politicii de dezvoltare regionala (NUTS II)

Date generale privind Romania si regiunile de dezvoltare, 1997

	Numar judete	Suprafata kmp.-	Populatia loc. -	Densitate -loc/kmp-
ROMANIA	42	238.391	22.546	94,6
1.Nord-Est	6	36.850	3.785	102,7
2.Sud-Est	6	35.762	2.943	82,3
3.Sud	7	34.453	3.496	101,5
4.Sud-Vest	5	29.212	2.420	82,8
5.Vest	4	32.034	2.074	64,7
6.Nord-Vest	6	34.159	2.862	83,8
7.Centru	6	34.100	2.661	78,0
8.Bucuresti	2	1.821	2.305	1265,8

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al Romaniei"1998;

Descrierea generala a regiunii

Localizarea geografica a spatiului rural

Spatiul rural din Romania este format in prezent (anul 1999) din suprafata administrativa a celor 2688 de comune existente in teritoriul tarii, care reunesc populatia rurala a tarii, conform Legii 2/1968 de organizare administrativ-teritoriala. Comunele sunt formate din unu sau mai multe sate, existand in total 12751 de sate in spatiul rural. Trebuie mentionat ca pe teritoriul administrativ al unor orase si municipii - care, conform legii de organizare administrativa a teritoriului tarii, este considerat urban - se afla inca 341 de localitati care au caracteristici rurale, numite chiar sate, dar ele intra, din punct de vedere administrativ, in componenta spatiului urban.

Suprafata spatiului rural, astfel delimitat, insumeaza 212,7 mii kmp, reprezentand peste 89% din suprafata tarii.

Populatia care traieste pe acest teritoriu numara 10,14 milioane locuitori (la 1.01.1999) si reprezinta 45% din populatia tarii, rezultand o densitate relativ slaba , de sub 48 locuitori/kmp.

Spatiul rural - ca suprafata si populatie - nu are o pondere la fel de mare in toate cele 8 regiuni de dezvoltare.

Cel mai intins spatiu rural este in regiunea Nord-Est (94,0% din suprafata), iar cea mai numeroasa populatie rurala este in regiunea Sud (55,7% din populatie).

Un caz particular il reprezinta regiunea Bucuresti, in cuprinsul careia se gaseste si municipiul Bucuresti, Capitala Romaniei, care domina net in populatia regiunii, concentrand 88,8% din intreaga populatie. Populatia rurala din jurul Capitalei nu reprezinta decat 11,2% din populatia regiunii .

Comuna este unitatea administrativa de baza in teritoriul careia se implementeaza politica rurala. Autoritatile comunale sunt partenerii locali ai autoritatilor regionale in realizarea politicii rurale. Numarul partenerilor locali variaza de la 267 comune in cazul regiunii Vest, la 481 in cazul regiunii Sud. Exceptie face regiunea Bucuresti care are numai 38 de comune.

Populatia medie a unei comune este 3780 locuitori, dar exista o mare varietatea a comunelor din Romania sub aspectul dimensiunilor demografice.

O comuna este formata din mai multe sate. In medie, revin 4,7 sate pe o comuna. Peste jumatate din comune (55,4%) sunt formate din 1- 4 sate, iar 6,2% din comune au mai mult de 10 sate .

Satele prezinta o mare diversitate sub aspectul numarului de locuitori. Dimensiunea satelor variaza, de la cele care au doar cativa locuitori, pana la sate cu peste 7000-9000 locuitori. Predomina satele cu putini locuitori, numarul mediu de locuitori ai unui sat fiind de cca. 800.

Componenta satelor dupa numarul de locuitori si a comunelor dupa numarul de sate si de locuitori influenteaza in mod semnificativ gradul de asigurare a populatiei cu echipamente si servicii publice. Comunele cu numar mic sau dispersat de locuitori sau cu sate risipite au cele mai mari probleme sub aspectul echiparii edilitare si au avut, in ultimele decenii, descresterile cele mai mari de populatie .

Caracteristicile socio-demografice ale spatiului rural

Pe teritoriul delimitat ca spatiu rural traieste o **populatie rurala** care numara 10,14 milioane de locuitori (in anul 1999).

In ultimii 30 de ani (dupa 1966) populatia rurala s-a redus cu 16%. In aceeaasi perioada, populatia din urban a crescut cu cca.70%.

Reducerea populatiei nu a avut aceeaasi intensitate in intregul spatiu rural.

In jumatatea de vest a tarii, tendinta de scadere numerica a populatiei a fost aproape generalizata, aici inregistrandu-se si cele mai accentuate reduceri din tara, pana la mai putin de 50% din populatia anului 1966 (in unele comune din judetele Alba, Arad, Cluj, Hunedoara, Mures, Salaj, Sibiu) din cadrul regiunilor Vest, Nord-Vest si Centru. Cauzele scaderilor demografice au fost diferite: fie emigrarea spre orasele din zona, fie emigrarea etnicilor germani, fie un comportament demografic caracterizat printr-o natalitate foarte scazuta.

Cele mai multe dintre zonele in care s-au inregistrat crestere demografice sunt concentrate cu precadere in zonele montane (din Carpatii Orientali, Carpatii de curbură si Carpatii Munteniei), dar si in subcarpatii Moldovei, subcarpatii de curbură, subcarpatii Munteniei si Olteniei. Doar trei zone de campie din estul si sudul tarii au cunoscut crestere demografice: in Regiunea de Nord-Est, (in Moldova, in mare parte din judetul Iasi si in zona Galati-Tecuci) si in Regiunea Sud - Muntenia (in judetele Ilfov, Dambovita si Prahova) si in Regiunea Sud-Est , in Dobrogea (in jurul Constantei). Si aceste zone au inregistrat pierderi demografice prin emigrare, dar sporul natural a compensat pierderile.

Si in actualul deceniu, in primii 7 ani, a continuat tendinta de scadere a populatiei rurale (cu 2,7%), in conditiile in care intreaga populatie a tarii a scazut.

In perioada 1992-1997, *populatia rurala* s-a diminuat cu cca. 280 mii de persoane, scazand de la 10.418 mii locuitori in anul 1992 la 10.141 mii in anul 1997. Scaderea populatiei a fost aproape generalizata in teritoriu, Cele mai accentuate reduceri (cu 4,5%-6,0%) s-au petrecut in judetele Alba, Caras-Severin, Hunedoara si Salaj - judete care au printre cele mai imbatranite populatii.

Singurele judete care au inregistrat crestere usoare au fost judetele din Moldova (regiunea Nord-Est): Bacau, Iasi, Neamt, Suceava, mai putin Botosani si Vaslui, care au cunoscut cele mai intense procese de depopulari din zona Moldovei si care continua sa aiba pierderi de populatie, ca urmare a imbatranirii demografice .

Factorii de scadere a populatiei rurale in perioada 1991-1997

	1991		1997	
	mii pers.	%	mii pers.	%
Soldul migratiei rural-urban	-106	-10,6	13	+1,2
Soldul miscarii naturale	-11	-1,0	-47	-3,5
Scaderea totala a populatiei rurale in perioada 1991-1997	-117	-11,6	-34	-2,3

Sursa Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul Statistic al. Romaniei", 1992,1998

In ultimii 2 ani (1998 si 1999), se constata reaparitia fenomenelor de crestere demografica sau de oprire a declinului in zone in care populatia rurala fusese in scadere mult timp. Astfel, in afara de judetele Moldovei (Regiunea Nord-Est), s-au produs crestere in Regiunea 2 Sud-Est (Constanta, Tulcea, Vrancea), in regiunea 3 Sud (Ialomita, Dambovita), regiunea 5 Vest (Arad, Timis), regiunea 6 Nord-Vest (Cluj, Maramures), regiunea 7. Centru (Covasna, Harghita, Mures).

Cauza care a contribuit la imprimarea tendintei de crestere a fost, in principal, incetarea migratiei spre orase si chiar cresterea migratiei spre rural. Intre 1991 si 1997, a crescut de 3 ori numarul persoanelor care au plecat din urban si s-au stabilit in rural, Dupa 1995, soldul a devenit pozitiv in favoarea ruralului.

**Evolutia fluxurilor migratiei interne intre urban si rural,
cu schimbarea domiciliului**

-Rate la 1000 locuitori-

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Din rural in urban	10,7	9,4	6,9	6,6	5,9	5,9	5,6
Din urban in rural	2,5	3,8	3,4	4,7	5,8	6,7	7,9
Sold in rural	-8,2	-5,6	-3,5	-1,9	-0,1	+0,8	+2,3

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei", 1998;

Scaderea naturala a devenit principala cauza a scaderii demografice in rural, din cauza cresterii ratei mortalitatii generale, de la 13,9 ‰ (1991) la 16,0 ‰ (1997).

Continua sa emigreze populatia din unele zone. Regiunea Nord-Est, Moldova, a continuat sa fie zona cu cea mai compacta arie de manifestare a migratiei (peste 6‰ din populatie pleaca anual din comune). Fenomenul acesta este manifestat si in partea de Est a Regiunii Nord-Vest precum si in Regiunea de Centru, dar mai difuz. Aceste zone sunt cele care au natalitate mai mare si resurse numeroase de populatie tanara.

Incep insa sa se contureze si zone rurale primitoare de populatie : Regiunea Vest si Regiunea Sud-Est, in Dobrogea.

In general, este vorba de o intoarcere a populatiei urbane emigrata initial din rural, care nu se datoreaza cresterii calitatii vietii in rural ci este consecinta dificultatilor pe care le au persoanele

disponibilizate prin restructurarea economiei urbane.

Aceasta grupa de varsta de 25-39 ani - care predomina intre cei ce migreaza spre rural - contribuie la cresterea si intinerirea resurselor de munca in rural, constituind o oportunitate pentru dezvoltarea economiei rurale. Este o categorie demo-economica relativ usor de format in spiritul antreprenorial si de orientat spre activitatile neagricole care trebuie dezvoltate in rural.

Densitatea populatiei in mediul rural este, in general, *scazuta*. nivelul mediu fiind, in 1997, de 47,7 locuitori/kmp., de peste 10 ori mai redusa decat densitatea medie din urban (484,8 locuitori/kmp).

Exista insa mari diferente intre modul de distributie a populatiei in teritoriile rurale ale judetelor. In mare parte, densitatea populatiei este influentata de forme de relief.

Densitatea este foarte scazuta in comunele din perimetrul muntilor Carpati, precum si din Dobrogea (sub 50 sau chiar sub 30 locuitori/kmp). In Delta Dunarii si in cateva zone montane traiesc sub 8 locuitori/kmp, fiind zone cu o retea slaba de localitati.

Judetele cele mai slab populate sunt Caras-Severin (20,7 loc/kmp) - judet de munte si cu probleme grave de depopulare ca urmare a unei natalitati foarte scazute - si Tulcea (17,4 loc/kmp) - cu conditii geografice speciale, datorate prezentei Deltei Dunarii pe circa o treime din teritoriul judetului.

In consecinta, criteriul densitatii nu este suficient de relevant pentru evidentiarea dificultatilor cu care se confrunta un teritoriu.

Structura pe sexe a populatiei rurale este relativ echilibrata, numarul femeilor fiind aproape egal cu cel al barbatilor - 5,03 milioane sunt barbati (49,6%) si 5,10 milioane sunt femei (50,4%).

In 11 judete, situate in regiunile in care procesele de migrare au fost cele mai intense in ultimii 10-20 de ani - Nord-Est (Bacau, Iasi, Vaslui), Sud-Est (Braila, Constanta, Galati) si Centru (Alba, Bistrita-Nasaud, Covasna). -numarul barbatilor este superior numarului femeilor. Tendinta de migrare s-a manifestat mai intens in randul femeilor tinere decat in randul barbatilor, ca urmare, deficite semnificative de populatie feminina se inregistreaza in grupele de varsta 20-39 ani. In aceste grupe, femeile reprezinta numai 45,0-46,6% (grupa 20-29 ani) si 43,7-44,7% (grupa 30-39 ani), fata de o pondere normala de circa 49%. Plecarea acestor tinere din sate se datoreaza lipsei oportunitatilor de ocupare pentru femei si lipsa serviciilor si facilitatilor specifice varstei.

Dezechilibrul pe sexe, tocmai la varstele tinere, cand se formeaza familiile, pot antrena dereglari ale vietii sociale a comunitatilor si pot genera probleme legate de reproducerea populatiei asezarilor, contribuind indirect la continuarea declinului demografic.

Structura pe varste a populatiei rurale este caracterizata printr-un relativ dezechilibru, fiind evident procesul accentuat de imbatranire demografica. Varsta medie a populatiei rurale este ridicata (cca. 38 de ani) si in continua crestere.

Populatia care a depasit varsta de 50 de ani este foarte numeroasa: 1 din 3 persoane din rural se incadreaza in aceasta categorie de varsta, fata de 1 din 5 in urban. Procesul de imbatranire a aparut pe masura scaderii numarului de persoane mature, ca urmare a emigrarilor masive din ultimele 3 decenii, si s-a accentuat in ultimii 8-9 ani prin restrangerea numarului de nasteri.

Procesul accentuat de imbatranire demografica diminueaza potentialul reproductiv al populatiei din rural, deoarece la o persoana care are varsta de 65 ani si peste revin 1,15 persoane de 0-14 ani, (fata de 2,11 persoane in urban); ca urmare, sunt foarte reduse resursele de crestere naturala a populatiei rurale in viitor si, implicit sansele de crestere in general a populatiei rurale.

Exista si un aspect pozitiv in structura pe varste, cu manifestare temporara. Contingentul numeros de tineri de 15-29 de ani, care nu au mai emigrat din sate dupa 1990, a intrat in categoria resurselor de munca, contribuind la intinerirea semnificativa a fortei de munca din rural. Ordinul de marime al acestui fenomen este dat de raportul dintre segmentul de varsta 15-29 ani si actuala grupa de varsta 30-44 ani (1,64 : 1 in rural fata de numai 1,15 : 1 in urban).

In consecinta, ruralul dispune in prezent, in majoritatea regiunilor, de un contingent relativ numeros de resurse de munca foarte tinere, cu disponibilitati pentru calificare, pentru pregatire profesionala si manageriala in domenii economice noi.

In intreaga regiune Nord-Est prezenta acestor tineri este foarte numeroasa (depaseste de 2 ori populatia de 30-44 ani) si ei pot reface potentialul demo-economic imbatranit, afectat de emigratie in deceniile trecute. Tinerii constituie insa o presiune pe piata muncii si necesita crearea de locuri noi de munca. In aceste zone sunt necesare masuri speciale de dezvoltare si diversificare a activitatilor de instruire a tinerilor in domenii ce valorifica resursele locale.

In regiunea Vest, procesul de intinerire a fortei de munca este insesizabil, in unele parti ale judetelor Arad, Caras-Severin, Hunedoara fiind nevoie de masuri speciale de atragere a tineretului.

Procesul de imbatranire demografica se manifesta relativ diferentiat in teritoriu.

Cea mai imbatranita regiune este cea din Sud-Vest, unde varstnicii (peste 65 ani) sunt deja mai numerosi decat copiii (sub 15 ani), iar peste 40% din locuitori au implinit deja varsta de 50 ani. In regiunile Sud si Vest, copiii sunt numai cu putin mai numerosi decat varstnicii. Acestea sunt regiunile cu cele mai extinse zone care au inregistrat descresteri demografice intense si de durata in deceniile trecute. In aceste zone, populatia rurala are tendinta de stagnare, sau chiar de scadere (in vest).

Exista insa si zone unde se mentine potentialul de tinerete al populatiei, ponderea copiilor fiind mult mai mare decat cea a varstnicilor. Aceasta situatie este mai extinsa in regiunile de Nord-Est (Moldova), renumita pentru fertilitatea ridicata a populatiei, in regiunea Centru si mai ales in regiunea Bucuresti. In aceste zone sunt necesare masuri de imbunatatire a conditiilor de invatamant si de diversificare a continutului invatamantului gimnazial, pentru ca elevii care nu pot continua studiile sa dispuna de cunostiinte pentru desfasurarea unor activitati economice.

Populatia din mediul rural participa la activitatea economica in proportie de peste 57% (anul 1997), in timp ce populatia urbana avea o rata a participarii de numai 47%. Rata medie de participare a populatiei Romaniei era de 52,2% (conform metodologiei BIT).

Rata mare de activitate in rural este rezultatul prezentei agriculturii ca ramura economica predominanta, cu grad scazut de tehniciizare. Viata activa incepe devreme, aproape 2/3 din populatia in varsta de pana la 25 de ani fiind deja activa (fata de numai 1/3 in urban).

Nivelul scazut al veniturilor din agricultura si lipsa altor activitati neagricole nu au stimulat tinerii sa ramana in rural, batranii fiind nevoiti sa lucreze singuri terenurile. De aceea, o mare parte din locuitori prelungesc viata activa pana la varste inaintate - aproape 3/4 dintre locuitorii de 50-64 ani din rural sunt activi, iar dupa varsta de 65 de ani, jumatate din locuitori raman inca in activitate.

Aceasta face ca pe piata muncii sa fie prezente efective numeroase de persoane foarte tinere dar si un numar foarte mare de varstnici. Este cazul unor agricultori care sunt nevoiti sa lucreze in gospodariile personale deoarece nu exista alti membri de familie, tineri, care sa preia activitatea.

Cea mai mare rata de participare se inregistreaza in regiunile Nord-Est si Sud Vest, datorita gradului mare de imbatranire a populatiei si de predominanta agriculturii).

Comparatia intre raportul de dependenta demografica si raportul de dependenta economica evidentiaza inca odata faptul ca multi varstnici trecuti de 65 de ani sunt inca activi. Acest fapt impiedica modernizarea agriculturii, perpetueaza practicarea unei agriculturi traditionale, mentine eficienta scazuta.

Regiunile cu cele mai imbatranite resurse de munca sunt Nord-Est si Sud-Vest, unde circa 2/3 din populatia care a implinit 65 de ani continua sa lucreze si dupa aceasta varsta. Acestea au fost cele mai afectate de emigrari, dar au acum cele potientiale de tineret pentru intinerirea resurselor de munca.

Aceasta situatie cere implementarea unor masuri care sa ofere stimulente tinerilor sa ramana in agricultura, preluand conducerea fermelor private, iar altora sa desfasoare activitati neagricole necesare economiei rurale.

Gradul de activitate a populatiei rurale este destul de diferit intre regiunile tarii. Regiunile cu cea mai mare pondere a populatiei active sunt cele in care agricultura domina puternic economia, populatia continua sa se considere activa pana la varste inaintate. Sistemul de pensionare, care ar permite unei persoane sa iasa din viata activa, este putin extins.

Regiunile care dispun de contingente numeroase de tineri sub 35 ani sunt, pe de o parte, cele care au un grad mai ridicat de dezvoltare economica (Nord-vest, Centru si Bucuresti) si, pe de alta parte, Regiunea Moldovei, unde natalitatea ridicata asigura un spor de populatie tanara mai mare.

In economia tarii, agricultura reprezenta, in anul 1997, principala ramura din punct de vedere al ocuparii populatiei. (36,8%). Industria ocupa locul doi, cu doar 27% din intreaga populatie ocupata a tarii.

Aceasta pozitie a dobandit-o in actualul deceniu in principal ca urmare a unui proces de reducere cu peste 10 puncte procentuale a ponderii ramurii industriei si constructiilor. Ponderea populatiei ocupate in agricultura creste an de an, desi numarul absolut oscileaza: a crescut dupa 1990 pana in 1994, a scazut in anul urmator si a reinceput sa creasca pana in prezent.

In majoritatea regiunilor, agricultura si silvicultura domina intreaga economie regionala. Numai in trei regiuni (Vest, Centru si Bucuresti) agricultura este devansata de industrie si constructii.

Ponderea ramurii agricultura in economia regiunilor (din punct de vedere al ocuparii) variaza intre 29,7% si 45,6%, cu exceptia regiunii Bucuresti (6,3%) ale carei caracteristici economico-demografice sunt date prezenta Municipiului Bucuresti. Regiunile cu cele mai largi sectoare agricole sunt, in ordine, Nord-Est, Sud-Vest si Sud.

In mediul rural, ramura agriculturii domina net ca activitate economica, ocupand circa 70% din forta de munca. Chiar si in urban, agricultura reprezinta cateva procente in forta de munca.

In ultimii ani, structura economica din rural a ramas aproape neschimbata, doar serviciile au crescut usor ca pondere din punct de vedere al ocuparii.

Intre regiunile tarii exista diferente in ce priveste locul agriculturii in economia rurala.

Regiunile Nord-Est, Sud-Est si Sud-Vest au cel mai mare grad de dependenta de agricultura, aceasta ocupand peste 3/4 din populatia ocupata rurala. In aceste regiuni se gasesc cele mai intinse zone rurale, avand probleme grave de depopulare si un nivel scazut de dezvoltare. In aceste regiuni sunt necesare actiuni ample de dezvoltare a activitatilor neagricole, pentru cresterea gradului de diversificare a activitatilor economice din spatiul rural.

In regiunea Centru o proportie insemnata de persoane din rural, cca. 40%, isi desfasoara activitatea in ramuri neagricole (industrie si servicii).

In regiunea Bucuresti se manifesta puternic influenta economica a Capitalei asupra spatiului rural inconjurator, o mare parte din forta de munca rurala avand locuri de munca in municipiul Bucuresti si in unitatile din sectorul secundar si tertiar din coroana Bucurestiului.

Agricultura este unica ramura din economia Romaniei in care persoanele varstnice sunt predominante (chiar si in agricultura practicata in orase). Mai mult de jumatate din agricultori (53,2%) au depasit varsta de 50 de ani, si aproape o cincime a depasit chiar 65 de ani. In schimb, numai ceva mai mult de un sfert (27,0 %) din agricultori sunt tineri, avand varsta sub 35 de ani.

Majoritatea agricultorilor sunt femei (51,4%) iar proportia femeilor in varsta de peste 50 de ani este mai mare decat cea a barbatilor. Aceasta predominanta a varstnicilor creaza un climat putin receptiv la inovatie, in care este putin prezent spiritul antreprenorial si managerial sau inclinatia spre dezvoltare a fermei familiale.

Cea mai mare parte din populatia ocupata in agricultura isi desfasoara activitatea in cadrul gospodariilor proprii: 46,6% dintre agricultori sunt lucratori pe cont propriu (*self-employeds*), reprezentand sefi de exploatare agricola individuala. O alta parte aproape la fel de mare - 43,8% din agricultori - este reprezentata de membrii de familie neremunerati (*unpaid family workers*). Se poate spune ca agricultura se practica aproape in totalitate (de catre 90,4% din agricultori) in gospodariile familiale, impreuna cu membrii familiei.

Lucratorii pe cont propriu (sefi de exploatare) sunt in majoritatea lor varstnici, peste 2/3 dintre ei depasind varsta de 50 de ani, iar 1/3 au depasit chiar varsta de 65 de ani. Numai foarte putine dintre exploatare sunt conduse de tineri, ponderea lucratorilor pe cont propriu mai tineri de 35 de ani fiind de numai 13% din total. Predominanta varstnicilor la conducerea exploatarelor semnifica existenta unei slabe capacitati de adaptare la cerintele noului context economic de piata si lipsa veniturilor necesare modernizarii si extinderii activitatilor agricole.

Printre membrii de familie, impreuna cu care se realizeaza activitatile agricole in gospodarii, o parte insemnata o constituie copiii pana in 25 ani. Acestia reprezinta peste 1/4 din totalul categoriei de lucratori familiari. Rezulta ca in segmentul numeros de tineri pana in 25-30 ani, existent in prezent pe piata muncii, numai o pondere foarte mica au propria exploatare, majoritatea lor fiind inca la dispozitia parintilor.

Concluzia este ca desi exista in prezent un contingent relativ semnificativ de tineri in rural, acesti tineri nu are calitatea de proprietar, decat in mica proportie, astfel ca batranii sunt proprietarii si sefi de exploatare.

Sunt trei regiuni care au cel mai avansat grad de imbatranire a sefilor de exploatare: Regiunea Sud-Vest, unde 76% din lucratorii pe cont propriu au peste 50 de ani, si Regiunea Sud si de Nord-Vest, unde aceasta categorie de varsta detine circa 70% din total. Acestea sunt zone care au cunoscut pierderi masive de tineri prin emigrarea spre orase. In regiunea Sud-Vest, prezenta tinerilor sub 35 de ani ca sefi de exploatare este aproape o raritate, reprezentand numai 8% din total. In schimb, este mai numeroasa prezenta tinerilor sub 35 de ani in regiunile Nord-Est, Vest si Centru, unde ponderea acestora este dubla, respectiv 16,1-17,5%.

Fata de aceasta situatie, este necesara crearea unui cadru adecvat care sa stimuleze transferul managementului fermei agricole de la persoanele varstnice spre cele tinere, prin crearea unor sisteme care sa asigure venituri alternative.

Cele mai numeroase contingente de tineri sub 25 de ani care lucreaza inca in gospodaria familiala a parintilor sau rudelor se gasesc in regiunile Nord-Est si Sud-Est, in aceasta categorie intrand 31-34% dintre toti lucratorii familiari. In schimb, in regiunea Vest si in cea a Bucurestilor numai o pondere mica de tineri - 17,7% si, respectiv, 11,3% - lucreaza in agricultura de familie, a parintilor sau a rudelor. Aici tinerii sunt antrenati in activitati neagricole in proportie mai mare.

Numarul somerilor in Romania era estimat la 820 mii persoane in trim.I anul 1998 (conform datelor obtinute de CNS prin anchete AMIGO), din care 458 mii barbati (55,9 %) si 362 mii femei (44,1 %).

Din totalul somerilor, 550 mii persoane se gaseau in urban (67 %) iar 270 mii erau in rural (33 %).

Rata somajului (BIM) la nivelul tarii era de 7,4%. Rata somajului in rural era de numai 5,0%, de 2 ori mai mica decat in urban, 9,6%.

Conform rezultatelor din anchete, tinerii sub 25 ani au rata cea mai mare de somaj, fie ca sunt din rural, fie din urban.

Ratele mai mici din rural trebuie privite cu unele rezerve, avand in vedere posibilul subiectivism in perceptia locului de munca, care nu este totdeauna intr-un cadru strict reglementat.

1.1.2. Contextul macroeconomic al dezvoltării rurale

Economia României se confruntă în prezent cu o criză structurală profundă, rezultat cumulativ al dezechilibrelor moștenite, pe care s-au suprapus consecvența măsurilor de reformă economică din perioada de tranziție.

După 1990, s-a accentuat caracterul consumatorist în economia românească, care poate fi ilustrat prin evoluția corelațiilor dintre principalele componente de utilizare ale produsului intern brut.

Relevanța pentru îngustarea considerabilă a capacității de modernizare a economiei este corelația relativ anormală dintre dinamica valorii adăugate brute și formarea brută de capital fix.

În profil regional, nivelul general de dezvoltare economică (cuantificat prin PIB / locuitor, exprimat atât în moneda națională, cât și în US \$ la paritatea puterii de cumpărare), prezintă o variabilitate regională relativ ridicată.

Deoarece în perioada 1990-98, producția agricolă nu a scăzut cu mai mult de 15% anual (1992) - în condiții de absorbție sporită de forța de muncă din sectoarele neagricole și de restrângere puternică a utilizării inputurilor intermediare - agricultura (implicit a sectorului primar) a fost singura ramură a economiei naționale care a marcat o creștere a valorii adăugate brute. Pe această bază a crescut ponderea sectorului primar în economia națională.

Datorită decapitalizării persistente a agenților economici, fenomenul de destrucție asimetrică din economia agroalimentară a produs, practic, o așa-numită dublă 'fractură': pe de o parte, între producția vegetală și cea animală, în interiorul agriculturii; pe de altă parte, între producția agricolă și industria alimentară.

De aceea devin necesare măsuri de intervenție și stimulare a refacerii corelației normale dintre producția agricolă și alimentară, prin diversificarea activităților de procesare a produselor agricole.

În același timp, analiza structurii sectoriale a valorii adăugate brute relevă faptul că, practic, în toate regiunile, ponderile sectorului primar (agricultura + silvicultura și piscicultura) sunt inferioare celor din sectorul secundar (industrie + construcții), de așa natură încât raporturile dintre cotele sectoriale ale VAB sunt exclusiv subunitare. Aceste cifre reflectă nivelul foarte scăzut de productivitate a muncii agricole, datorat slabei înzestrări tehnice, a fărâmițării suprafețelor agricole, a managementului inexistent în exploatarea private.

Raportul cotelor sectoriale regionale în Valoarea Adăugată Brută, 1993-95

	Primar / Secundar			Primar / Tertiär		
	1993	1994	1995	1993	1994	1995
ROMANIA	0.538	0.465	0.501	0.642	0.669	0.599
1.Nord-Est	0.874	0.627	0.703	1.019	0.876	0.822
2.Sud-Est	0.773	0.490	0.521	0.882	0.643	0.628
3.Sud	0.562	0.573	0.567	0.846	0.988	0.907
4.Sud-Vest	0.477	0.626	0.560	0.688	1.190	0.852
5.Vest	0.587	0.610	0.586	0.769	0.810	0.666
6.Nord-Vest	0.634	0.606	0.645	0.649	0.770	0.686
7.Centru	0.458	0.394	0.486	0.668	0.663	0.671
8.București	0.071	0.051	0.061	0.059	0.060	0.050

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-98;

Urmare a disparităților sectoriale regionale, prezente atât la populația activă ocupată cât și la valoarea adăugată brută, există mari decalaje de productivitate sectorială a muncii în sectorul primar. Nivelul minim se înregistrează în regiunea Nord - Est (86,7 % din media națională), iar cel maxim în regiunea Vest (cu 27,7 % peste media națională).

Decalaje regionale ale productivităților sectoriale ale muncii, 1993 - 1995

(Romania = 1)

	Sector primar	Sector secundar	Sector terțiär
--	---------------	-----------------	----------------

	1993	1994	1995	1993	1994	1995	1993	1994	1995
ROMANIA	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
1.Nord-Est	0.966	0.806	0.867	0.885	0.892	0.896	0.957	0.915	0.902
2.Sud-Est	1.161	0.875	0.951	1.059	1.103	1.116	0.911	1.014	0.976
3.Sud	1.021	1.062	1.018	1.088	0.997	1.016	1.069	1.041	0.928
4.Sud-Vest	0.635	1.033	0.881	1.104	1.090	1.111	0.913	0.932	0.936
5.Vest	1.299	1.411	1.277	1.028	0.890	0.917	0.881	0.943	0.920
6.Nord-Vest	0.889	0.949	0.960	0.905	0.867	0.873	1.052	0.935	0.998
7.Centru	1.185	1.094	1.269	0.920	0.908	0.921	1.005	0.997	1.005
8.Bucuresti	1.252	1.239	1.035	1.018	1.220	1.146	1.110	1.130	1.237

Sursa:calculat,pe baza datelor din AS-RO,1994-98;

In raport cu ponderea populatiei rurale si densitatea demografica, potentialul agricol al Romaniei este mare. In profil regional, se inregistreaza niveluri foarte diferite ale inzeistrarii funciare cu teren agricol. Astfel, fata de media nationala de 0,65 ha/loc.(1996), maximul de inzeistrare funciara pe locuitor se situeaza in Regiunea Vest (0,94 ha/loc) si minimul in Regiunea Nord-Est (0,56).

Inzeistrarea funciara pe persoana ocupata agricol este de circa 4 ha., cu diferente regionale sensibile, iar tendinta este de usoara crestere.

Productia agricola a manifestat dinamici specifice foarte diverse, atat sectorial (vegetal si animal), cat si in profil regional, in functie de diversitatea conditiilor de pretabilitate agro-pedoclimatica, dar si de gradul de utilizare a factorilor de productie.

Productia vegetala a inregistrat un ritm de crestere mai mare, deoarece presupune eforturi materiale si financiare mai mici, in conditiile inexistentiei pietei de capital si a creditelor avantajoase. Se impune, de aceea, dezvoltarea sistemului asociativ si cooperatist pentru sporirea fortei de negociere a producatorilor agricoli.

Unul dintre fenomenele negative, prezente in agricultura Romaniei in anii de pana acum, este utilizarea din ce in ce mai redusa a serviciilor de mecanizare, hidroameliorative sau de reproducie si selectie. Relevante, in acest sens, sunt datele referitoare la ponderea valorii serviciilor pentru agricultura in productia agricola, in anii 1995-97.

Intre cauzele acestei stari de lucruri sunt : lipsa capitalului, accesul diferit al producatorilor agricoli la mijloace de mecanizare, destructurarile in organizarea serviciilor, lipsa consultantei de specialitate. Ca urmare, sunt necesare actiuni de dezvoltare a serviciilor corespunzatoare.

Interferenta influentelor inzeistrarii cu resurse si a performantelor atinse in utilizarea acestora se regaseste in nivelurile si dinamicile productivitatilor pariale ale principalilor factori (pamantul, munca, etc.),decalajele regionale ale acestora fiind o reflectare a diversitatii conditiilor in care trebuiesc aplicate politici agricole prin care sa se amelioreze starea economica a spatiului rural.

Asimetriile intervenite in dinamicile sectoriale au generat mutatii structurale importante in ceea ce priveste ponderea agriculturii in principalii macroindicatori economici .

Cresterea ponderii agriculturii in populatia activa ocupata (cu 9,3 puncte procentuale) si in valoarea adaugata bruta (cu 4,9 puncte procentuale) confera tranzitiei economiei romanesti trasatura unui inceput de reagrarizare, cu implicatii nefavorabile asupra trendului productivitatii sociale a muncii (sunt de observat diminuari sensibile ale ponderii agriculturii in stocul de capital fix si investitii).

Coroborand efectul nefavorabil al aportului balantei comerciale externe agricole cu ineficientele interne ale agriculturii,se poate explica scumpirea absoluta si relativa a alimentatiei (exprimata de majorarea ponderii cheltuielilor alimentare in consumul privat al menajelor).

Structuri agricole si silvice in mediul rural.

Structura folosintelor agricole si structura de proprietate

Structura de folosinta a terenurilor agricole este urmatoarea:

- 9325 mii ha terenuri arabile, reprezentand 63 % din suprafata agricola ;
- 518 mii ha plantatii pomi-vitice, adica 4% din total suprafata agricola;

- 4904 mii ha pajisti naturale, insumand 33% din total.

Aceasta structura nu a inregistrat modificari semnificative in perioada 1989-1998, cu exceptia reducerii suprafetelor ocupate de livezi cu 24%.

In prezent, terenurile agricole apartin in majoritate (84%) sectorului privat si in proportie de 16% sectorului de stat .

Distributia folosintelor agricole pe regiuni statistice este diferentiata in raport cu conditiile de relief, cu caracteristicile pedo-climatice si de pretabilitate la culturi . Pe ansamblu, structura de calitate terenurilor agricole arata ca numai 25% prezinta un potential productiv bun si foarte bun.

Solurile se afla intr-un proces de degradare continua. Pentru Romania problema ameliorarilor funciare a fost si este deosebit de acuta deoarece terenurile agricole sunt afectate de diversi factori limitativi ai capacitatii productive: seceta frecventa , eroziunea solului prin apa, exces frecvent de apa in sol, compactarea solului datorita lucrarilor executate necorespunzator etc.

Ponderea ridicata a suprafetelor agricole situeaza Romania pe un nivel mediu in Europa. Oferind informatii despre potentialul de productie agricola, analiza raportului dintre categoriile de folosinta ale suprafetelor agricole si populatie are o semnificatie deosebita. In anul 1996 conform statisticilor FAO in Romania pe fiecare locuitor revin 0.44 ha teren cultivat si 0.41 ha teren arabil. Comparativ cu tarile vecine, resursele de pamant ale Romaniei sunt mai scazute.

Structura exploatatilor agricole

Dupa statutul juridic al exploatatilor agricole exista doua sectoare : sectorul privat si sectorul de stat.

Sectorul privat, gestioneaza (in anul 1998) o suprafata agricola de 12342 mii ha, sub forma a trei tipuri de exploatare agricole.

- *gospodarii individuale* in numar de cca. 3,9 milioane in care se lucreaza mai mult de trei sferturi din pamantul aflat in proprietate privata (9182 mii ha), cu o suprafata medie de 2,3 ha;
- *asociatii familiale* (fara personalitate juridica) in numar de 7175 avand o suprafata medie de 132 ha si care gestioneaza 950 mii ha;
- *societati agricole* (cu personalitate juridica) in numar de 3578 cu o suprafata medie de 435 ha si care au in exploatare 1558 mii ha.

In prezent 84,9 % din terenul agricol si 83,2 % din terenul arabil sunt in proprietate privata. Aplicarea Legii fondului funciar s-a efectuat insa cu intarziere astfel ca la aceasta data nu este incheiat procesul de acordare a titlurilor de proprietate asa cum este redat in tabelele privind: situatia aplicarii Legii fondului funciar.

Stadiul aplicarii legii fondului funciar la data de 30.11.1999

Suprafata totala ce trebuie pusa in posesie	Ha	9.366.806
Suprafata totala care a fost pusa in posesie	Ha	7.998.301
	Procent	85,4%
Numar total persoane de pus in posesie		4.696.280
Numar total persoane puse in posesie		3.847.118
cu procese verbale	Procent	81,9%
Titluri de proprietate de eliberat		4.329.973
Titluri de proprietate eliberate		3.349.273
	Procent	77,4%
Titluri de proprietate in curs de completare		36.036
Suprafata solicitata de actionari pentru validare	Ha	701.088
Numar actionari		260.678
Suprafata aprobata dupa validare actionarilor	Ha	633.656
Numar actionari		247.910
Decizii eliberate actionarilor		217.406
Suprafata	Ha	590.564

Situatia emiterii titlurilor de proprietate In perioada martie 1991 – 9 noiembrie 1999

Anul	Numar titluri de proprietate emise	% din totalul de eliberat
1991	25.963	0,60
1992	81.780	1,88
1993	592.564	13,68
1994	857.551	19,80
1995	843.085	19,46
1996	439.992	10,16
1997	188.174	4,34
1998	188.245	4,35
1999	125.934	2,90

Titluri de proprietate de eliberat	Total	4.330.882
Titluri de proprietate eliberate la zi	9.11.1999	3.343.288
	%	77,2

Aplicarea Legii fondului funciar a avut efecte pozitive prin faptul ca s-a extins proprietatea privata, disparitia structurilor cooperatiste de tip comunist neeficiente, diversificarea structurilor de organizare si conexiunile la circuitele pietii.

Efectele negative sunt: faramitarea exploatatilor agricole; necorelarea aplicarii Legii fondului funciar cu aparitia pietei funciare, aceasta a aparut cu intarziere, in anul 1998 (Legea 54/1998 privind circulatia juridica a terenurilor); neasigurarea odata cu dreptul de proprietate asupra terenurilor si a mijloacelor adecvate pentru efectuarea lucrarilor agricole.

Legea 36/1991 privind societatile agricole si alte forme de asociere in agricultura a stimulat infiintarea de asociatii agricole fara personalitate juridica si a creat un nou tip de cooperatie primara la nivelul productiei (societati agricole cu personalitate juridica) care nu are insa o evolutie pozitiva nici din punct de vedere al numarului si nici din punct de vedere al suprafetelor exploatate in comun.

Evolutia exploatatilor agricole private

	SPECIFICARE	U/M	ANUL					
			1994	1995	1996	1997	1998	1999
	Suprafata agricola aflata in exploatarea sectorului privat	Mii ha	11.212	11.381	11.539	11.612	11.690	11.921
A.	Societati agricole cu personalitate juridica							
	1. Numar	Mii	3.970	3.973	3.759	3.913	3.578	3.525
	2. Suprafata agricola	Mii ha	1.770	1.732	1.751	1.715	1.558	1.463
	3. Suprafata medie	Ha	446	436	466	438	435	415
B.	Asociatii simple							
	1. Numar	Mii	13.741	15.915	15.107	9.489	7.175	6.082
	2. Suprafata agricola	Mii ha	1.537	1.596	1.440	1.000	950	879
	3. Suprafata medie	Ha	112	100	95	105	132	145
C.	Gospodarii individuale							
	1. Numar	Mii	3.578	3.597	3.626	3.973	3.946	4.097
	2. Suprafata agricola	Mii ha	7.905	8.053	8.348	8.897	9.182	9.579
	3. Suprafata medie	ha	2,21	2,24	2,30	2,24	2,33	2,34

*Situatia la 30.VI.

Aceste date confirma gradul ridicat de faramitare a terenului agricol privat, cu implicatii

nefavorabile asupra utilizării eficiente a resurselor funciare și a activelor productive.

Se poate remarca ponderea însemnată (72 %) a exploatațiilor de subzistență, cu dimensiuni mai mici de 3 ha și ponderea extrem de redusă (0.3%) a exploatațiilor cu suprafață mai mare de 10 ha.

În perioada 1993-1998 se remarca o ușoară tendință de concentrare a terenurilor în gospodăriile individuale.

Între regiuni există mari disparități privind structura pe clase de mărime a exploatațiilor individuale.

Din numărul total de proprietari, aproximativ 40-45% nu se află în proximitatea proprietății, mulți fiind locuitori urbani iar alții având domiciliul în alte localități decât terenul. Acest fapt revendică fluidizarea pieței funciare și dezvoltarea sistemului asociativ.

Dacă în țările vest-europene sistemul cooperatist se află situat în aval și amonte de producția agricolă, în România el este prezent mai ales în sectorul productiv. Comportamentul asociativ al actualilor proprietari este generat de gradul redus de dotare tehnică a exploatațiilor individuale, capacitatea redusă de muncă, determinată de vârsta înaintată a proprietarilor de pământ și de starea precară de sănătate, incapacitatea managerială.

Suprafața medie a societăților agricole cu personalitate juridică și a asociațiilor familiale raportate la media națională prezintă de asemenea variații foarte mari.

Există o diferență foarte mare între suprafața medie (2,3 ha) a exploatațiilor individuale din România și suprafața medie a exploatațiilor Uniunii Europene (16,6 ha).

În România se impun o serie de politici structurale cu două ținte: una adresată producătorilor care optează pentru activități neagricole și alta adresată celor care au nevoie de ajutor pentru a-și exercita ocupația agricolă în condiții de rentabilitate.

Sectorul public este reprezentat prin societățile comerciale agricole cu capital majoritar de stat care administrau (în 1997) o suprafață de 1652 mii ha teren agricol. Suprafața medie ce revine pe o societate comercială este de 3370 ha teren agricol.

În ceea ce privește societățile comerciale agricole cu capital majoritar de stat (constituite în baza Legilor 15 și 31/1990) în marea majoritate nu s-au adaptat noilor cerințe ale economiei de piață fapt ce a determinat ca multe din acestea să fie lichidate (complexe de porci și pasări), o parte au fost privatizate, iar cele cu profil agricol (foste IAS-uri) sunt într-o situație financiară precară în marea majoritate urmând ca în acest an să se stabilească privatizarea și modul de funcționare a acestora.

Analiza situației privatizării și lichidării societăților comerciale din agricultură și industria alimentară, precum și structurii acționariatului acestora dezvăluie faptul că societățile comerciale care dețin în administrare terenuri agricole sau terenuri aflate permanent sub luciul de apă sunt cele care au fost privatizate în cea mai mică măsură (20 din 547, respectiv 3,66%).

Specificatie	Nr	Privatizate	În lichidare juridică	în lichidare administrativă
Total SC	3410	2155	225	20
Agricultura, din care:	2970	1887	196	18
• SC agricole (IAS)	547	20	51	2
• Avicole	56	16	24	6
• Suine	54	17	26	0
• Servicii în agricultură	1813	1609	45	2
• comerț cu cereale	71	46	4	0
• alte activități	429	179	46	8
Industria alim., din care:	440	268	29	2
• ind. carni	63	24	8	0
• ind. lăptelui	53	35	0	0
• morărit/panificație	78	70	0	0
• ind. uleiului	17	16	0	0
• ind. zahărului	38	22	8	0
• ind. conservei	35	8	7	1
• ind. vin	61	43	0	0

• ind.berii/amidon	38	31	1	1
• ind.pestelui	45	9	5	0
• alte activitati	12	10	0	0

Analizand datele furnizate de FPS, s-a putut calcula structura actionariatului in toate tipurile de societati, astfel:

Situatia privatizarii societatilor comerciale si structura actionariatului la data de 30.nov.1999 (%)

Specificatie	Total, din care:	privatizate	in lichidare juridica	in lichidare administrativa	Ramase de privatizat
Total SC	100	63.20	6.60	0.59	29.62
Agricultura, din care:	100	63.54	6.60	0.61	29.26
• SC agricole (IAS)	100	3.66	9.32	0.37	86.65
• Avicole	100	28.57	42.86	10.71	17.86
• Suine	100	31.48	48.15	0.00	20.37
• Servicii in agricultura	100	88.75	2.48	0.11	8.66
• comert cu cereale	100	64.79	5.63	0.00	29.58
• alte activitati	100	41.72	10.72	1.86	45.69
Industria alimentara, din care:	100	60.91	6.59	0.45	32.05
• ind.carnii	100	38.10	12.70	0.00	49.21
• ind.laptelui	100	66.04	0.00	0.00	33.96
• morarit/panificatie	100	89.74	0.00	0.00	10.26
• ind.uleiului	100	94.12	0.00	0.00	5.88
• ind.zaharului	100	57.89	21.05	0.00	21.05
• ind.conservelor	100	22.86	20.00	2.86	54.29
• ind.vin	100	70.49	0.00	0.00	29.51
• ind.berii/amidon	100	81.58	2.63	2.63	13.16
• ind.pestelui	100	20.00	11.11	0.00	68.89
• alte activitati	100	83.33	0.00	0.00	16.67

Societatile prestatoare de servicii pentru agricultura in numar de 1813 (la 31.11.1999), ce cuprind intreaga gama de servicii de mecanizare si transport. Societatile de mecanizare in 1989 au fost 470 de intreprinderi o mare parte dintre ele sunt in proces avansat de privatizare. In acest domeniu intarzierea privatizarii in perioada 1992 - 1996, a determinat o depreciere considerabila a parcului de tractoare si masini agricole, neinlocuirea cu alte utilaje si masini agricole noi a condus la o uzura avansata a parcului de masini si utilaje agricole. Numarul tractoarelor a crescut de 1,27 ori (de la 129 mii buc. la circa 164 mii buc.) din care sectorul privat detine 61,5 %. Numarul de combine desi a scazut, productivitatea a crescut, sectorul privat detine 63,2 %. Numarul plugurilor, grapelor disc, semanatorilor si remorcilor agricole a crescut de 1,5 ori, ponderea cea mai mare fiind detinuta de sectorul privat. Desi evolutia dotarii pare ca a evoluat, totusi incarcatura pe un tractor este de 60 ha, in timp ce media europeana este de 12,7 ha/tractor. 67 % din tractoarele existente au o vechime de peste 8 ani ceea ce ingreuneaza situatia sectorului. Si la combinele de recoltat paioase si porumb incarcatura este de circa 175 ha/combina, dublul mediei europene (79 ha/combina).

Societatile de productie si comercializare a semintelor **SEMROM** si **UNISEM**, au fost lasate o perioada prea lunga pana s-au luat masuri de organizare si privatizare. Aceasta tergiversare a avut efecte negative in productie, deoarece utilizarea semintelor cu valoare biologica ridicata nu s-a promovat eficient pentru producatori.

In privinta fostelor **regii autonome**, acestea au fost restructurate si organizate dupa o perioada lunga cu consecinte atat pentru unitatile ca atare dar si pentru productia agricola. Stadiul actual al fostelor Regii autonome este urmatorul:

1. Regia Autonomă a Tutunului s-a transformat în Societatea Națională "Tutunul Românesc" și la data de 23 iunie 1999 în temeiul Legii 99/1999 a fost semnat contractul de consultanță pentru privatizare.
2. Regia Autonomă "CAI DE RASA" București a fost aprobată înființarea Societății Naționale "CAI DE RASA" SA prin H.G. 637/1998. A fost organizată licitația pentru alegerea consultantului în vederea privatizării.
3. Regia Autonomă "Institutul Național de Medicină Veterinară Pasteur" București a fost înființată prin H.G. 638/1998, Societatea Națională "Institutul Pasteur" SA, a fost organizată licitația pentru alegerea consultantului în vederea privatizării.
4. Regia Autonomă "Institutul de Montanologie" Cristian județul Sibiu. Prin H.G. 636/1998 a fost aprobată transformarea în Societate Comercială "CEDER" SA care prin reorganizare s-a divizat în Societatea Națională "Institutul de Montanologie și Dezvoltare Rurală" Sibiu și două societăți comerciale care vor intra în procesul de privatizare.
5. Regia Autonomă "Institutul de Cercetare Dezvoltare pentru Valorificarea Produselor Horticole" București. Prin H.G. 620/1998 a fost înființat Institutul de Cercetare Dezvoltare și Marketingul Produselor Horticole "HORTING" SA instituție publică și Societatea Comercială "BERSER" SA care va fi privatizată.
6. Regia Autonomă a Îmbunătățirilor Funciare s-a inițiat proiectul de lege privind reorganizarea Regiei în Societate Națională a Îmbunătățirilor Funciare.
7. Regia Autonomă Națională a Produselor Agricole București. Prin H.G. 830/1998 a fost aprobată înființarea Societății Naționale a Produselor Agricole SA București prin reorganizarea Agenției Naționale a Produselor Agricole – R.A. Din analiza succintă a desfășurării procesului de privatizare se desprinde în principal faptul că deși agricultura este sectorul cu gradul cel mai ridicat de privatizare, totuși întârzierea în privatizarea și restructurarea complexelor de porci și pasări, a serviciilor destinate agriculturii cât și tergiversarea lamuririi situației fostelor IAS-uri a condus la perturbări mari în managementul agricol, în valorificarea producției și asigurarea cu inputuri în timp util.

Toate acțiunile întreprinse nu au fost susținute permanent de un sistem de creditare a producției agricole simplu și eficient. În aceste condiții producția agroalimentară a fost influențată negativ mai mult în sectorul producției animale și în unele sectoare ale industriei alimentare.

Structura producției vegetale

Suprafețele cultivate cu cereale boabe dețin cele mai mari ponderi (66%). Restul suprafețelor sunt ocupate cu plante de nutreț (14%) și plante tehnice (13%). Împreună, aceste grupe ocupă 93% din întreaga suprafață cultivată. Aceasta reflectă slaba diversificare a culturilor agricole practicate, ceea ce impune măsuri pentru largirea paletei culturilor agricole, îndeosebi a celor care valorifică condițiile locale și care încorporează un grad sporit de tehnicitate.

În producția vegetală s-a manifestat o tendință generală de reducere a randamentelor medii și a producțiilor totale.

Producțiile medii sunt modeste sau chiar foarte mici la aproape toate culturile, în principal ca urmare a apelului foarte redus la factori de producție sporitori de randamente.

Caracterul preponderent cerealier al structurii de producție reprezintă un aspect negativ al agriculturii românești. Ponderea suprafețelor ocupate de cereale în toate regiunile este ridicată, chiar dacă acestea nu dispun de condiții agro-pedoclimatice favorabile pentru cultivarea speciilor respective.

O analiză de ansamblu a actualei structuri a producției vegetale pune în evidență o serie de „carențe” de ordin agrotehnic și economic, ce creează puternice distorsiuni între cererea și oferta de produse agricole.

Comparativ cu țările Uniunii Europene, suprafața cultivată cu cereale în România este relativ mare, explicabilă prin faptul că se poate realiza și cu alocări reduse de mijloace tehnice și de forță de muncă și prin tradiția în cultura cerealelor.

Toate aspectele structurale și tehnice prezentate conferă agriculturii românești un caracter extensiv, de subzistență.

Randamentele obținute la hectar sunt, în general, de 2-3 ori mai mici raportat la țările vest europene dezvoltate, însă sunt apropiate ca valoare de cele obținute în țările vecine.

Productia de cereale are oscilatii in functie de conditiile climatice, fiind influentata si de resursele financiare ale producatorilor agricoli la infiintarea culturilor. Suprafetele ocupate cu cereale au oscilat la unele culturi cum sunt graul si orzul, aceasta din cauza problemelor care sunt in perioada semanatului: greutati cu araturile dupa culturile de toamna, insuficienta tractoarelor pentru aceasta lucrare, decapitalizarea producatorilor agricoli, conditiile climatice. Cu toate aceste greutati in functie de conditiile climatice se remarca realizarea in anul 1997, a unei productii record de cereale 22,1 mil tone fizic la recoltare, respectiv 20,1 milioane tone la indici de calitate si a unui an exceptional pentru porumb 12,68 milioane tone – fizic si respectiv 11,2 milioane tone la indici de calitate. Productii deosebite s-au obtinut si la grau in anii 1995 - 7709 mii tone si in 1997 - 7185 mii tone. Din analiza productiei de cereale se constata ca in anii favorabili s-au obtinut productii corespunzatoare peste nevoile de consum ale tarii cu excedente pentru export. Suprafetele cultivate cu grau si orz au tendinta de scadere in special datorita valorificarii necorespunzatoare atat ca pret cat si a cererii diminuate. Productiile medii au oscilat numai in functie de conditiile climatice deoarece ingrasamintele chimice au fost alocate in cantitati insuficiente in toata aceasta perioada. Analizand modul cum s-a asigurat consumul intern se desprinde faptul ca au fost ani cu excedent de grau si ani cand s-au efectuat si importuri.

Cultivarea **florii soarelui** in ultimii ani a cunoscut o crestere semnificativa ca suprafata si productie totala, depasind prognozele. Aceasta situatie s-a creat datorita faptului ca fabricile de ulei au realizat o colaborare corespunzatoare cu producatorii de seminte de floarea soarelui – valorificarea rapida si plata la timp a productiei, fapt ce a condus la exportul atat de ulei cat si de seminte de floarea soarelui. In ultimii ani se constata o crestere a suprafetei cultivate cu rapita pentru ulei. Cultura de soia a fost mai greu acceptata de producatorii agricoli din cauza tehnologiei deosebite.

Cultura de **sfecla de zahar** a inregistrat an de an regrese prin reducerea suprafetei cultivate si a productiei obtinute. Reducerea drastica a suprafetei cultivate cu sfecla de zahar s-a manifestat din lipsa de colaborare si sustinere a cultivatorilor de sfecla care au fost decapitalizati, privatizarile fabricilor de zahar s-au facut cu intarziere si sustinerea insuficienta a acestei culturi cu subventii de la buget.

Cultura de **cartofi** in ultima perioada a satisfacut necesarul de consum, asigurand piata la preturi accesibile.

Legumele sunt asigurate pentru perioada de sezon dar in perioadele de extra sezon sunt deficitare, necesitand importuri. Pentru aceasta cultura se constata ca industria conservelor de legume s-a redus, ca urmare a costurilor ridicate comparativ cu produsele din import.

Viticultura este intr-un proces de transformare din pacate cu influente negative asupra calitatii – extinderea nepermisa a suprafetelor hibride in detrimentul plantatiilor nobile.

Pomicultura. Suprafata ocupata cu pomi si alte specii pentru fructe si productia totala au evoluat in functie de conditiile climatice. Suprafata ocupata de plantatiile pomicele a fost relativ constanta in perioada 1990 – 1994, inregistrand o scadere notabila in 1996, ca urmare a defrisarii unor livezi la care durata de exploatare a ajuns la limita. Se constata ca o mare parte din plantatiile pomicele sunt imbatranite si ca productia de material saditor a scazut cu 20 %, fata de anul 1990. Formarea si intretinerea livezilor cu un efort investitional mare, pe care agricultorii privati nu le pot face fara sustinere cu credite avantajoase.

Sectorul vegetal in perioada analizata nu a beneficiat decat intr-o masura foarte mica de ingrasaminte chimice, pesticide, irigatii si servicii adecvate asa cum rezulta din datele statistice.

Structura productiei animaliere

Comparativ cu anul 1989 in anul 1998 s-a inregistrat o reducere considerabila a efectivelor de animale : cu 48% la bovine, 44% la pasari, 36% la porcine si 27% la ovine. Numai cabalinele au inregistrat o sporire a efectivelor cu 23%. Reducerea s-a manifestat si la efectivele matca, tendinta deosebit de ingrijoratoare. Diminuarea lor sub nivelul actual, care reprezinta un minim tehnologic, poate conduce la compromiterea fondului genetic in zootehnie.

In sectorul cresterii animalelor, rezultatele din perioada 1989-1998 prezinta o evolutie fluctuanta, diferentiata de la un produs la altul si deseori de la un an la altul

Productiile medii obtinute in zootehnie sunt departe de progresul genetic si tehnologic inregistrat pe plan vest-european. Comparativ cu tarile membre ale UE, aproape la toate speciile si categoriile de animale randamentele medii sunt inferioare.

Intre Romania si tarile UE exista decalaje marcante care releva necesitatea unor masuri radicale privind ameliorarea si furajarea animalelor. Daca productiile medii obtinute in tarile Uniunii Europene au tinut ritmul progresului genetic si tehnologic, nu acelasi lucru se poate spune despre Romania.

Evolutia efectivelor de bovine si a productiei acestei specii sunt redade in tabelele si graficele ce urmeaza. Din datele statistice rezulta ca in anii 1990 - 1994 scaderile au fost marcate de distrugerea unitatilor CAP si taierea masive de bovine de la aceste unitati, fara sa fie luate masuri de stopare a acestora. Preluarile la gospodariile populatiei nu s-au efectuat deoarece acestea nu aveau nici capacitati de cazare si nici furajele necesare. O alta cauza a scaderii efectivelor de bovine este si situatia dramatica a starii de sanatate a acestora la finele anului 1989 - majoritatea animalelor erau tarate, neproductive, bolnave de tuberculoza si leucoza. In acest sector (CAP) se inregistrau productii de lapte si carne printre cele mai mici din Europa si din lume - (sub 1800 litri lapte/vaca) dar multe unitati erau sub 1000 litri. Taierea pentru carne care se efectuau reprezentau taieri de necesitate in proportie de peste 60 % - la greutatea sub 250 kg. Dupa 1989 efectivele de vaci si juninci s-au mentinut la un nivel acceptabil, care corolat cu o ingrijire corespunzatoare in gospodariile populatiei a condus la cresterea productiei medii cu mult peste productiile din unitatile CAP. Aceasta situatie a condus la asigurarea in buna parte in ultimii ani a necesarului de lapte si produse din lapte. Dezvoltarea sectorului bovin se va face prin cresterea productiilor medii de lapte si a greutatii medii de taiere, aceasta efectuandu-se in ferme specializate de dimensiuni mici si mijlocii.

Cauzele care au determinat scaderea efectivelor de porcine se datoresc in special problemelor cu care s-au confruntat marile complexe de crestere si ingrasare a porcilor. Acestea fiind proprietate de stat, preturile de livrare nu au fost liberalizate multi ani, acestea fiind mentinute sub costurile de productie - nesustinate financiar - s-au decapitalizat si au condus la falimentarea multor unitati. Neadaptarea la conditiile economiei de piata - la cererea pietei, a determinat, ca in concurenta cu pretul carnii obtinut de sectorul particular si cu importul de carne la preturi subventionate de tarile de origine, sa se ajunga la situatia de ineficienta in majoritatea unitatilor de profil. Dupa anul 1996, s-a trecut la privatizarea sau lichidarea unitatilor de crestere si ingrasare a porcilor. Cresterea si ingrasarea porcilor in unitati mari industriale presupune o piata sigura, un management competitiv si gasirea de solutii economice viabile care sa poata concura cresterea porcilor in gospodariile populatiei. Complexele industriale de crestere a porcilor trebuie sa se transforme in furnizori de tineret de reproducție si de porci pentru ingrasare pentru gospodariile populatiei si pentru fermele mici si mijlocii. Aceste complexe cu probleme de poluare, de intretinere si reparatii a utilajelor si adposturilor, cu supradimensionata administrativa, cu cheltuieli mari de aprovizionare si cu probleme financiare deosebite in conditiile in care se utilizeaza munca salariata nu vor putea deveni competitive in conditiile aderarii Romaniei la U.E. fara investitii majore.

Evolutia efectivelor de ovine si caprine in perioada analizata a avut permanent o tendinta de scadere, dar cu specificarea ca scaderea dramatica a fost pana in anul 1994, dar si dupa aceasta data scaderea efectivelor a continuat. Cauza scaderii efectivelor la ovine este in principal in primii ani aceeasi ca si la specia bovine. Taierea pentru carne si exportul de ovine vii fara nici o restrictie a condus la aceasta situatie. Sectorul particular si-a mentinut efectivele in special pentru productia de lapte si carne, deoarece productia de lana nu a fost valorificata la timp si preturile obtinute nu satisfac crescatorii.

Evolutia efectivelor si productiei avicole in ultimii 10 ani se incadreaza ca si celelalte specii intr-o scadere dramatica a efectivelor pana in 1996, care a continuat si dupa 1997, dar dupa ce in aceasta perioada s-au luat masuri de lichidare a unitatilor neprofitabile. In ultima perioada se constata o redresare a situatiei functie si de cererea pietei pentru produsele avicole. Scaderea efectivelor de pasari s-a produs in complexele industriale, cauza fiind ca si la specia porcine - neadaptarea la cerintele pietei, managementul defectuos, neprivatizarea la timp, mentinerea preturilor la comanda autoritatilor, decapitalizarea unitatilor, cresterea costurilor inputurilor liberalizate, importul de produse avicole la preturi mai mici decat cele obtinute in complexe. Din anul 1997, s-a trecut la privatizarea complexelor de pasari si la lichidarea celor cu pierderi ridicate.

Analizand situatia pentru toate speciile de animale, dupa modul cum s-a desfasurat distrugerea efectivelor dupa anul 1991, aceasta a avut si o nota intentionata pentru a se ajunge la o penurie accentuata de produse

agroalimentare pentru a se demonstra ulterior ca proprietatea privata nu este compatibila in Romania, aceasta este valabil si atunci cand s-a efectuat aplicarea Legii fondului funciar, fara sa se acorde si mijloace mecanice pentru efectuarea lucrarilor agricole. S-a crezut ca sectorul particular nu va asigura necesarul pentru siguranta alimentara a populatiei si se vor putea restaura din nou vechile structuri.

Structura input - urilor agricole

Irigatiile

Romania a investit un capital imens in amenajarea a suprafetei de 3,1 milioane ha pentru irigat, din care 2,9 milioane ha suprafata arabila. Astfel, suprafata amenajata pentru irigat reprezinta 31% din total arabil .

Supradimensionarea sistemelor de imbunatatiri funciare a avut drept consecinta imposibilitatea de exploatare, in conditii de eficienta economica, a suprafetei amenajate pentru irigat. Gradul de utilizare a irigatiilor inregistreaza nivele deosebit de scazute (8-25%).

In profil regional cele mai mari suprafete irigate se gasesc in Regiunea Sud- Est, Regiunea Sud si Regiunea Sud - Vest, regiuni in care activitatea agricola este predominanta .

Romania dispune de o suprafata mare amenajata pentru irigat, ocupand printre cele mai insemnate suprafete din Europa, dar datorita gradului inalt de subutilizare efectele nu se remimt in recoltele Romaniei.

Samanta

In practica agricola actual nu se atribuie atentie necesara rolului materialului biologic de calitate in obtinerea unor productii ridicate.

Productia, controlul, certificarea si comertul cu seminte se fac in Romania in conformitate cu Legea 75/1995 modificata si completata cu Legea 57/1997 si Legea 131/1997.

In ultimii ani tendinta consumului de samanta certificata a scazut drastic. Desi in acest sector au fost acordate o serie de facilitati, in sectorul particular exista multi proprietari (cca. 50%)care utilizeaza samanta necertificata

Mecanizare

Parcul de tractoare si masini agricole a inregistrat o crestere continua la toate tipurile de utilaje. Exceptie fac combinele, care, in anul 1998, reprezentau numai 85% din dotarea anului 1989.

Deficienta structurala, generata de numarul insuficient de utilaje este accentuata de uzura fizica si morala a acestora. Astfel, pe ansamblul agriculturii, 50% dintre tractoarele existente au o vechime in exploatare de peste 8 ani, iar 60% dintre combine sunt mai vechi de 10 ani.

Nivelul de dotare mecanica existent in prezent in agricultura Romaniei nu este in masura sa asigure efectuarea lucrarilor mecanice in perioadele optime prevazute de tehnologiile de cultura. Potentialul de mecanizare este foarte scazut. Este cunoscut faptul ca in Romania depasirea epocii optime de executare a lucrarilor, atat la culturile de primavara cat si la cele de toamna, atrage pierderi mari de recolta.

Agricultura Romaniei intampina greutati in cresterea gradului de mecanizare a proceselor tehnologice din cauza structurii ofertei interne de masini agricole neadaptata la marimea exploatatilor agricole, si a dificultatilor financiar (legate de costul masinilor, de posibilitatile de achizitionare a acestora).

Chimizarea

Ingrasaminte chimice

Pentru agricultura Romaniei, consumul de ingrasaminte chimice reprezinta mai mult un deziderat decat o realitate. In anul 1998, cantitatea medie de ingrasaminte chimice era 36 de kg la hectar. Aceasta era de aproape de 4 ori mai mica decat in 1989. Exista insa unele deosebiri intre regiuni in ce priveste consumul efectiv de ingrasaminte.

Comparativ cu tarile Uniunii Europene, cantitatea de ingrasaminte chimice folosite in Romania este de 4 ori mai mica.

Pesticide

In Romania consumul de pesticide a scazut foarte mult in ultimii ani. Pierderile provocate de neutilizarea mijloacelor chimice de combaterea bolilor si daunatorilor se cifreaza la 1/3 din recolte.

Ridicarea vertiginoasa a preturilor la pesticide au ingustat si mai mult posibilitatea de achizitionare a acestora de catre agricultori.

Structuri in silvicultura

Romania dispune de un fond forestier dintre cele mai valoroase din Europa. Cu o suprafata de 6367 mii ha, padurile ocupa 28% din teritoriul tarii, avand o pondere apropiata mediei europene. Ca structura de productie, fondul funciar romanesc este format din: fag 31%, rasinoase 31%, stejar 18% si alte specii 21%.

Cele mai extinse suprafete impadurite, cu o structura a speciilor diversa, se gasesc in regiunile carpatice si de deal (cca. 90% din suprafata totala).

In perioada 1989-1997 nu s-au inregistrat mutatii semnificative ale dimensiunii fondului forestier.

Productia forestiera a inregistrat un regres. Astfel, masa lemnoasa exploatata in anul 1997 reprezinta numai 75% din cea a anului 1989, tendinta care se regaseste si structural.

In anul 1996, pentru cultura si regenerarea padurilor s-au efectuat impaduriri pe o suprafata de 12727 mii ha. Ritmul suprafetelor impadurite a scazut drastic raportat la anul 1989. Coeficientul de refacere a padurilor se situeaza la un nivel foarte scazut (0,20%).

Dimensiunea economica a securitatii alimentare

Securitatea alimentara, obiectiv minimal, necesita adoptarea unei politici alimentare care sa urmareasca: producerea unor produse agroalimentare, suficiente ca volum, structura si calitate, pentru satisfacerea nevoilor de alimentatie a populatiei pe tot parcursul anului; accesibilitatea la hrana necesara a intregii populatii, inclusiv a celei defavorizate, combinarea criteriilor de echitate, cu cele de eficienta economica in productie si repartitia hranei, tinzand spre ridicarea continua a eficientei; obtinerea de produse agroalimentare cat mai complexe nutritional, curate si de calitate aliniate la standardele internationale.

Satisfacerea nevoilor alimentare ale populatiei depinde nu numai de existenta disponibilitatilor alimentare ci si de cererea solvabila a populatiei, consecinta a marimii produsului brut si nivelului costurilor alimentare.

In prezent cheltuielile cu alimentatia depasesc 50% din fondul de venituri ale populatiei. O asemenea situatie constituie o frana in dezvoltarea pietei interne si un obstacol principal in cresterea economica.

Se poate constata ca politica alimentara nu este o problema doar a agriculturii si industriei alimentare ci a intregii economii nationale. Depasirea situatiei actuale depinde, deopotriva, de politica macroeconomica si de cea sectoriala, evolutia produsului intern brut, intre productivitatea muncii nationale si sectoriale, intre venituri si preturi, care sa genereze cererea solvabila sporita, largirea pietei interne si efecte de antrenare economica.

Realizarea in perspectiva a modelului de consum alimentar in forma sa optionala de satietate generalizata, poate avea loc atat prin cresterea veniturilor cat si prin reducerea in termeni reali a preturilor produselor alimentare in asa fel incat ponderea cheltuielilor banesti ale populatiei pentru consumul alimentelor in totalul cheltuielilor de consum sa se diminueze in termeni comparabili de la peste 50% la aproximativ 15-20% cat reprezinta in tarile Uniunii Europene.

Consumul alimentar in Romania comparativ cu tarile dezvoltate din Europa reprezinta 52-54% la carne si produse din carne, 90-95% la lapte si produse din lapte, 65% la zahar si produse din zahar, 75-80% la legume si produse din legume; depasirea cu peste 70% la consumul de cereale si produse din cereale in detrimentul produselor de origine animala si in consecinta a proteinei animale.

Evolutia consumurilor pe cap de locuitor in ultimii ani pentru principalele produse s-au mentinut in aceeasi parametri.

	Consumul alimentar						Consum fiziologic
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	
Carne si prod din carne in echivalent carne taiata - kg	45,7	47,7	45,5	47,8	47,2	45,1	62

Grasime total – kg	14,4	14,1	12,9	14,2	14,3	13	13
Lapte si produse Din lapte (exclus unt) in echiv. lapte – l	163,7	176,9	179,5	188,6	192,7	192,4	220
Oua - buc.	196	190	194	197	199	186	260
Zahar si prod.din zahar – kg	24,4	23,7	24,5	23,5	24,8	19,9	22
Prod. din cereale (echiv. faina) – kg	146,5	159,6	158,6	162,4	160,6	169,8	133
Cartofi – kg	60	73,9	66,7	71	73,4	81,7	70
Legume si prod. de legume in echiv. – kg	100,7	112,7	110,3	115,6	115,4	111,6	110
Fructe si produse din fructe in echiv. – kg	47,1	64,3	47,8	45,8	50,5	44,5	60

Se constata ca la carne, lapte, oua si fructe comestibile sunt sub cele fiziologice, iar la produsele grasiimi (ulei), zahar, cartofi, legume, cereale, sunt la nivelul cerintelor fiziologice si peste. La zahar consumul este influentat de importul de zahar deoarece consumul din productia interna este de 14,1kg.

Funcție de consumul fiziologic pe locuitor compatibil cu consumul mediu in U.E. se poate stabili si necesarul de productie pentru principalele produse agricole astfel:

Produsul	U/M	Consum mediu U.E.	U/M	Necesar productie pentru consum in tone (la 22,5 mil locuitori)	Realizat 1998 pentru consum	Observatii
Carne taiata	Kg	82	mii tone	1.845	1.099	Deficitar
Lapte vaca si oaie	L	280	mii hl	63.500	47.197	Excedent
Peste	Kg	8,5	mii tone	191	18,6	Deficitar
Grasimi total	Kg	13	mii tone	292	240	Deficitar
Oua	buc	260	mil buc	5.850	4.800	Deficitar
Legume - total	Kg	110	mii tone	2.475	2.818	Excedent
Cartofi	Kg	70	mii buc	1.575	2.300	Excedent
Leguminoase	Kg	3	mii tone	67	71	Excedent
Fructe – total	Kg	60	mii tone	1.350	1.036	Deficitar
Zahar – total	Kg	22	mii tone	495	317	Deficitar
Grau	Kg	170	mii tone	3.750	4.600	Excedent

In vederea realizarii acestor productii este necesar sa se prevada strategii sectoriale pentru fiecare cultura si specie de animale tinand cont si de evolutia pietei a cererii populatiei, de puterea de cumparare in evolutia dezvoltarii pe ansamblu a economiei nationale.

	U/M	Consum fiziologic	Consum U.E.	Productie pe locuitor 1997
Carne si produse din carne (in echivalent) kg carne)	kg	62	82	45,1
Grasime total (ulei comestibil + margarina	kg	13	13	13,0
Lapte si produse din lapte (exclusiv unt)	L	220	280	192,4
Oua	buc	260	260	186
Zahar si produse din zahar	Kg	22	22	11,5
Cereale (echivalent faina)	Kg	133	133	169,8
Cartofi	Kg	60	70	81,7
Legume si produse din legume	Kg	110	110	111,6
Leguminoase uscate	Kg	3	3	3,2
Fructe si produse din fructe	Kg	60	60	44,5

Productia necesara pentru realizarea consumurilor

	UM	Pentru consum fiziologic	Pentru consum mediu U.E.	Suprafata necesara - mii ha	
				pentru consum fiziologic	pentru consumul mediu U.E.
Carne si produse din carne	Mii t	1.395	1.845	1.500	2.000
Grasimi total (ulei comestibil+margarina)	Mii t	292,5	292,5	750	750
Lapte si produse din lapte (exclusiv unt)	Mii hl	49.500	63.500	1.600	1.800
Oua	Mil buc.	5.850	5.850	350	350
Zahar si produse din zahar	Mii tone	495	495	200	200
Cereale (echivalent faina)	Mii tone	2.990	2.990	1.400	1.400
Cartofi	Mii tone	1.350	1.575	115	130
Legume si produse din legume	Mii tone	2.475	2.475	200	200
Leguminoase uscate	Mii tone	67	67	50	50
Fructe si produse din fructe	Mii tone	1.350	1.350	X	X
Suprafata arabila necesara	Mii ha			6.165	6.880

Suprafata arabila necesara pentru consumul populatiei este calculata la productiile medii realizate in ultimii ani iar ratiile furajere sunt cele adaptate unui consum semiintensiv de crestere a animalelor.

In necesarul pentru consum nu este luat in calcul necesarul pentru samanta la grau, orz, cartofi, orzoaica pentru bere.

Calculul necesarului de teren arabil pentru asigurarea consumului populatiei pentru principalele produse in varianta consumului de produse pe locuitor din UE, impune o noua structura de culturi agricole astfel:

- suprafata de grau pentru consum – 1400 mii ha la care se adauga cca 150 mii ha pentru samanta. Diferenta intre suprafata semanata in plus si a productiei medii de peste 3000 kg/ha sunt excedentare.
- La orz si orzoaica, necesarul de suprafata este de 400 mii ha, care asigura necesarul pentru furage si industria berii
- La porumb, suprafata necesara pentru consumul intern este de 2800 mii ha, cu o productie de 3500 kg. Tot ce depaseste aceasta suprafata si productia medie sunt surse pentru export
- La cultura de floarea soarelui, suprafata de 750 mii ha asigura necesarul de ulei pentru consum, la o productie medie de 1200-1300 kg/ha
- La cultura de soia, suprafata de 150-200 mii ha asigura necesarul intern
- La cultura de rapita, suprafata poate sa creasca pana la 100 mii ha
- La cultura de sfecla de zahar, necesarul intern pentru productia de zahar este o productie de maxim 5000 tone posibil de realizat, cu o suprafata de maxim 200 mii ha si o productie de 25 mii kg la hectar
- Cultura cartofului asigura necesarul de pe o suprafata de maxim 150 mii ha
- Legumele necesare consumului se pot asigura de pe o suprafata de maxim 200 mii ha
- Furajele necesare pentru obtinerea unor productii animaliere suficiente pentru a acoperi consumurile pe locuitor din UE se pot asigura prin imbunatatirea pasunilor naturale, dar pentru furajele concentrate se impune sa se generalizeze utilizarea pentru cresterea tuturor speciilor de animale a furajelor combinate care conduc la un consum redus de cereale prin aportul furajelor proteice. Culturile furajere pentru speciile bovine si ovine trebuie sa ocupe 1600-1800 mii ha din terenurile agricole.

Pentru realizarea echilibrului pe piata de produse alimentare s-au efectuat importul sau exportul de produse functie de cerintele pietei. Balanta comerciala privind produsele agroalimentare a fost deficitara in toata aceasta perioada functie de productia interna dar si de cerintele pietii cu o gama variata de produse.

Piata interna de produse agroalimentare a fost aprovizionata permanent la standarde internationale, in prezent neexistand deficit pentru nici un produs.

Aderarea Romaniei la UE pe baza punerii in valoare a avantajelor comparative necesita masuri care sa apropie nivelurile de dezvoltare din agricultura noastra de cele din cele 15 state membre ale UE. Aceasta se poate realiza atat prin punerea in valoare a potentialului de care dispune agricultura, cat si prin ridicarea performantelor – sporirea randamentelor si a conversiei factorilor de productie.

Activitati economice neagricole in spatiul rural.

Pe langa agricultura, care constituie activitatea economica principala, in spatiul rural se desfasoara si multe alte activitati economice neagricole, fara ca activitatea lor sa fie foarte extinsa. Exceptand industria extractiva si energetica, activitatile neagricole se desfasoara in intreprinderi mici si mijlocii . Din totalul IMM-urilor, doar 17% activeaza in mediul rural (in 1997).

Cel mai mare numar de IMM-uri sunt concentrate in spatiul rural din Regiunea 3-Sud (21% din IMM-urile din total). Cele mai multe IMM-uri isi desfasoara activitatea in domeniul comertului, similara cu tendinta de la nivel national (aproximativ 70%).

Numarul unitatilor care desfasoara activitati mestesugaresti si de prestari servicii a descrescut destul de accentuat fata de 1989. Astfel, in 1997, totalul acestor unitati reprezentau 46,2% din totalul celor la nivelul anului 1989.

Industria alimentara

Productia de bunuri alimentare dispune de un semnificativ potential de dezvoltare asigurat, in principal, de diversitatea materiilor prime de origine vegetala si animala, capacitatile de productie instalate si resursele umane existente.

Activitatea in industria alimentara este organizata in 10 subramuri principale, cunoscand dupa anul 1990 o crestere substantiala a numarului de agenti economici, indeosebi a celor privati. Astfel, la finele anului 1997 au fost inregistrati 17069 agenti economici, carora li s-au eliberat 244522 licente de productie.

Numarul agentilor economici in anul 1997 a crescut cu 5676 fata de anul 1996, iar numarul licentelor cu 9115.

In paralel cu societatile comerciale de profil din industria alimentara, mai functioneaza in complexe de crestere si ingrasare a porcilor un numar de 42 abatoare, la unitatile avicole un numar de 53 abatoare, care fac obiectul restructurarii. De asemenea, la societatile comerciale agricole cu capital majoritar de stat (foste IAS) exista capacitati de productie, conditionare, invecinare si imbueteliere a vinului, productie de sampanie, coniac, tuica si rachiuuri naturale, branzeturi si produse lactate.

Dupa 1990 a crescut continuu ponderea agentilor privati, acestia ajungand sa detina un procent insemnat in productia din unele subramuri ale industriei alimentare. In industria uleiului, ponderea agentilor privati este de 82%, in industria de morarit si panificatie de 68%, in industria biscuitilor de 53%, in industria laptelui 62%, in industria carnilor si preparatelor de carne 71%, in industria berii peste 75% etc.

Situatia privatizarii in industria alimentara

Total societati existente la 31.08.1999	Privatizate (cumulat)			
	31.12.1996	31.12.1997	31.12.1998	31.08.1999
441	149	181	206	267
Industria carnilor	12	15	16	26
Industria laptelui	23	24	26	35
Industria pestelui	1	1	1	8
Industria morarit si panificatie	45	55	58	71
Industria zaharului si prod zaharoase	7	11	16	21
Industria uleiului	10	12	15	15
Industria conservelor	1	2	6	8
Industria vinului	6	13	17	42
Industria berii	30	38	40	40
Industria prestari servicii	9	10	11	10

Anul 1997 a însemnat pentru industria alimentară românească un pas hotărâtor în crearea unui autentic mediu concurențial și adaptarea legislației de funcționare a acestei industrii la condițiile de piață și concurență, mai ales prin adoptarea unor reglementări de import a produselor agroalimentare și aderarea la CEFTA.

În ansamblul ei, producția realizată în anul 1997 se înscrie în traiectoria trendului descendent caracteristic ultimilor ani. Principalele cauze care au determinat acest fenomen sunt:

- reducerea ofertei de materii prime la unele grupe de produse alimentare, cum sunt: zahăr rafinat, conserve de legume, conserve din fructe, pasta de tomate, carne și preparate din carne, pește și produse din pește;
- intrarea pe piața românească a unor produse de import, la concurență cu produsele din producția internă - zahăr, paste făinoase, ulei rafinat, pasta de tomate, lapte praf, conserve din legume și fructe, brânzeturi, preparate din carne - în condițiile reducerii la 50% în medie a taxelor vamale la importul produselor alimentare și a perpetuarii unui ritm lent în desfășurarea proceselor de ajustare sistemică și structurală a societăților comerciale din sectorul de stat;
- liberalizarea prețurilor și eliminarea totală a subvențiilor de consum - la pâine și produse de panificație, lapte de consum și produse lactate proaspete, unt, lapte praf, carne tăiată de porc și pasare - au condus la diminuarea cererii solvabile.

Pe subramuri, structura industriei alimentare, în anul 1997, se prezintă după cum urmează:

Industria carni

- * Detine 14% din volumul industriei alimentare.
- * Numărul agenților economici care desfășoară activități în domeniu a cunoscut o creștere permanentă, în prezent acesta fiind de circa 4000.
- * Peste 71% din producție se realizează în sectorul privat, în timp ce în sectorul de stat acesta a înregistrat o scădere substanțială.
- * Producția realizată în 1997 a fost de 445 mii tone, gradul de utilizare a capacității fiind de doar 31% (1457 mii tone), la preparate din carne, 107 mii tone față de 331 mii tone (32%) și la conserve și semiconserve de carne, 13 mii tone față de 73 mii tone capacitate (16%).
- * Gradul de utilizare a capacităților de producție în sectorul de stat este sub 20%.
- * Capacitățile de producție ale societăților comerciale cu capital de stat au o vechime de 20-25 de ani, dotate în principal cu instalații indigene, ale căror tehnicitate și fiabilitate sunt scăzute, fapt ce a condus la obținerea unor randamente scăzute, costuri ridicate și realizarea unor produse neconcurențiale.

Industria laptelui

- Numărul agenților economici care desfășoară activități în domeniul a crescut, în prezent fiind de 500.
- Producția fizică realizată în anul 1997 este de : lapte consum - 2734 mii hl; produse lactate proaspete - 1393 mii hl; unt - 9812 tone; brânzeturi - 45288 tone; lapte praf - 10683 tone.
- Această producție exprimată în lapte materie primă reprezintă 11,5% mil.hl, față de capacitate instalată de 28,0 mil.hl de lapte (41%).
- În ceea ce privește activitatea de rețehnologizare și investiții în industria laptelui, acestea au cunoscut o creștere de 13% față de anul 1996, în principal prin dotare cu: linii pentru fabricarea prin extrudare a înghețatei, pentru congelarea și ambalarea acesteia; instalații pentru pasteurizarea și îmbutelierea laptelui; utilaje și echipamente pentru producerea brânzeturilor proaspete și fermentate și ambalarea acestora sub vid

Industria de panificație și morar

- ♦ Numărul agenților economici producători de produse de morar, panificație și făinoase a crescut an de an, în prezent atingând aproape 5000, din care 75 cu tradiție și de mare capacitate și peste 4900 de societăți mici cu capital privat.
- ♦ Producția fizică realizată în anul 1997: macis de grau - 2611 mii tone; macis de porumb - 50 mii tone; panificație - 2410 mii tone; paste făinoase - 47 mii tone; biscuiți - 68 mii tone.

- ♦ Capacitatile de productie din acest sector de activitate sunt folosite astfel: macinis de grau - 2900 mii tone - 72%; panificatie - 3400 mii tone - 53%; paste fainoase - 70 mii tone - 43%; biscuiti - 135 mii tone - 34%.
- ♦ Retehnologizarile si investitiile in acest domeniu au cunoscut o crestere fata de anul 1996 cu 13% in activitatea de morarit si panificatie si cu 7% in productia de paste fainoase si biscuiti.

Industria uleiului

- Acest sector a cunoscut o evolutie ascendenta, datorata in principal cresterii constante a productiei de floarea-soarelui si a cererii constante de ulei brut de floarea-soarelui pe piata externa, de 100 mii tone pe an.
- In industria uleiului numarul societatilor comerciale a crescut, in prezent functionand un numar de 352 unitati de productie.
- Indicele de folosire a capacitatii de productie in anii 1997-1996 a fost de: 82% pentru uleiul de floarea-soarelui; 26% pentru uleiul de soia; 53% in cazul uleiului rafinat.
- In anul 1997, retehnologizarea si investitiile in industria uleiului au fost de 48 miliarde lei si au constat in principal in retehnologizarea operatiilor de extractie, vintenizare, de lecitinizare si rafinare, precum si in procurarea de tehnologii si instalatii pentru producerea de emulgatori cu continut ridicat de monogliceride, instalatii de fabricare a plantolului.

Industria zaharului

- In anul 1989 in acest domeniu existau 33 de unitati, cu o capacitate nominala de prelucrare de 83 mii tone sfecla/24 de ore; in prezent, capacitatea efectiva de industrializare este de 50 mii tone sfecla/24 de ore si se realizeaza cu numai 19 fabrici de zahar.
- Productia de zahar a inregistrat un trend descendent, aceasta reprezentand in 1997 doar 40,6% (206 mii tone zahar rafinat) din productia anului 1989 si 87% din cea a anului 1996, asigurand necesarul de consum al Romaniei numai in proportie de 45-50%.
- In anul 1997 coeficientul mediu de folosire a capacitatilor de productie a fost de 49%, depasind 70% doar in 2 societati.
- Actiunile de retehnologizare si investitii in industria zaharului si a produselor zaharoase au avut o dinamica ascendenta in 1997 fata de anul precedent si au fost orientate in principal spre: dotarea cu utilaje si echipamente pentru industrializarea sfeclei de zahar si pentru sectiile de ciocolata, produse zaharoase si cofetarii

Industria vinicola

- Productia vinicola a cunoscut un proces de mutatii generale in special de schimbarea structurii de proprietate a plantatiilor viticole.
- Productia totala de vin brut realizata in anul 1997 a fost de 66,9 mi vagoane, din care 67% s-a realizat in sectorul privat. Din productia totala de vin brut, 62% s-a obtinut din soiurile nobile.
- Gradul mediu de utilizare a capacitatii de productie a fost in anul 1997 de 86%.
- In sectorul vinicol dotarea tehnica este in general depasita moral si fizic, ramanand la nivelul anilor 1960-1970. Lipsa unor tehnologii adecvate in anumite faze ale fluxului tehnologic a condus uneori la obtinerea unor vinuri albe necompetitive.

Industria berii

- Putem spune ca a fost un succes in procesul reformei si privatizarii ca si la ulei.
- Rezultatele obtinute in acest domeniu sunt spectaculoase, varietatea produselor, calitatea lor si colaborarea cu firme straine si investitiile acestora a condus la ridicarea performantelor in acest sector.

Industria conservelor de legume si fructe

- ♦ In acest domeniu activeaza 95 de societati comerciale, cu o capacitate de prelucrare zilnica de 2240 tone, care fata de anul 1995 reprezinta o crestere de cca 10%.
- ♦ Productia realizata in anul 1997 fata de anul 1996 inregistreaza o scadere, dupa cum urmeaza:
 - cu 44,7% la conservele de legume;
 - cu 55,2% la pasta de tomate.

- ♦ Gradul mediu de utilizare a capacitatii de productie in anul 1997 a fost de cca 12%, determinat, in special de nivelul scazut al productiei de legume, indeosebi tomate.
- ♦ In anul 1997 actiunile de retehnologizare si investitii in acest domeniu au fost orientate in principal spre dezvoltarea sectorului de bauturi racoritoare, fiind aproape inexistente in sectorul prelucrarii legumelor si fructelor.

Piscicultura.

- Evolutia productiei de peste scade, mai ales dupa 1992, pe masura, reducerii activitatii pescuitului oceanic si partial din Marea Neagra, scoaterea din productie a unor crescatorii piscicole, reducerea cantitatilor de puiet produs si populat in amenajarile piscicole si in lacurile de acumulare.
- Industria de prelucrare a pestelui are o capacitate de cca 35000 tone/an conserve din peste si 20000 tone/an semipreparate si este constituita din 6 fabrici de conserve si 18 unitati de conserve. Activitatea acestora este sub capacitate.
- Privatizarea industriei pestelui a fost cea mai grenaie astfel pana in 1996 doar o unitate este privatizata iar in prezent sunt 8 unitati. In ceea ce priveste productia de peste problemele privind privatizarea sunt si mai complexe.

Turismul rural

Spatiul rural dispune de un bogat potential turistic.

De aceea, actiunea de a atrage satele romanesti care dispun de potential natural, cat si cultural-spiritual, in cadrul retelelor de turism intern si international, este in progres in multe judete din Romania. Au aparut ONG-uri, asociatii care se ocupa de asemenea activitati : Agentia Nationala de Turism Rural, Ecologic si Cultural ANTREC si Federatia Romana de Dezvoltare Montana si Rurala – FRDMR.

Din pacate, datele statistice privind aceasta problematica inca nu sunt complete. In anul 1995, erau 1755 gospodarii care practica agroturismul, din care 1026 sunt in circuitul FRDMR, iar 729 in circuitul ANTREC, repartizate in toate regiunile.

ONG-urile din mediul rural contribuie la dezvoltarea si promovarea turismului rural prin: cursuri si seminarii de pregatire, instruire in domeniul prestarilor de servicii turistice. Au intreprins actiuni de constientizare si educare, informare si dezvoltare a comportamentului asociativ in turismul rural si au initiat parteneriate cu asociatii similare din Europa. In vederea promovarii ofertei turistice a localitatilor rurale s-au organizat festivaluri, targuri si expozitii de specialitate, in care au fost prezentate produse mestesugaresti traditionale.

Infrastructura tehnico-edilitara si de transport in spatiul rural

O componenta importanta a resurselor dezvoltarii rurale, cu impact direct asupra gradului de civilizatie a localitatilor rurale, este infrastructura fizica. In aceasta sectiune vom prezenta informatii privind urmatoarele elemente ale infrastructurii fizice din mediul rural: fondul locativ, infrastructura cailor de comunicatie si a retelelor edilitare care asigura utilitatile publice de interes local, concentrandu-se asupra diferentelor care exista in plan regional.

Fondul de locuinte in mediul rural

In cadrul localitatilor rurale, populatia are la dispozitie pentru satisfacerea conditiilor de locuit un fond de aproape 3,7 mil. locuinte. Aceasta reprezenta, la finele anului 1997, 46,9 % din fondul total de locuinte al Romaniei. In perioada ultimilor ani s-a inregistrat o evolutie favorabila, atat numerica, cat si calitativa a fondului locativ rural.

Intre anii 1991-1997, numarul locuintelor din mediul rural cat si numarul camerelor de locuit si suprafata locuibilă (a camerelor de locuit) au inregistrat o crestere superioara celei inregistrate pe total tara sau al celei din mediul rural. Ca o consecinta a acestei evolutii, s-au imbunatatit si nivelurile indicatorilor care caracterizeaza caracteristicile constructive ale fondului locativ. Astfel, la 1000 locuitori, numarul locuintelor a ajuns in 1997 la 362, fiind cu 4 % mai mare decat in 1991 si reprezentand o asigurare cu locuinte a populatiei rurale mai buna decat cea a populatiei urbane. In aceasta perioada a crescut si numarul mediu de camere pe o locuinta, si suprafata locuibilă in medie pe o locuinta. Indicatorul calitativ

cel mai semnificativ al locuirii – suprafața locuibilă care revine pe un locuitor – a înregistrat, de asemenea, o anumită creștere, de la 11,5 m.p./locuitor în 1991 la 12,3 m.p./locuitor la sfârșitul anului 1997.

Principalul factor care a determinat îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației rurale au fost creșterea fondului locativ pe seama construcțiilor noi de locuințe în această perioadă. În anii 1992-1997 s-au construit 105302 locuințe noi, reprezentând 55,6 % din totalul locuințelor construite în țară, și respectiv 10,3 locuințe noi la 1000 locuitori. Faptul că în această perioadă s-au construit mai multe locuințe în mediul rural decât în mediul urban sugerează aspectul unor rezerve vitale mai semnificative în mediul rural pentru îmbunătățirea condițiilor de viață și locuire.

Dinamica fondului de locuințe în mediul rural, în perioada 1991-1997

	1991	1994	1996	1997
Numar locuințe – mii	3583	3618	3656	3673
Numar camere de locuit – mii	9170	9296	9422	9485
Suprafața locuibilă – mii mp	119853	121823	123880	124925
Locuințe la 1000 locuitori	344	353	360	362
Camere de locuit pe o locuință	2.56	2.57	2.58	2.58
Suprafața locuibilă pe o locuință – mp	33.5	33.7	33.9	34.0
Suprafața locuibilă pe un locuitor - mp	11.5	11.9	12.1	12.3

*) La sfârșitul anului

De asemenea, este de remarcat că proporția locuințelor nou construite, pe totalul fondului locativ, a fost mai ridicată în comunele mari cu peste 5000 locuitori, respectiv mult mai scăzută în comunele sub 2000 locuitori.

Că o caracteristică a fondului de locuințe din mediul rural, se poate menționa faptul că, mărimea locuinței rurale după suprafața locuibilă este aceeași ca în mediul urban, doar că aceasta este compusă în medie dintr-un număr sensibil mai mare de camere, ceea ce asigură condiții ceva mai bune de locuire pentru gospodăriile din mediul rural.

Ceea ce este, însă, caracteristic mediului rural, este faptul că mărimea și caracteristicile fizice ale fondului de locuințe sunt diferențiate în profil teritorial. În primul rând, din punct de vedere al numărului de locuințe care revin la 1000 locuitori, în anul 1997 se constată condiții mai bune de locuit în 5 județe, în care revin peste 400 locuințe la 1000 locuitori – respectiv în județele Cluj, Hunedoara, Salaj, Valcea (între 403 și 440 locuințe la mie de locuitori). În schimb, în alte 9 județe se afla mai puțin de 340 locuințe la 1000 locuitori din mediul rural: Bistrița Năsăud, Constanța, Galați, Iași, Ilfov, Maramureș, Neamț, Satu Mare, Suceava, majoritatea lor situate în nordul și estul țării. Cele mai mici valori sunt înregistrate în județele Bistrița Năsăud (304 locuințe) și Constanța (306 locuințe).

Luând în considerare faptul că și mărimea locuințelor este diferențiată, sub aspectul suprafeței locuibile a camerelor de locuit care revine în medie de locuință – fiind între 27,1 mp pe o locuință în județul Botoșani și 41,6 mp pe o locuință în județul Timiș, respectiv 41,4 mp pe o locuință în județul Arad – rezultă că și suprafața locuibilă ce revine în medie pe un locuitor din mediul rural este diferențiată între județe. Acest ultim indicator al locuirii este influențat și de mărimea, respectiv densitatea populației rurale a județelor. Se evidențiază, în consecință, faptul că, sub aspectul confortului locuirii, suprafața locuibilă care revine pe un locuitor din mediul rural este situată între 9,3 mp/locuitor în județul Iași și 15,6 mp/locuitor în județul Arad, respectiv circa 15 mp/locuitor în Salaj și Sibiu. Numărul județelor care se afla sub media pe țară de 12,3 mp/locuitor din mediul rural, se ridică la 19 – marea lor majoritate aflându-se în regiunile din nord, nord-est și sud.

Din punct de vedere al distribuției spațiale a suprafeței locuibile pe un locuitor, respectiv pe comune, se poate remarca existența unor comune – o cincime din totalul lor – în care revin mai puțin de 10 mp suprafața locuibilă pe persoană. În schimb, într-o sesime din totalul comunelor, suprafața locuibilă este mai mare de 14 mp.

O altă trăsătură specifică a diferențierilor teritoriale ale fondului de locuințe din mediul rural îl constituie forma de proprietate a locuințelor. Mediul rural, spre deosebire de mediul urban este caracterizat prin ponderea quasitotală a locuințelor proprietate privată – îndeosebi a populației – și ponderea nesemnificativă a locuințelor proprietate publică. La sfârșitul anului 1997, o pondere de 97,4 % din

locuințele situate în mediul rural erau în proprietate privată. Pe județe, această pondere se situează între 91,2 % în județul Brașov și 91,4 % în județul Timiș, și respectiv 99,0 – 99,7 % în județele Botoșani, Dambovită, Giurgiu, Olt, Teleorman.

Caracteristicile constructive ale locuințelor care asigură un grad de confort sporit al locuirii sunt, însă, determinate și de existența în locuința a principalelor dependințe (bucătărie, baie, closet cu apă), respectiv, instalații edilitare (alimentare cu apă potabilă, canalizare, instalație electrică sau chiar încălzire centrală sau prin sobe cu gaze naturale). Ultimele date disponibile – cele ale recensământului din ianuarie 1992 – arată însă un grad nesatisfăcător de dotare a locuințelor rurale cu dependințe și instalații.

Astfel, la începutul anului 1992, din totalul locuințelor rurale, o proporție de 81,8 % dispuneau de bucătărie (incaperi cu destinație exclusivă pentru prepararea hranei), numai 8 % dintre ele dispuneau de baie (cu sau fără dus) și doar 5,8 % dintre ele erau dotate cu closete cu apă (și instalație corespunzătoare de canalizare). În privința dotării locuințelor cu principalele instalații edilitare, o pondere de 11,4 % aveau rețea de alimentare cu apă (publică sau sistem propriu), o pondere de 10 % aveau instalație de canalizare, iar numai 4,4 % aveau asigurată încălzirea prin sistem de încălzire centrală sau prin sobe cu gază naturală. O proporție de 93,6 % din locuințele situate în mediul rural aveau instalație electrică.

În ultimii ani din 1992 până în 1997 a crescut numărul locuințelor care au fost dotate cu instalație de alimentare cu apă, de canalizare sau de încălzire prin rețeaua de distribuție a gazelor naturale. Dar, această creștere nu a fost semnificativă, nemodificând ponderile constatate în anul 1992, ceea ce releva faptul că locuințele rurale sau încă foarte departe de condițiile corespunzătoare de confort asigurate de fondul de locuințe din municipii și orașe. Acest aspect va fi, de altfel, evidențiat mai bine în cele ce urmează, unde vom trata infrastructura fizică a rețelei edilitare și activității de utilitate publică din mediul rural.

Infrastructura fizică a dotărilor edilitare

Caracterizarea modului de viață a populației rurale nu poate omite gradul de dotare edilitară a locuințelor rurale, respectiv asigurarea populației cu principalele activități de utilitate publică: apă potabilă, evacuarea apelor uzate, distribuția gazelor naturale pentru încălzit și prepararea hranei, consumul de energie electrică. Sub acest aspect, mediul rural din România este încă deficitar, prezentând o diferențiere marcantă față de utilitățile publice puse la dispoziția populației urbane. Cu toate preocupările existente în ultimii ani de a îmbunătăți situația edilitară a comunelor rurale cu un volum mai mare de servicii edilitare, din cauza unor eforturi investitoriale insuficiente, dotările edilitare în mediul rural prezintă, însă, un nivel nesatisfăcător.

Rețeaua și distribuția apei potabile. Din totalul rețelei de distribuție a apei potabile existente în țară, în mediul rural rețeaua de distribuție a apei are o lungime de numai 13550 km, la sfârșitul anului 1997, reprezentând mai puțin de 2 cincimi (38,4 %) din totalul rețelei publice de apă a țării. Lungimea simplă a rețelei de distribuție a apei potabile a crescut în ultimii 2 ani cu numai 1366,2 km, adică cu peste o zecime (11,2 %). În privința apei potabile distribuite consumatorilor rurali, cele 181,8 mil. mc apă distribuită reprezintă numai 9 % din totalul apei potabile distribuite populației țării.

În cadrul volumului de apă potabilă distribuită consumatorilor din mediul rural, consumul pentru uz casnic reprezintă o pondere de aproape 4/5 (respectiv 78,8 %), dar acest consum casnic de apă în mediul rural reprezintă la finele anului 1997 numai 11,1 % (a noua parte) din totalul consumului casnic de apă potabilă a populației țării, asigurat prin rețele publice.

Rețeaua publică de distribuție a apei potabile există la sfârșitul anului 1997 numai într-un număr de 1287 comune (din totalul celor 2686 comune), respectiv într-un număr de 2541 sate, ceea ce reprezintă mai puțin de o cincime (19,4 %) din totalul localităților rurale din România.

Capacitatea totală a instalațiilor de producere a apei potabile în mediul rural s-a ridicat la finele anului 1997 la 835,4 mc pe zi (numai 8,1 % din capacitatea totală disponibilă). Trebuie însă subliniat faptul că nu toate gospodăriile din localitățile rurale care dispuneau de rețea publică de distribuție a apei, au și beneficiat de acest serviciu edilitar strict necesar unui mod de viață decent.

De altfel, în cadrul celor 1287 comune care aveau o rețea de distribuție a apei, desi nu în toate satele componente, aveau domiciliul mai puțin de o patrimă din populația rurală a țării. Aceste constatări sunt confirmate și de situația înregistrată la ultimul recensământ de la începutul anului 1992, când numai 11,7 % din gospodăriile rurale dispuneau în locuințe de instalații de alimentare cu apă (din rețeaua publică sau din sistem propriu).

Apare, de asemenea, foarte semnificativa gruparea comunelor dupa numarul de locuitori si lungimea retelei de distribuire a apei potabile, la sfarsitul anului 1997. Cum rezulta din tabelul 1.1.5.2., o lungime mai mare a retelei apare in comunele mari cu peste 5000 locuitori, in timp ce in comunele mici, sub 2000 locuitori, sunt deficitare si din acest punct de vedere.

Gruparea comunelor dupa marime si dupa lungimea retelei de distribuire a apei potabile, la sfarsitul anului 1997

Total		Lungimea simpla de distribuire a apei, km					
Marimea in numar de locuitori	Fara retea	Sub 2 km	2-9,9 km	10-19,9 km	20-29,9 km	30 + km	
TOTAL	2686	1399	200	610	268	121	88
Sub 1000	52		42	6	3	1	1
1000-1999	385	226	17	94	39	4	5
2000-4999	1666	909	123	374	153	67	40
5000-9999	350	216	49	129	72	45	39
Peste 10000	33	6	5	10	3	5	4

De altfel, din comunele mici sub 1000 locuitori, mai putin de o cincime dispuneau de retea de distribuire a apei, in timp ce comunele cu o populatie intre 5 si 10 mii, ponderea celor ce dispuneau de o asemenea retea era de trei cincimi, iar in cadrul comunelor cu peste 10 mii locuitori ponderea respectiva era mai mare de patru cincimi.

Numai circa o sesima din totalul comunelor dotate cu retele de distribuire a apei aveau o lungime de peste 20 km, in timp ce 15,5 % din acestea aveau o retea cu o lungime mai mica de 2 km asigurand apa potabila la un numar redus de gospodarii. In repartitia teritoriala a activitatilor de utilitate publica, apar unele deosebiri semnificative intre judete.

Referitor la reseaua de distribuire a apei potabile, se remarca faptul ca o pondere majoritara a lungimii retelei de distribuire a apei disponibila in cadrul unui judet se afla in mediul rural al judetelor Salaj, Maramures, Buzau, Tulcea si Dambovita (intre 62 si 72 % din lungimea totala a retelei disponibile in judet).

In schimb, apare ca numarul localitatilor beneficiare de asemenea retele de distributie este foarte diferita in Maramures. in 175 localitati rurale (83,3 % din totalul satelor judetului), in Salaj in 138 localitati (50,5 % din totalul satelor), dar in Dambovita in numai 75 localitati (21,2 % din numarul satelor). Un nivel extrem de redus al dotarii locuintelor rurale cu retele de distribuire a apei se constata in judetul Dolj (doar 3,5 % din lungimea retelei existente in judet, respectiv numai 3 localitati), ca si in judetul Bacau (doar 7,4 % din lungimea retelei judetene, respectiv in numai 20 sate, adica in 4 % din totalul lor).

In concluzie, se poate constata ca reseaua publica de distribuire a apei potabile, capacitatea instalatiilor si volumul de apa potabila distribuita consumatorilor casnici, sunt departe de a putea asigura necesitatile edilitare ale populatiei rurale, atat ca numar de locuitori beneficiari de acest serviciu edilitar, cat si ca proportie de localitati rurale dotate.

Sub acest aspect, populatia rurala nu este asigurata cu conditii acceptabile ale traiului, fiind depednente de obtinerea apei potabile din alte surse (fantani, izvoare), care nu in toate cazurile asigura o apa potabila corespunzatoare – afectand starea de sanatate a populatiei si contribuind la un nivel crescut al morbiditatii populatiei prin boli infectioase si parazitare.

Reteaua de evacuare a apelor uzate. Si din acest punct de vedere, populatia rurala este dezavantajata, comparativ cu cea urbana. Din totalul lungimii conductelor de canalizare existente, in mediul rural era disponibila o retea de canalizare de numai 864,1 km, deci o pondere de 5,6 din totalul retelei de canalizare existente in localitatile tarii. De astfel de retea de canalizare dispuneau numai un numar de 358 sate, respectiv 2,8 % din localitatile rurale, lungimea medie a retelei de canalizare pe un sat fiind de circa 2,4 km.

Din totalul volumului de apa reziduala epurata pe tara, in mediul rural a fost asigurat numai 1,1 % din volumul total anual in anul 1997, respectiv 13377 mii mc apa reziduala, ceea ce reprezinta numai circa 102 mc/zi pentru unul din cele 358 sate. Numarul satelor cu retea de canalizare de evacuare a apelor reziduale reprezenta fata de numarul satelor cu retea disponibila de distribuire a apei potabile o pondere de

numai 14 %. Lipsa asigurării unei capacități corespunzătoare de evacuare a apei reziduale, generează între altele și pericolul poluării mediului ambiant.

În profil teritorial, rețeaua publică de canalizare este în mediul rural foarte diferită între județe. Numai în județul Ilfov, din lungimea totală a rețelei de canalizare existente în județ o pondere de 83,8 % se află în mediul rural într-un număr de 21 sate (o cincime din totalul satelor). O dotare slabă a localităților rurale cu rețea de canalizare se consemnează în județele Cluj, Mureș și Prahova respectiv într-un număr de 25 – 30 sate, ceea ce nu reprezintă decât 6-7 % din totalul satelor existente în județele respective. De asemenea, este de menționat că în județul Harghita nici un sat nu are rețea publică de canalizare, în timp ce în județele Alba și Ialomița numai câte un sat, respectiv în Braila și Calarasi, în numai câte două sate există o asemenea dotare edilitară.

Rețeaua de distribuție a gazelor naturale. Din rețeaua de distribuție a gazelor naturale existente în România la sfârșitul anului 1997, o lungime de 5591 km, respectiv 31 % din total, este situată în mediul rural într-un număr de 697 sate din 320 comune, dar în 67 comune, deși există rețea nu s-au distribuit gaze pentru consum casnic.

În totalul volumului de gaze naturale distribuite, mediul rural l-a fost distribuit numai 1465 mil. mc – respectiv 10,3 %, iar în ceea ce privește ponderea gazelor distribuite pentru uzul casnic ea a fost de doar 7,9 % din total. De altfel, se remarcă ponderea redusă a gazelor distribuite pentru uzul casnic în mediul rural, mai puțin de o treime din totalul gazelor distribuite comunelor, în timp ce în cadrul celor 166 municipii și orașe ponderea consumului casnic în volumul total de gaze distribuite a fost mai ridicată de 2 cincimi din total (43,9 %).

În consecință, prin rețeaua de distribuție a gazelor naturale l s-au asigurat mediului rural, doar 1318,5 mii mc/zi, revenind pe o localitate racordată un consum mediu zilnic de numai 1892 mc de gaze naturale distribuite. Sub aspectul diferențierilor în profil teritorial, în ceea ce privește asigurarea serviciilor de distribuție a gazelor naturale, în cea mai bună situație se găsește mediul rural din județul Mureș, în care aproape jumătate din totalul satelor (221 localități) dispun de conducte de distribuție a gazelor naturale; ponderea lungimii rețelei de distribuție a gazelor naturale în ruralul județului Mureș, se ridică la aproape l (73,5 %) din totalul rețelei respective disponibile în județe. Într-o situație favorabilă sub acest aspect se află și județele Bistrița-Năsăud, Sibiu și Cluj, care au o pondere mai ridicată a lungimii rețelei județene situată în mediul rural, dar în cadrul cărora numărul satelor racordate este relativ mai redus: 41,6 % din satele județului Sibiu, 12,5 % din satele județului Bistrița-Năsăud și 10,2 % din satele județului Cluj. Gradul mai ridicat de dotare a unor localități rurale din aceste județe cu rețele de distribuție a gazelor naturale se datorează, în primul rând, existenței în această zonă a țării a unor rezerve de gaze naturale și a concentrării extracției de gaze naturale în cadrul acestor județe. Trebuie, totuși, menționat că ponderea gospodăriilor rurale din aceste județe care beneficiază de instalații și racorduri de gaze naturale utilizate pentru încălzirea sau prepararea hranei, nu este nici în aceste județe foarte ridicată.

Într-o situație complet diferită se află un număr de 11 județe, majoritatea situate în sudul și estul țării, în care nici o singură localitate rurală nu este încă racordată la rețeaua de distribuție a gazelor naturale pentru consumul casnic. În această situație se află județele Mehedinți, Teleorman, Tulcea, Vaslui și Vrancea.

Introducerea unor rețele de distribuție a gazelor naturale pentru consumul industrial și casnic într-o serie de regiuni, cum ar fi Moldova, Dobrogea, Crisana, Banat și Muntenia, este o preocupare guvernamentală actuală, care se află, însă, numai într-un stadiu inițial, datorat resurselor materiale insuficiente.

Rețeaua de distribuție a energiei electrice. Consumul de energie electrică a populației reprezintă un indicator important al modului de viață a locuitorilor țării. Din acest punct de vedere situația apare mult mai favorabilă pentru populația rurală, având în vedere că actualmente toate cele 2686 comune existente au asigurate racorduri la rețeaua publică (sau locală) de energie electrică. Conform ultimelor date disponibile marea majoritate a gospodăriilor rurale, circa 98,5 % din totalul lor, dispun de racordare la rețeaua de energie electrică.

Consumul de energie electrică al populației rurale nu este însă, asigurat în totalitate în mod corespunzător, datorită unor fluctuații mari a frecvenței în rețele sau a caderilor de tensiune, datorate unor condiții tehnice nesatisfăcătoare a echipamentelor și a rețelei de distribuție în mediul rural.

Se poate, de asemenea, sublinia faptul că într-un număr de 107 comune (4 % din total), proporția gospodăriilor care beneficiază de energie electrică este situată între 65 – 90 %, în timp ce în 1928 comune (circa 72 % din totalul lor) gradul de electrificare a gospodăriilor este practic egal cu 100 %.

Infrastructura cu mijloace de transport si comunicatii. Mediul rural se confrunta si cu lipsa unei retele satisfacatoare de mijloace de transport si de comunicatie, care ar putea asigura populatiei servicii utile pentru un mod de viata modern.

Sub aspectul mijloacelor de transport, ne referim in primul rand la reseaua drumurilor publice judetene si comunale, care la sfarsitul anului 1997 avea o lungime de 58478 km, respectiv 4/5 din totalul retelei nationale de drumuri publice. Din acestea mai putin de jumatate (47 %) erau drumuri judetene si 53 % drumuri comunale. Se remarca ponderea foarte redusa a drumurilor judetene si comunale modernizate — 7,7 % (si doar 3,1 % din cele comunale), respectiv o pondere de peste 2/5 a drumurilor pietruite. Se mai poate mentiona faptul ca, in ceea ce priveste drumurile comunale, aproape 3/5 erau pietruite, dar un sfert din totalul lor erau drumuri de pamant.

Sub aspectul accesului populatiei rurale la reseaua nationala de drumuri publice, trebuie evidentiat ca numai circa jumatate din totalul comunelor (1462) aveau acces direct la reseaua principala de transport rutier, deservind astfel aproximativ 3/5 din totalul populatiei rurale. De altfel semnificativa este si densitatea redusa a drumurilor publice judetene si comunale, care la sfarsitul anului 1997 se ridica la 27,3 km drumuri la 100 kmp teritoriu rural.

Din punct de vedere al mijloacelor de comunicatie, este de remarcat si faptul ca reseaua unitatilor postale si de telefonie — telegrafie nu asigura populatiei rurale un volum necesar de servicii de comunicatii. Numarul unitatilor postale in mediul rural a fost in 1997 de 7214 unitati, adica o pondere de 90% din totalul unitatilor Postei nationale. Mai existau si un numar de 9805 cutii postale, al caror numar a scazut in cursul anului 1997 cu 6,8 %, ceea ce a determinat o reducere a volumului serviciilor postale in mediul rural. Reteaua unitatilor postale este foarte scazuta, in special intr-un numar de 5 judete situate in sudul tarii.

Numarul unitatilor cu servicii de telefonie — telegrafie situate in mediul rural a fost 2182, adica circa 4/5 din totalul unitatilor TT fixe pentru public, dar se remarca faptul ca in anul precedent si numarul lor a fost in scadere cu 50 unitati (2,2 %). Numarul posturilor telefonice in mediul rural a fost la sfarsitul anului 1997 de 530 mii, cu o pondere de 13,4 % din totalul posturilor telefonice instalate, dar care (cu toate ca cuprinde si posturi telefonice de oficiu sau pentru persoane juridice), nu reprezinta decat 52 de posturi la 1000 de locuitori in mediul rural. Astfel este de remarcat ca doar un numar de 1160 comune au asigurate servicii telefonice pentru toate satele componente (adica 43 % din totalul comunelor) in timp ce intr-o cincime din comune, mai putin de jumatate din localitatile componente au acces la reseaua de telefonie. Sub aspectul diferentierilor in profil teritorial, evidentiata in Harta 8 "Abonamente telefonice la 1000 locuitori" din Anexa I, se mentioneaza ca o retea de telefonie publica mai dezvoltata este asigurata in cadrul judetelor din zona de nord-vest a tarii si partial in zona din centrul Transilvaniei.

In sfarsit, un alt mijloc modern de comunicatii, asigurat prin reseaua de transmisie a radiocomunicatiilor si anume receptarea de gospodariile rurale a programelor de radio si televiziune, nu este accesibil pe scara larga in cadrul populatiei rurale (desi marea majoritate a localitatilor rurale dispun de retea de energie electrica).

Cu toate ca nu reprezinta numarul real al posesorilor de receptoare radio si TV, putem mentiona ca numarul abonamentelor radio (inclusiv ale populatiei) din mediul rural — 1,5 mil. — reprezinta doar 36,7 % din totalul abonamentelor pe tara, respectiv un numar de 148 abonamente radio la 1000 locuitori din mediul rural. Ccic 1,23 mil. abonamente de televiziune detin o pondere de 30,5 % din totalul abonamentelor tv/tara, ceea ce reprezinta doar 121 abonamente TV la 1000 locuitori din mediul rural.

Accesul mai redus al populatiei rurale la aceste mijloace rurale moderne de comunicatie — radio si TV — ingradeste posibilitatile locuitorilor din mediul rural de a dispune de informatii necesare si de a asigura acestei populatii un nivel de educatie corespunzator.

Sub aspectul dotarii edilitare a localitatilor, mediul rural din Romania este foarte deficitar, gradul de dotare fiind mult inferior celui din urban.

Rețele publice sunt departe de a putea asigura necesitatile edilitare ale populatiei rurale, fiind subdimensionate in raport cu numarul populatiei. Partea din rețelele edilitare care este instalata in rural este mult mai mica decat partea pe care o reprezinta populatia rurala in intreaga populatie.

Distributia pe medii de rezidenta a infrastructurii tehnice, 1997

	%	
	Rural	Urban
Populatia totala (1.VII)	45	55
Lungimea simpla a retelei de distributie a apei potabile-km	38	62
Lungimea simpla a conductelor de distributie a gazelor-km	31	69
Lungimea simpla a retelei de canalizare-km	6	94

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Activitatile privind utilitatca publica de interes local" 1998;

Infrastructura sociala

Servicii de sanatate

Mediul rural beneficiaza de asistenta sanitara si medicala mult sub nivelul asigurat in mediul urban.

In majoritatea comunelor, se asigura numai serviciile sanitare primare. Pentru servicii de specialitate, locuitorii din rural trebuie sa apeleze, de regula, la unitatile medicale din orase si municipii. Calitatea actului medical din mediul rural este relativ scazuta, in principal din cauza slabei dotari cu cladiri si cu aparatura medicala, de regula invecchita sau chiar inexistentă.

Gradul de asigurare cu servicii medicale de catre personalul calificat este in general scazut, numarul medicilor fiind relativ mic in raport cu numarul de locuitori. Revin in medie 1417 locuitori la 1 medic, fata de o medie de 378 locuitori in mediul urban.

Prezenta medicilor si a cadrelor sanitare este inegala in teritoriul rural: sunt cazuri unde acestia sunt numerosi in raport cu numarul de locuitori - mai ales in zonele din jurul oraselor sau care sunt accesibile pe cai de transport, fiind posibila o deplasare periodica de la domiciliu la locul de munca - dar sunt si zone intinse unde medicii si cadrele sanitare sunt putine in raport cu numarul locuitorilor, mai ales in cazul zonelor care nu ofera un cadru favorabil de viata si munca pentru specialisti.

Exista numai 322 de comune (12% din total) unde prezenta medicilor este satisfacatoare in raport cu numarul de locuitori, revenind 1 medic la 600 de locuitori (in special in zonele din vecinatatea oraselor).

Exista insa 148 de comune (6%) in care nu activeaza nici un medic, iar in 378 de comune (14%) un medic este in situatia de a asigura servicii pentru mai mult de 3500 locuitori.

Zonele mai intinse care sunt slab asigurate cu servicii ale medicilor, sau unde chiar lipsesc medicii sunt situate in partea de est a tarii: in judetele din regiunea Nord-est (Botosani, Vaslui si partial in estul judetului Bacau) si in regiunea Sud-Est (in partea muntoasa a judetelor Vrancea si Buzau, in centrul Dobrogei si mai ales in Delta Dunarii).

Ca urmare a slabei calitati a asistentei medicale, un locuitor din rural are speranta de viata mai scazuta cu 2 ani decat un locuitor din urban.

Rata mortalitatii infantile - acest indice care exprima sintetic calitatea vietii - atinge niveluri foarte mari in mediul rural, depasind cu 35% nivelul din urban. Acest fenomen este expresia conditiilor precare de existenta si de instruire a populatiei care persista in mare parte din mediul rural (calitatea locuirii, nivelul de instruire a populatiei, in special al mamelor, conditiile igienico-sanitare ale gospodariei, cunostintele de puericultura).

Actualul nivel al mortalitatii este rezultatul totusi al unei continue scaderi a intensitatii acesteia, astfel ca rata medie actuala a mortalitatii infantile reprezinta numai jumatate din nivelul anului 1970. In 1990, nivelul mortalitatii infantile atingea inca 29,7 ‰, pentru a scadea la 25,0‰ in 1997.

Sunt inca zone intinse unde decesele infantile continua sa depasasca numarul de 27-30 la 1000 de nascuti. Nu sunt putine cazurile in care se inregistreaza chiar peste 40 decese/1000 nasteri. Aproape intraga zona rurala din regiunea Nord-Est si zona Dobrogei din Regiunea Sud-Est au o mortalitate infantila foarte ridicata, de peste 27‰. De asemenea, in zona de campie din sudul tarii, apartinand

regiunilor Sud si Sud-Vest, sunt foarte numeroase comunele in care mortalitatea infantila depaseste nivelurile amintite.

Servicii de invatamant

Dotarea materiala din invatamantul rural, exprimata in termeni cantitativi, nu pare nefavorabila. Unitatile de invatamant sau numarul salilor de clasa raportate la numarul de locuitori, si cu atat mai mult la numarul de elevi, sunt chiar excedentare in multe zone, din cauza scaderii numarului de tineri.

Doar analiza in termeni calitativi ar pune in evidenta aspectele grave ale serviciilor de invatamant din rural si decalajul intre serviciile asigurate in rural si in urban.

In cea mai mare parte a comunelor (circa 90%), procesul de invatamant se realizeaza cel mult pana la nivelul scolilor gimnaziale (in unele cazuri chiar numai pana la nivel primar).

Institutiile de nivel liceal sau post-liceal sunt foarte reduse ca numar in rural. Ele sunt amplasate doar in cateva comune (2-7) din fiecare judet. Astfel, in numai 173 de comune (6,5%) procesul de invatamant se realizeaza de la nivelul prescolar pana la nivel liceal sau post-liceal.

Ca urmare, elevii din rural parcurg distante mari pentru a participa la cursurile liceale din unele comune sau din orasele din zona.

Cele mai multe din unitatile scolare din comune se afla intr-o stare materiala precara si sunt lipsite sau sarace in dotari si materiale didactice. Conditii de viata din rural nu sunt atractive pentru personalul didactic, astfel ca in multe zone mai slab dezvoltate cadrele calificate care lipsesc sunt inlocuite cu personal cu pregatire inadecvata. Sistemul actual de informatii statistice nu surprinde aceste aspecte calitative deficitare ale invatamantului rural.

Nivelul de instruire a populatiei

Majoritatea populatiei din rural (trei sferturi din total) are o pregatire scolara care se limiteaza la invatamant primar sau cel mult gimnazial (reprezentand nivelul maxim de scolarizare obligatorie): o treime din populatie (33,1%) are numai instruire de nivel primar; inca o treime (33,7%) a urmat si cursurile scolii gimnaziale. O proportie insemnata din locuitori (7,4%) nu au absolvit nici o forma de scolarizare.

Doar 1 din 100 de locuitori ai satelor a absolvit o institutie de invatamant superior. Marea majoritate a absolventilor de invatamant superior traiesc in orase. Numai 10% dintre acestia au optat sa locuiasca in sate.

Gradul de pregatire scolara a populatiei rurale este mult mai scazut in comparatie cu cel al populatiei urbane.

Cauzele care au contribuit la existenta si mentinerea unui nivel scazut de pregatire scolara in rural sunt complexe si interdependente: conditii de trai necorespunzatoare pentru elevi, dar si pentru profesori, infrastructura care face grea accesibilitatea la scoala pentru elevi si pentru profesori, veniturile scazute ale populatiei rurale, etc.

Efectele acestor stari sunt multiple: activitatile economice sunt putin diversificate, agricultura practicata este neperformanta, (nu face apel la tehnica si tehnologii moderne), starea igienico-sanitara a locuintei este scazuta, mortalitatea este ridicata.

Invatamantul agricol ocupa o pondere foarte mica in sistemul de invatamant romanesc. Absolventii profilului agricol de la toate nivelurile de instruire reprezinta o proportie foarte redusa in totalul absolventilor, mult subdimensionata in raport cu importanta agriculturii in economia romaneasca.

Aceste cifre explica nivelul tehnologic scazut al lucrarilor agricole, randamentele scazute, nediversificarea productiilor, managementul aproape absent din fermele particulare, deoarece majoritatea acestor putini specialisti lucreaza in fermele mari.

Mediul

Aerul ca factor de mediu

Aerul este supus unei poluari intense, indeosebi in zonele aflate in imediata vecinatate a unor unitati industriale care aplica tehnologii depasite si nu dispun de instalatii corespunzatoare de epurare a emisiilor poluante.

Pe ansamblul tarii, emisiile medii anuale raportate la numarul de locuitori sunt apropiate de mediile europene, la unele substante (CO_2) situandu-se net sub media tarilor UE. Aceasta se datoreaza si reducerii activitatilor economice dupa 1989, in speta inchiderea unor combinate industriale si complexe zootehnice, cat si introducerii unor tehnologii nepoluante.

Poluanti (kg/locuitor/an)	SO _x	NO _x	CO	CO ₂	CH ₄	N ₂ O	SOVMN	NH ₃	C
Emisii specifice (Romania, 1994)	40	14	106	5400	67	4,6	28	10	1472
Emisii specifice (UE 12, 1990)	36	37	137	8822	61	3	38	12	2300

Sursa: Raportul Dezvoltarii Rurale in Romania, vol.2, 1998, proiect PHARE;

In anii 1995, 1997 si 1998 calitatea aerului se prezenta astfel:

- ♦ in 29 de localitati din cele 87 monitorizate s-a depasit valoarea limita UE pentru SO₂ la 24-de ore de 125 µg/m³, in doua dintre acestea, Baia Mare si Zlatna, cu valori considerabile;
- ♦ in 13 de localitati din cele 76 monitorizate s-a depasit valoarea limita anuala UE pentru NO₂ de 40 µg/m³, in sapte dintre acestea peste valoarea limita plus marja de toleranta¹
- ♦ in 31 de localitati din cele 55 monitorizate s-a depasit standardul romanesc anual pentru particule de 75µg/m³;
- ♦ in 4 localitati din cele 5 monitorizate s-a depasit standardul anual UE pentru Pb de 0.5µg/m³.

Apa ca factor de mediu

In cursurile de apa se evacueaza anual cca. 6.5 mil tone substante poluante, intre care cloruri, substante organice, amoniac, suspensii, fenoli, cianuri, hidrogen sulfurat, detergenti, pesticide. Sursele majore de poluare sunt deversarile de reziduuri industriale, de la fermele zootehnice, menajere etc. Desi la 31 dec. 1997, existau 3116 instalatii de epurare a apelor uzate, 1654 nu functioneaza la parametri sau deloc date CNS. 1998).

Analiza tendintelor de evolutie, pe termen scurt, a calitatii apei, efectuata prin compararea situatiilor din anii 1997 si 1998 au pus in evidenta preponderenta situatiilor stationare – peste 82%, inrautatirile sau imbunatatirile au fost in proportie egala: circa 9%.

Bazinele hidrografice cu cele mai mari lungimi de cursuri de apa "degradata"(in raport cu lungimea totala a raului respectiv) sunt: Ialomita (cu afluentii Prahova, Dambru), Prut(cu Jijia, Bahlui), Mures-Aranca(Aries, Geoagiu, Ampoi, Tarnava Mica, Tarnava Mare), Siret(Barlada, Ramnicu Sarat), Somes(Sasar) si Olt(Cibin).

Bazinele hidrografice care includ cursuri de rau cu portiuni mari de categoria III de calitate sunt Olt, Prut, Siret, Arges, Jiu, Bega-Timis, Mures-Aranca, Somes.

Calitatea globala in anul 1998 a fluviului Dunarea, datorita debitelor de apa ridicate care asigura o dilutie corespunzatoare, a corespuns STAS 4706/1998 inregistrandu-se totusi o deteriorare a calitatii, datorita evacuarii de importante cantitati de ape uzate, atat in amonte de intrarea Dunarii in tara (Bazias), cat si pe teritoriul Romaniei, prin intermediul poluarii difuze, prin aportul afluentilor Jiu, Olt, Arges, Ialomita, Siret, Prut, prin evacuarile de ape uzate neepurate sau insuficient epurate de la o serie de unitati economice si prin evacuarile de ape uzate orasenesti dintr-o serie de localitati situate pe malul Dunarii (Drobeta Tr. Severin, Braila, Galati, Tulcea), care nu au statii de epurare a apelor uzate.

Solul ca factor de mediu

Gradul de deteriorare a calitatii solului prin fenomene de eroziune, acidifiere, alcalinizare, exces de umiditate sau seceta, imlastinirea, saraturarea, compactarea, poluarea chimica cu pesticide, metale grele, fluoruri, petrol etc., determina pretabilitatea terenurilor pentru multiple folosinte, favorabilitatea solurilor pentru diverse culturi vegetale si functia ecologica a acestora.

Cca. 3,7 mil. ha din cele 9,5 mil. ha terenuri arabile intrunesc conditiile pentru o agricultura durabila si eficienta.

Poluarea chimica a solului agricol afecteaza 0,9 milioane ha teren agricol si 0,3 milioane teren forestier, iar poluarea cu petrol si apa sarata afecteaza circa 0,05 milioane ha. Poluarea prin depozitari de deseuri afecteaza 11.09 milioane ha teren. Terenurile saraturate reprezinta 0,6 milioane hectare, alunecarile de teren 0,7 milioane ha, iar compactarea solului afecteaza 6,5 milioane ha. Excesul periodic de umiditate afecteaza 3,8 milioane ha teren agricol si 0,6 milioane terenuri forestiere, iar excesul de seceta frecventa se manifesta pe 7,1 milioane ha de teren agricol si 0,2 milioane ha teren silvic. Alte 0,32 milioane ha sunt afectate de prezenta continutului excesiv de schelet la partea superioara a solului si de lucrari de evacuare.

Deci cea mai importanta problema o constituie *eroziunea* solurilor, care afecteaza aprox. 7 mil. ha teren agricol si care manifesta tendinta de extindere si intensificare. Eroziunea eoliana a solului (manifestata in prezent pe 378000 ha) are tendinta de extindere datorita defrisarii unor paduri si perdele de protectie in zone mai expuse pericolului pulberarii de catre vant.

Padurile ca factor de mediu

Descriere generala

Suprafata totala a fondului forestier	6.37 mil. ha
Ponderea din suprafata tarii	27%
Volumul total de masa lemnoasa	1,350 milioane m ³
(din care: 39% rasinoase, 37% fag, 13 stejar, 11% alte foioase)	
Volumul mediu de masa lemnoasa exploatata anual	circa 14 milioane m ³ /an

Se constata un proces incipient de degradare a padurilor in Romania, ca o consecinta a defrisarilor care au condus la fenomene de eroziune si aridizare a versantilor.

O alta cauza a diminuarii calitatii fondului forestier este poluarea industrială care a provocat ploile acide si, implicit, fenomenul de uscare a padurii. Astfel, pe 5,5% din suprafata, padurile sunt afectate de poluare si daunatori. Suprafete forestiere afectate de factori poluanti se gasesc in judetele: Sibiu, Arges, Suceava, Neamt, Brasov, Teleorman, Dambovita, Ialomita, Hunedoara, Gorj, Caras-Severin, Maramures, Cluj, Salaj.

Procentul cel mai mare de defoliere a padurilor se inregistreaza in zona de seceta, cea mai intensa inregistrandu-se in zonele cu procent scazut de impadurire.

Referitor la toate speciile de arbori inventariati la nivelul anului 1998, se poate preciza ca un procent de 87,7% se afla in clasele 0-1 de defoliere, iar 12,3 in clasele 2-4.

Zona de campie are un procent de impadurire de aproximativ 7%, considerat insuficient pentru conditiile tarii noastre (proportia optima de impadurire in aceasta zona fiind estimata la 15-20%).

In prezent Romania este considerata, conform criteriilor internationale, tara cu paduri moderat afectate.

Suprafata acoperita cu paduri in Romania este mai mare decat in unele tari: Albania, Bulgaria, Cehia, Slovacia, Ungaria, Austria, Danemarca, Grecia, Olanda, Regatul Unit.

Situatia fondului cinegetic a inceput si continua sa se stabilizeze incepand cu anul 1997.

Imbunatatirea calitatii mediului in Romania depinde in mare masura de cresterea calitatii padurilor. Se impune impadurirea terenurilor degradate, crearea de perdele forestiere in zonele secetoase si gospodarirea fondului forestier conform principiilor dezvoltarii durabile.

Starea habitatelor naturale, a florei si a faunei salbatice

Ecosistemele naturale si seminaturale reprezinta aproximativ 47% din suprafata tarii. Ca urmare a studiilor efectuate prin Programul CORINE Biotops au fost identificate 783 tipuri de habitate in 261 de zone de pe intreg teritoriul tarii.

In Romania au fost desemnate un numar de 584 de arii naturale protejate care acopera o suprafata de 1 140 590 ha, in conformitate cu normele Uniunii Interantionale pentru Conservarea Naturii (IUCN) si pe baza studiilor efectuate de Academia Romana.

Situatia deseurilor

In anul 1997, in Romania s-au produs 217,5 milioane tone de deseuri pentru 1998 inregistrandu-se o reducere cu 10-25% a acestei cantitati, datorita recesiunii economice.

Din cantitatea totala de deseuri *deseurile agricole reprezinta 2%*. Principalele tipuri de deseuri agricole sunt reprezentate de *deseurile chimice (organice si anorganice)*.

Deseurile chimice (organice si anorganice), totalizand 2,6 mil. tone in anul 1998, cuprind numeroase tipuri, cum ar fi: acizi reziduali, baze reziduale, deseuri de saruri, deseuri cu continut de metale, deseuri cu continut de halogeni, deseuri cu fosfor, deseuri cu continut de azot etc.

Structuri administrative cu implicatii in dezvoltarea rurala.

Institutiile pentru dezvoltarea regionala

In scopul promovarii si coordonarii politicii de dezvoltare regionala, s-a creat Agentia Nationala pentru Dezvoltare Regionala (ANDR) ca organ executiv al Consiliului National pentru Dezvoltare Regionala, care aproba strategia nationala pentru dezvoltarea regionala si Planul national de dezvoltare regionala.

Atributiile ANDR sunt:

- elaboreaza strategia de dezvoltare regionala, in care dezvoltarea rurala este o componenta teritoriala si functionala;
- promoveaza diferite forme de cooperare intre judete, municipii, orase, comune;
- coordoneaza aplicarea Planului National de dezvoltare regionala.

La nivelul fiecarei regiuni s-a constituit cate un CDR - ca organ deliberativ - avand ca sarcina coordonarea activitatii de promovare a obiectivelor ce decurg din politicile de dezvoltare a regiunii. Organul executiv este Agentia pentru Dezvoltare Regionala, creata in fiecare regiune ca organism nonguvernamental, nonprofit, de utilitate publica, cu personalitate juridica, care actioneaza in domeniul specific al dezvoltarii regionale.

Institutiile pentru lucrari publice si amenajarea teritoriului

Ministerul Lucrarilor Publice si Amenajarea Teritoriului (MLPAT) isi bazeaza activitatea pe legi care urmaresc autorizarea executarii constructiilor, incredintarea pe baza de licitatii a lucrarilor publice, punerea in siguranta a fondului construit, stimularea constructiilor de locuinte.

Problematica spatiului rural si a retelei de asezari rurale ocupa un loc prioritar in preocuparile MLPAT. El se implica in actiuni si programe care sa conduca la redresarea economica si sociala a ruralului, in special completarea infrastructurii tehnice a localitatilor rurale, (drumuri comunale si retele publice de distributie a apei potabile).

Ministerul are ca serviciu descentralizat in judete si unitati administrative de baza Inspectia de Stat in Constructii, Lucrari Publice si Amenajarea Teritoriului (ISCLPUAT). Aceasta actioneaza in colaborare cu autoritatile administratiei publice locale pentru a induce disciplina in aceste sectoare de activitate, pentru a concilia interesul public cu cel privat in respectul legii din domeniul lucrarilor publice si de amenajare a teritoriului.

In structurile administratiei judetene si locale exista Directii de Urbanism si Amenajarea Teritoriului care aplica politica MLPAT, scop in care colaboreaza strans cu Inspectiile de Stat.

Institutiile specializate pentru protectia mediului

Ministerul Apelor, Padurilor si Protectiei Mediului este responsabil pentru dezvoltarea politicii generale si a legislatiei nationale in domeniul protectiei mediului.

Obiectivele generale ale M.A.P.P.M. privind protectia mediului sunt:

- Reducerea poluarii factorilor de mediu: apa, aer, sol pina la limitele acceptate de standardele Uniunii Europene;
- Conservarea biodiversitatii;
- Reconstructia ecologica a: zonelor umede, ecosistemelor forestiere degradate;
- Reabilitarea zonelor afectate de poluare, procese de degradare a terenurilor, intens exploatate (agricol, minier, etc);
- Marirea suprafetelor impadurite pina la nivelul mediei europene
- Folosirea resurselor naturale regenerabile la potentialul lor de refacere (apa, paduri, flora, fauna, sol)
- Managementul integrat al resurselor naturale;
- Abordarea problemelor de amenajare a teritoriului, urbanism, agricultura, industrie, turism, etc, din punctul de vedere al reducerii impactului asupra mediului si dezvoltarii durabile;
- Armonizarea legislativa in domeniul protectiei mediului cu legislatia Uniunii Europene;
- Alinirea la prevederile Conventiilor internationale de mediu, prin desfasurarea unor programe speciale;

Structurile descentralizate ale ministerului sunt reprezentate de 42 de *Agentii locale pentru Protectia Mediului* (APM) organizate in fiecare judet. Aceste agentii sunt responsabile cu monitorizarea

calitatii mediului. Tot aceste institutii sunt responsabile cu emiterea acordurilor si autorizatiilor de mediu. De asemenea, APM efectueaza inspectii de mediu la unitatile aflate pe raza judetului.

Prezentare si scurta evaluare a actiunilor anterioare

Principalele actiuni intreprinse cu sprijin comunitar in ultimii ani (din ianuarie 1995) in domeniul dezvoltarii rurale si agriculturii sunt cele derulate prin programele Phare ale Uniunii Europene - programe de finantare nerambursabile.

Fondurile Phare pentru agricultura si dezvoltare rurala au fost derulate prin:

- 1) PMU – Unitatea de Gestionare a Programelor Phare - din cadrul MAA;
- 2) FIMAN - Fundatia Internationala de Management – prin programul FIDEL – Programul pentru intreprinderi mici si mijlocii si dezvoltare regionala;
- 3) MLPAT - Ministerul Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului.

1) Fonduri Phare derulate prin PMU

Asistenta acordata de catre Uniunea Europeana sectorului agricol din Romania, prin intermediul programelor Phare derulate de MAA, a inceput in anul 1991. In perioada 1991 – 1997 Uniunea Europeana a aprobat desfasurarea a 7 mari programe cu un buget de **90 MECU**, avand ca obiectiv general acordarea de asistenta tehnica in vederea sustinerii procesului de reforma in agricultura si industria alimentara si orientarea agriculturii romanesti spre economia de piata prin dezvoltarea indeosebi a sectorului privat.

Programe Phare derulate prin MAA

Anul	Valoarea	Nr. Programe/ Subprograme	Denumire programe
1991	39 MECU	3	PATG – Programul de Asistenta Tehnica Generala pentru Romania; Furnizari pentru agricultura; Importuri de urgenta pentru industria alimentara;
1992	32 MECU	1/9	Asistenta tehnica pentru privatizarea agriculturii si industriei alimentare
1993	5 MECU	1/2	Suport pentru reforma funciara
1994	-	-	
1995	10 MECU	1/4	Programul de dezvoltare agricola si rurala
1996	-	-	
1997	4 MECU	1/2	Armonizarea standardelor romanesti cu cele ale UE in domeniul produselor agroalimentare
Total	90 MECU	7/17	

Activitatile principale sustinute prin Phare s-au orientat spre:

1. Sprijin pentru reforma funciara, inregistrarea proprietatii si sistemul informational teritorial.

UE a alocat in acest sens **10,2 MECU**, sprijinul acordat constand in:

- a) asistenta tehnica pentru transferul de know-how, pregatirea si gestionarea computerizata a datelor si
- b) achizitionarea de echipament si software necesare sistemului informational si de inregistrare a teritoriului.

Datorita echipamentului suplimentar si a transferului de know-how, reforma funciara a progresat. Pana in iulie 1997, au fost eliberate 99% din titlurile provizorii (adeverinte) si 68% din titlurile de proprietate. In cadrul acestui program a fost oferita si pregatire pentru evaluarea funciara.

2. Sprijinirea politicilor agricole

Pentru a asista MAA din Romania la formularea unei strategii coerente pentru o agricultura privata intr-o economie de piata, UE a acordat prin expertii sai consultanta in acest sens.

In 1991, in PATG a fost prevazut proiectul "Celula de politici si strategii", in valoare de 1,2 MECU. Proiectul a avut ca obiectiv acordarea de asistenta tehnica la cererea MAA pentru elaborarea de politici agricole.

În 1995, a fost prevăzut proiectul "Ajustarea sectorului agricol și sprijin pentru politici", în valoare de 2,8 MECU. În cadrul acestuia, *Integrarea în UE și Reforma Politicii Agricole*, reprezintă un sub-proiect cu un buget de 1 MECU, al cărui obiectiv a fost de a susține MAA printr-un program de pregătire și sprijin tehnic oferit echipelor implicate în pregătirea negocierilor pentru aderarea la UE, pentru a determina acțiunile necesare și asistența Phare posibilă în vederea armonizării legislației și a standardelor în contextul integrării europene, pentru a disemina informațiile referitoare la politicile agricole.

3. *Îmbunătățirea eficienței pietelor agricole*

În vederea îmbunătățirii eficienței pietelor pentru produsele agricole, Phare a acordat sprijin pentru:

- a) înființarea unor canale de distribuție precum și
- b) a unui sistem informational de piață agricolă

În 1992, a fost prevăzut proiectul *Canale de distribuție*, în valoare de 4,6 MECU.

- a) Sub-proiectul care a avut ca obiectiv înființarea pe piață a unor canale de distribuție private s-a concretizat în crearea a șase piețe pilot a caror funcționare urma să înceapă până la sfârșitul anului 1995. Valoarea acestuia a fost de 2 MECU. Au fost înființate șase piețe pentru legume, fructe, cereale și animale, a fost deschisă o bursă de cereale și carne. Din cauza cadrului legal nepotrivit, cinci din cele șase piețe nou-create și-au întrerupt activitatea.
- b) Sistemul Informational de Piață a fost înființat pentru a oferi fermierilor, oamenilor de afaceri și administrației publice informații despre piață, despre prețurile produselor agricole din întreaga țară. Sub-proiectul prin care s-a realizat acest obiectiv a fost în valoare de 2,6 MECU și avut următoarele componente: asistența tehnică pentru proiectarea sistemului, pregătirea acordată operatorilor și furnizarea de echipament. După o fază pilot, care a demonstrat potențialul sistemului, acesta a fost extins la scară națională. MAA a selectat o companie privată pentru a disemina informațiile într-o manieră comercială.

4. *Asistența tehnică, juridică și financiară acordată fermierilor privați.*

Fermierii au nevoie de ajutor pentru a opera într-un mediu nou orientat spre piață. Acest ajutor este acordat prin:

- a) Servicii de extensie agricolă

În 1992, prin proiectul *Asistența pentru dezvoltarea serviciilor de distribuție a informațiilor*, care a avut ca obiectiv asigurarea de asistență tehnică pentru dezvoltarea unei rețele de servicii specializate în domeniu a fost în valoare din 1,9 MECU.

În 1995, în cadrul proiectului *Extensia agricolă*, în valoare de 3,5 MECU. Rezultatele acestui proiect s-au concretizat prin înființarea unor ferme demonstrative și a Agenției Naționale de Consultanță Agricolă – ANCA (în octombrie 1998).

- b) Sistemul de prognoza a culturilor:

În 1992, proiectul pilot *Sistem de prognoza agricolă* – 670 mii ECU a avut ca obiectiv folosirea sistemului de teledectie combinat cu analiza de teren, în 17 județe. S-a înființat Centrul Roman de Utilizare a Teledectiei în Agricultură (CRUTA) care a devenit în prezent un organism independent, oferind informații Ministerului Agriculturii pe baza de contract.

În 1995, *Sisteme de prognoza a culturilor* – 1 MECU – și-a propus dezvoltarea sistemului la nivel național, consolidarea instituției responsabile (CRUTA) și largirea seriei de produse informaționale în domeniul de raportare (prognoza agricolă) și în domeniul administrativ (fertilizare, irigații, protecția solului).

- c) Agricultura în zonele montane:

În 1992, prin sub-proiectul *Agricultura în zona montană* – 950 mii ECU. Rezultatul a constat în finanțarea prin credite nerambursabile a 61 de societăți mici și mijlocii (asociații și persoane private) din 4 județe.

4. *Înființarea unui Fond de Garantare a Creditului Rural prin proiectul Creditul Agricol din 1992, în valoare de 9 MECU;*

Insuficiența capitalului și accesul limitat al fermierilor privați la credite reprezintă două din principalele obstacole în calea dezvoltării sectorului agricol. Înființarea Fondului are ca scop sprijinirea dezvoltării în România a unei agriculturi private, prin oferirea de garanții bancare întreprinzătorilor mici și mijlocii din mediul rural pentru împrumuturi pe termen mediu și lung necesare finanțării noilor investiții pentru agricultură în segmentele de producție, distribuție, prelucrare și servicii. Fondul operează prin patru bănci participante la schema: Banca Agricolă, Banca Comercială Română, Banca Română de Dezvoltare și Bancoop. Fondul poate garanta până la 60% dintr-un împrumut, în timp ce băncile care împrumută suportă riscul pentru cel puțin 40% din împrumut.

UE a contribuit cu 9 MECU la înființarea Fondului și a oferit training personalului din bănci pentru gestionarea fondului printr-un alt proiect din 1992, *Înstruire bancară*, în valoare de peste 1 MECU.

6. Infiintarea unor Centre de Consultanta pentru ferme si intreprinderi agro-industriale.

In 1992 a fost derulat proiectul "Fermieri si afaceri agricole", in valoare de aproape 3 MECU. Rezultatul acestui proiect a fost infiintarea unui serviciu de consultanta privat, independent, pentru agricultura si societati agro-industriale care sa poata oferi clientilor sai cunostintele de management necesare pentru a conduce o firma profitabila. La sfarsitul proiectului de 3 ani, in tara erau infiintate 16 firme private de consultanta. Fiecarei noi companii i s-a oferit training, asistenta juridica si financiara, precum si o dotare minima. A fost infiintata o firma romaneasca de consultanta in management (ROMASDAR) pentru a sprijini companiile nou create.

7. Asistenta tehnica pentru restructurare si privatizare

Phare a acordat sprijin pentru accelerarea privatizarii si restructurarii sectorului agricol, prin urmatoarele actiuni:

a) Privatizarea societatilor agro - industriale.

Inca din anul 1991 a fost realizat un studiu agro-industrial cu obiectivul - asistenta tehnica pentru redresarea si reforma industriei de prelucrare a produselor agricole - in valoare de 1,2 MECU si care a avut ca rezultat stabilirea strategiei de restructurare/privatizare a 193 de societati comerciale agro-industriale. Pe baza acestui studiu, FPS a beneficiat de asistenta tehnica in vederea pregatirii privatizarii si transferului de proprietate a unui numar limitat de intreprinderi de stat din acest sector.

In anul 1992 a fost implementat proiectul "Sprijin pentru industria alimentara" prin care, 18 companii comerciale din domeniul agro-industriei au primit consultanta specializata in vederea pregatirii pentru privatizare. Ca urmare a acestui proiect, 6 societati comerciale au fost privatizate. De asemenea, au fost pregatite planuri de afaceri pentru toate companiile selectate si au fost realizate contacte cu potentiali investitori locali si straini importanti.

Tot in 1992 un alt proiect Phare "Privatizare/restucurare", in valoare de peste 4,5 MECU a inclus un sub-proiect "Instruirea echipelor manageriale ale unor societati comerciale din industria alimentara" (1,3 MECU) care a avut ca obiectiv imbunatatirea eficientei acestor societati de prelucrare a produselor agricole prin introducerea unui management modern, adaptat economiei de piata.

In 1995, a fost initiat proiectul "Asistenta financiara pentru ferme si societati agroindustriale private" - 2,5 MECU.

b) privatizarea complexelor industriale de crestere a pasarilor si porcilor

Initial in 1991 s-a pus accent pe furnizarea in regim de urgenta a furajelor pentru animale si a echipamentului necesar pentru a sprijini un sector in criza, astfel:

In 1991, prin programul *Furnizari pentru agricultura* cu un buget alocat de 25 MECU. Programul a cuprins doua proiecte:

1) "Furnizari pentru agricultura" - 15,8 MECU, care a avut ca obiectiv sprijinirea sectorului zootehnic prin importul unor cantitati considerabile de produse necesare acestui sector.

2) "Sprijin pentru fermierii privati" - 9 MECU prin asigurarea asistentei tehnice pentru redresarea si reforma productiei zootehnice, precum si pentru sprijinirea mecanizarii lucrarilor agricole. Proiectul s-a concretizat in importul de piese de schimb pentru tractoare si licente pentru fabricarea unor utilaje.

In 1992, s-a alocat suma de 1 MECU proiectului "Privatizarea complexelor de crestere a puilor si porcilor", pentru a asista procesul de privatizare.

c) restructurarea/privatizarea serviciilor in agricultura.

Phare a acordat asistenta tehnica pentru dezvoltarea si implementarea politicii privind serviciile de conservare a solului, protectie a plantelor si serviciilor sanitar-veterinare, selectie si reproducie a animalelor, in prezent aflate sub controlul direct al Ministerului Agriculturii. Principalul obiectiv al acestor proiecte a fost restructurarea serviciilor mentionate mai sus pentru a corespunde nevoilor unei economii de piata, respectiv privatizarea acelor activitati care s-ar putea dezvolta eficient sub proprietate privata.

Proiectele au fost:

In 1992, "Privatizarea serviciilor de protectia solului si plantelor", cu un buget de 530.000 ECU

In 1992, "Privatizarea serviciilor de reproducie a animalelor si sanitar-veterinare", -500.000 ECU.

d) restructurarea si privatizarea ROMCEREAL - monopolul in comertul cu cereale.

Guvernul a recunoscut nevoia restructurarii si privatizarii Romcereal, care reprezenta atat un monopson (la achizitionarea de cereale) cat si un monopol (pentru furnizarea input-urilor) raportat la producatorul obisnuit. In 1995 Guvernul a hotarat transformarea ROMCEREAL pe doua nivele: Agentia Nationala

pentru Produse Agricole (ANPA) si 41 societati comerciale (COMCEREAL) implicate in comerțul cu cereale. Phare a sprijinit atat Agentia Nationala cat si companiile locale prin doua proiecte separate.

Primul, "Asistenta tehnica pentru ANPA", cu un buget de 543.000 ECU a avut ca obiectiv acordarea de asistenta tehnica pentru echipa manageriala a agentiei nou formate, pentru a o ajuta la restructurarea ulterioara si a propus consolidarea sectorului cerealier.

Cel de-al doilea proiect, "Asistenta tehnica pentru restructurarea/privatizarea societatilor comerciale Comcereal, rezultate din divizarea Romcereal", cu un buget de 720.000 ECU a oferit asistenta tehnica pentru restructurarea a 5 societati comerciale pilot. Pentru toate cele cinci COMCEREAL-uri au fost realizate dosare de privatizare si inaintate la FPS. De asemenea, au fost organizate programe de instruire pentru directorii Comcereal-urilor pentru a-i familiariza cu tehnicile si metodele de comercializare a cerealelor intr-o economie de piata.

In 1997 in cadrul Programului Operational de tara (COP'97) fondurile destinate sectorului agricol au fost in valoare de 4MECU, obiectivul fiind sprijinirea armonizarii si alinierii legislatiei sectorului agro-alimentar din Romania, a standardelor si a practicilor de productie cu "acquis-ul comunitar".

In 1998 - in cadrul Programului Phare'98 principalele prioritati sunt armonizarea legislatiei sanitare-veterinare si fitosanitare, pregatirea/implementarea strategiilor de alinier si a altor sectoare.

2) FIMAN

Fundatia Internationala de Management - programul FIDEL - Programul pentru intreprinderi mici si mijlocii si dezvoltare regionala (numai o parte din acestea au fost pentru agricultura, iar unele au avut impact asupra acestui sector).

Au fost derulate 20 proiecte pentru agricultura si dezvoltare rurala.

II. Actiuni anterioare fara sprijin comunitar

Phare lucreaza in stransa cooperare cu alte institutii si organizatii internationale: BIRD, BERD, USAID, Guvernele Frantei, Germaniei si Olandei. Insa, in aceste cazuri, majoritatea proiectelor sunt realizate prin acordarea de imprumuturi si nu prin donatii. Imprumuturile acordate includ in mod obisnuit si asistenta tehnica necesara implementarii proiectelor. S-au acordat si cateva grant-uri orientate in special pentru problemele de mediu.

Se dezvolta asistenta importanta prin proiecte bilaterale finantate de statele membre. Au fost implementate cu succes proiecte cu ajutorul guvernelor Frantei, Germaniei si Olandei.

Finantarea din bugetul Ministerului Agriculturii si Alimentatiei si din bugetul statului

I. Actiuni anterioare fara sprijin comunitar

Principalele actiuni intreprinse cu finantarea de la bugetul MAA, bugetul statului si alte surse locale in ultimii 5 ani (din ianuarie 1995) in domeniul dezvoltarii rurale acoperit de prezentul program de dezvoltare rurala.

- Tipul si numarul de actiuni intreprinse si
- Costul total, mentionarea resurselor financiare

Structura bugetului MAA este prezentata detaliat in tabel.

Structura bugetului Ministerului Agriculturii si Alimentatiei (%)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999*
TOTAL AGRICULTURA din care:	100	100	100	100	100	100	100
Cheltuieli personal	9.9	9.6	9.2	7.4	7.7	11.9	13.0
Cheltuieli materiale	3.5	6.4	7.4	4.4	3.5	4.3	4.9
Total subventii (inclusiv prime si transferuri)**	84.7	82.2	81.5	85.4	65.2	67.0	66.5
Cheltuieli de capital	1.9	1.8	1.8	1.1	0.8	3.0	3.2
Cheltuieli angajate anterior (rambursari la credite si dobanzi)	-	0.1	0.1	0.3	0.7	0.8	1.2
Credite din surse bugetare ***					22.1	13.0	11.2

Sursa: Ministerul Agriculturii si Alimentatiei- * previzionat; ** transferurile includ si valoarea cupoanelor; *** (fondul de finantare a lucrarilor agricole si al cresterii animalelor, fondul graului)

Modul de finanțare a sectorului agricol până în anul 1996 a presupus în mod constant injectarea unor fonduri însemnate din banii publici, de la bugetul statului dar și din afara acestuia, cu scopul declarat de a pune la dispoziția producătorilor credite ieftine.

Transferurile de la buget au fost completate de fonduri mai puțin transparente (cvasi – fiscale), sub forma de credite direcționate, refinanțate de Banca Națională, la o rată negativă a dobânzii în termeni reali. Astfel de practici au contribuit substanțial la deteriorarea și tensionarea situației la nivel macroeconomic, culminând în 1996, an în care spijinul total acordat agriculturii din surse bugetare și sub forma transferurilor din afara bugetului a atins 3,85% din PIB.

Volumul acestor transferuri a fost foarte ridicat față de posibilitățile reale ale economiei românești și, ca urmare, în anul 1996, pentru finanțarea agriculturii s-a apelat la emisiune de monedă fără acoperire, generatoare de inflație.

Până în primăvara anului 1997, sistemul prin care se furnizau credite pe termen scurt producătorilor agricoli era destul de greoi și generator de inflație, iar piața distribuirii inputurilor pentru agricultură era dominată de societățile comerciale de tip integrator, cu capital majoritar de stat. Fondurile alocate finanțării agriculturii au fost utilizate concret, în cea mai mare parte, în sectorul de stat. Deși asigură 80% din producție ramurii, sectorul privat agricol a primit doar circa 20% din transferurile bugetare și cvasi-bugetare acordate sub forma subvențiilor la dobânzi în toată perioada în care acest mecanism a funcționat.

Începând din 1997, politica agricolă a Guvernului a urmărit două obiective:

- Sustinerea financiară a producătorilor să fie făcută transparent și pe o cale neinflaționistă, din resurse reale, prin eliminarea creditului direcționat inflaționist, refinanțat de BNR și includerea în buget a sumelor aferente întregului sprijin financiar;
- Subvențiile acordate de puterea publică să ajungă nemijlocit la producătorul agricol sub forma unor plăți directe.

Cheltuielile bugetare s-au cifrat în 1997 la 4.760 miliarde lei (aproape 1,8% din PIB), ponderea subvențiilor, primelor și transferurilor reprezentând peste 65%. Începând cu acest an, subvențiile au fost reorientate către piața inputurilor agricole, a stocării și a creditului pentru agricultură, dar într-o formă diferită, cu scopul de a încerca evitarea efectelor negative de tipul celor care s-au produs în anii anteriori.

În anul 1997 a fost introdus un nou capitol de cheltuieli în structura bugetului MAA, care să vină în sprijinul producătorilor agricoli, "credite din resurse bugetare", care a cuprins *fondul de finanțare a lucrărilor agricole* și *fondul graului*, și care a reprezentat 22% din bugetul MAA pe 1997.

Ținând seama de experiența din anul 1997, în anul 1998 a fost alocată de la buget, suma de 700 miliarde lei pentru finanțarea cheltuielilor din sectorul producției vegetale și al creșterii animalelor.

O ultimă schemă de subvenționare a agricultorilor privați a fost cea de cupoane, inițiată în toamna anului 1997. Acesta a fost răspunsul ales la Guvernul României la problema trecerii comercializării inputurilor de la integratori la filierele private de angrosiști și detailiști. Pe de altă parte, Guvernul a considerat necesară menținerea, chiar pentru o perioadă limitată, a subvențiilor pentru agricultură, dar mai ales orientarea lor spre agricultură privată, care deși dominantă, a beneficiat până în 1997, de subvenții incomparabil mai reduse față de cea de stat. În implementarea sistemului de cupoane, opțiunea fundamentală a MAA a fost: cupoanele vor fi acordate tuturor proprietarilor de terenuri agricole, proporțional cu suprafața. Ponderea cupoanelor în totalul bugetului MAA a fost: 28% în 1997, 52% în 1998 respectiv 41% în 1999.

BANCA MONDIALA

În momentul începerii reformelor structurale ale Guvernului României, Banca Mondială și-a redefinit programul de împrumut pentru a sprijini România să realizeze redresarea economică, oferind consultanță și finanțare pentru sprijinirea reformei în diferite sectoare. Pe termen mediu, Banca va acorda prioritate sprijinirii programelor sectoriale legate de aderarea la Uniunea Europeană.

Începând din 1990, împrumuturile angajate de Banca Mondială pentru România totalizează aproximativ 2,681 miliarde USD (Sursa: Projects Portofolio World Bank).

Agricultura reprezintă un sector cheie pentru Banca Mondială. Principalele proiecte se concentrează pe dezvoltarea cadastrului general, servicii de sprijin pentru agricultură, sisteme de irigație și administrarea lor, sistemul de finanțare rurală. Cele mai importante proiecte desfășurate de BM:

1. Programul ASAL (Agriculture Sector Adjustment Loan) - 350 milioane USD.

Principalul împrumut acordat României este cel prin programul ASAL, destinat redresării sectorului agricol. Prima tranșă, reprezentând echivalentul a 200 milioane USD a fost acordată la 2 septembrie 1997. Cea de-a doua tranșă, de 150 milioane dolari se aștepta a fi acordată până la 31 iunie 1999.

Pentru a putea beneficia de acest împrumut, România trebuie să îndeplinească o serie de condiții convenite prin programul ASAL. Majoritatea acestora au fost îndeplinite, remarcându-se unele întârzieri în ceea ce privește: programul de privatizare, regimul comerțului cu produse agro-alimentare, legislația în piața funciara și politica taxelor vamale.

Obiectivele programului ASAL sunt: promovarea măsurilor destinate sprijinirii tranziției la economia de piață și folosirii mai eficiente a resurselor; privatizarea unei mari părți a capacităților de producție din agricultură; liberalizarea prețurilor și crearea posibilităților sectorului privat pentru investiții, producție și comerț în conformitate cu avantajul comparativ al României.

2. Proiect cofinanțat pentru Sprijinirea Fermierilor și a Întreprinderilor Agricole Private.

Valoarea proiectului - 164,7 milioane USD din care 100 milioane USD reprezintă împrumutul acordat de către Banca Mondială. Co-finanțarea a fost realizată de către Banca Agricolă, Banca Comercială Română și beneficiarii finali. Proiectul are ca obiective: sprijinirea dezvoltării zonelor rurale, încurajarea creșterii productivității și eficienței în agricultură, generarea de locuri de muncă și îmbunătățirea nivelului de trai.

Obiectivele pot fi realizate prin: înființarea sau extinderea întreprinderilor din zonele rurale în scopul îmbunătățirii ofertei de servicii și creșterii diversității activităților și prin investiții în ferme agricole, în scopul creșterii producției. Beneficiarii acestui proiect sunt: țărânii și întreprinderile prelucrătoare de produse agricole. Unitățile sau societățile proprietate de stat sau publice în care majoritatea acțiunilor este deținută de sectorul public au fost excluse. Investițiile în producția de tutun, noi livezi, noi vii și ferme de animale au fost excluse.

3. Proiectul de cadastru

Valoarea acestui proiect este de 37 milioane USD, iar împrumutul acordat de Banca Mondială este în valoare de 25,5 milioane USD. Proiectul are ca obiectiv sprijinirea programului de reformă funciara prin asigurarea unei baze de înregistrare și protecție a dreptului de proprietate asupra pământului și crearea unei piețe eficiente de vânzare a terenurilor. Toate acestea vor reprezenta o premisă pentru dezvoltarea unei piețe ample și libere a terenurilor, necesară reconsolidării proprietății asupra terenurilor agricole, precum și pentru încurajarea investițiilor private în agricultură, industrie și construcții. Proiectul va fi implementat pe o perioadă de 4 ani, începând din 1998. Proiectul este destinat realizării unui sistem general de cadastru și înregistrare a terenurilor, în zonele urbane și rurale.

4. Proiectul privind crearea unui sistem național de servicii pentru agricultură

În cursul celui de-al treilea trimestru al anului 1996, Guvernul Japoniei a acordat Guvernului României un împrumut nerambursabil pentru agricultura gestionat de Banca Mondială. Ministerul Agriculturii este beneficiarul proiectelor și gestionar al fondurilor. Cele două proiecte au fost:

- a) Asistența tehnică pentru studiul privind reabilitarea sistemului de irigații - 295.000 USD
- b) Asistența tehnică pentru studiul privind crearea unui sistem național de servicii pentru agricultură - 219.840 USD

Ambele proiecte au avut ca principal obiectiv întocmirea de studii de fezabilitate și Termenii de Referință pentru viitoare împrumuturi ale Băncii Mondiale, vizând cele două domenii. Ambele contracte s-au definitivat la sfârșitul anului 1996 și s-au implementat în cursul anului 1997.

Ca urmare a acestor studii, s-a stabilit că vor fi acordate împrumuturi pentru cele două proiecte: pentru cel referitor la dezvoltarea serviciilor destinate agricultorilor, costul a fost estimat la circa 25 milioane USD, iar împrumutul acordat de către Banca urmează a fi stabilit. Referitor la proiectul de Reabilitare a Sistemului de Irigații, încă nu au fost stabilite nici costul proiectului, nici împrumutul acordat de Banca Mondială.

Analiza disparitatilor comparativ cu Uniunea Europeana si cu tarile vecine Romaniei

Infrastructura tehnica si sociala

Infrastructura de transport - densitatea

Suprafata spatiului rural din Romania ocupa o proportie de 89% din teritoriul tarii, mai mare decat in Uniunea Europeana, unde acesta detine numai 81%.

Indicatori de densitate a infrastructurii

	Anul	UE- 15	Romania ^{*)}	Rural
Densitatea drumurilor publice/100 kmp.	1996	158	30,7	
Densitatea cailor ferate /100 kmp.	1996	5,0	4,8	
Nr. accidente de circulatie/100000 veh.	1996	26	91	

Sursa: pentru UE -15 "Eurostat Yearbook", 1997;

pentru Romania, "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998 si Raportul dezvoltarii umane"

Reteaua drumurilor publice este foarte putin densa in Romania comparativ cu UE, densitatea fiind de 5 ori mai mica. Lungimea singurei autostrazi din Romania este de numai circa 110 km., starea ei fiind sub standardele cerute.

Reteaua de cai ferate are o densitate asemanatoare cu cea din UE, dar starea caii de rulare si a vehiculelor este nestisfacatoare.

Comparativ cu tarile invecinate, densitatea cailor ferate - exprimata ca raport fata de suprafata tarii si populatia tarii - este mai scazuta in Romania. Numai Bulgaria are o retea feroviara mai putin densa, raportat la suprafata .

Sanatatea si asistenta sanitara

Cheltuielile pentru sanatate din Romania reprezinta o parte mica din PIB, aproape de trei ori mai putin decat in cazul UE.

Indicatori ai asistentei sanitare

	Anul	UE- 15	Romania	Rural
% sanatate in PIB		7	2,6	-
Paturi in unitati sanitare, publice la 1000 locuitori	1990	7,8	7,6 (1996)	1,7
Medici / 1000 locuitori(excl. dent)		2,5	1,8	0,7
Mortalitatea infantila (%)	1996	5,5	22,3	25,6

Sursa: pentru UE -15 "Eurostat Yearbook", 1997;

pentru Romania, "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998 si Raportul dezvoltarii umane;

Romania dispune, in general, de o capacitate a spitalelor (numar de paturi/1000 locuitori) asemantoare cu cea din UE, fara a fi si la aceleasi standarde calitative. Spatiul rural este foarte slab dotat sub acest aspect. In privinta numarului de medici, acesta este insuficient in raport cu numarul de locuitori, in general, in intreaga tara si cu atat mai mult in mediul rural.

Nivelul mortalitatii infantile din Romania este expresia sintetica a asistentei sanitare precare, inregistrand valori de 4 ori mai mari decat in Europa, iar in rural decalajul este chiar de 5 ori.

Comparativ cu situatia din tarile invecinate, Romania dispune de un numar relativ mic de medici in raport cu locuitorii sai. In Bulgaria sau Ungaria, numarul mediu de locuitori ce revine la un medic din aceste tari este de 2 ori mai mic decat in Romania.

Asistenta medicala insuficienta se reflecta si in nivelul foarte ridicat al deceselor in randul nou nascutilor din Romania, unde mortalitatea infantila este de 1,5-2,0 ori mai mare decat in tarile vecine.

Resurse umane

Date generale privind populatia

Densitatea medie a populatiei Romaniei este relativ scazuta in comparatie cu Europa, iar cea din rural este cu mult mai mica. Conform pragului de densitate utilizat de OECD pentru delimitarea ruralului

de urban, ar trebui considerata ca rural si o parte din teritorul apartinand teritoriului administrativ urban, in care densitatea este sub 100 loc./kmp.

Dupa 1990, populatia Romaniei si a ruralului s-a diminuat continuu - tendinta similara cu cea inregistrata in tarile vecine (Bulgaria, R. Moldova, Ucraina, Ungaria) - in timp ce tendinta medie europeana este de crestere demografica. Ponderea populatiei rurale in populatia totala a tarii ramane foarte mare in Romania, de aproape 3 ori mai mare decat in Europa.

Indicatori demo-economici

Indicatori	Anul	UE-15	Romania	Rural
Densitatea populatiei - loc/kmp	1996	117	95	48
Dinamica populatiei(1990=100)	1997	103	- 0.4	- 0,6
Structura pe sexe (%)	1997			
- Masculin		49	49	49,6
- Feminin		51	51	50,4
Structura pe varste(%)	1997			
- 0-14 ani		17	19,4	19,6
- 15- 64 ani		67	68,0	63,4
- 65 ani si peste		16	12,6	17,0
Ponderea populatiei rurale	1997	17,5 *)	-	45,1

*)Nota : Este vorba numai de populatia din comunitatile cu densitati demografice sub 100 locuitori/kmp.

Sursa: Eurostat Yearbook si C.N.S.'Anuarul statistic al. Romaniei"

Structura pe sexe a populatiei din Romania este la fel de echilibrata ca si in Europa. Structura pe varste este mai avantajoasa pentru Romania, pe ansamblul tarii, populatia fiind mai putin imbatranita.

Populatia rurala a Romaniei are insa un grad de imbatranire demografica apropiat de cel al intregii populatii din tarile europene, avand avantajul unei rezerve mai mare de populatie tanara sub 15 ani.

Fenomene demografice

Modificarile intervenite in acest deceniu in fenomenele demografice din Romania au avut o semnificatie negativa . Ele au condus la aparitia unui deficit al cresterii naturale, in special ca urmare a cresterii alarmante a mortalitatii, mai accentuata la varstele cuprinse intre 50 si 60 de ani. Rezultatul este un nivel foarte scazut al sperantei de viata a romanilor, si in continua reducere.

Indici privind fenomene demografice

	Anul	UE- 15	Romania	Rural
Numar mediu de copii/femeie	1996	1,4	1,3 (1997)	1,4
Mortalitatea generala (%)	1996	10,0	12,4 (1997)	16,5
Speranta de viata (ani)	1996		(1995-1997)	(1995-1997)
- Masculin		74,0	65,2	63,9
- Feminin		80,5	73,0	72,3

Sursa: "Eurostat Yearbook",1997 si C.N.S."Anuarul statistic al. Romaniei",1998

Speranta de viata a populatiei din Romania este printre cele mai scazute din tarile din Europa centrala si de est. Spre deosebire de alte tari, in care speranta de viata creste continuu, in Romania, mai ales in rural, aceasta a scazut dupa anul 1990, la barbati, si dupa 1992, si la femei .

Ocuparea populatiei si activitatile economice

Populatia Romaniei are o rata de ocupare egala cu cea europeana. Este insa o mare diferenta intre gradul de ocupare a populatiei urbane si rurale chiar in Romania.

Somajul era, in 1998, mai mic decat in Uniunea Europeana. Ca urmare a restructurarilor unor ramuri sau societati comerciale, in prezent insa somajul a crescut pana aproape de 10%.

Structura ocuparii populatiei din Romania este foarte diferita fata de structura din Europa. Agricultura din Romania ocupa de peste 7 ori mai multa populatie decat in Europa, iar serviciile ocupa de 2 ori mai putina populatie, ceea ce semnifica existenta unui nivel scazut al calitatii vietii in Romania, in general, si mult mai scazut in mediul rural.

Indicatori privind activitatea economica a populatiei

	Anul	U E-15	Romania	Rural
Rata de activitate(%) *)	1997	-	64,8	71,5
Rata de ocupare(%) *)	1997			
- Total		61	60,9	68,9
- Masculin		69,9	73	
- Feminin		50,4	67	
Rata somajului(%)				
- Total		10,7	7,4 (1998)	5,0(1998)
- Masculin		9,3	7,3	-
- Feminin		12,4	7,5	-
Structura ocuparii pe sectoare(%)	1997			
- agricultura		5,0	37,5	69,8
- industrie, constructii		29,4	32,0	16,1
- servicii		65,6	30,5	14,1

*) Calculat fata de populatia totala de 15 ani si peste;

Sursa: "Eurostat Yearbook", 1997 si C.N.S. "Anuarul statistic al. Romaniei", 1997;

Populatia ocupata a Romaniei este in mare parte legata de agricultura, iar cea a ruralului este aproape total dependenta de agricultura, spre deosebire de Uniunea Europeana, unde agricultura ocupa o parte foarte mica din populatie. Serviciile sunt insa foarte putin dezvoltate in Romania, iar in rural se reduc aproape numai la cele strict necesare pentru administrarea unei comunitati si alte cateva servicii sociale.

In contextul tarilor din vecinatate, economia Romaniei are cel mai extins sector al. agriculturii. Fata de Cehia si Ungaria, agricultura din Romania ocupa de 4-5 ori mai multa populatie si, spre deosebire de celelalte tari, ponderea agriculturii este in crestere.

Puncte tari si puncte slabe

Infrastructura

Infrastructura tehnica de transport (rutiera si feroviara) se prezinta ca o retea relativ putin densa, care poate cu greu sa asigure conditii pentru circulatia persoanelor, bunurilor, serviciilor si capitalului.

Din lungimea totala a **drumurilor nationale ale tarii**, numai 91% este modernizata, 8% fiind acoperita cu imbracaminti usoare, iar 1% fiind doar pietruită. De asemenea, 74% din lungimea drumurilor nationale avea durata de viata depasita inca din anul 1990, o parte afland-se in stare avansata de degradare.

O densitate mai scazuta a infrastructurii majore se inregistreaza in judetele din nord (Bistrita-Nasaud, Maramures) si in sud-est (Braila, Galati, Tulcea).

O mare parte din **drumurile judetene** care strabat comunele sunt in stare proasta, fiind nemodernizate.

Starea **drumurilor comunale** este in general precara, cea mai mare parte fiind nemodernizata sau acoperita cu pamant, ceea ce le face dificile sau impracticabile in sezoanele ploioase sau iarna.

Acest fapt a generat fenomenul de izolare a unor localitati rurale, avand drept consecinta subdezvoltarea lor, si a impiedicat diversificarea si dezvoltarea unor activitati neagricole pe scara larga in rural, activitati care presupune o intensa circulatie a bunurilor si oamenilor.

Reteaua de cale ferata este si ea caracterizata de parametrii tehnici inferiori celor acceptati pe plan international.

Reteaua de energie electrica

Sub aspectul electrificarii satelor, situatia este satisfacatoare. Reteaua de distributie a electricitatii este prezenta in aproape toate localitatile si gospodariile.

Totusi, numai 1928 de comune (72% din total) au toate gospodariile racordate (avand un grad de electrificare de 100,0%). In celelalte 757 de comune exista inca gospodarii care nu au acces la retea

electrică, fie din cauza izolării și accesibilității dificile la rețeaua majoră, fie din cauza nivelului scăzut de dezvoltare. Mai există 107 comune (4% din total) care au un grad modest de electrificare, numai 65-90% din gospodării fiind racordate la rețea. Zonele cu cele mai numeroase comune neracordate integral la rețeaua electrică sunt în județele Alba, Bacău, Maramureș, Tulcea și Vaslui.

Reteaua de aprovizionare cu apă potabilă

Mai mult de jumătate din comune (1398 comune) și peste 80% din satele țării nu sunt racordate la rețeaua publică de distribuție a apei potabile.

Apă potabilă distribuită consumatorilor rurali reprezintă numai o foarte mică parte - 11% - din volumul total de apă asigurat populației țării prin rețelele publice. Volumul de apă distribuită locuitorilor din cele 1287 de comune este de cca. 38 mc/locuitor/an, ceea ce reprezintă jumătate din necesarul minim de consum apreciat pentru mediul rural (62 mc/loc/an) și un sfert din consumul realizat în mediul urban (153 mc/loc/an).

Apă asigurată în celelalte comune, prin alte sisteme locale de aprovizionare, nu este totdeauna în cantitatea și de calitate corespunzătoare.

O situație critică în privința alimentării cu apă prezintă județele Gorj, Dolj (Regiunea Sud-Vest), Teleorman și Giurgiu din Câmpia Română (Regiunea Sud), județele Bacău, Iași (Regiunea Nord-Est, Moldova) precum și județele Caraș-Severin (Regiunea Vest) și Sibiu (Regiunea Centru).

Precaritatea cantității și calității resurselor de apă din rural are grave implicații negative asupra sănătății copiilor și adulților, asupra dezvoltării unor activități economice, a căror funcționare este dependentă de existența rețelei de apă.

Reteaua de telecomunicații și telefonie

Acceste rețele sunt în curs de modernizare și extindere, dar încă nu pot asigura un acces rapid și sigur la informația economică, bancară etc. În spațiul rural, nivelul de dotare este extrem de deficitar, având contribuția specifică la menținerea relativei izolare și subdezvoltare a ruralului.

Infrastructura socială, sanitară și de învățământ

Aceasta este precară sub aspectul dotărilor materiale cât și al asigurării cu cadre de specialitate care asigură serviciile. Dotările materiale sunt insuficiente sau chiar inexistente în multe localități. Acest fapt se reflectă în nivelul scăzut al calității vieții în rural, în nivelul de instruire mult mai scăzut al populației rurale și mai ales în durata medie de viață mai mică decât în urban.

Servicii de sănătate

Mare parte din rural dispune doar de asistentă sanitară primară, unități sanitare de specialitate sau spitale existând doar într-un număr mic de localități rurale.

Distribuția medicilor în teritoriul rural este foarte inegală, fiind și cazuri de absență totală a cadrelor de specialitate care să acorde această asistentă. Ca urmare, există numai 322 de comune (12% din total) unde prezența medicilor este satisfacătoare în raport cu numărul de locuitori, revenind 1 medic la 600 de locuitori (în special în zonele din vecinătatea orașelor). Pe de altă parte, sunt 148 de comune (6%) în care nu funcționează nici un medic. În alte numeroase comune, 378, un medic este în situația de a asigura servicii pentru peste 3500 locuitori.

Zone mai întinse care sunt slab asigurate cu servicii ale medicilor sunt situate în județele din regiunea Nord-est (Botoșani, Vaslui) și în regiunea Sud-Est (în Delta Dunării și în partea montană a județelor Buzău și Vrancea).

Servicii de învățământ

Deși numărul de școli este relativ satisfacător în raport cu numărul mic de elevi care există în rural, sub aspectul stării materiale și a dotărilor instituțiilor existente situația este total necorespunzătoare. Deficiențe sunt și sub aspectul gradului de asigurare cu cadre didactice calificate, accesibilitatea pe drumurile publice spre școli fiind o problemă gravă în majoritatea satelor.

Toate aceste condiții conduc la un nivel scăzut de pregătire școlară a locuitorilor din rural.

Mortalitatea infantilă este foarte ridicată, ca medie, în întreaga țară, depășind de 4 ori nivelul mediu european. Nivelul mai alarmant din rural (unde atinge 25‰) reflectă atât asistentă medicală deficitară cât și condițiile precare de viață: veniturile scăzute, lipsa dotărilor tehnico-sanitare ale locuințelor, educație redusă a părinților, condiții de muncă și viață ale mamelor total indecvente.

Resurse umane

Structura pe grupe de vârstă a populației rurale este neechilibrată, existând o succesiune în valuri de efective foarte numeroase după altele mai puțin numeroase, ceea ce creează dificultăți în dimensionarea și menținerea în funcțiune a serviciilor sociale dar și în proiectarea unor activități economice.

Imbatranirea demografica a populatiei rurale este foarte accentuata in raport cu cea a populatiei urbane, imbatranirea fiind generata nu pe cale naturala, ci prin plecarea spre orase, in decurs de circa 2 decenii (1970-1989) a unei ponderi insemnate din contingentul de populatie tanara, in varsta de munca.

Ca urmare, in rural exista un segment foarte insemnat de populatie varstnica, de peste 60 de ani, aproape in exclusivitate agricultori, care continua sa fie activi din cauza lipsei persoanelor tinere din gospodarie. Prin agricultura primitiva pe care o practica influenteaza in mod negativ asupra productivitatii muncii si asupra veniturilor din rural.

Prezenta foarte numeroasa a batranilor sporeste necesarul de servicii sanitare si sociale specifice varstei.

Ocuparea populatiei

Activitatile economice care se desfasoara in rural sunt foarte putin diversificate, viata economica fiind dominata si dependenta de activitatile agricole.

Activitatile industriale sunt relativ sporadice, dominante fiind cele din sectorul pimar, legate mai ales de activitatea de extractie si prelucrare a resurselor naturale.

Serviciile sunt foarte putin dezvoltate, atat cele conexe agriculturii cat si cele comerciale si cele sociale, pentru populatie.

In majoritatea zonelor din estul tarii, in Moldova, agricultura este aproape singura activitate din comune. Orasele care ofereau altadata locuri de munca neagricole pentru zonele rurale invecinate au suferit ele insele o drastica reducere a industriei si constructiilor.

In aceeasi situatie este si judetul Braila (regiunea Sud-est) si Dolj (regiunea Sud-vest).

Lipsa unei economii diversificate si incapacitatea economiei rurale de a oferi locuri de munca atractive pentru tineret a constituit principalele cauze ale emigratiei masive din anii comunismului, ceea ce a dus la imbatranirea demografica sau chiar la relativa depopulare a unor zone ale tarii.

Oportunitati

Resurse umane

• In mediul rural exista in acest moment un efectiv numeros de tineri intre 15 si 30-35 ani, pe care momentul de schimbare din 1989 i-a gasit in rural si care nu au mai emigrat spre orase ca generatiile anterioare. (Piramida varstelor in rural)

Acesti tineri reprezinta, in prezent, un potential valoros si o premisa de succes pentru actiunea de formare a unui tip de agricultor/fermier calificat, profesionist, precum si pentru actiunea vizand initierea si calificarea unor lucratori in domenii neagricole care sa se dezvolte in rural.

Pe termen mediu (5-10 ani), acest contingent va asigura o reproducere largita a fortei de munca adulta (35-50 ani). Cea mai mare presiune pe piata muncii din partea acestui contingent este in intreaga regiune Nord-est.

• Exista in rural si un numar important de persoane care poseda calificare neagricola, activand in industrie, constructii, servicii diverse. Desi domiciliul acestora este in rural, multi dintre ei activeaza sau au activat in orase. Alta categorie de populatie ocupata neagricola o constituie lucratorii in industriile primare, legate de exploatarea bogatiilor solului si subsolului, multe amplasate in rural.

Stocul profesional al acestor locuitori ai satelor constituie o premisa favorabila pentru crearea de activitati economice diversificate in rural, procesul de recalificare sau reorientare fiind mai usor de realizat.

Zonele care au cele mai mari ponderi de populatie neagricola sunt in regiunea Sud - Muntenia, in triunghiul industrializat si urbanizat Bucuresti-Brasov-Pitesti, in regiune Centru si, in general, in zona montana.

Prioritati de dezvoltare a agriculturii si spatiului rural

Imbunatatirea conditiilor de viata a populatiei din spatiul rural si participarea la ridicarea generala a calitatii vietii

Realizarea acestui obiectiv presupune:

- imbunatatirea si asigurarea veniturilor prin masuri de politica a pietelor si preturilor (cresterea eficientei activitatii de marketing);
- imbunatatirea veniturilor prin dezvoltarea structurala si masuri in domeniul productiei (intarirea gospodariilor bazate pe munca familiala; evitarea atat a concentrarii excesive cat si a atomizarii exploatatilor agricole; dezvoltarea colaborarii dintre exploatatii prin organizarea cooperatiei rurale;

modernizarea tehnologiilor de productie; sporirea productivitatii muncii si diminuarea costurilor; perfectionarea conducerii exploatareilor agricole; compensatii pentru dezavantaje de ordin natural, etc.);

- imbunatatirea situatiei sociale a populatiei active din agricultura (ameliorarea conditiilor de munca si de locuit; cresterea nivelului de pregatire generala si profesionala, asigurarea informarii si asistentei socio-economice; asigurari sociale);
- imbunatatirea conditiilor de viata in comunitatile rurale (diminuarea dezechilibrelor regionale; ameliorarea infrastructurii, a spatiului locativ si a agrementului, a nivelului de instruire a populatiei; diversificarea activitatilor si crearea conditiilor de combinare a veniturilor).

Sustinerea dezvoltarii productiei agricole

Infaptuirea acestui obiectiv se poate realiza prin masuri care vizeaza:

- dezvoltarea regionala si locala cu luarea in considerare a avantajelor pe care le ofera conditiile pedoclimatice si economice pentru zonarea si specializarea productiei;
- sporirea randamentelor la produsele vegetale si animale - prin promovarea progresului tehnic pe principalele sale directii - ridicarea potentialului productiv al pamantului, prin lucrari de imbunatatiri funciare; extinderea masinismului, folosirea substantelor chimice; aplicarea rezultatelor biologiei, indeosebi ale geneticii si nutritiei; promovarea bioingineriei si biotehnologiilor;
- organizarea activitatii de productie agricola, preluarea si comercializare a produselor pe baza integrarii, competitivitatii si rentabilitatii.

Armonizarea agriculturii cu mediul inconjurator

Se au in vedere:

- conceperea si aplicarea unui nou tip de progres tehnic in agricultura care sa inlature neajunsurile provocate de inputurile de provenienta industriala, pe baza sporirii rolului factorilor biologici potentiali, prin utilizarea bioingineriei si biotehnologiilor in productia vegetala si animala;
- utilizarea substantelor chimice, ingrasamintelor organice, apei si a tehnologiilor de lucrare a solului, pe baza unor norme care sa limiteze si sa elimine poluarea;
- introducerea sistemului de penalizari de ordin fiscal pe principiul **poluatorul plateste**, precum si a unui sistem de stimulente in domeniul preturilor si a fiscalitatii pentru producerea de alimente **curate**;
- combinarea eforturilor publice si ale agentilor economici pentru retehnologizarea proceselor de productie in vederea reducerii si eliminarii efectelor poluante, infrumusetarea peisajelor rural-naturale si crearea de zone reactive, in vederea dezvoltarii turismului rural.

Protectia sociala a producatorilor agricoli

Protectia sociala are ca obiective sociale reducerea disparitatii dintre veniturile producatorilor agricoli si ale altor grupuri socio-economice si ridicarea calitatii vietii.

In scopul promovarii unor politici de protectia sociala unitara pentru intreaga populatie a comunitatilor rurale care sa creeze conditii autentice de paritate in privinta nivelului de viata urban si rural, se impune:

- tratarca mediului rural ca mediu social - definit in concordanta cu propriile necesitati si cerinte;
- elaborarea unor strategii generale de crestere a posibilitatilor de ocupare si de generare a efortului investitional indreptata spre cauzele saraciei si spre mijloacele de eradicare a acesteia;
- formarea si promovarea unei legislatii generale de protectie sociala care sa depaseasca delimitarile arbitrare dintre categoriile de persoane ocupate in mediile rural si urban.

Producatorul agricol constituie categoria majoritara din mediul rural care trebuie protejata social, fapt pentru care vor fi instituite:

- un sistem de subventionare a veniturilor categoriilor defavorizate ale producatorilor agricoli;
- un sistem de creditare fara dobanda sau cu dobanda bonificata;
- regimuri specifice de impozitare a profitului pe categorii de producatori agricoli;
- sistem de alocatii pentru situatii deosebite: izolare; locuire; ameliorarea locuirii; tinerele menaje rurale.

Rolul puterii publice in orientarea politicilor sociale trebuie sa se concretizeze in mobilizarea resurselor subutilizate si descentralizarea gestiunii. Puterea publica are responsabilitatea generala a politicii sociale si aplicare ei in functie de sistemul constitutional, legislativ si social. In cadrul politicii generale se stabilesc prioritatile si normele, principiile directe aplicabile ca garantii, conditiile acordate prestatiilor sociale pentru asigurarea unei administratii eficiente a programelor centralizate; de asemenea, este necesara adaptarea programelor la conditiile locale.

Organismele non-guvernamentale, organizatii benevole, syndicate, cooperative, colectivitati si grupuri de activare sociala pot fi parteneri importanti in strategiile si tacticile politicii sociale.

Adoptarea unor politici si instrumente financiare specifice

Acestea ar putea consta din:

- ajutoare directe acordate agentilor economici pentru inovatii tehnologice, formare profesionala si crearea de locuri de munca;
- ajutoare indirecte privind dezvoltarea sistemului de consultanta pentru transferuri tehnologice, informatizare, crearea de centre pentru asistenta tehnica si de marketing;
- masuri si programe pentru utilizarea resurselor umane indeosebi pentru invatamantul general, formare profesionala, dezvoltarea ansamblului de servicii sociale care sa asigure ameliorarea calitatii vietii populatiei rurale;
- programe de dezvoltare a infrastructurii – drumuri, linii telefonice, constructii publice, echipamente.

Aderarea la Carta Europeana a spatiului rural

Aceasta presupune:

- adaptarea cadrului legislativ care sa defineasca din punct de vedere juridic dezvoltarea zonelor rurale si urbane, conditiile de indeplinit pentru armonizarea spatiului rural cu mediul inconjurator;
- diversificarea activitatilor economice din rural;
- stoparea migratiei tineretului spre mediul urban si atragerea acestuia in rural prin programe de sustinere financiara, in cazul demararii unor activitati agricole sau neagricole;
- favorizarea unei noi dinamici culturale prin protejarea si dezvoltarea traditiilor si formelor de expresie culturala locale si intarirea identitatii culturale regionale a populatiei rurale.

Partea a II-a
Anexe referitoare la diagnoza spatiului rural romanesc

ANEXE**Anexa 1.****Caracteristicile spațiului rural din România, pe regiuni de dezvoltare, 1997**

Regiuni	Suprafata (mii kmp.)	Populatia rurala(mii)	Densitatea loc/kmp.	Numar comune	% Supr. rurala	% Pop. rurala
ROMANIA	212,7	10.141	47,7	2686^{*)}	89,2	45,1
1.Nord-Est	34,6	2.103	60,8	463	94,0	55,7
2.Sud-est	32,5	1.252	38,6	330	90,8	42,7
3.Sud	31,6	2.036	64,4	481	91,8	58,3
4.Sud-Vest	26,0	1.325	50,9	387	89,1	54,9
5.Vest	27,8	776	27,9	267	86,8	37,5
6.Nord-Vest	30,2	1.352	44,8	386	88,4	47,4
7.Centru	28,5	1.040	36,6	334	83,4	39,4
8.Bucuresti	1,5	257	168,0	38	84,3	11,1 ^{*)}

*) In 1998 o comuna a capatat statut de oras si in prezent sunt numai 2685 comune.

^{*)} In teritoriul regiunii este cuprinsa si populatia urbana a Capitalei Romaniei, Bucuresti

Sursa: C.N.S.

Anexa 2.**Gruparea comunelor dupa numarul de locuitori(in anul 1998)**

Numar de locuitori	Numar de comune	%
Total	2686	100,0
- sub 1000	51	1,8
- 1000-1999	383	14,3
- 2000-4999	1664	62,0
- 5000-9999	555	20,7
- 10000 si peste	33	1,2

Anexa 3.**Gruparea comunelor dupa numarul de sate, 1992**

Numar de sate/ comuna	Numar de comune	%
1 sat	202	7,5
2 sate	399	14,9
3-4 sate	888	33,0
5-6 sate	630	23,5
7-9 sate	400	14,9
10-14 sate	136	5,0
15-19 sate	21	0,8
20 sate si peste	10	0,4
Total	2686	100,0

Nota : In prezent sunt 2685 comune

Sursa: C.N.S. "Recensamantul populatiei si locuintelor", 1992;

Anexa 4.

**Evolutia populatiei rurale si densitatea populatiei,
pe regiuni si judete in perioada 1992-1999**

Regiunea/ Judetul	Populatia (mii)			Evolutia populatiei (%)			Densitatea loc/kmp
	1992	1997	1999	1992-1997	1997-1999	1992-1999	
ROMANIA-rural	10418,2	10141,2	10146,2	97,3	100,1	97,4	47,7
1.Nord-Est	2.098	2.106	2.130	100,4	101,1	101,5	60,8
Bacau	366,2	368,3	372,2	100,6	101,1	101,6	62,0
Botosani	281,1	274,9	277,5	97,8	100,9	98,7	58,3
Iasi	396,4	403	410,9	101,7	102,0	103,7	76,3
Neamt	341,9	344,3	346,7	100,7	100,7	101,4	61,5
Suceava	451,4	456,8	459,1	101,2	100,5	101,7	57,2
Vaslui	260,8	258,8	263,1	99,2	101,7	100,9	50,7
2.Sud-Est	1.270	1.250	1.258	98,2	100,6	99,0	38,6
Braila	134,4	129,5	129,6	96,4	100,1	96,4	30,0
Buzau	307,0	297,3	296,5	96,8	99,7	96,6	52,0
Constanta	198,4	197,6	200,9	99,6	101,7	101,3	31,8
Galati	256,1	251,5	255,8	98,2	101,7	99,9	64,0
Tulcea	139,4	134,7	135,0	96,6	100,2	96,8	17,4
Vrancea	240,8	239,8	240,9	99,6	100,5	100,0	52,9
3.Sud	2.101	2.031	2.025	96,9	99,7	96,4	64,4
Arges	366,5	351,5	350,2	95,9	99,6	95,6	54,4
Calarasi	206,6	200,4	200,1	97,0	99,9	96,9	44,0
Dambovita	386,5	378,7	379,0	98,9	100,1	98,0	98,5
Giurgiu	220,3	206,6	205,1	93,8	99,3	93,1	61,6
Ialomita	181,2	177,7	178,3	98,1	100,3	98,4	43,8
Prahova	419,1	411,2	410,2	98,1	99,8	97,9	102,6
Teleorman	320,6	304,8	302,0	95,0	99,1	94,2	57,7
4.Sud-Vest	1.374	1.321	1.313	96,5	99,4	95,6	50,9
Dolj	385,2	363,7	360,2	94,4	99,0	93,5	53,7
Gorj	230,6	226,8	226,4	98,4	99,8	98,2	46,9
Mehedinti	175,8	166,7	165,3	94,8	99,2	94,0	37,0
Olt	318,3	307,9	306,6	96,7	99,6	96,3	63,3
Valcea	264,0	255,8	254,3	96,9	99,4	96,3	51,7
5.Vest	801	775	773	96,9	99,7	96,5	27,9
Arad	231,8	229,2	230,2	98,9	100,4	99,3	33,9
Caras-Severin	165,4	155,1	153,1	93,8	98,7	92,6	20,7
Hunedoara	137,0	128,1	126,4	93,5	98,7	92,3	22,9
Timis	267,2	262,8	262,9	98,3	100,0	98,4	33,2
6.Nord-Vest	1.401	1.352	1.349	96,5	99,8	96,3	44,8
Bihor	326,3	313,8	313,7	96,2	100,0	96,1	45,8
Bistrita-Nasaud	205,0	205,5	205,0	100,2	99,8	100,0	40,8

Cluj	239,7	224,4	224,8	93,6	100,2	93,8	36,4
Maramures	255,0	248,4	247,2	97,4	99,5	96,9	53,7
Satu Mare	215,4	210,0	209,4	97,5	99,7	97,2	53,4
Salaj	159,8	150,2	148,8	94,0	99,1	93,1	42,1
7Centru	1.077	1.048	1.042	96,7	99,4	96,8	36,6
Alba	178,3	170,2	163,8	95,5	96,2	91,9	33,4
Brasov	153,2	152,2	152,2	99,3	100,0	99,3	36,4
Covasna	110,4	109,6	109,8	99,3	100,2	99,5	34,6
Harghita	190,2	185,4	185,4	97,5	100,0	97,4	32,5
Mures	299,1	290,6	291,5	97,2	100,3	97,5	47,6
Sibiu	145,1	139,9	139,4	96,4	99,6	96,0	31,8
8.Bucuresti	268	258	256	96,4	99,6	95,6	168,0
Ilfov	267,6	257,6	256,2	96,4	99,5	95,7	168,0

¹⁾ Date de recensamant, 1992

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998

Anexa 5.

Structura populatiei rurale pe sexe , pe regiuni de dezvoltare, 1997

Regiunea	Numarul populatiei - mii-			Pondere in total -%-	
	Ambele sexe	Masculin	Feminin	Masculin	Feminin
ROMANIA	22.546	11.041	11.505	49,0	51,0
Urban	12.405	6.008	6.397	48,4	51,6
<i>Rural</i>	<i>10.141</i>	<i>5.034</i>	<i>5.107</i>	<i>49,64</i>	<i>50,36</i>
1.Nord-Est	2.106	1.055	1.051	50,10	49,90
2.Sud-Est	1.251	626	625	50,08	49,92
3.Sud	2.031	1.001	1.030	49,29	50,71
4.Sud-Vest	1.321	650	671	49,20	50,80
5.Vest	775	380	395	49,03	50,97
6.Nord-Vest	1.352	672	680	49,70	50,30
7.Centru	1.047	524	523	50,04	49,96
8.Bucuresti	258	126	132	48,83	51,17

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei", 1998 p. 62 si 862

Anexa 6.

Structura populatiei rurale pe grupe de varsta,
pe regiuni de dezvoltare , 1997

pe regiuni de dezvoltare , 1997						
Regiunea	Grupa de varsta					Raportul de dependenta (9) -<14+65>/15-64-
	total populatie =100,0					
	0-14 ani	15-34 ani	35-49 ani	50-64 ani	65 ani +	
ROMANIA	19,4	31,4	20,7	16,0	12,5	468
Urban	19,3	33,4	24,6	13,7	9,0	395
Rural	19,6	28,9	15,9	18,6	17,0	577
1.Nord-est	21,9	30,3	14,2	17,6	16,0	610
2.Sud-est	19,8	28,6	15,9	19,0	16,7	575
3.Sud	18,3	28,4	15,7	19,6	17,9	567
4.Sud-vest	18,0	26,6	15,2	21,0	19,2	592
5.Vest	18,5	27,8	18,2	18,0	17,4	560
6.Nord-vest	19,8	29,1	16,5	18,4	16,1	560
7.Centru	20,2	30,0	16,9	16,8	16,1	570
8.Bucuresti	18,2	31,9	19,4	16,9	13,6	465

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998,p.62 si 862

Anexa 7.

Raportul dintre populatia de 65 ani si peste si populatia sub 15 ani, pe judete si
regiuni ,1999

Regiunea/ Judet	Rap.	Regiunea/ Judet	Rap.	Regiunea/ Judet	Rap.
1. Nord-Est	0,73	Calarasi	0,95	Timis	0,80
Bacau	0,71	Dambovita	0,79	6.Nord-Vest	0,82
Botosani	1,00	Giurgiu	1,21	Cluj	1,25
Iasi	0,60	Ialomita	0,95	Maramures	0,64
Neamt	0,78	Prahova	1,19	Satu Mare	0,60
Suceava	0,66	Teleorman	1,50	Salaj	1,10
Vaslui	0,82	4.Sud-Vest	1,07	7.Centru	0,81
2.Sud-Est	0,74	Dolj	1,25	Alba	1,04
Braila	1,06	Gorj	0,77	Covasna	0,75
Buzau	1,18	Mehedinti	1,20	Harghita	0,83
Constanta	0,50	Olt	1,06	Mures	0,88
Galati	1,14	Valcea	1,06	Sibiu	0,65
Tulcea	0,76	5. Vest		8.Bucuresti	0,88

Vrancea	0,97	Arad	0,88	Ilfov	0,88
3.Sud	1,07	Caras-Severin	0,95		
Arges	0,98	Hunedoara			

Anexa .8

Rate de activitate, de ocupare si de inactivitate specifice pe grupe de varste, la nivel national, 1997

- proportii la 100 locuitori -

	Grupe de varsta					
	Total	15-24 ani	25-34 ani	35-49 ani	50-64 ani	65ani+
Rata de activitate						
ROMANIA	52,2	48,3	84,8	87,2	59,5	33,8
Urban	47,8	37,4	85,5	87,4	41,0	5,5
Rural	57,6	61,9	83,9	86,8	75,9	52,0
Rata de ocupare						
ROMANIA	49,1	39,6	79,2	83,6	58,6	33,8
Urban	43,8	27,5	78,8	82,9	39,7	5,5
Rural	55,5	54,7	80,0	85,0	75,5	52,0
Rata de inactivitate						
ROMANIA	47,8	51,7	15,2	12,8	40,5	66,2
Urban	52,2	62,6	14,5	12,6	59,0	94,5
Rural	42,4	38,1	16,1	13,2	24,1	48,0

Sursa: Comisia National pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei"1998, p.121

Anexa .9.

Rate de activitate, de ocupare, de inactivitate si raportul de dependenta a populatiei rurale, pe regiuni, in 1997

Regiunea	Rata de activitate	Rata de ocupare	Rata de inactivitate	Raportul de dependenta (inactivi la 1000 la activi)
- proportii la 100 locuitori -				
ROMANIA	52,2	49,1	47,8	916
Urban	47,8	43,8	52,2	1092
<i>Rural</i>	<i>57,6</i>	<i>55,5</i>	<i>42,4</i>	<i>736</i>
1.Nord-Est	61,0	58,6	39,0	639
2.Sud-est	54,5	52,6	45,5	835
3.Sud	56,3	53,4	43,7	776

4.Sud-Vest	63,1	62,2	36,9	585
5.Vest	57,3	56,1	42,7	745
6.Nord-Vest	59,6	58,1	40,4	678
7.Centru	50,4	48,3	49,6	984
8.Bucuresti	44,5	41,6	55,5	1247

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998, p.121si 868

Anexa 10.

Rate specifice de activitate a populatiei rurale pe grupe de varste, pe regiuni, 1997

- proportii la 100 locuitori din fiecare grupa de varsta -

	Grupe de varsta					
	Total	15-24 ani	25-34 ani	35-49 ani	50-64 ani	65ani+
Rural-total	57,6	61,9	83,9	86,8	75,9	52,0
1.Nord-Est	61,0	67,3	86,7	88,8	84,2	66,7
2.Sud-Est	54,5	62,6	76,9	83,3	70,3	48,1
3.Sud	56,3	60,7	85,3	87,5	71,8	43,8
4.Sud-Vest	63,1	57,3	87,7	91,6	86,1	62,6
5.Vest	57,3	58,9	87,0	87,8	74,1	45,8
6.Nord-Vest	59,6	65,0	85,5	89,7	78,0	54,5
7.Centru	50,4	54,3	82,5	81,2	63,4	37,4
8.Bucuresti	44,5	44,4	80,2	77,4	45,3	18,3

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei" p.121 si 868

Anexa 11.

Structura populatiei ocupate din mediul rural pe grupe de varsta, pe regiuni, 1997

(total populatie ocupata =100,0)

Regiunea	15-24 ani	25-34 ani	35-49 ani	50-64 ani	65 ani +
ROMANIA	13,6	23,3	35,4	19,1	8,6
Urban	10,7	28,5	47,1	12,6	1,1
Rural	16,2	18,4	24,3	25,4	15,7
1.Nord-est	19,0	17,5	21,2	24,6	17,7
2.Sud-est	17,6	17,6	24,9	25,0	14,9
3.Sud	14,0	20,3	24,9	26,3	14,5
4.Sud-Vest	12,4	17,7	22,0	29,1	18,8
5.Vest	14,6	19,5	28,0	23,7	14,2
6.Nord-Vest	17,3	18,0	25,7	24,1	14,9
7.Centru	17,1	21,2	27,5	21,8	12,4
8.Bucuresti	14,9	26,4	34,4	18,4	5,9

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei", 1998, p. 127 si 884;

Anexa 11.12.

Locul agriculturii in populatia ocupata a tarii, in perioada 1991-1997
- la sfarsitul anului -

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Total populatie ocupata -mii pers.	10786	10458	10062	10011	9493	9379	9023
%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Sector primar - mii persoane	3482	3715	3873	3903	3515	3570	3568
%	32,3	35,5	38,5	39,0	37,0	38,1	39,5
• Agricultura - mii pers.	3116	3362	3537	3561	3187	3249	3322
%	28,9	32,1	35,1	35,6	33,6	34,6	36,8
Sector secundar - mii persoane	4027	3608	3345	3189	2943	2966	2705
%	37,3	34,5	33,2	31,8	31,0	31,6	30,0
Sector tertiar - mii persoane	3277	3135	2844	2919	3035	2843	2750
%	30,4	30,0	28,3	29,2	32,0	30,3	30,5

Nota: *sectorul primar* cuprinde agricultura, silvicultura, exploatare forestiera, industria extractiva; *sectorul secundar* cuprinde industria prelucratoare, energie electrica si termica, gaz, apa, constructii; *sectorul tertiar* contine celelalte ramuri.

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998, p. 118

Anexa 11.13.

Locul agriculturii in populatia ocupata totala a regiunilor, 1997
- la sfarsitul anului -

Regiunea	Total populatie ocupata		Populatie in agricultura	
	-mii persoane-	%	-mii persoane-	%
ROMANIA	9022,7	100,0	3322,1	36,8
1. Nord-Est	1443,7	100,0	658,1	45,6
2. Sud-Est	1154,1	100,0	461,6	40,0
3. Sud	1384,1	100,0	595,8	43,0
4. Sud-Vest	1003,6	100,0	453,3	45,2

5. Vest	881,4	100,0	274,4	31,1
6. Nord-Vest	1173,9	100,0	493,1	42,0
7. Centru	1115,1	100,0	331,4	29,7
8. Bucuresti	866,8	100,0	54,4	6,3

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998, p.866;

Anexa 14.

Locul agriculturii in populatia ocupata din mediul rural, pe regiuni, 1997

(total populatie ocupata in rural=100,0)

Regiunea	Agricultura	Industrie, constructii	Servicii
ROMANIA-rural	69,8	16,7	13,5
1. Nord-Est	78,9	10,8	10,3
2. Sud-Est	74,6	12,8	12,6
3. Sud	64,4	21,2	14,4
4. Sud-Vest	75,2	12,6	12,2
5. Vest	67,9	14,0	18,1
6. Nord-Vest	68,2	16,9	14,9
7. Centru	59,1	24,0	16,9
8. Bucuresti	30,3	39,2	30,5

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei", 1998;

Anexa 15.

Structura populatiei ocupate in agricultura pe grupe de varste, pe regiuni, in 1997

(total populatie ocupata in agricultura=100,0)

Regiunea	Grupa de varsta				
	15-24 ani	25-34 ani	35-49 ani	50-64 ani	65 ani +
ROMANIA	14,0	13,0	19,8	31,3	21,9
1. Nord-est	17,2	13,0	19,0	28,5	22,3
2. Sud-est	14,7	13,3	24,0	29,2	18,8

3.Sud	11,9	12,7	20,0	33,4	22,0
4.Sud-vest	11,4	12,5	17,3	34,3	24,8
5.Vest	12,2	15,0	22,5	30,0	20,3
6.Nord-vest	15,3	12,5	20,0	30,7	21,5
7.Centru	13,1	15,1	23,1	29,9	18,8
8.Bucuresti	7,8	15,5	29,5	31,1	16,1

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998, p.130 si 898;

Anexa 16.

Structura lucraiorilor pe cont propriu¹⁾ din rural, pe grupe de varste si pe regiuni
(total lucraior pe cont propriu=100,0)

Regiunea	Grupe de varsta				
	15-24 ani	25-34 ani	35-49 ani	50-64 ani	65 ani +
ROMANIA	5,0	10,6	19,6	35,0	29,8
Urban	9,8	22,1	29,6	24,1	14,4
Rural	4,3	9,1	18,4	36,4	31,8
1.Nord-Est	4,2	11,9	19,1	32,8	32,0
2.Sud-Est	3,7	9,4	22,1	34,7	30,1
3.Sud	4,4	8,0	18,2	38,2	31,2
4.Sud-Vest	1,6	6,4	16,0	40,4	35,6
5.Vest	6,0	11,5	18,3	34,1	30,1
6.Nord-Vest	3,9	9,3	16,0	37,4	33,4
7.Centru	5,9	11,3	19,9	34,2	28,7
8.Bucuresti	5,9	7,4	26,4	32,7	27,6

¹⁾ Lucraior pe cont propriu - persoana care isi exercita activitatea in unitatea proprie sau intr-o afacere individuala, fara a angaja nici un salariat, fiind ajutat sau nu de membrii familiei, neremunerati.

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei", p.128 si 884;

Anexa 17.

Structura lucraiorilor familiali neremunerati¹⁾ din rural pe grupe de varste si pe regiuni, 1997

(total lucraior familiali neremunerati = 100,0)

Regiunea	Grupe de varsta				
	15-24 ani	25-34 ani	35-49 ani	50-64 ani	65 ani +
ROMANIA	26,9	15,6	16,6	26,6	14,3
Urban	23,2	15,1	20,9	28,6	12,2
Rural	27,1	15,7	16,3	26,5	14,4

1. Nord-Est	33,9	14,0	14,6	24,3	13,2
2. Sud-Est	30,5	16,3	15,3	25,4	12,5
3. Sud	24,8	16,9	17,2	27,3	13,8
4. Sud-Vest	23,4	18,2	15,6	27,6	15,2
5. Vest	17,7	14,2	18,5	30,0	19,6
6. Nord-Vest	28,7	15,5	19,6	24,9	11,3
7. Centru	21,1	15,2	20,5	27,8	15,4
8. Bucuresti	11,3	26,3	31,5	26,3	4,6

¹⁾ lucrator familial neremunerat este persoana care isi exercita activitatea intr-o unitate economica familiala condusa de un membru de familie sau o ruda, pentru care nu primeste remuneratie sub forma de salariu sau plata in natura; gospodaria taraneasca (agricola) este considerata o astfel de unitate.

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998, p.128 si 884

Anexa 18.

Rata somajului , pe grupe de varste si medii, 1998(trim.I)

- % -

Grupe de varste	Rural	Urban
Total	5,0	9,6
15-24 ani	15,4	27,3
25-34 ani	6,8	9,2
35-49 ani	3,7	6,3
50 ani +	0,4	3,6

Sursa : C.N.S. "AMIGO"1998

Tabel 10.8.

Indicatori ai serviciilor de sanatate in mediul rural, 1997

	Rural	Urban
Numar paturi de spital si dispensare/1000 loc.	2,0	14,7
Personal medical (medici si personal mediu)/1000 loc.	2,5	12,1
Numar locuitori/ medic	1417	378
Rata mortalitatii infantile(‰)	25,0	18,5
Speranta de viata la nastere (ani)	67,8	69,7

Sursa: C.N.S.si "Raportul dezvoltarii umane" 1998

Tabel 20

Indicatori ai serviciilor de invatamant, 1997

	Rural	Urban
Unitati de invatamant - numar/1000 locuitori	2,1	0,7
Personal didactic/1000 locuitori (persoane)	10,3	16,8
Sali de clasa si cabinete scolare - numar/1000 loc	5,6	5,4
Rata de cuprindere in inv. primar, gimnazial (%)	93,3	95,1

Rata de cuprindere in inv. secundar (%)	14,1	108,1
---	------	-------

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica si "Raportul dezvoltarii umane"

Tabel
Nivelul de pregatire scolara a populatiei de 12 ani si peste, 1992

Total populatie de 12 ani si peste=100,0

Nivelul scolii absolvite	Rural	Urban
• Invatamant superior	1,05	8,7
• Invatamant secundar	58,0	74,0
din care:		24,5
- invatamant gimnazial	58,0	
• Invatamant primar	33,1	15,4
• Fara scoala absolvita	7,4	1,5
• Nedecarat	0,4	0,4

Sursa: Comisia Nationala pentru Statistica "Recensamantul populatiei si locuintelor", 1992, vol. II,

Tabel
Ponderea absolventilor din invatamantul agricol comparativ cu cel industrial in anul scolar 1996/1997, pe niveluri

Total absolventi = 100,0

Nivelul de invatamant	Profilul de invatamant	
	Agricol, silvic	Industrial
Profesional	6,7	47,8
De ucenici	4,3	84,7
Liceal	5,8	29,6
Post-liceal	6,2	15,5
Scoli de maistri	2,2	83,0
Superior (public)	2,6	-

Sursa : Ministerul Educatiei Nationale

Anexa
Densitatea cailor ferate in exploatare in TECE

	Anul	Lungimea liniilor ferate /1000 kmp.	Lungimea liniilor CF/10000 loc.
ROMANIA	1996	47,8	5,04
Bulgaria	1994	38,7	5,0
Polonia	1994	75,2	6,3
Slovacia	1994	74,7	6,8

Ungaria	1994	81,8	7,4
---------	------	------	-----

Sursa : C.N.S. "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998

Anexa

Indicatori privind asistenta sanitara in TECE

Tara	Numar locuitori la 1 medic	Mortalitatea infantila (%)
ROMANIA	558 (anul 1997)	22,0 (anul 1997)
Bulgaria	288 (1995)	15,6 (1996)
Polonia	431 (1995)	10,2 (1997)
Rep.Moldova	397 (1995)	20,4 (1996)
Slovacia	-	9,9 (1996)
Ucraina	233 (1994)	14,2 (1997)
Ungaria	280 (1994)	10,9 (1996)

Sursa:Comisia Nationala pentru Statistica . "Anuarul statistic al. Romaniei" 1998

Anexa

Speranta de viata (in ani) in perioada 1990-1995

	Masculin	Feminin
ROMANIA	65,3	73,1
Bulgaria	67,8	74,9
Grecia	75,0	80,1
Polonia	66,7	75,7
Ungaria	64,7	73,6

Sursa :Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei", 1998

Anexa

Ponderea agriculturii si silviculturii in TECE

- % -

	Anul	Agricultura, silvicultura
ROMANIA	1997	37,5
Bulgaria	1996	24,7
Cehia	1996	6,2
Polonia	1996	22,1
Ungaria	1996	8,2

Sursa : Comisia Nationala pentru Statistica "Anuarul statistic al. Romaniei",1998

Anexa

Dinamica Produsului Intern Brut pe utilizari,1990-98

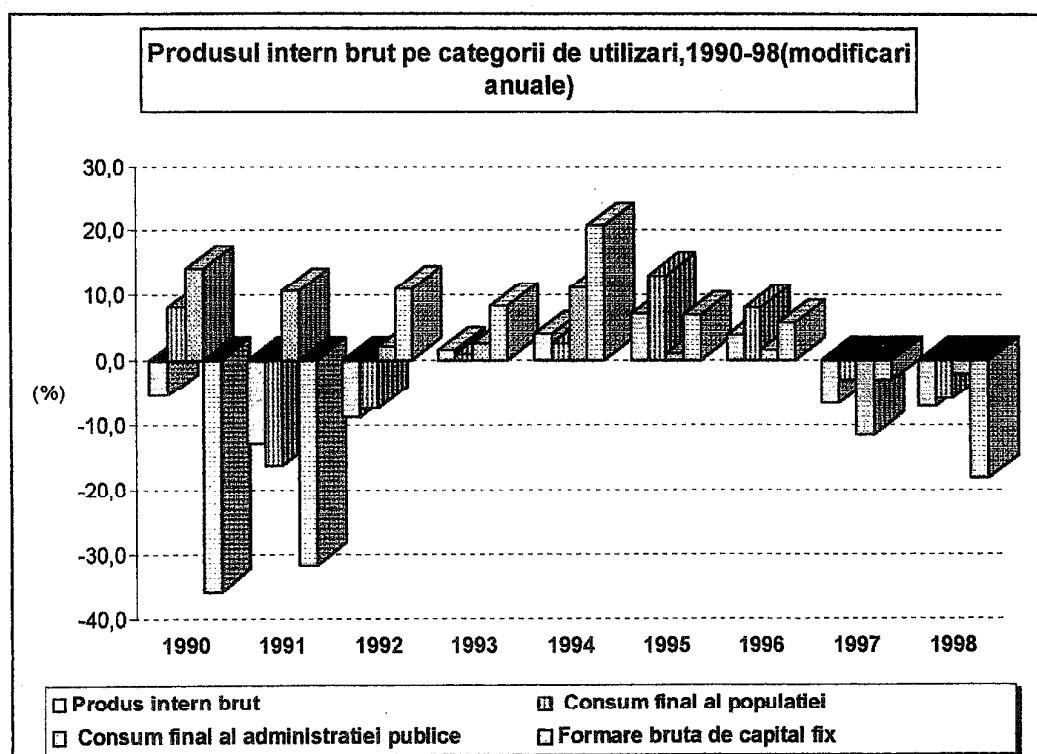
(1989=100)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
--	------	------	------	------	------	------	------	------	------

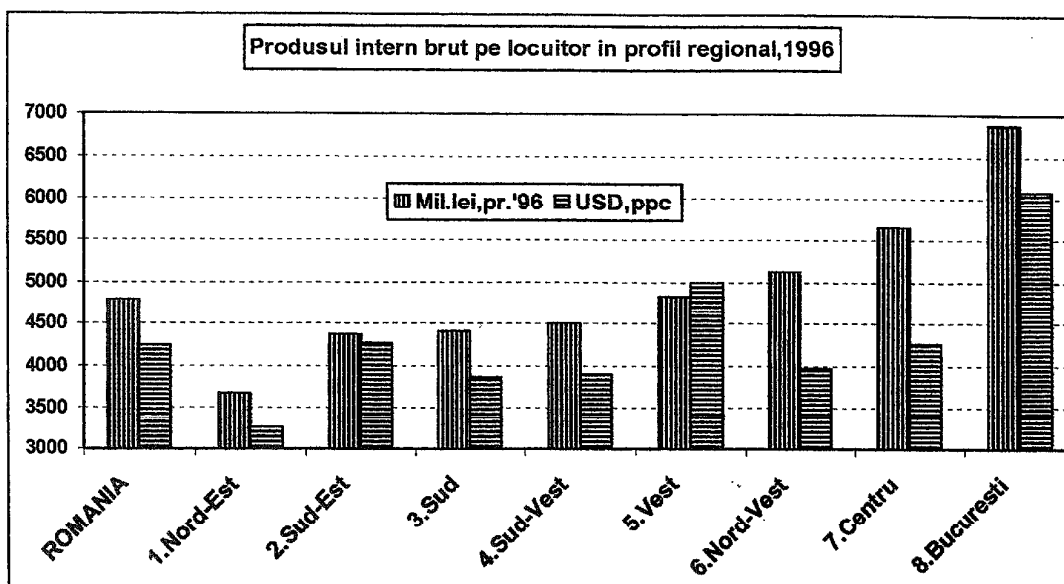
Produs intern brut - total	94,4	82,2	75,0	76,1	79,1	84,8	88,1	82,3	76,3
Valoare adaugata bruta - total	97,5	86,0	78,3	80,9	84,3	90,1	93,4	86,8	79,3
Consum final al gospodariilor populatiei	108,1	90,6	83,7	84,5	86,7	98,0	108,7	102,7	96,5
Consum final al administratiei publice	114,1	126,2	128,9	132,4	147,0	148,4	150,7	133,3	130,6
Formare bruta de capital fix	64,5	44,1	48,9	53,0	63,9	68,4	71,0	59,7	48,9

Sursa:calculat,pe baza datelor din AS-RO,1991-98;Buletinul Statistic Lunar(BSL),Nr.2/1999;

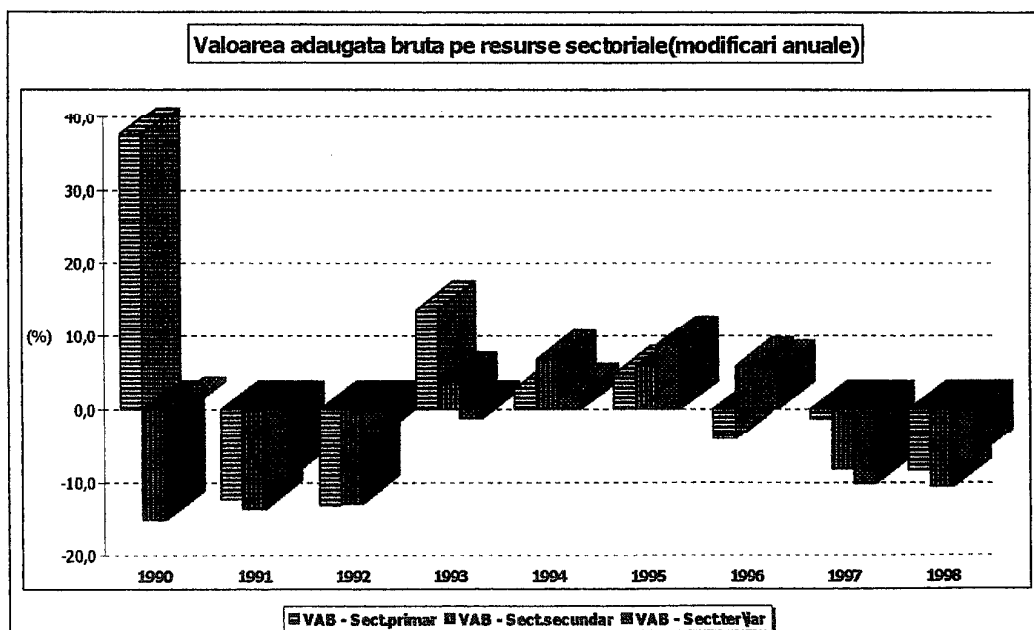
Grafic

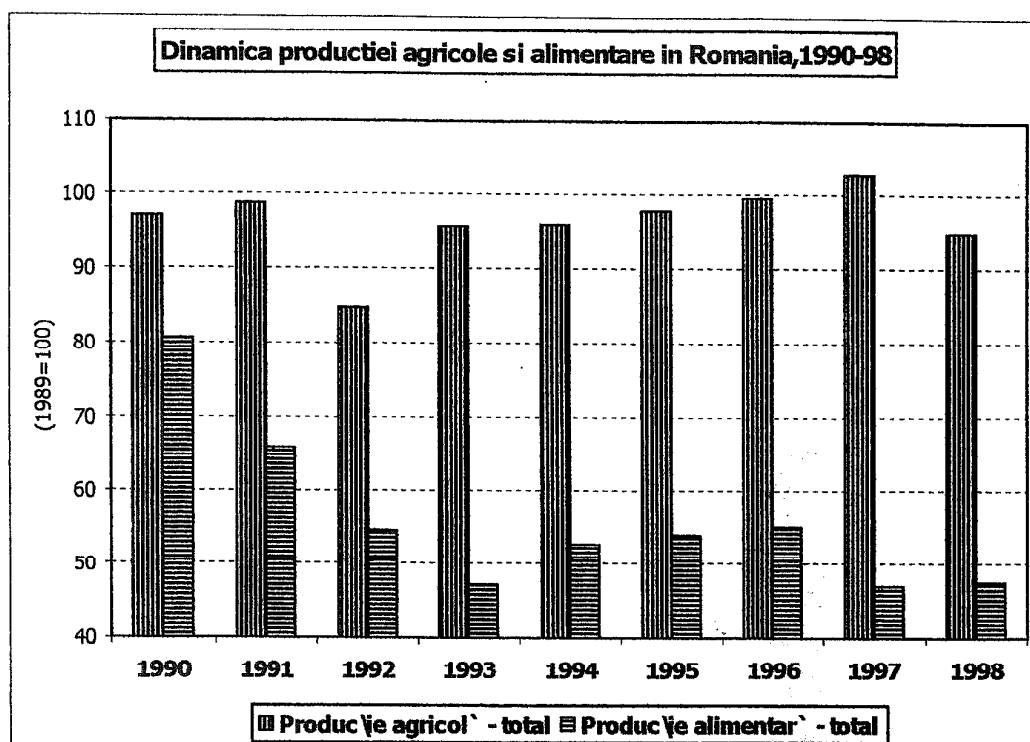

Grafic

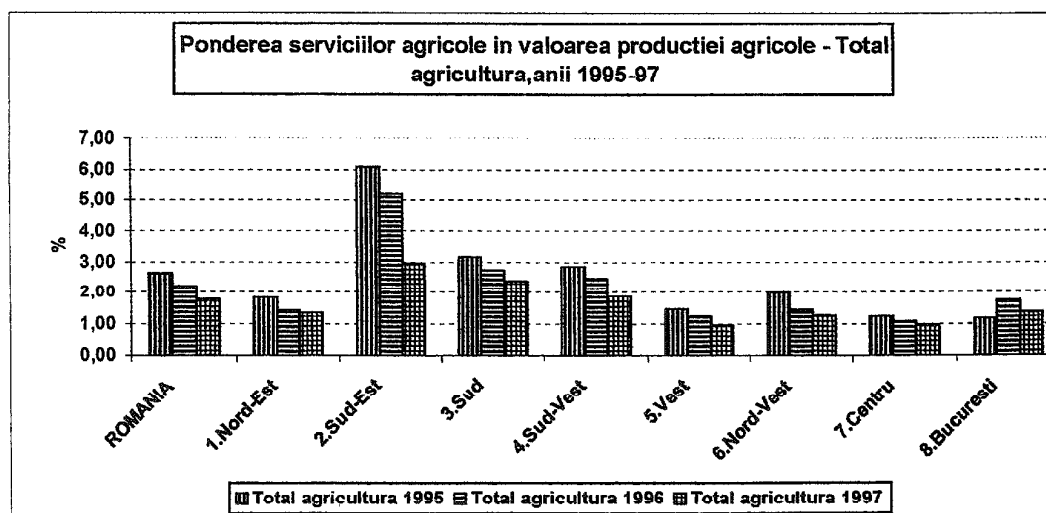

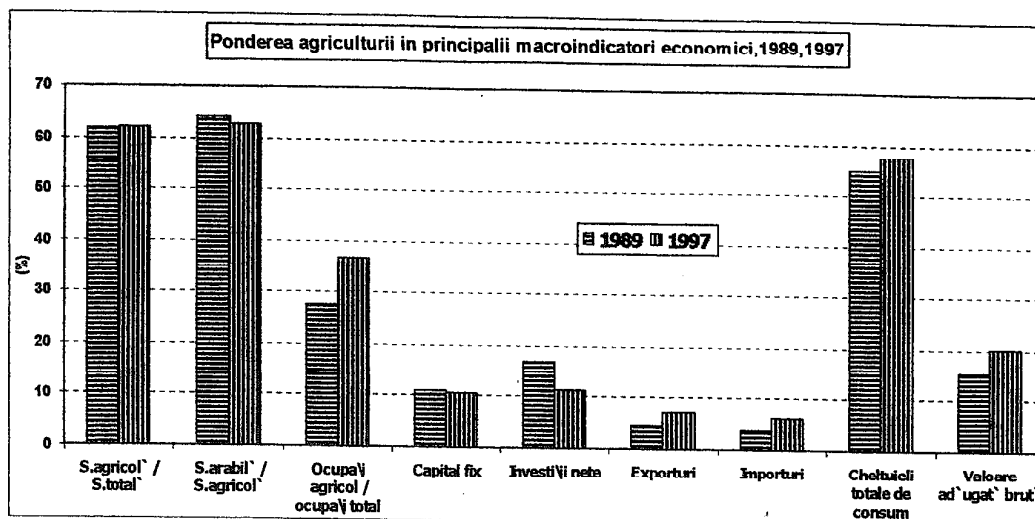
Grafic

Grafic

Anexa
Produsul Intern Brut pe locuitor in profil regional
(mii lei, pr.curente) US\$ppc

	1993	1994	1995	1996*)	1996*)
ROMANIA	880,5	2189,7	3136,4	4794,7	4244
1.Nord-Est	708,7	1661,2	2527,5	3678,1	3256
2.Sud-Est	875,0	2078,7	3135,4	4367,8	4270
3.Sud	914,5	2133,2	3013,7	4405,9	3866
4.Sud-Vest	721,8	2153,2	3038,6	4497,2	3900
5.Vest	937,3	2340,9	3453,4	4823,8	4996
6.Nord-Vest	855,1	2008,9	2981,3	5122,7	3981
7.Centru	917,7	2262,2	3403,4	5644,1	4256
8.Bucuresti	1199,6	3264,7	4377,3	6879,5	6090

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-98;

*) conform Raportului National al Dezvoltării Umane, Romania 1998;

Anexa
Decalaje regionale ale Produsului Intern Brut pe locuitor
(Romania =100)

	1993	1994	1995	1996*)	1996*)
ROMANIA	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1.Nord-Est	80.5	75.9	80.6	76.7	76.7
2.Sud-Est	99.4	94.9	100.0	91.1	100.6
3.Sud	103.9	97.4	96.1	91.9	91.1
4.Sud-Vest	82.0	98.3	96.9	93.8	91.9
5.Vest	106.5	106.9	110.1	100.6	117.7
6.Nord-Vest	97.1	91.7	95.1	106.6	93.8
7.Centru	104.2	103.3	108.5	117.7	100.3
8.Bucuresti	136.2	149.1	139.6	143.5	143.5

Sursa:calculat,pe baza datelor CNS si AS-RO,1994-97;

*)conform Raportului National al Dezvoltarii Umane,Romania 1998;

Anexa

Dinamica sectoriala a Valorii Adaugate Brute,1989-1998
(1989=100)

	Sector primar	Sector secundar	Sector terțiar
1989	100,0	100,0	100,0
1990	137,4	85,0	100,8
1991	120,5	73,5	91,1
1992	104,9	64,0	88,1
1993	119,2	66,5	87,3
1994	122,6	71,0	89,3
1995	128,4	75,1	97,1
1996	124,3	79,9	100,9
1997	126,0	73,7	91,1
1998	115,5	65,8	85,1

Sursa:calculat,pe baza datelor din AS-RO,1991-98;'Buletin Statistic Lunar',Nr.2/1999;

Anexa

Structura sectoriala a Valorii Adaugate Brute,1989-1998
(%)

	Sector primar	Sector secundar	Sector terțiar
1989	16.0	57.3	26.7
1990	23.7	49.9	26.3
1991	20.1	45.0	34.8
1992	19.4	44.0	36.6
1993	22.6	42.1	35.3
1994	21.5	46.3	32.2
1995	21.4	42.7	35.8
1996	20.6	44.3	35.1
1997	20.4	44.6	35.0
1998	17.7	40.9	41.4
Media 1990 - 98	19.6	43.0	37.5

Sursa:calculat,pe baza datelor din AS-RO,1991-97;'BSL',Nr.12/97,'Breviar statistic',ed.1998;
BSL',Nr.2/1999;

Anexa

Dinamica productiei agricole si alimentare in Romania, 1990-98
(1989=100)

Ani	Productia agricola-total	Productia alimentara-total
1989	100,0	100,0
1990	97,1	80,7
1991	98,8	65,9
1992	84,8	54,7
1993	95,7	47,1
1994	95,9	52,8
1995	97,8	54,0
1996	99,6	55,2
1997	102,7	47,0
1998	94,9	47,4

Sursa: calculat, pe baza datelor din Anuarul Statistic al Romaniei, 1991-98;

Anexa

Structura sectoriala regionala a Populatiei Active Ocupate, 1993-96
(%)

	Sector primar				Sector secundar			
	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996
ROMANIA	35.9	36.4	34.4	35.4	35.8	34.4	33.6	34.3
1.Nord-Est	46.1	46.0	43.0	43.6	30.9	29.2	29.0	29.7
2.Sud-Est	40.2	41.2	37.5	38.5	30.6	29.2	30.1	29.2
3.Sud	40.6	42.2	39.4	40.7	36.3	34.5	34.1	34.6
4.Sud-Vest	46.3	46.2	43.3	44.5	30.0	30.7	30.0	31.0
5.Vest	32.0	31.9	30.1	31.0	37.0	36.4	35.0	35.6
6.Nord-Vest	40.2	40.0	38.3	39.5	33.4	31.7	31.9	32.5
7.Centru	29.4	30.9	29.1	29.4	44.4	41.6	40.4	41.8
8.Bucuresti	5.0	5.1	5.7	5.7	46.6	44.8	41.1	43.2

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-1997;

Anexa

Rata somajului in profil regional, 1994-97
(%)

	1994	1995	1996	1997
ROMANIA	10,9	9,5	6,6	8,9
1.Nord-Est	16,4	13,7	10,0	12,2
2.Sud-Est	11,9	10,6	7,4	9,4
3.Sud	9,9	9,0	5,6	8,0
4.Sud-Vest	11,0	9,9	6,5	9,1
5.Vest	9,2	7,5	5,9	8,3
6.Nord-Vest	10,1	8,6	5,6	8,1
7.Centru	10,0	9,1	6,1	8,7
8.Bucuresti	5,7	5,1	3,4	5,4

Sursa : calculat, pe baza datelor C.N.S., martie 1999;

Anexa

Structura sectoriala regionala a Valoarii Adaugate Brute, 1993-95
(%)

	Sector primar			Sector secundar		
	1993	1994	1995	1993	1994	1995
ROMANIA	21.0	19.9	20.1	39.0	42.7	40.1
1.Nord-Est	29.9	24.8	25.5	34.2	39.6	36.3
2.Sud-Est	26.9	20.0	20.4	34.8	40.9	39.1
3.Sud	23.4	24.6	24.0	41.7	42.9	42.3
4.Sud-Vest	20.9	27.0	23.4	43.7	43.2	41.7
5.Vest	23.2	23.8	21.0	39.6	39.0	37.4
6.Nord-Vest	22.4	23.4	23.0	35.4	38.6	35.7
7.Centru	19.8	18.3	20.4	43.3	46.5	41.9
8.Bucuresti	2.8	2.5	2.5	40.2	48.3	40.0

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-1997;

Anexa 1.1.2.1

Ponderea regionala a populatiei rurale si densitatea demografica, 1993-96

	% Rural				Locuitori / km.p.			
	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996
ROMANIA	45.5	45.3	45.1	45.1	95.5	95.4	95.1	94.8
1.Nord-Est	56.0	55.8	55.7	55.7	102.3	102.5	102.7	102.8
2.Sud-Est	42.9	42.8	42.6	42.7	82.8	82.8	82.8	82.5
3.Sud	58.6	58.4	58.3	58.3	102.9	102.7	102.3	101.9
4.Sud-Vest	55.9	55.5	55.1	54.9	83.8	83.7	83.4	83.2
5.Vest	38.2	38.1	37.4	37.5	65.4	65.3	65.1	64.8
6.Nord-Vest	48.1	47.8	47.5	47.4	84.9	84.7	84.4	84.1
7.Centru	39.8	39.6	39.3	39.4	78.9	78.8	78.5	78.2
8.Bucuresti	11.0	11.1	11.1	11.1	1287	1284	1281	1271

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-1997;

Anexa 1.1.2.1.1

Inzestrarea funciara agricola pe locuitor si persoana ocupata, 1993-96
(hectare)

	Suprafata agricola / locuitor				Suprafata agricola / pers. ocup.			
	1993	1994	1995	1996	1993	1994	1995	1996
ROMANIA	0.65	0.65	0.65	0.65	4.18	4.16	4.64	4.55
1.Nord-Est	0.56	0.56	0.56	0.56	3.04	3.03	3.37	3.30
2.Sud-Est	0.79	0.79	0.79	0.79	4.58	4.53	5.19	5.08
3.Sud	0.69	0.69	0.69	0.70	3.88	3.84	4.33	4.23
4.Sud-Vest	0.74	0.75	0.75	0.75	3.71	3.64	4.13	4.11
5.Vest	0.94	0.94	0.94	0.94	6.71	6.69	7.15	7.12

6.Nord-Vest	0.72	0.72	0.72	0.72	3.95	4.02	4.52	4.37
7.Centru	0.72	0.72	0.72	0.72	5.66	5.54	6.04	5.89
8.Bucuresti	0.05	0.05	0.05	0.05	2.17	2.12	2.25	2.28

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-1997;

Anexa 1.1.1.1

Dinamica regionala a Productiei Agricole Globale, 1994- 96

(1993 = 1)

	Totala			Vegetala			Animala		
	1994	1995	1996	1994	1995	1996	1994	1995	1996
ROMANIA	1.002	1.047	1.061	1.003	1.057	1.076	1.000	1.030	1.036
1.Nord-Est	0.863	0.908	0.908	0.784	0.854	0.866	1.002	1.006	0.986
2.Sud-Est	0.776	0.900	0.931	0.707	0.855	0.893	0.955	1.024	1.040
3.Sud	1.043	1.122	1.058	1.081	1.177	1.059	0.968	1.022	1.022
4.Sud-Vest	1.566	1.557	1.439	1.924	1.838	1.642	1.040	1.125	1.099
5.Vest	1.121	1.077	1.119	1.154	1.148	1.227	1.058	0.969	0.963
6.Nord-Vest	0.982	0.975	1.095	0.979	0.924	1.080	0.998	1.056	1.118
7.Centru	0.953	1.011	1.070	0.918	0.987	1.073	1.005	1.043	1.055
8.Bucuresti	0.973	0.994	0.893	1.027	1.065	0.835	0.916	0.921	0.935

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-1997;

Anexa 1.1.1.2

Ponderea serviciilor in valoarea productiei agricole, 1995- 97

(%)

	TOTAL AGRICULTURA			Sector vegetal			Sector animalier		
	1995	1996	1997	1995	1996	1997	1995	1996	1997
ROMANIA	2.64	2.24	1.76	4.21	3.53	2.65	0.33	0.31	0.23
1.Nord-Est	1.82	1.43	1.36	2.90	2.25	2.11	0.38	0.35	0.24
2.Sud-Est	6.09	5.19	2.96	9.43	7.73	4.03	0.32	0.32	0.24
3.Sud	3.16	2.73	2.40	5.14	4.49	3.60	0.31	0.28	0.22
4.Sud-Vest	2.86	2.47	1.87	4.44	3.86	2.65	0.29	0.26	0.20
5.Vest	1.47	1.24	0.94	2.29	1.85	1.41	0.28	0.27	0.20
6.Nord-Vest	1.98	1.46	1.25	3.15	2.24	2.01	0.38	0.37	0.26
7.Centru	1.24	1.07	0.98	1.81	1.56	1.53	0.36	0.33	0.25
8.Bucuresti	1.17	1.73	1.39	2.03	3.45	2.40	0.24	0.20	0.17

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-98;

Anexa 1.1.1.3

Decalaje regionale in dinamicile productivitatilor parțiale, 1994- 96

(1993 = 1)

	Prod.agric. / ha			Prod.agric./ ocup.			Prod. anim. / UVM		
	1994	1995	1996	1994	1995	1996	1994	1995	1996
ROMANIA	1.002	1.047	1.061	0.995	1.162	1.155	1.080	1.101	1.115
1.Nord-Est	0.863	0.908	0.908	0.861	1.008	0.985	1.074	1.072	1.113
2.Sud-Est	0.776	0.900	0.931	0.767	1.020	1.032	1.112	1.159	1.174

3.Sud	1.043	1.122	1.058	1.032	1.251	1.154	1.064	1.140	1.155
4.Sud-Vest	1.562	1.553	1.439	1.534	1.731	1.596	1.064	1.108	1.120
5.Vest	1.121	1.078	1.119	1.117	1.143	1.187	1.156	1.110	1.031
6.Nord-Vest	0.982	0.975	1.098	1.000	1.118	1.215	1.058	1.076	1.133
7.Centru	0.953	1.010	1.070	0.993	1.077	1.113	1.030	1.036	1.048
8.Bucuresti	0.973	0.994	0.893	0.950	1.033	0.938	1.059	1.136	1.127

Sursa: calculat, pe baza datelor din AS-RO, 1994-1997;

Anexa :

Ponderea agriculturii in principallii macroindicatori economici, 1989 - 97
(%)

	Ani de referinta	
	1989	1997
Suprafata agricola in suprafata totala	61,9	62,1
Suprafata arabila in suprafata agricola	64,1	62,8
Populatia activa ocupata	27,5	36,8
Stocul de capital fix	10,9	10,4
Investitii	16,8	11,2
Exporturi	4,6	7,1
Importuri	3,9	6,2
Produse agroalimentare in cheltuielile totale de consum privat	54,8	58,6
Valoarea adaugata bruta	15,2	20,1

Sursa: calculat, pe baza datelor din Anuarul Statistic al Romaniei (AS-RO), anii 1991

Anexa

**Suprafata terenurilor agricole afectate de diversi factori limitativi
ai capacitatii productive, 1997**

Denumirea factorului	Suprafata afectata (mii ha)	Ponderea in total agricol (%)
Seceta frecventa	7100	48
Exces frecvent de apa in sol	3781	26
Eroziunea solului prin apa	6300	43

Alunecari de teren	702	5
Eroziunea solului prin vant	378	3
Schelet excesiv de la suprafata solului	300	2
Saraturarea solului	614	4
Compactarea solului datorita lucrarilor		
necorespunzatoare ("talpa plugului")	6500	44
Compactarea naturala a solului	2060	14
Formarea de crusta	2300	16
Rezerva mica si foarte mica de humus in sol	7304	49
Aciditate puternica si moderata	3420	23
Alcalinitate ridicata	220	1
Asigurarea slaba si foarte slaba		
cu fosfor mobil	6289	43
Asigurarea slaba cu azot	4883	33
Carente de microelemente (zinc)	1500	10
Poluarea chimica a solului datorita		
diferitelor activitati social-economice	900	6
Poluare cu petrol si apa sarata	50	0
Poluare cu substante purtate de vant	147	1

Nota: Aceeasi suprafata poate fi afectata concomitent de mai multi factori
Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, 1998

Anexa 14.3.a.

Evolutia modului de organizare a exploatatilor agricole private, 1993-98

	1993	1994	1995	1996	1997	1998
--	------	------	------	------	------	------

Gospodarii individuale						
Numar total	3419736	3578234	3597383	3625758	3973329	3946121
Suprafata agricola (mii ha)	7333	7905	8052	8348	8897	9182
Suprafata medie (ha)	2.1	2.2	2.4	2.3	2.24	2.33
Numar total	4265	3970	3973	3759	3912	3578
Suprafata agricola (mii ha)	1910	1771	1733	1752	1714	1558
Suprafata medie (ha)	448	446	436	466	438	435
Numar total	13772	13741	15915	15107	9489	7175
Suprafata agricola (mii ha)	1763	1537	1596	1440	1000	950
Suprafata medie (ha)	128	112	100	95	105	132

Sursa: Ministerul Agriculturii si Alimentatiei

**Exploatații agricole familiale,
in tarile Uniunii Europene si Romania 1993**

	Numar total	Suprafata agricola utilizata	Suprafata medie
	mii	mii ha	ha
EU-15	7731	128202	16.6
EUR-11	7264	118953	16.4
Belgia	76	1345	17.7
Danemarca	74	2739	37.0
Germania	606	17022	28.1
Grecia	819	3539	4.3
Spania	1384	27714	20.0
Franta	801	28107	35.1
Irlanda	159	4278	26.9
Italia	2488	14736	5.9
Luxemburg	3	127	42.3
Olanda	120	2015	16.8
Austria	267	3449	12.9
Portugalia	489	3950	8.1
Finlanda	116	2689	23.2
Suedia	92	3111	33.8
Uk	244	16383	67.1
Romania	3946	9182	2.3

Sursa: Agriculture, Statistical Yearbook, Eurostat, 1996

EVOLUTIA PRODUCTIEI VEGETALE LA PRINCIPALELE CULTURI IN PERIOADA 1989-1999

SPECIFICARE	U.M	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
CEREALE TOTAL												
-Suprafata	Mii ha	6.027,1	5.704,0	6.049,0	5.773,9	6.395,0	6.557,6	6.444,8	5.842,8	6.242,5	5.840,6	5.335,1**
-Productia totala	Mii to	18.379,3	17.173,5	19.306,6	12.288,5	15.493,1	18.183,8	19.882,8	14.199,7	22.100,3	15.452,7	16.422,5
GR~U +												
SECARA												
-Suprafata	Mii ha	2.359,0	2.297,7	2.217,1	1.475,4	2.307,4	2.440,9	2.501,4	1.797,7	2.393,1	2.009,4	1.678,8*
-Productia medie	Kg/ ha	3.364	3.212	2.507	2.188	2.321	2.535	3.082	1.760	3.003	2.592	2.788
-Productia totala	Mii to	7.935,2	7.379,0	5.558,9	3.227,6	5.354,5	6.186,5	7.709,3	3.164,1	7.185,6	5.207,9	4.681,2
ORZ												
-Suprafata	Mii ha	641,1	650,1	877,4	486,4	488,5	551,2	391,7	332,7	417,3	311,9	213,9*
-Productia medie	Kg/ ha	4.861	3.709	3.033	2.843	2.619	2.969	3.505	2.387	3.562	2.756	2.916
-Productia totala	Mii to	3.141,0	2.411,3	2.661,4	1.382,9	1.226,8	1.636,8	1.372,9	794,2	1.486,5	859,6	623,6
ORZO/ICA												
-Suprafata	Mii ha	121,7	98,9	140,3	142,0	168,6	233,8	190,0	182,6	202,9	198,1	197,3*
-Productia medie	Kg/ ha	2.426	2.713	2.061	2.078	1.938	2.125	2.333	1.716	1.986	1.911	1.997
-Productia totala	Mii to	295,3	268,3	289,3	295,1	325,9	496,8	443,4	313,4	402,9	378,4	394,0
OVAZ												
-Suprafata	Mii ha	105,7	144,3	209,8	303,8	364,5	334,1	238,9	233,9	212,4	224,4	246,0*
-Productia medie	Kg/ ha	1.587	1.622	1.230	1.671	1.519	1.487	1.693	1.242	1.532	1.614	1.585
-Productia totala	Mii to	267,8	234,0	258,2	507,7	553,6	496,8	404,4	290,5	325,4	362,1	389,8
PORUMB+												
SORG												
-Suprafata	Mii ha	2.744,0	2.471,9	2.578,8	3.344,2	3.071,3	2.991,0	3.115,0	3.284,4	3.010,9	3.091,7	2.997,5**
-Productia medie	Kg/ ha	2.465	2.752	4.068	2.042	2.602	3.125	3.180	2.921	4.209	2.793	3.446
-Productia totala	Mii to	6.764,6	6.813,1	10.503,3	6.832,8	7.992,9	9.350,4	9.927,5	9.612,2	12.694,5	8.634,7	10.329,7

*) AGR.3

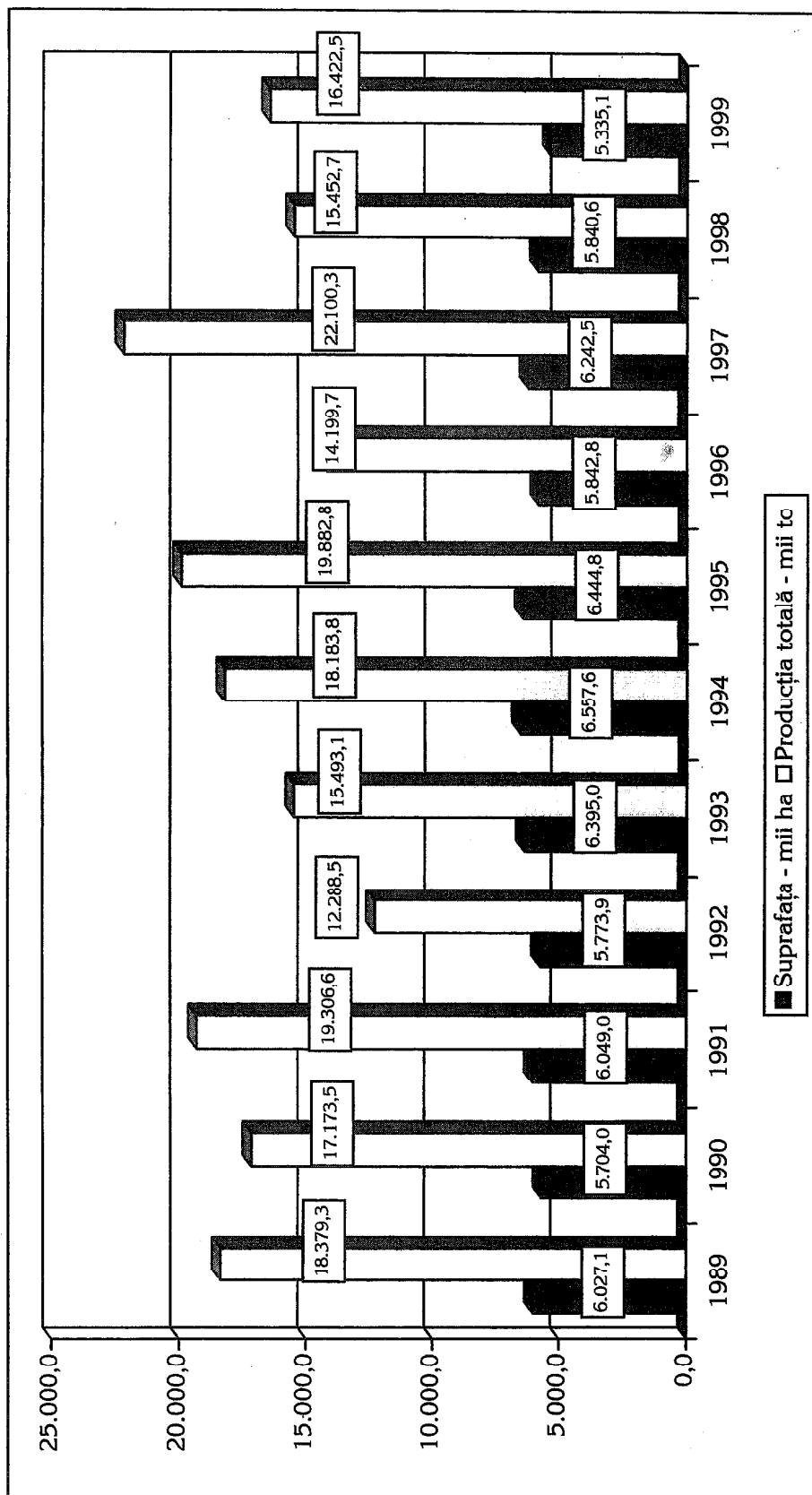
**) OPERATIVE

SPECIFICARE	U.M	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
OREZ												
-Suprafata	Mii ha	49,3	39,9	21,6	16,4	12,0	4,6	6,2	8,5	4,0	1,7	1,6
-Productia medie	Kg/ ha	1.422	1.666	1.456	2.374	3.035	3.284	3.903	2.707	2.777	2.979	2.688
-Productia totala	Mii to	70,1	66,5	31,4	38,9	36,4	15,2	24,1	23,1	10,7	5,1	4,2
MAZARE BOABE												
-Suprafata	Mii ha	96,9	52,0	33,4	22,2	31,6	34,3	32,2	27,7	18,9	13,6	11,9**
-Productia medie	Kg/ ha	1.017	950	967	1.498	1.152	1.111	1.384	1.218	1.441	1.796	1.718
-Productia totala	Mii to	98,5	49,4	32,3	33,2	36,4	38,1	54,3	33,7	27,3	24,4	20,5
FASOLE BOABE												
-Suprafata	Mii ha	197,5	72,0	46,2	46,4	34,4	31,9	29,9	37,8	39,2	28,5	25,4**
-Productia medie	Kg/ ha	660	550	855	717	868	737	923	687	1.057	1.070	993
-Productia totala	Mii to	143,6	57,5	46,0	41,2	48,4	37,4	41,8	42,1	50,2	46,9	25,7
FL.SCARELUI+ RAPITA												
-Suprafata	Mii ha	453,5	407,8	485,7	616,8	599,8	582,5	714,5	916,8	769,6	974,5	1.124,9**
-Productia medie	Kg/ ha	1.485	1.390	1.276	1.255	1.180	1.309	1.304	1.192	1.126	1.130	1.217
-Productia totala	Mii to	673,8	567,1	620,7	775,4	697,2	764,0	933,3	1.097,6	869,5	1.102,1	1.414,9
SOIA												
-Suprafata	Mii ha	512,2	190,2	108,0	165,6	75,1	64,5	73,4	80,2	60,5	144,3	99,1**
-Productia medie	Kg/ ha	593	742	1.654	762	1.270	1.552	1.470	1.410	2.003	1.391	1.755
-Productia totala	Mii to	303,9	141,2	178,6	126,2	95,4	100,1	107,9	113,1	121,1	200,8	173,9
IN PENTRU ULEI												
-Suprafata	Mii ha	78,6	49,9	47,6	25,8	37,7	11,0	6,6	7,3	9,0	2,5	1,8**
-Productia medie	Kg/ ha	622	562	478	593	744	585	719	618	530	1.206	1.444
-Productia totala	Mii to	48,9	28,0	22,8	17,9	28,0	6,5	4,7	4,5	4,8	3,0	2,7

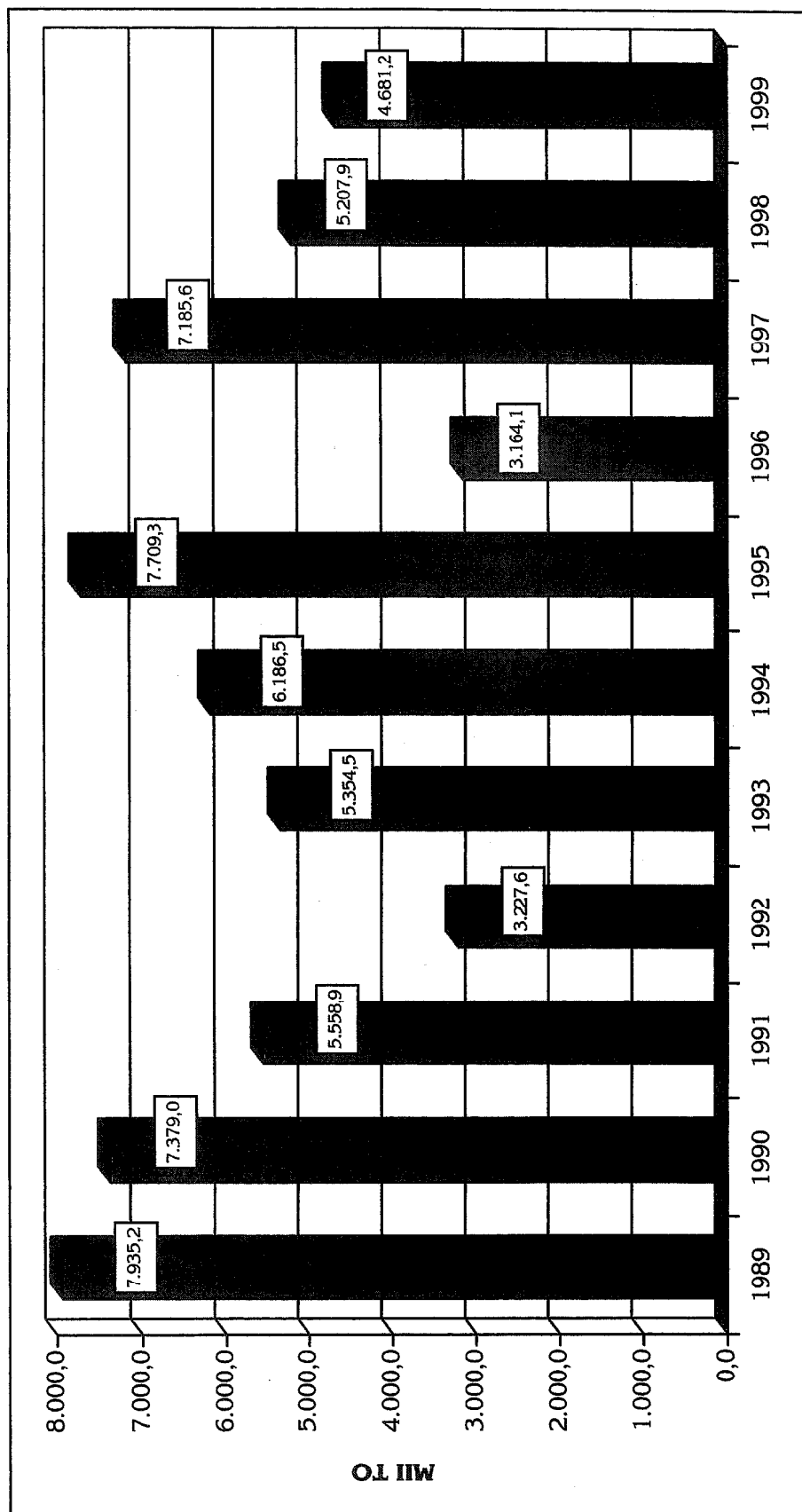
**) OPERATIVE

SPECIFICARE	U.M	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
IN FIBRA												
-Suprafata	Mii ha	70,1	21,3	10,8	11,4	3,2	1,8	2,3	2,3	0,7	0,3	0,3**
-Productia medie	Kg/ha	1.816	2.502	1.424	2.256	2.240	2.627	3.202	1.785	2.787	2.341	2.243
-Productia totala	Mii to	127,2	53,2	15,4	25,6	7,2	4,8	7,2	4,1	1,9	0,7	0,8
C-NEPA FIBRA												
-Suprafata	Mii ha	46,1	16,6	14,0	9,9	2,3	0,8	1,1	3,2	2,2	2,8	1,2**
-Productia medie	Kg/ha	2.472	4.336	4.176	3.881	3.235	5.310	5.423	3.987	4.425	4.022	5.817
-Productia totala	Mii to	113,9	72,1	58,3	38,5	7,5	4,6	5,9	13,0	9,6	11,1	7,2
SFECLA DE ZAHAR												
-Suprafata	Mii ha	255,9	162,7	201,6	179,9	97,2	130,0	133,2	135,9	125,3	114,2	65,2**
-Productia medie	Kg/ha	26.465	20.149	23.330	16.098	18.276	21.264	19.928	20.960	21.757	20.678	20.869
-Productia totala	Mii to	6.771,1	3.277,7	4.702,7	2.896,7	1.776,3	2.763,8	2.664,6	2.848,2	2.725,5	2.361,4	1.360,0
TUTUN												
-Suprafata	Mii ha	34,4	16,8	9,9	6,5	9,4	10,0	9,6	9,5	12,8	13,0	10,9**
-Productia medie	Kg/ha	797	843	1.410	1.174	1.217	1.300	1.388	1.277	1.545	1.350	1.026
-Productia totala	Mii to	27,5	14,2	13,9	7,6	11,4	13,0	13,4	12,1	19,8	17,5	11,2
CARTOFI TOTAL												
-Suprafata	Mii ha	351,4	289,6	234,9	218,7	249,0	248,6	244,3	257,0	253,2	258,7	273,5**
-Productia medie	Kg/ha											
-Productia totala	Mii to	4.420,3	3.185,6	1.872,8	2.631,6	3.708,9	2.946,7	3.019,9	3.591,4	3.206,1	3.319,1	3.810,9
LEGUME DE C-MP												
-Suprafata	Mii ha	252,8	216,0	195,1	222,6	219,3	203,7	213,8	217,3	204,9	221,6	228,9**
-Productia medie	Kg/ha	13.693	10.303	10.824	11.313	12.613	12.153	13.016	12.180	11.488	11.814	13.813
-Productia totala	Mii to	3.461,6	2.225,5	2.111,8	2.518,2	2.766,0	2.476,1	2.782,8	2.647,2	2.363,9	2.753,7	3.162,4
LEGUME SERA												
-Productia totala	Mii to	188,7	132,0	203,5	114,1	105,7	92,7	87,8	80,3	72,7	65,4	62,7
STRUGURI												
-Suprafata	Mii ha	213,4	223,6	225,3	235,4	245,0	246,9	248,8	251,8	251,7	251,0	254,7**
-Productia medie	Kg/ha	4.171	4.245	3.756	3.815	5.415	4.152	5.245	5.648	4.664	3.475	5.573
-Productia totala	Mii to	914,5	954,0	848,5	905,4	1.339,2	1.032,7	1.313,9	1.431,4	1.179,0	874,3	1.419,6

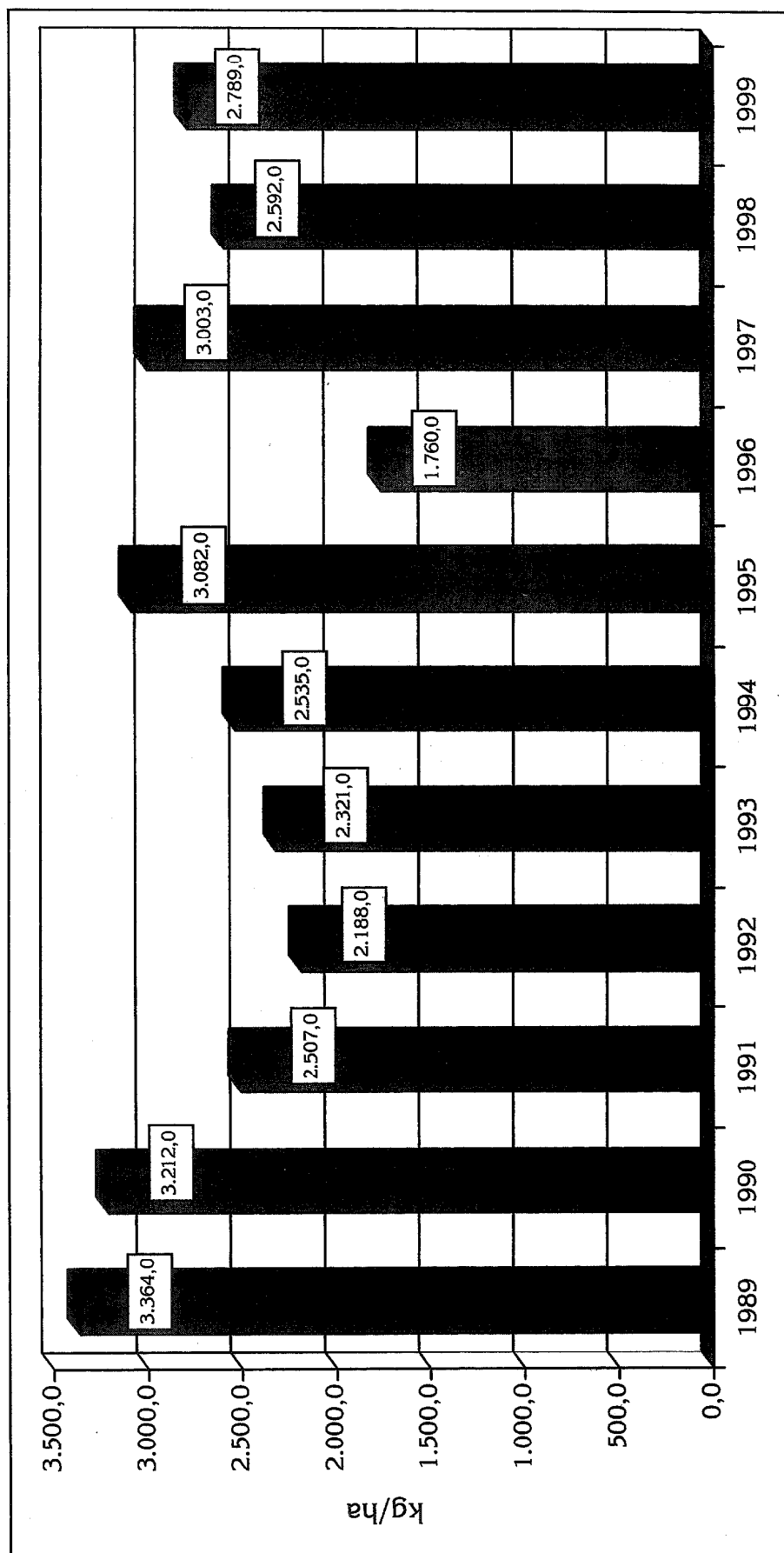
EVOLUTIA SUPRAFETELOR SI A PRODUCTIEI DE CEREALE IN PERIOADA 1989-1999

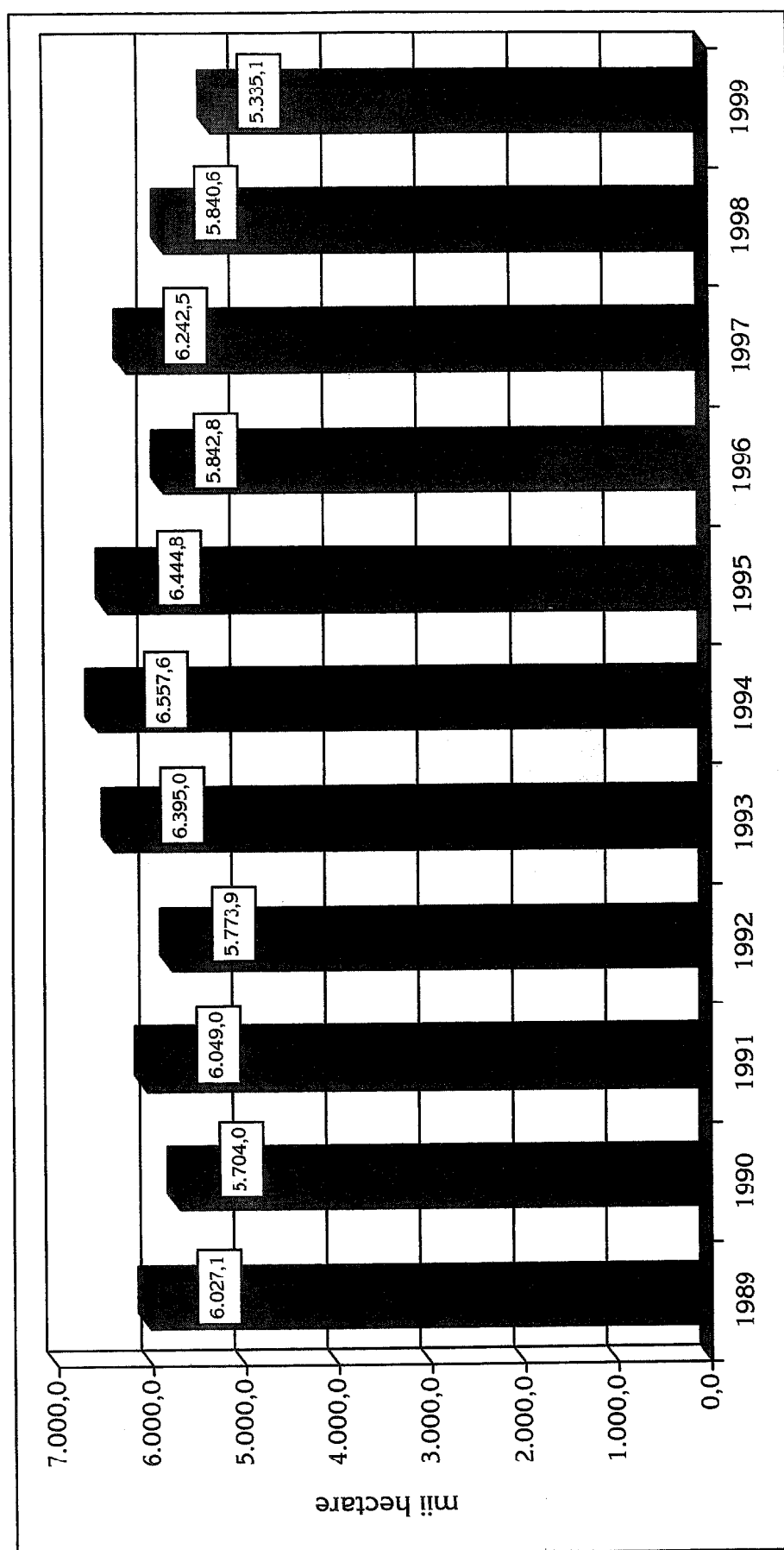
**EVOLUȚIA PRODUCȚIEI DE GRÂU
ÎN PERIOADA 1989-1999**

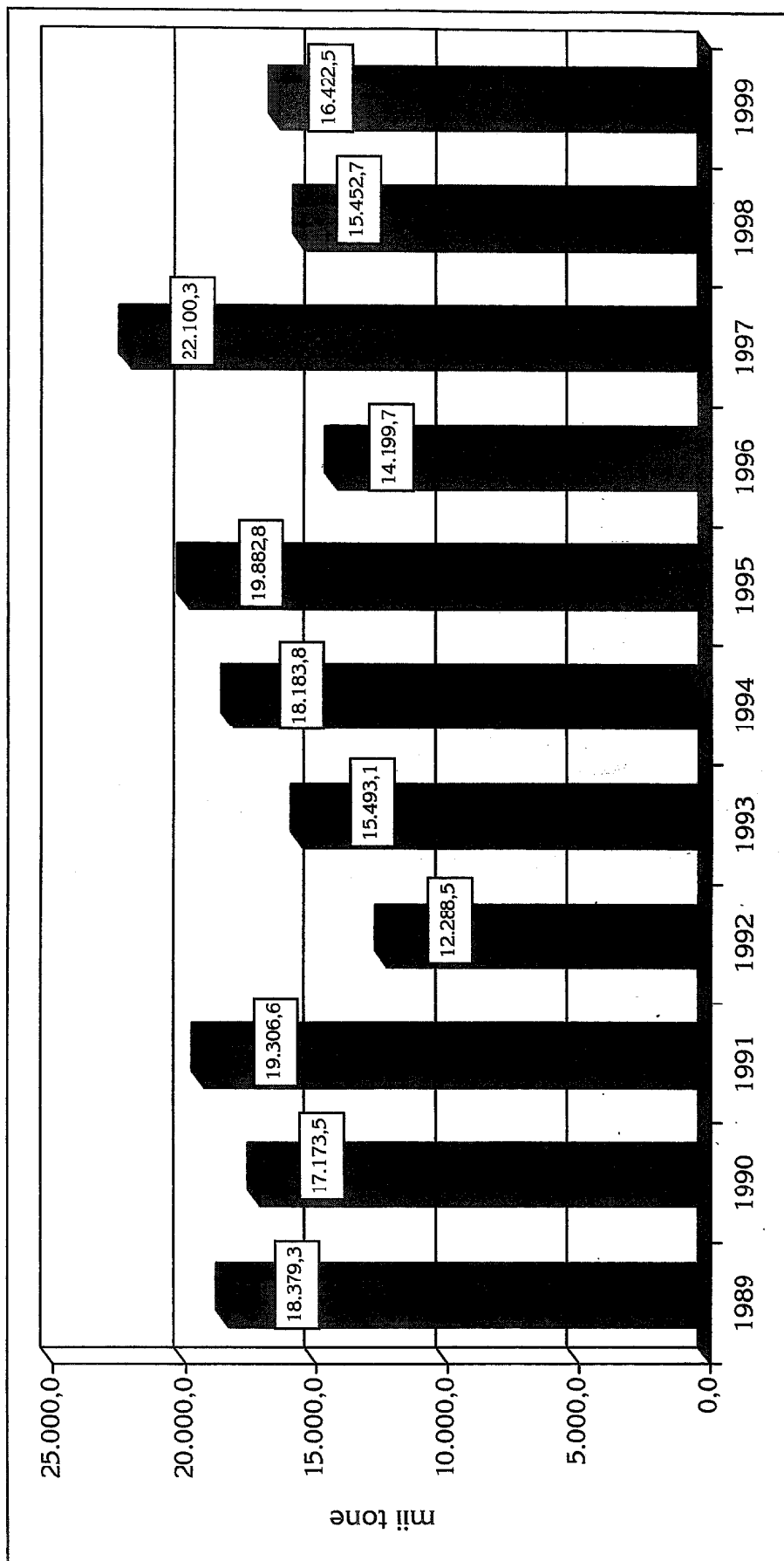
EVOLUȚIA PRODUCȚIEI MEDII DE GR-Ū
ÎN PERIOADA 1989-1999

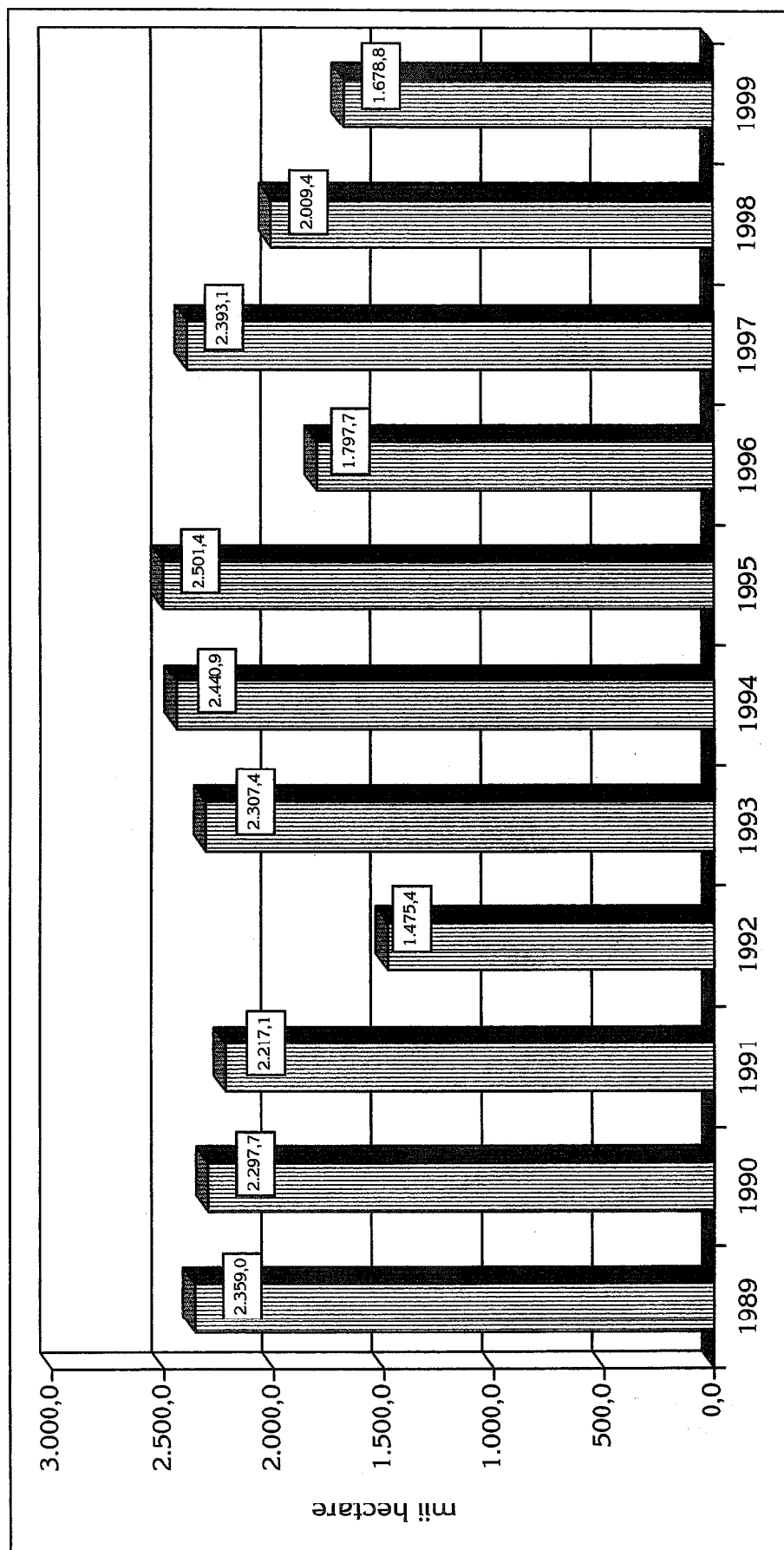
EVOLUȚIA SUPRAFEȚELOR DE CEREALE ÎN PERIOADA 1989-1999

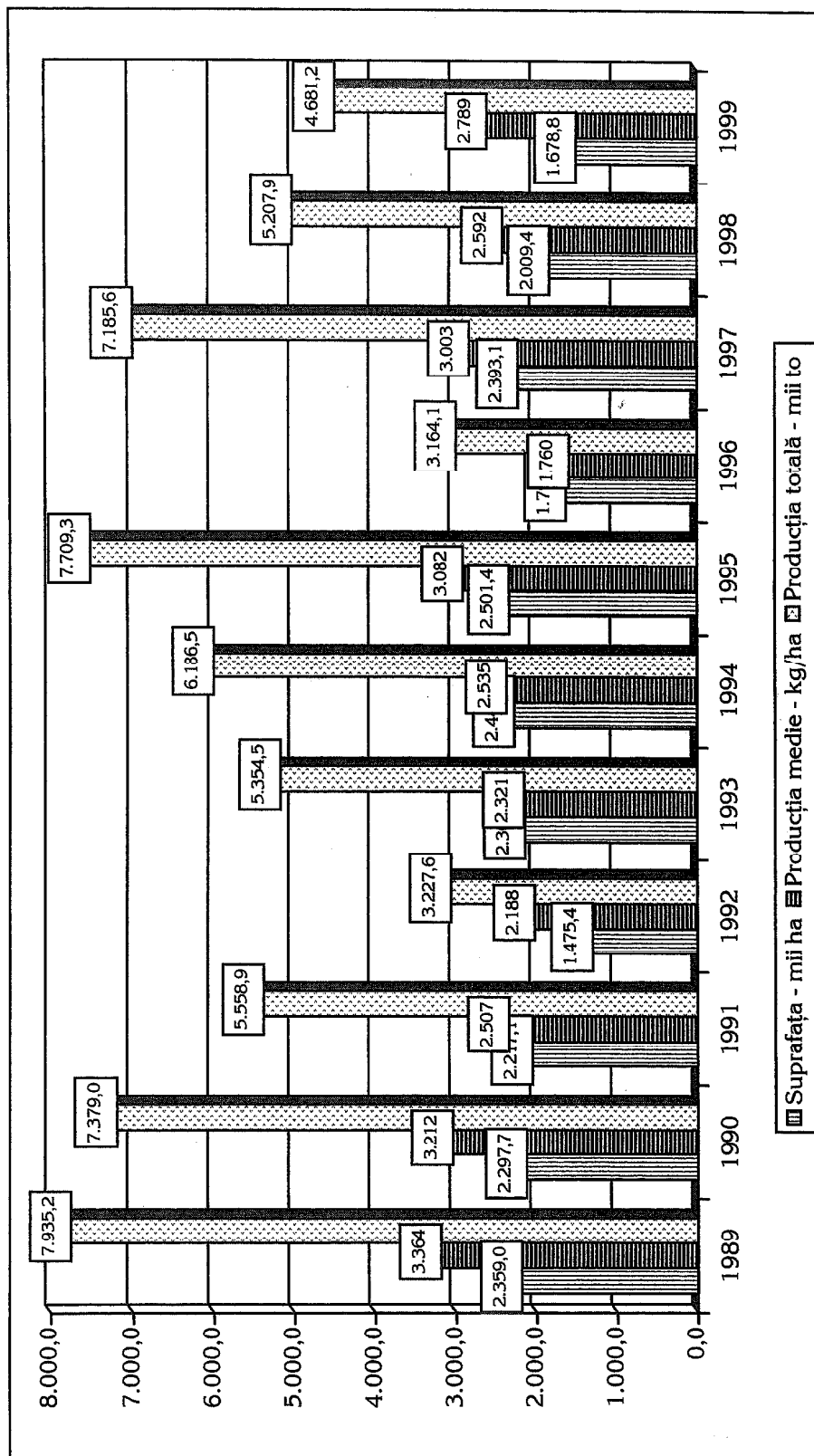
EVOLUȚIA PRODUCȚIEI DE CEREALE ÎN PERIOADA 1989-1999

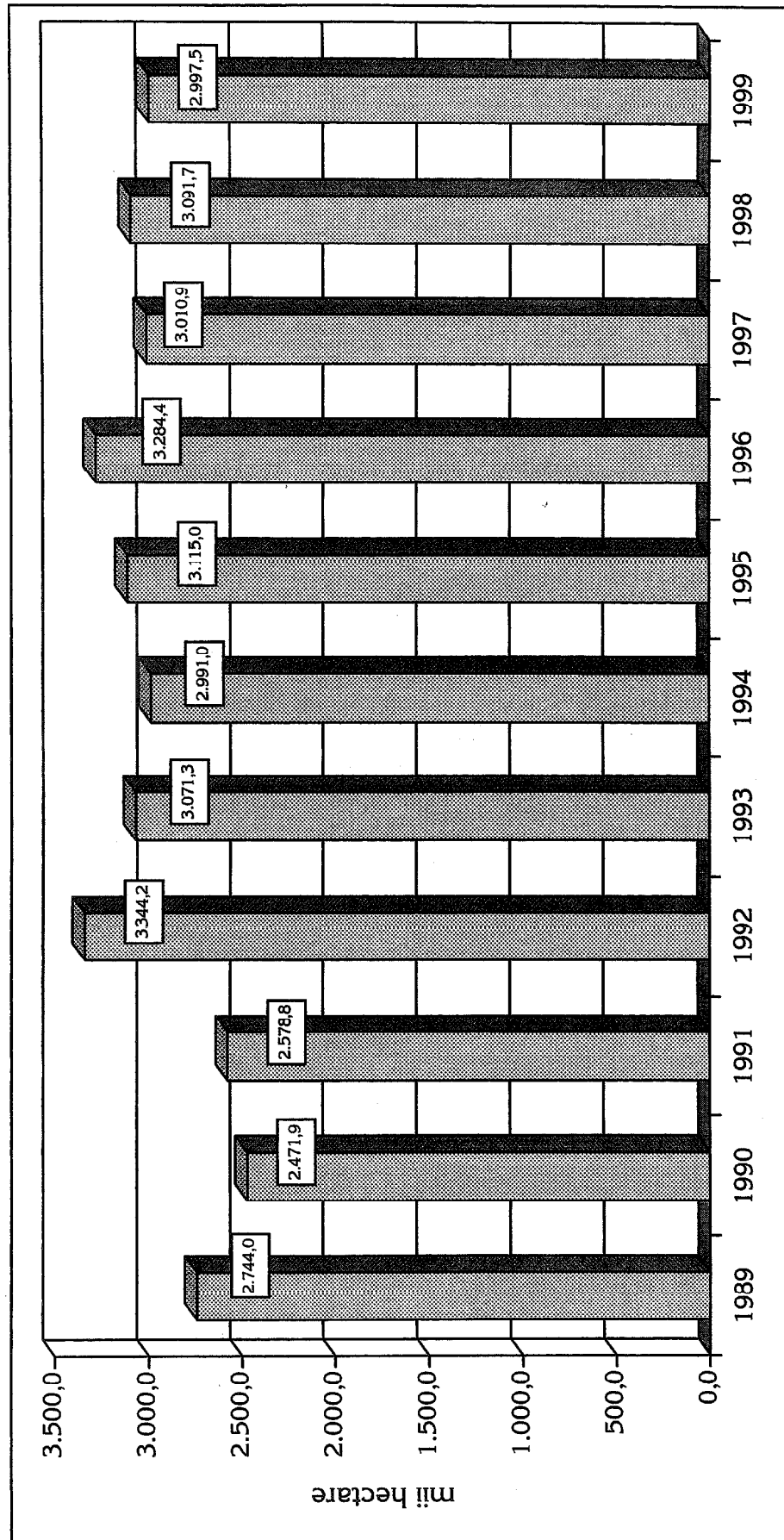
**EVOLUȚIA SUPRAFEȚELOR LA GRÂU
ÎN PERIOADA 1989-1999**

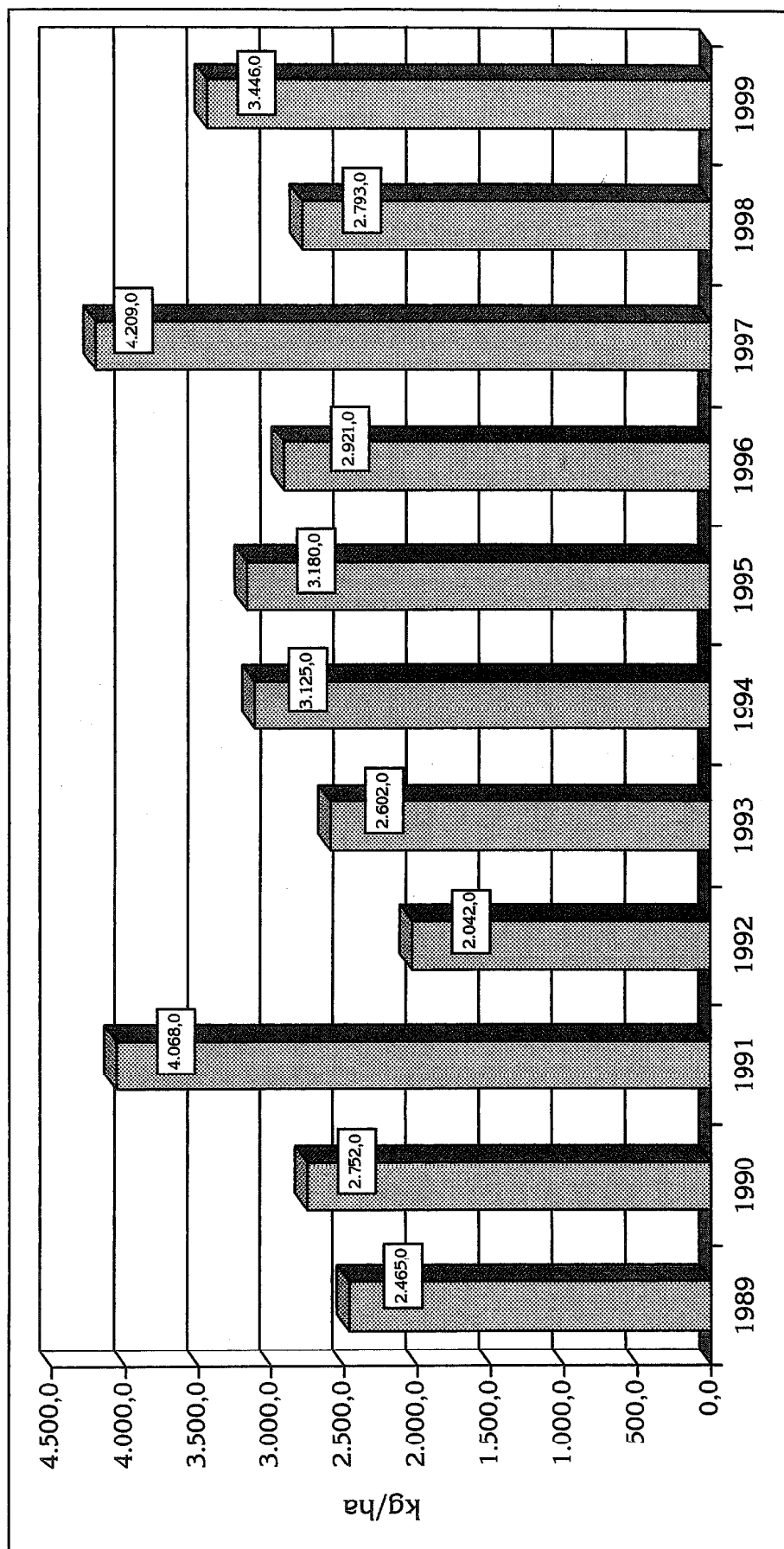
**EVOLUTIA SUPRAFETELOR, PRODUCTIILOR MEDII SI A PRODUCTIILOR TOTALE LA GRAU
IN PERIOADA 1989-1999**

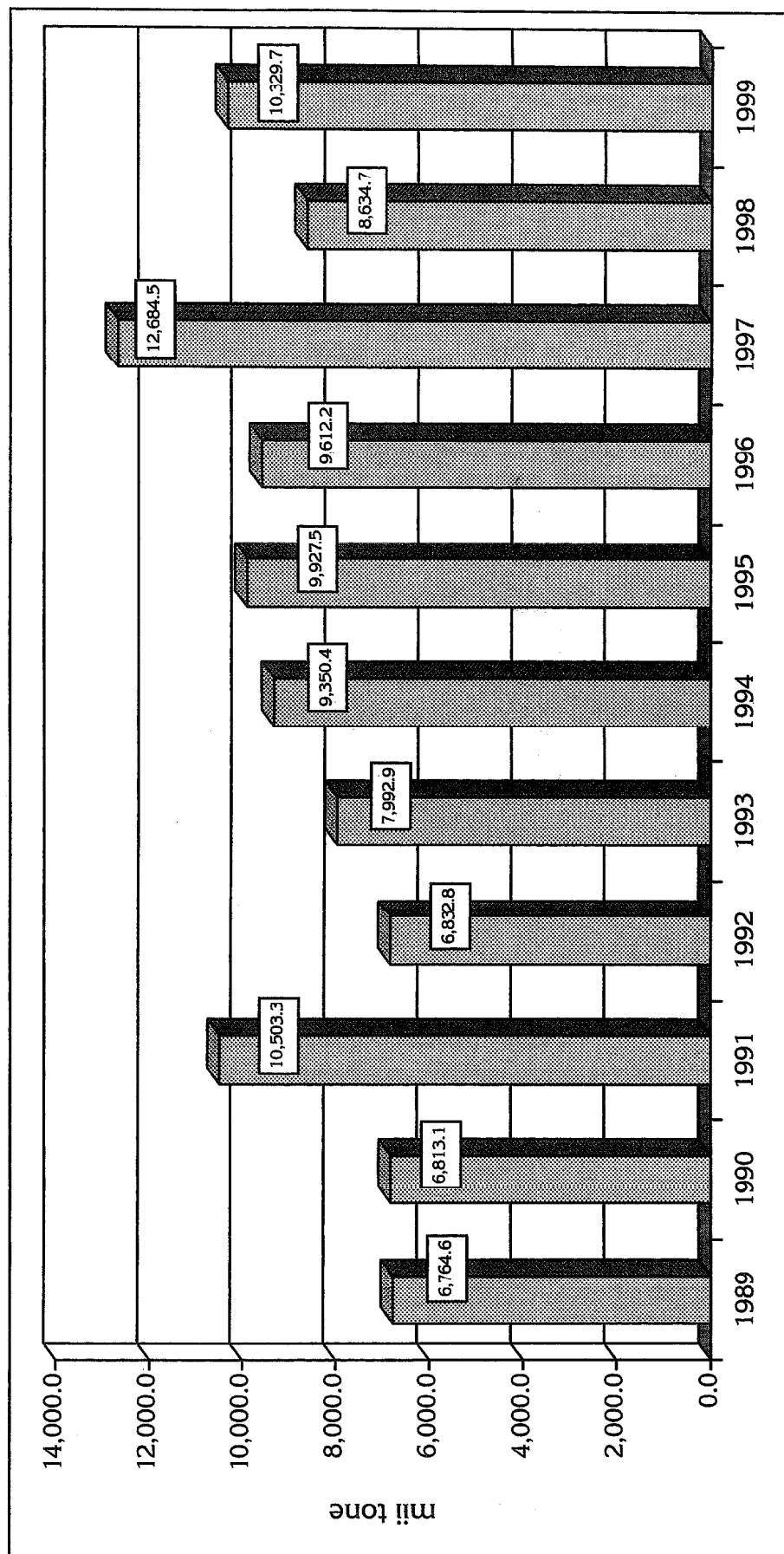
**EVOLUȚIA SUPRAFEȚELOR LA PORUMB + SORG
ÎN PERIOADA 1989-1999**

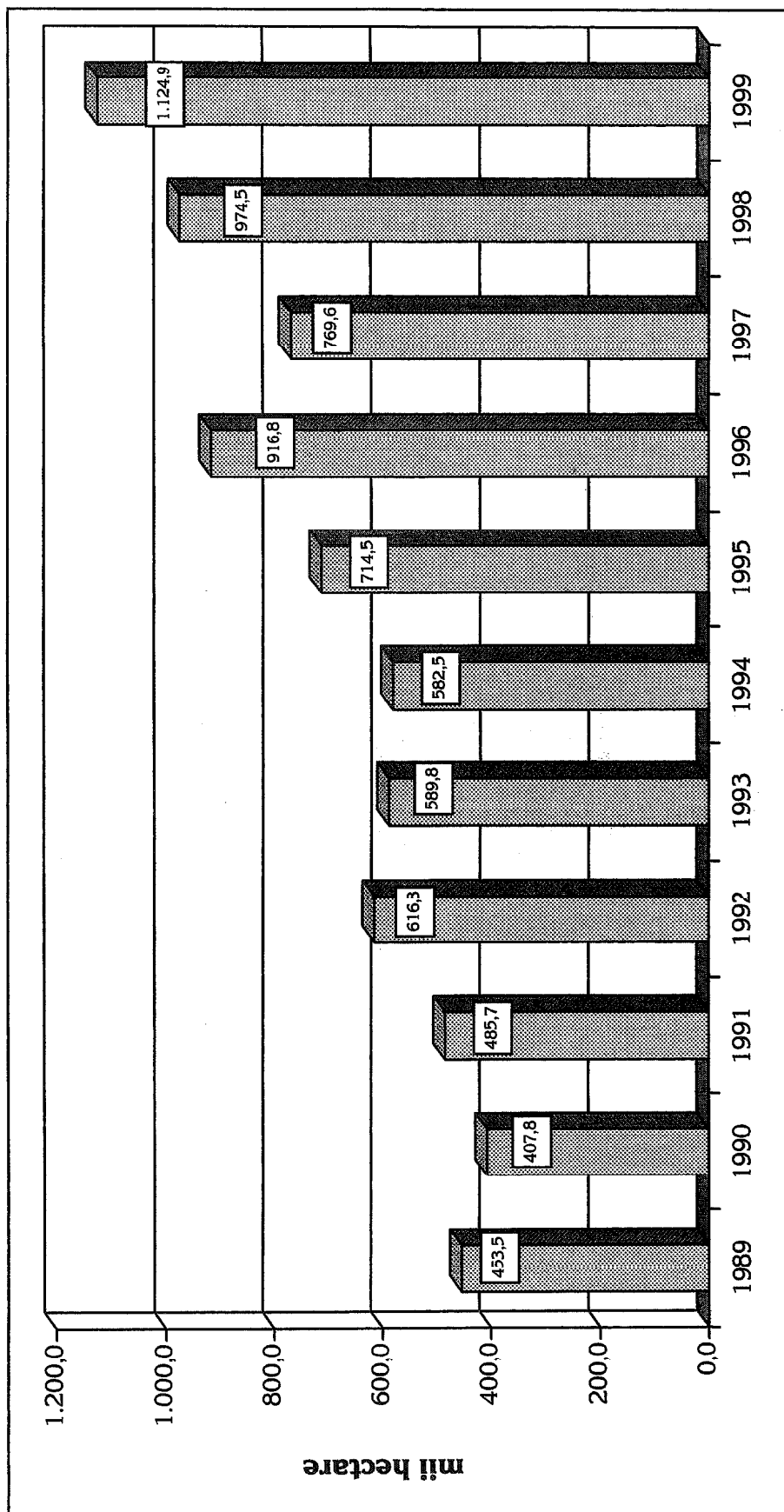
**EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR MEDII LA PORUMB + SORG
ÎN PERIOADA 1989-1999**

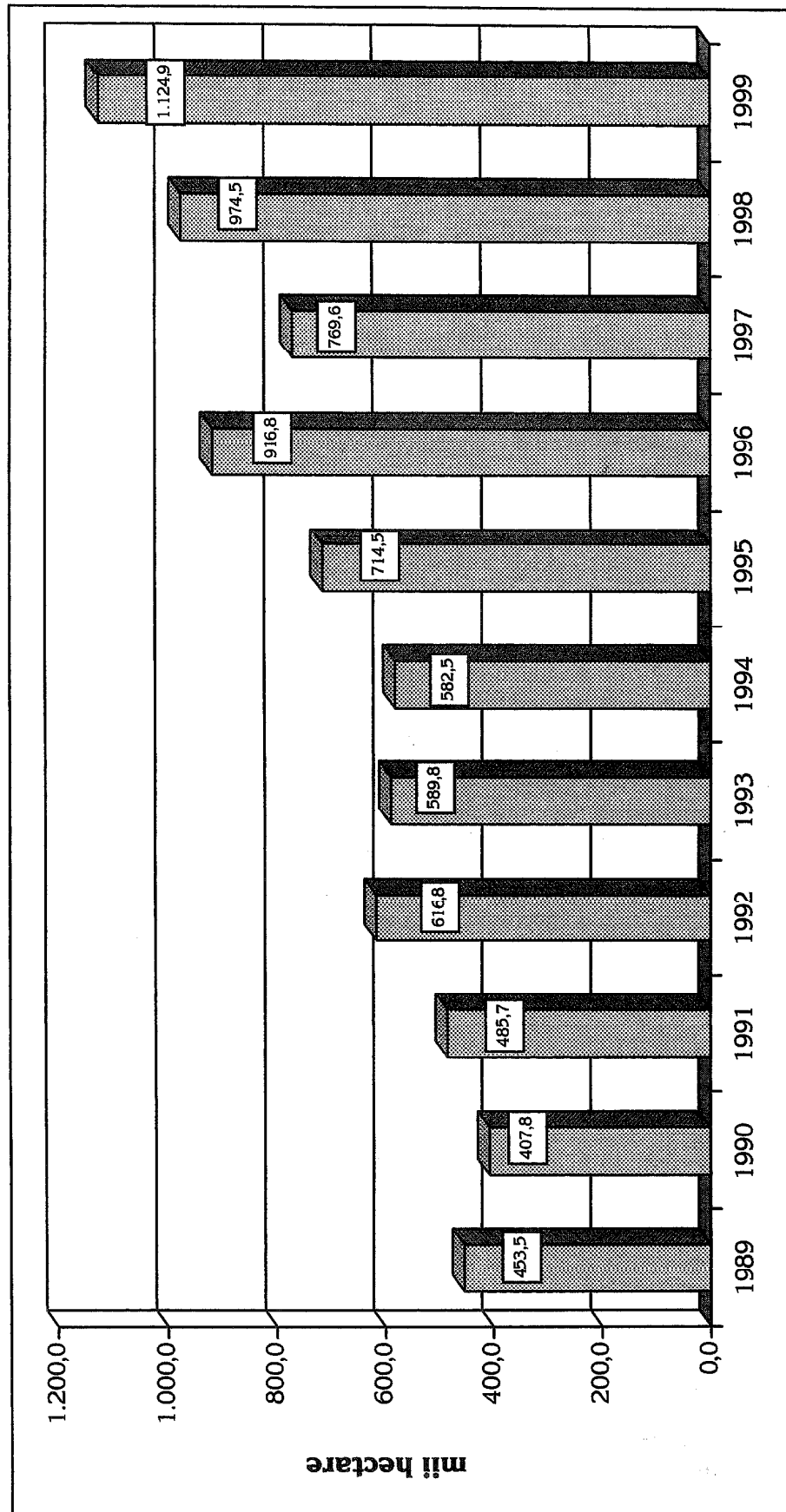
**EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR LA PORUMB + SORG
ÎN PERIOADA 1989-1999**

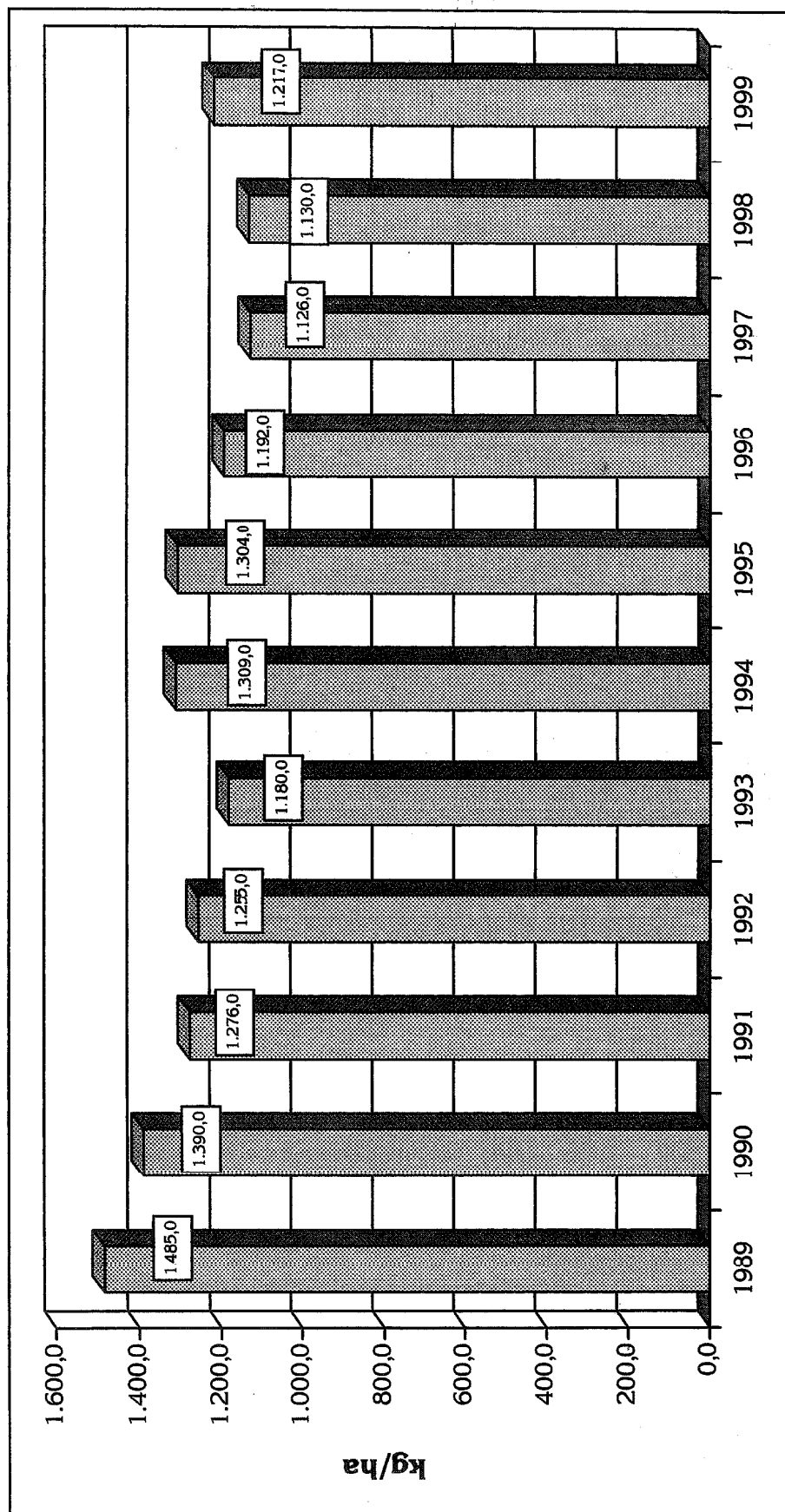
EVOLUȚIA SUPRAFEȚELOR
LA FLOAREA SOARELII + RAPIȚĂ ÎN PERIOADA 1989-1999

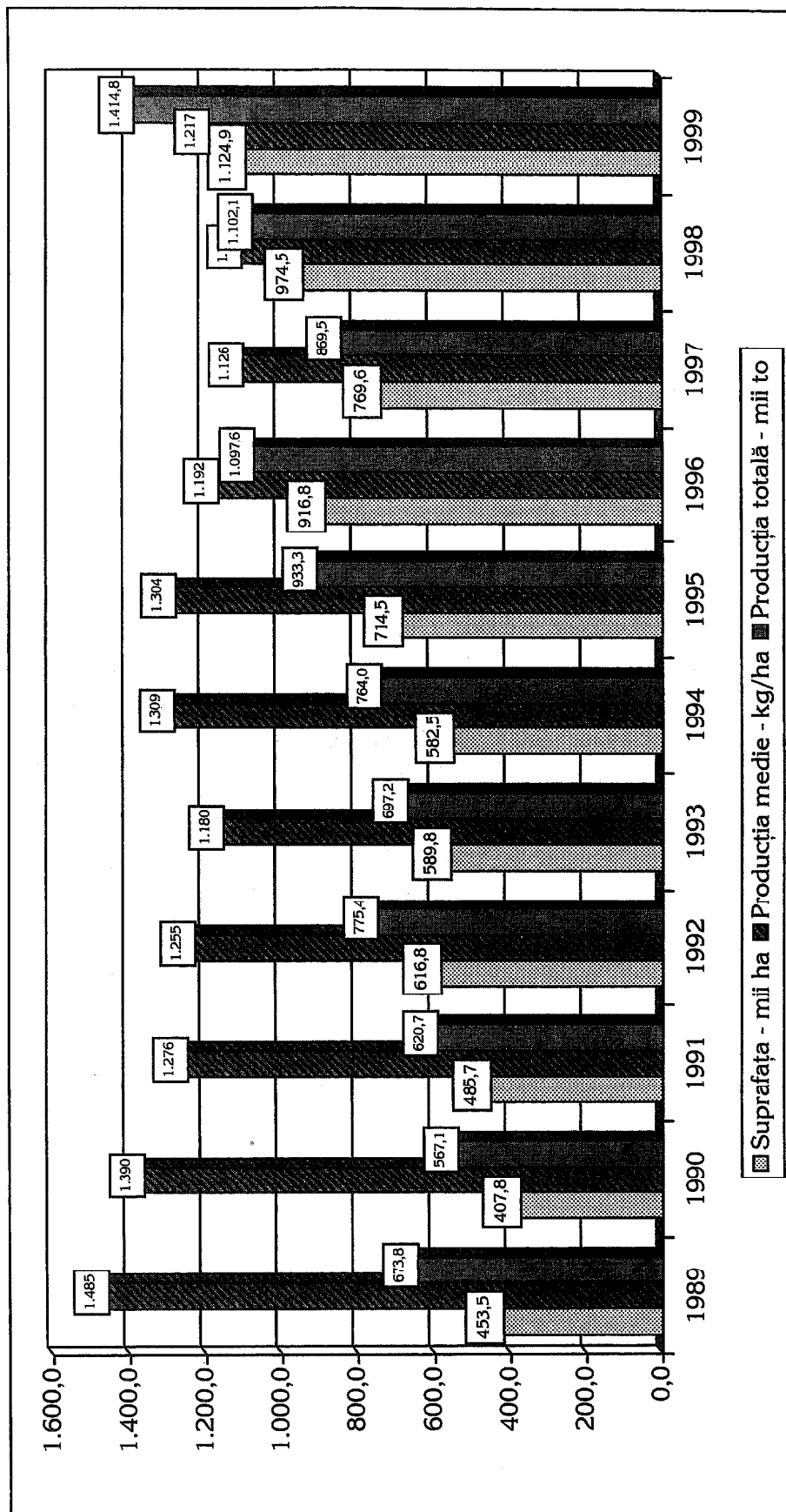
**EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR LA FLOAREA SOARELUI + RAPIȚĂ
ÎN PERIOADA 1989-1999**

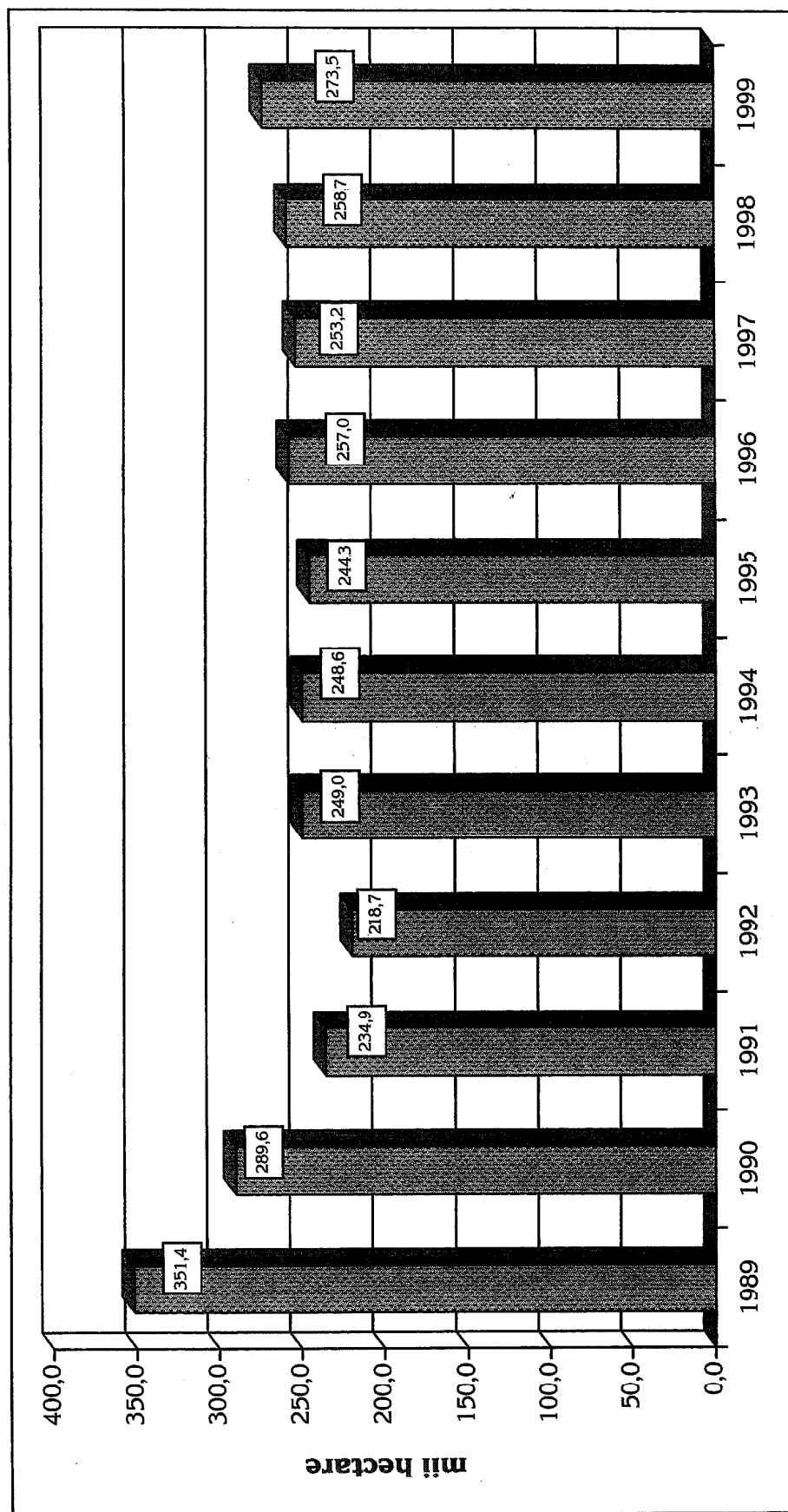
EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR MEDII LA FLOAREA SOARELUI + RAPIȚĂ
ÎN PERIOADA 1989-1999

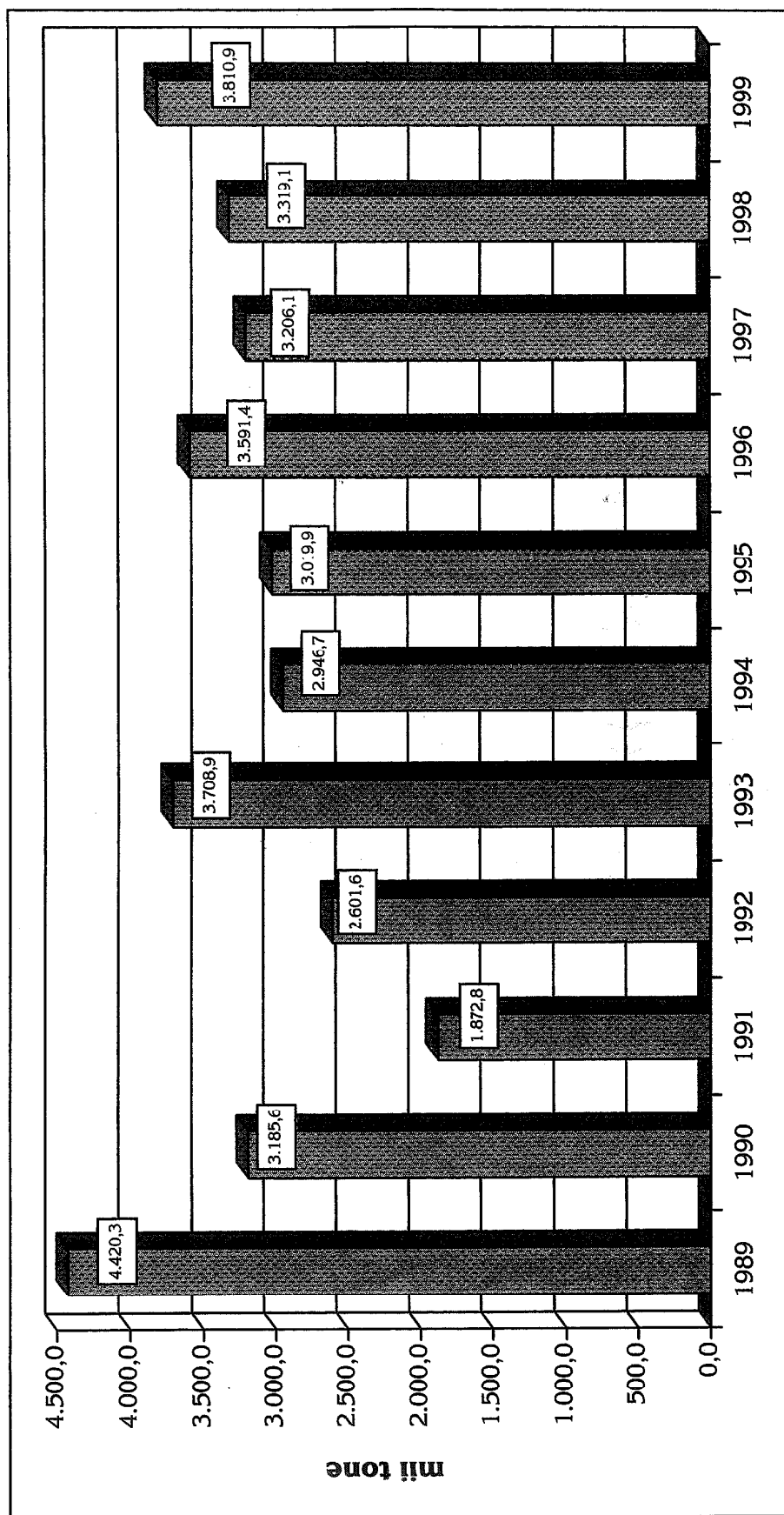
**EVOLUTIA SUPRAFETELOR, PRODUCTIILOR MEDII SI A PRODUCTIILOR TOTALE
LA FLOAREA SOARELUI + RAPITA IN PERIOADA 1989-1999**

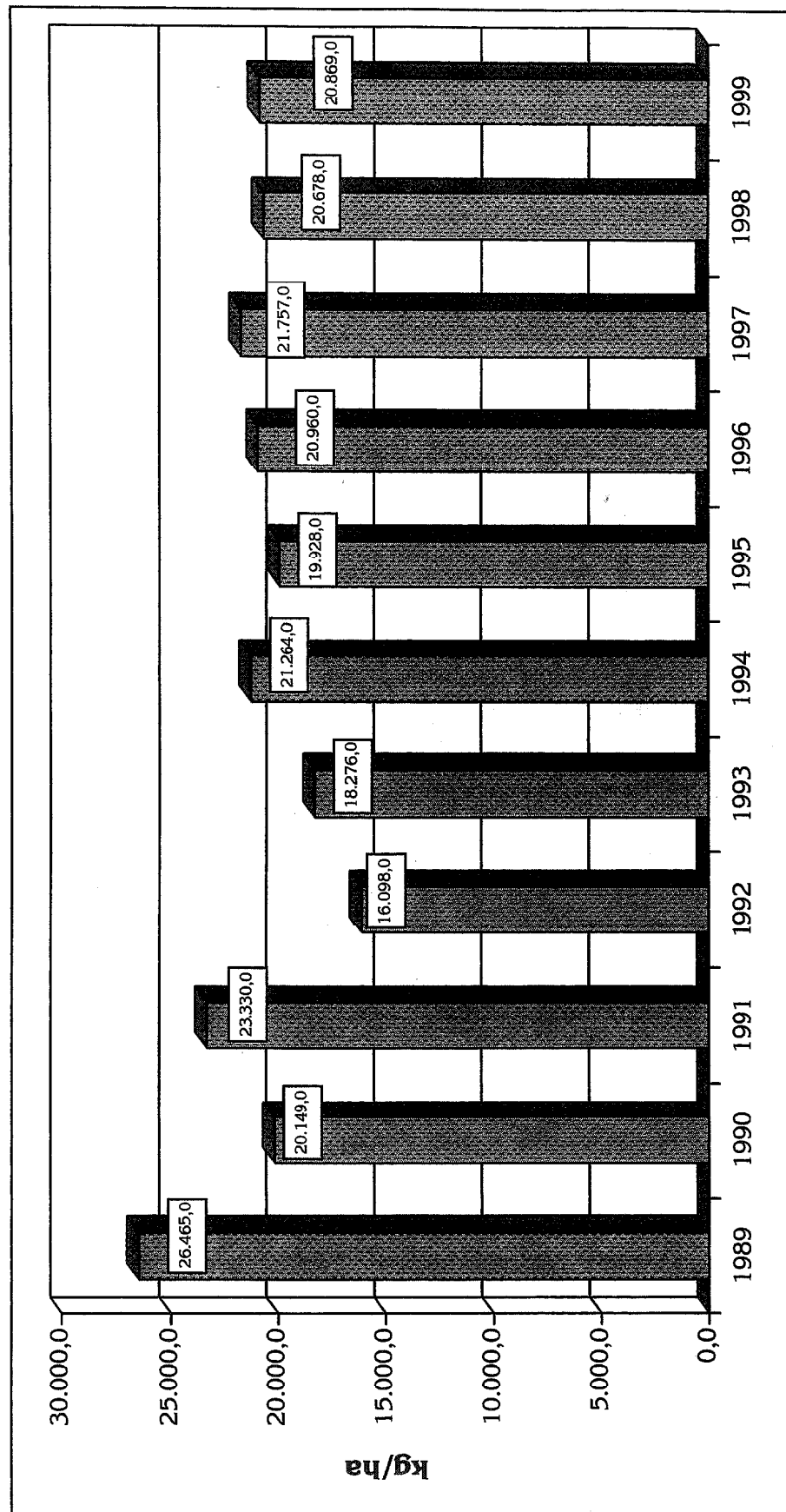
EVOLUȚIA SUPRAFEȚELOR LA CARTOFI ÎN PERIOADA 1989-1999

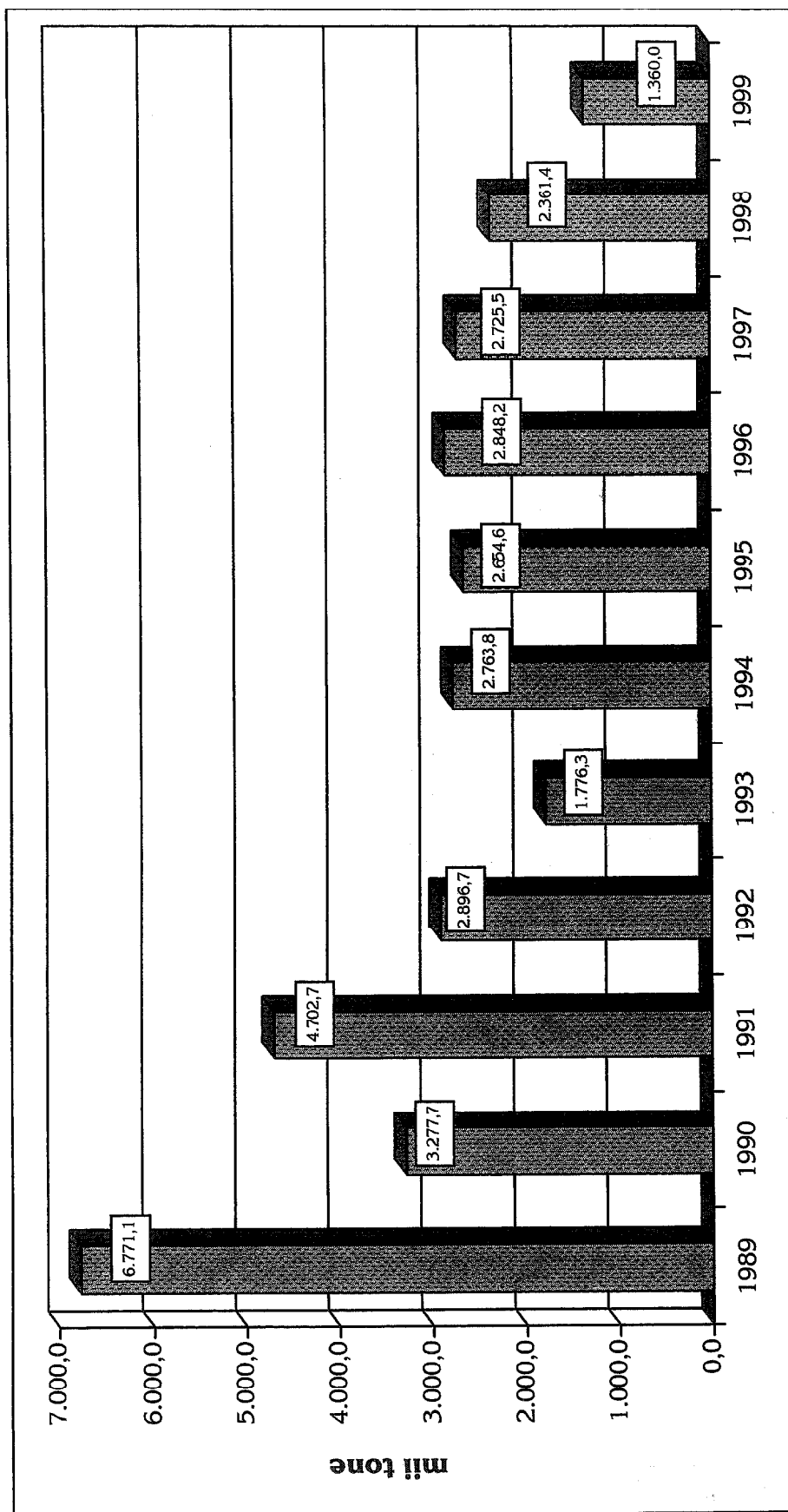
**EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR LA CARTOFI
ÎN PERIOADĂ 1989-1999**

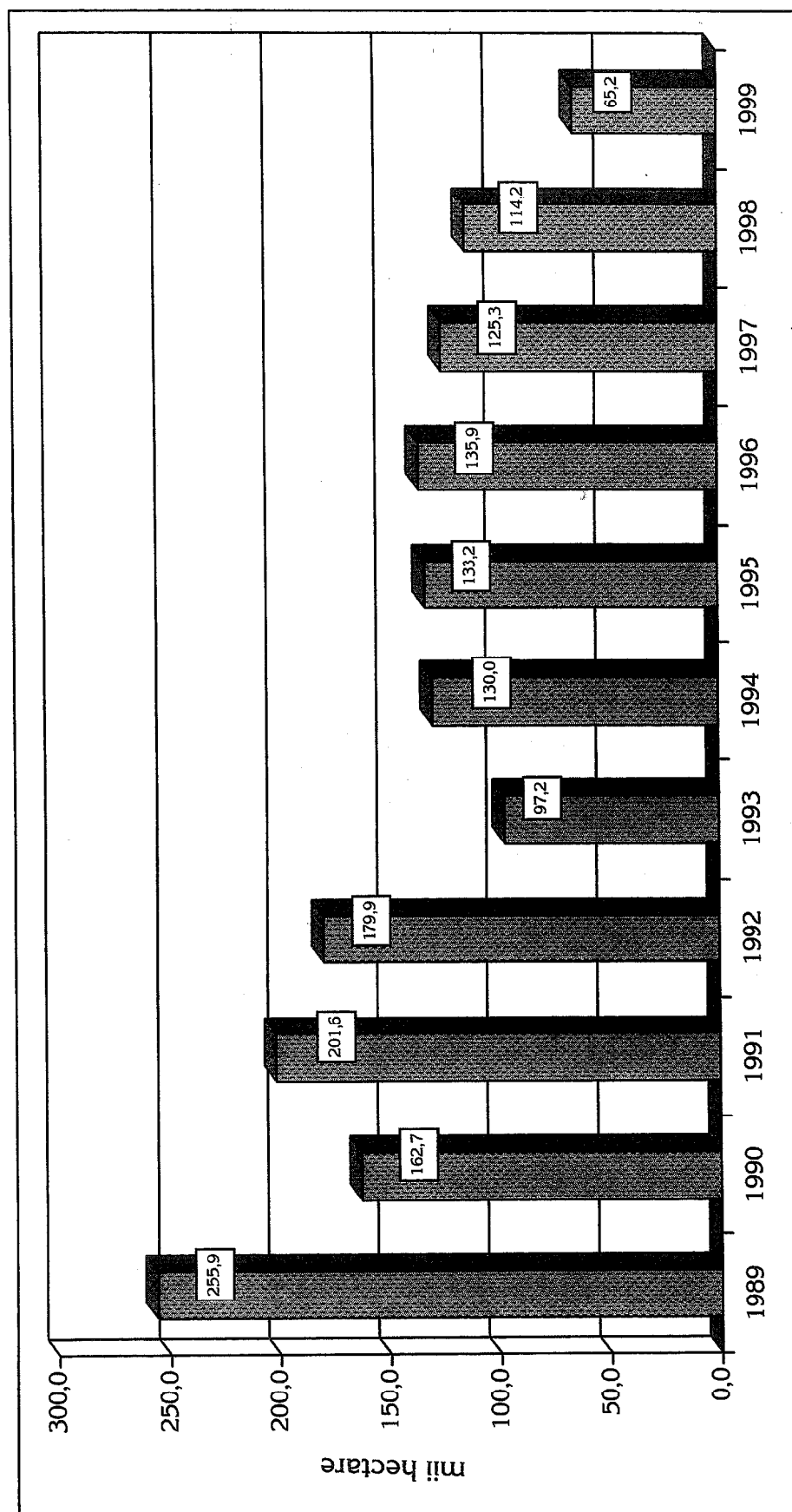
**EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR MEDII LA SFECLA DE ZAHĂR
ÎN PERIOADA 1989-1999**

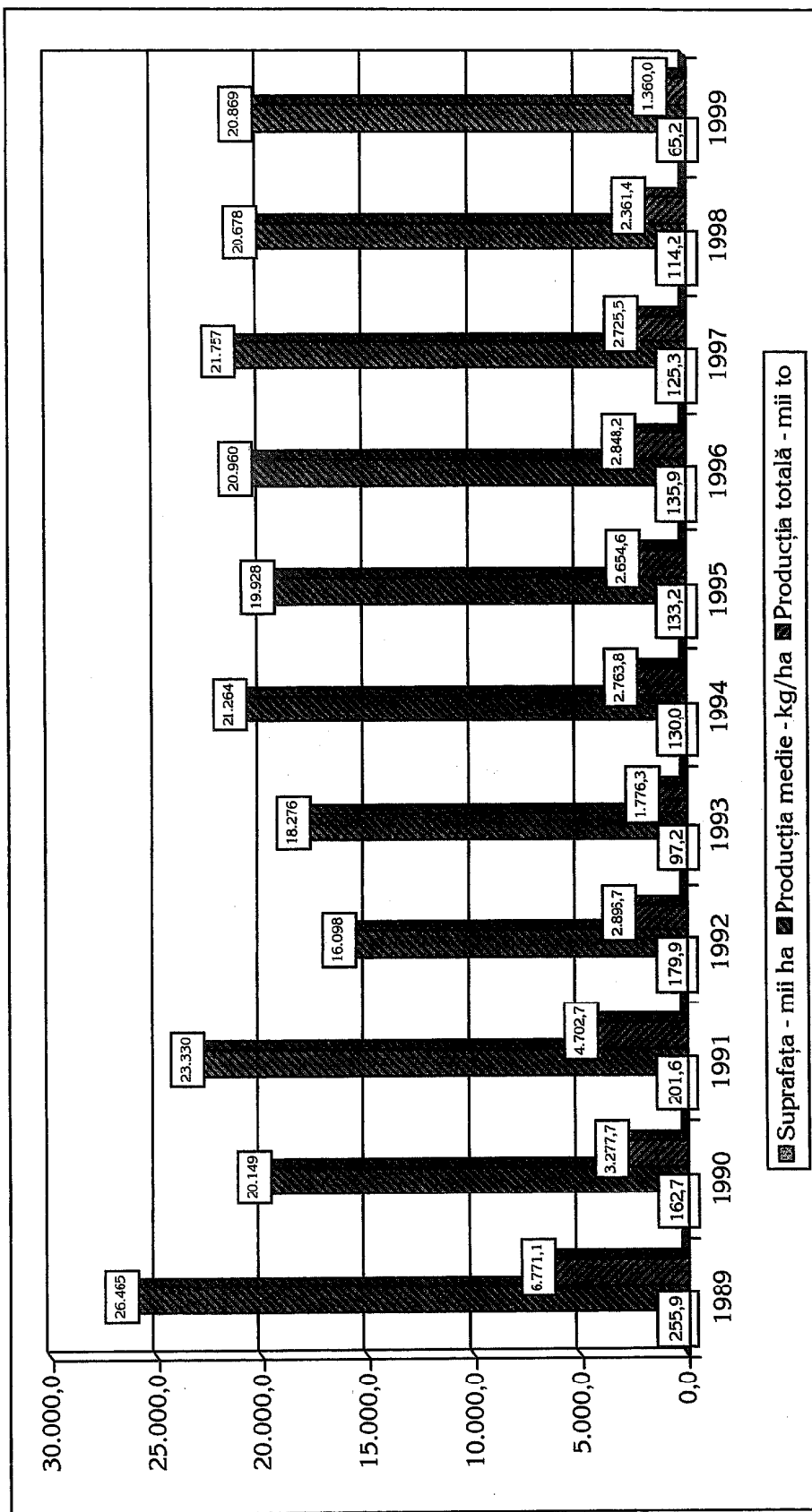
EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR LA SFECCLA DE ZAHĂR
ÎN PERIOADA 1989-1999

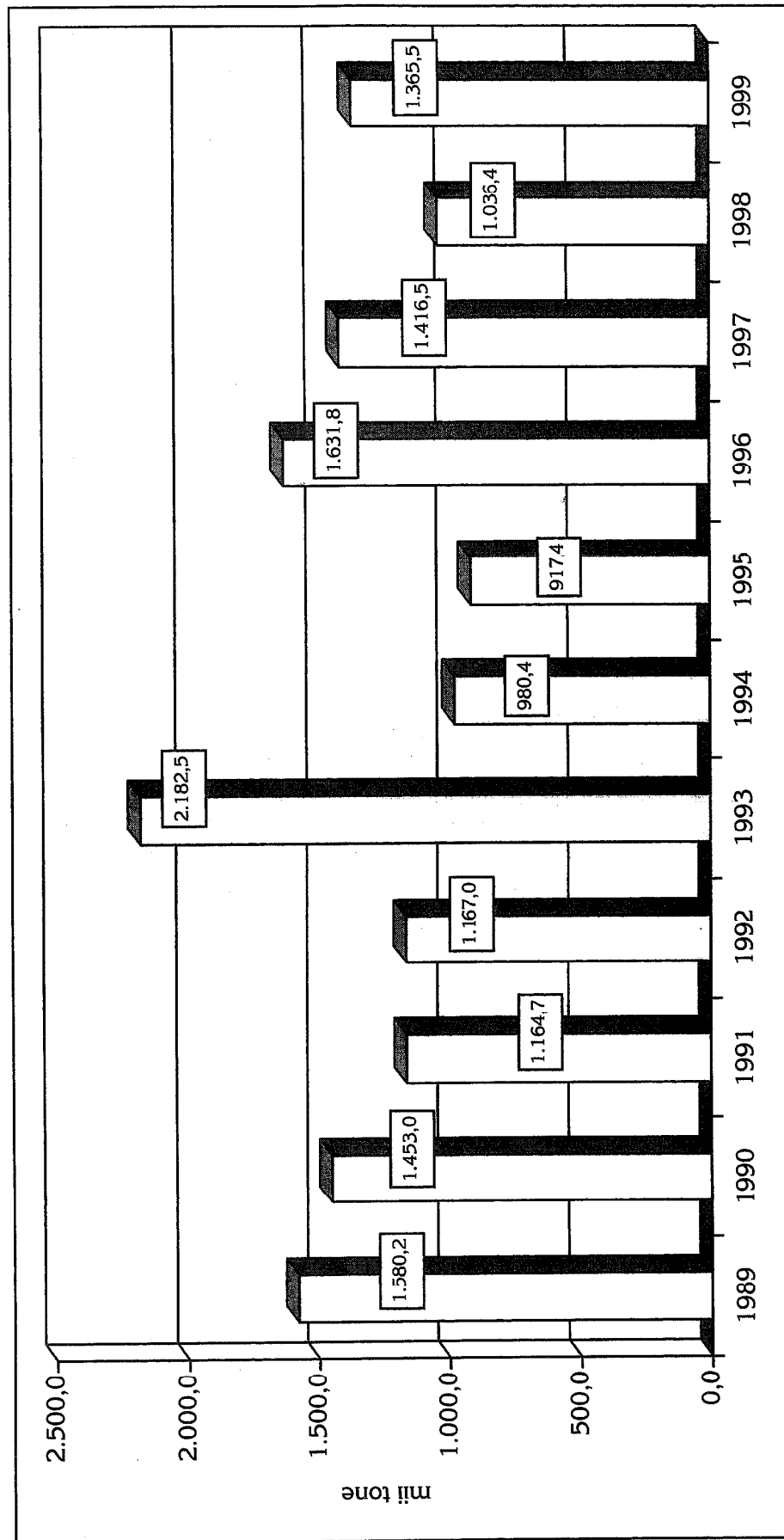
EVOLUȚIA SUPRAFEȚELOR LA SFECLA DE ZAHĂR ÎN PERIOADA 1989-1999

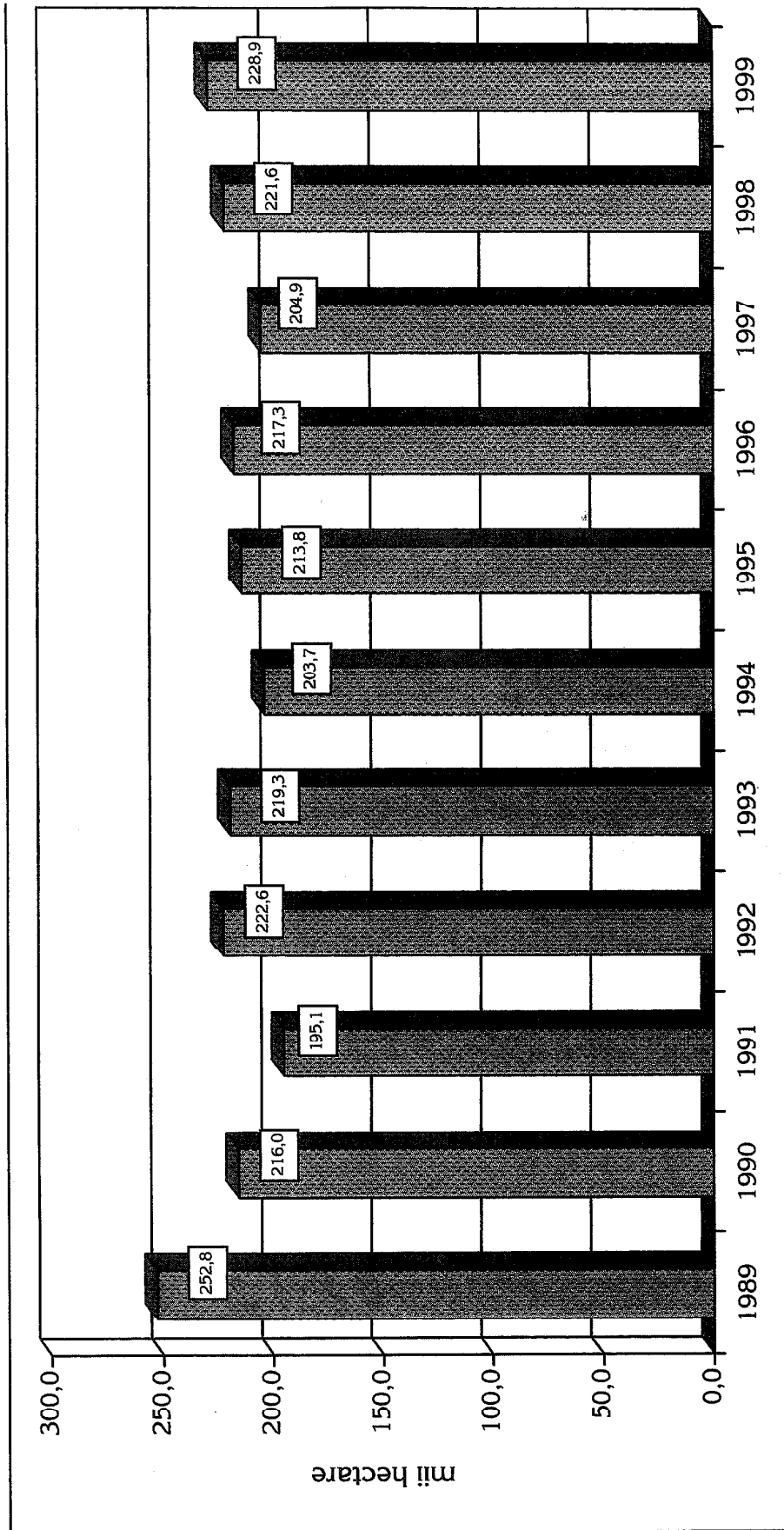
EVOLUTIA SUPRAFETELOR, PRODUCTIILOR MEDII SI A PRODUCTIILOR TOTALE LA SFECLA DE ZAHAR IN PERIOADA 1989-1999

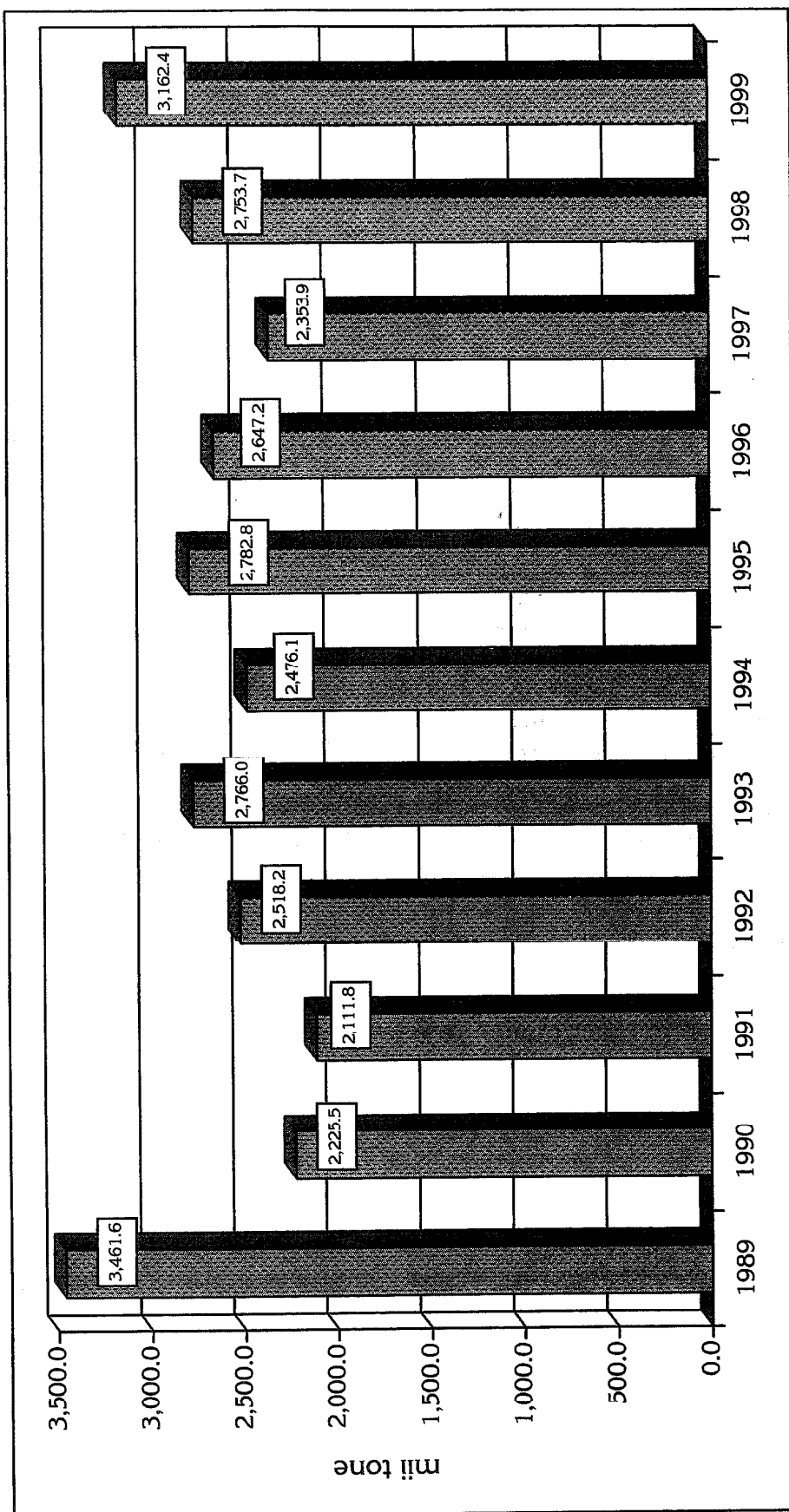
**EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR TOTALE DE FRUCTE
ÎN PERIOADA 1989-1999**

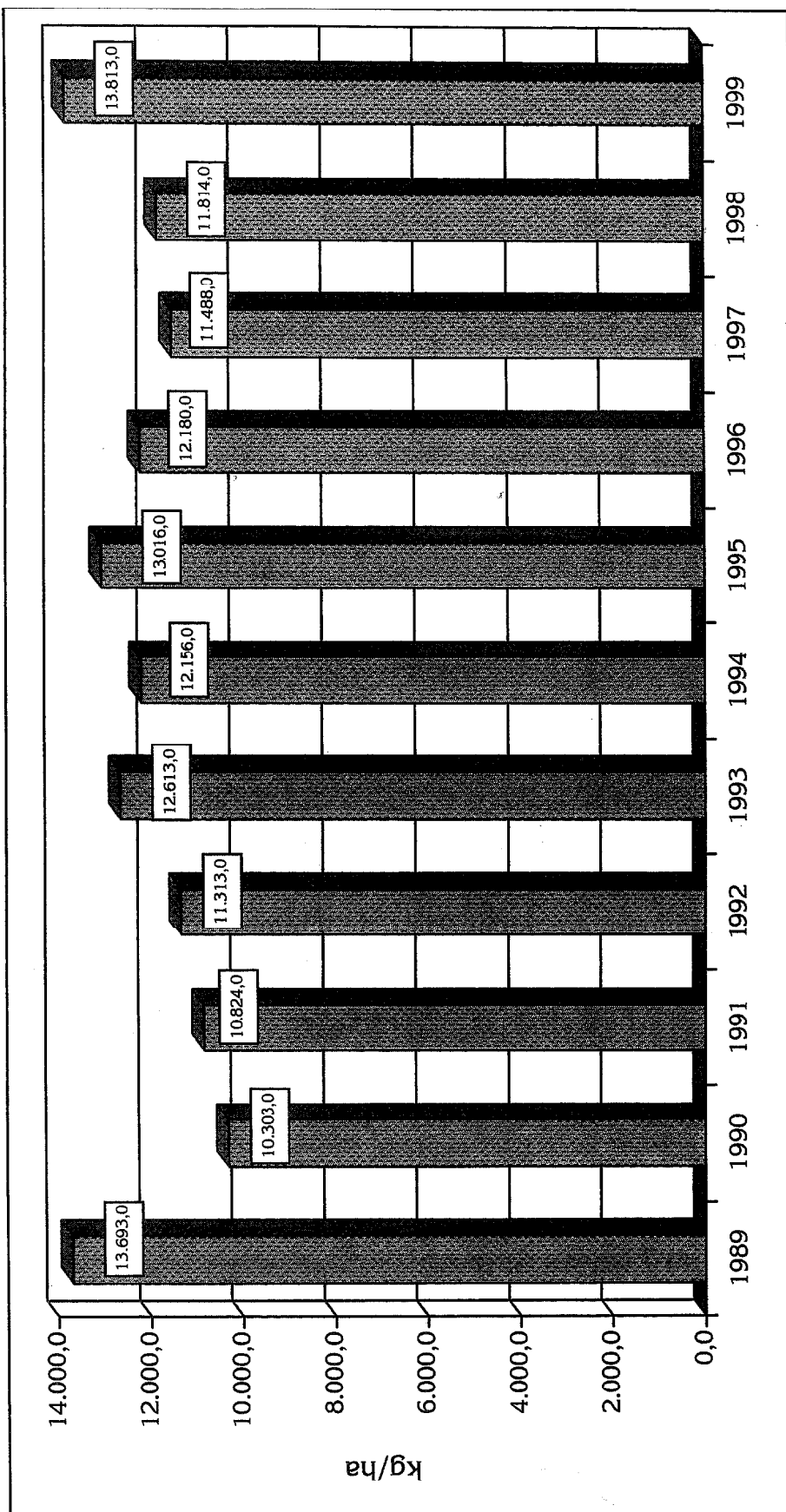
EVOLUȚIA SUPRAFEȚELOR LA LEGUME TOTAL
ÎN PERIOADA 1989-1999

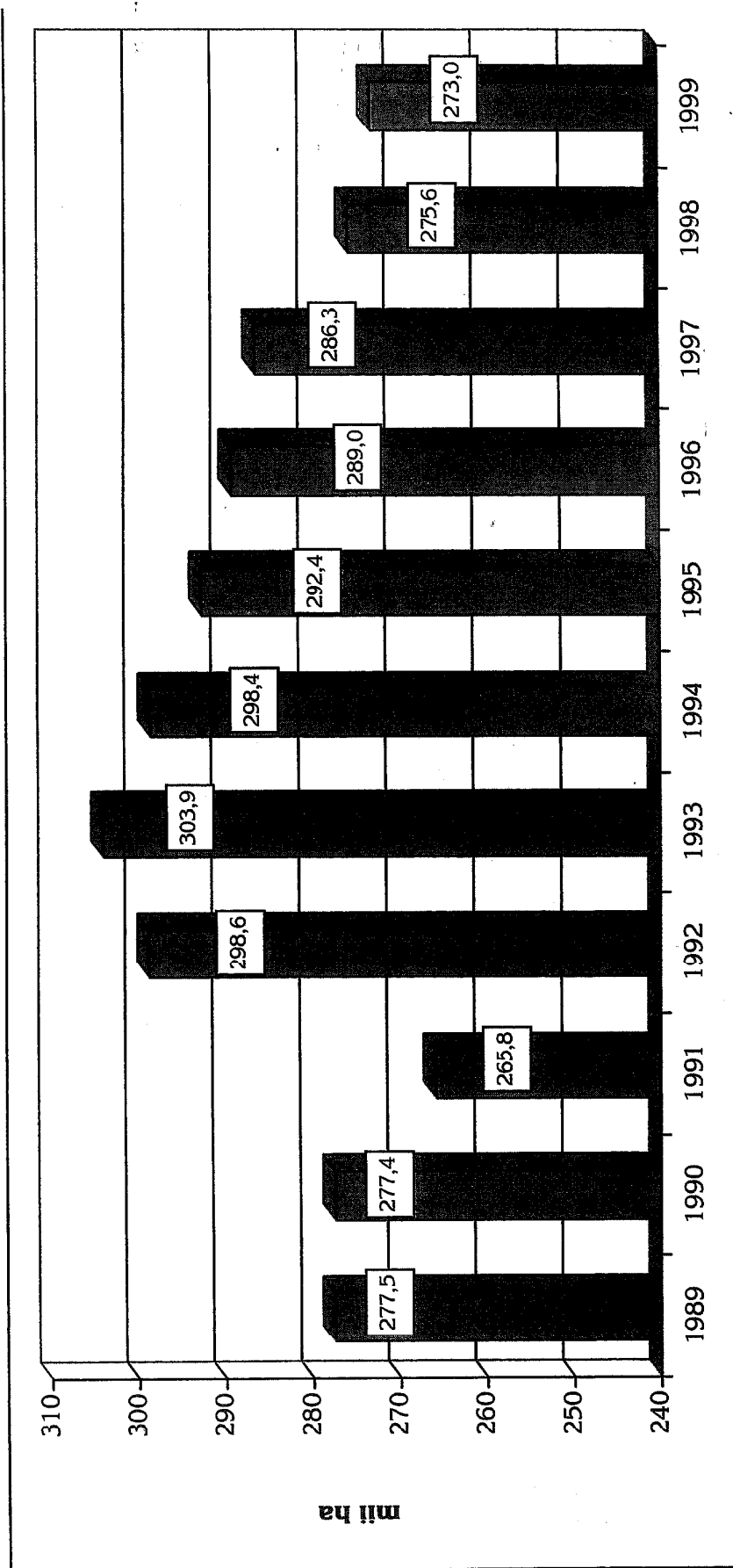
EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR LA LEGUME TOTAL
ÎN PERIOADA 1989-1999

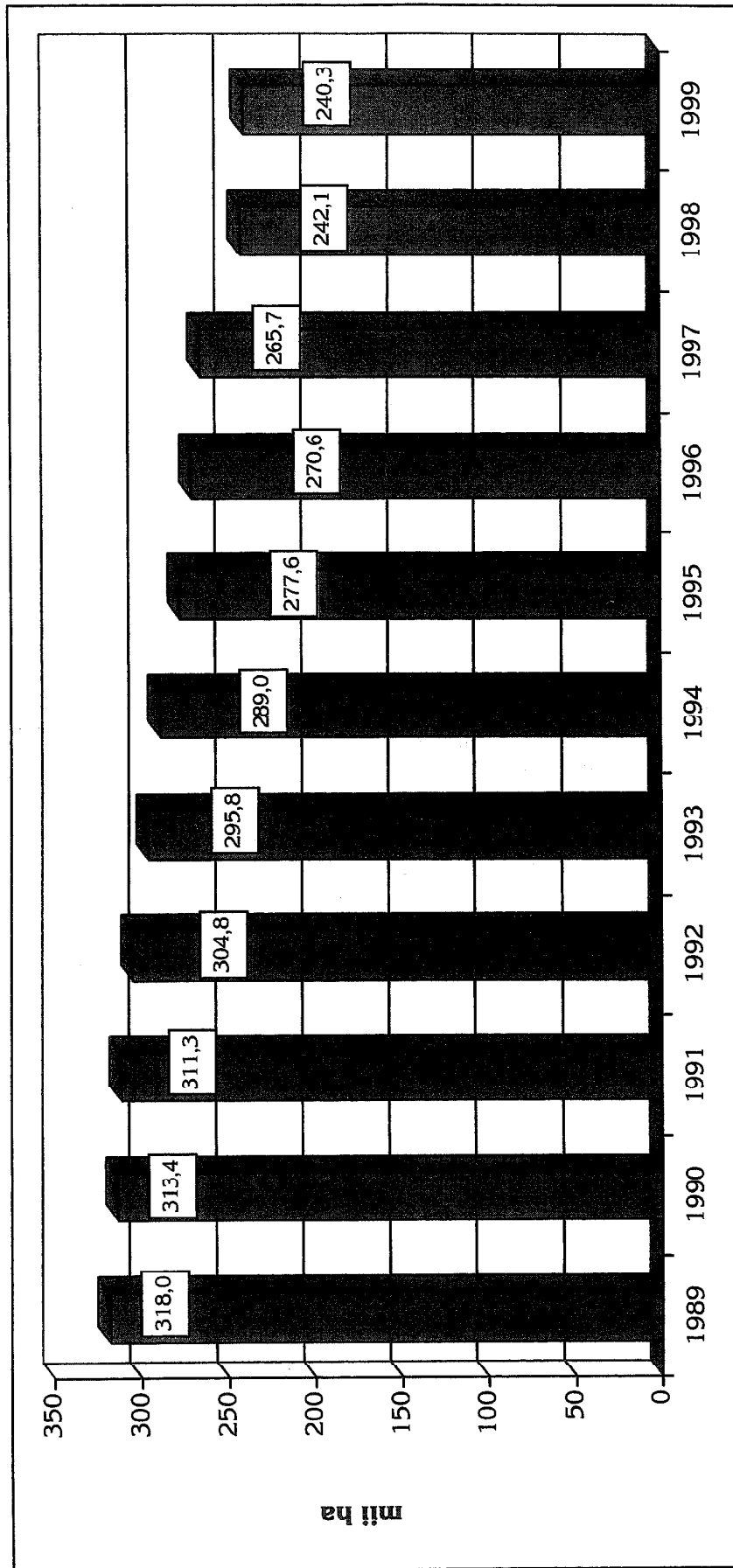
EVOLUȚIA PRODUCȚIILOR MEDII LA LEGUME TOTAL
ÎN PERIOADA 1989-1999

SITUAȚIA SUPRAFEȚEI DE VII

SITUAȚIA SUPRAFEȚEI DE POMI

Anexa

Distributia suprafetelor cultivata in profil regional, 1994-1997

		1994	1995	1996	1997
CEREALE BOABE	1 Nord - Est	919716	926111	826621	877400
	2 Sud - Est	1254726	1212323	1138753	1236526
	3 Sud	1395256	1356950	1153421	1355972
	4 Sud - Vest	977908	962732	774731	933333
	5 Vest	805626	803680	768609	762992
	6 Nord - Vest	660179	660735	655097	648538
	7 Centru	462438	451309	428006	437435
	8 Bucuresti	81715	71004	61553	67567
	Total	6557564	6444844	5806791	6319763
LEGUMINOASE PENTRU BOABE	1 Nord - Est	10606	7912	9262	9067
	2 Sud - Est	25445	24087	27940	24034
	3 Sud	21401	18514	17213	10422
	4 Sud - Vest	3645	3783	5340	40009
	5 Vest	2464	3185	2561	2118
	6 Nord - Vest	1984	3337	3184	2169
	7 Centru	625	1740	1539	1023
	8 Bucuresti	520	243	204	288
	Total	66690	62801	67243	89130
PLANTE TEXTILE	1 Nord - Est	90	259	522	459
	2 Sud - Est	296	721	1066	322
	3 Sud	104	52	117	108
	4 Sud - Vest		40		
	5 Vest	131	2	622	226
	6 Nord - Vest	450	1063	2175	1437
	7 Centru	1635	1237	1049	551
	8 Bucuresti				
	Total	2706	3374	5551	3103
PLANTE ULEIOASE	1 Nord - Est	43158	52059	66427	76196
	2 Sud - Est	228134	266027	301171	251953
	3 Sud	217890	265435	335736	282465
	4 Sud - Vest	65180	90027	138854	108541
	5 Vest	64133	77727	101526	85183
	6 Nord - Vest	36283	41782	51561	52054
	7 Centru	2361	3020	3671	4368
	8 Bucuresti	6767	10735	13128	10753
	Total	663906	806812	1012074	871513
PLANTE INDUSTRIALE	1 Nord - Est	33333	40827	40314	43802
	2 Sud - Est	18438	16996	16419	13506
	3 Sud	25888	17967	16975	14172
	4 Sud - Vest	13700	12347	10675	12243
	5 Vest	17018	16784	17676	17003
	6 Nord - Vest	16212	21443	24887	24508
	7 Centru	19687	21908	23984	22060

	8 Bucuresti	664	182	223	139
	Total	144940	148454	151153	147433
CARTOFI	1 Nord - Est	6254	59541	62043	725
	2 Sud - Est	13860	12597	13520	12775
	3 Sud	22523	21435	22437	22186
	4 Sud - Vest	15073	15064	16215	14875
	5 Vest	25051	25563	25600	25533
	6 Nord - Vest	49423	50931	52904	53330
	7 Centru	59419	58108	63139	62637
	8 Bucuresti	1205	1075	1104	959
	Total	192808	244314	256962	193020
LEGUME	1 Nord - Est	32527	34596	34543	34856
	2 Sud - Est	29392	31342	32482	29190
	3 Sud	41306	43854	44082	41045
	4 Sud - Vest	31728	32685	34332	30690
	5 Vest	32246	24553	24331	24531
	6 Nord - Vest	23202	23999	25093	25562
	7 Centru	15493	16273	16155	16435
	8 Bucuresti	6690	6517	6238	5950
	Total	212584	213819	217256	208259
PLANTE DE NUTRET	1 Nord - Est	232004	217314	226117	204815
	2 Sud - Est	172748	169067	165417	148158
	3 Sud	205049	207584	215003	185070
	4 Sud - Vest	112272	104132	110588	92748
	5 Vest	136398	124720	120486	109550
	6 Nord - Vest	187146	179120	175190	171655
	7 Centru	178741	183810	191462	182943
	8 Bucuresti	16309	16529	18288	18068
	Total	1240667	1202276	1222551	1113007
PEPENI	1 Nord - Est	1983	2347	2602	2673
	2 Sud - Est	15806	18069	19884	16962
	3 Sud	11194	11464	12058	10451
	4 Sud - Vest	9045	10300	10923	8550
	5 Vest	1690	2075	1846	2021
	6 Nord - Vest	821	853	727	641
	7 Centru	49	54	81	64
	8 Bucuresti	625	586	782	696
	Total	41213	45748	48903	42058
SUPRAFATA CULTIVATA TOTAL	1 Nord - Est	1340601	1346351	1310238	1317527
	2 Sud - Est	1778548	1773466	1738405	1748299
	3 Sud	1948899	1950555	1826603	1932418
	4 Sud - Vest	1233472	1235466	1106652	1210138
	5 Vest	1081292	1083861	1067863	1033341
	6 Nord - Vest	979582	987518	995322	983593
	7 Centru	741837	739234	730850	728903
	8 Bucuresti	115744	108165	102884	105586
	Total	9219975	9224616	8878817	9059805

Sursa: Ministerul Agriculturii si Alimentatiei

Anexa

Productia vegetala in profil regional, 1994-1997

		1994	1995	1996	1997
CEREALE BOABE	1 Nord - Est	2109414	2351355	1758131	2656910
	2 Sud - Est	2362614	3064451	2626722	4937529
	3 Sud	4103597	4901474	2827863	5254544
	4 Sud - Vest	3632449	3340831	1767413	3477732
	5 Vest	2669908	2572460	2237558	2461892
	6 Nord - Vest	1717071	1994446	1774838	1812438
	7 Centru	1326571	1391897	1066085	1244639
	8 Bucuresti	262253	265913	141078	254645
total		18183877	19882827	14199688	22100320
LEGUMINOASE BOABE	1 Nord - Est	17256	18244	17282	21432
	2 Sud - Est	23825	31227	27322	26854
	3 Sud	21277	25962	15423	13651
	4 Sud - Vest	4520	7289	5956	5446
	5 Vest	3575	4649	3606	3023
	6 Nord - Vest	4219	6907	5714	5280
	7 Centru	881	2414	1517	2523
	8 Bucuresti	559	325	196	351
total		76112	97017	77016	78560
PLANTE ULEIOASE	1 Nord - Est	39804	50309	66280	90011
	2 Sud - Est	259800	325125	333805	306885
	3 Sud	326263	375188	431608	347311
	4 Sud - Vest	101982	125645	158514	114677
	5 Vest	88976	105171	136126	80515
	6 Nord - Vest	43751	56094	71615	44824
	7 Centru	2780	3789	4327	4819
	8 Bucuresti	10737	14050	16450	12603
total		874093	1055371	1218726	1001646
CARTOFI	1 Nord - Est	813490	680266	850051	826780
	2 Sud - Est	131639	117161	111179	133754
	3 Sud	251912	240366	245574	255239
	4 Sud - Vest	168387	187444	161965	182951
	5 Vest	301336	341427	329299	333650
	6 Nord - Vest	490855	603924	827639	633473
	7 Centru	773329	835826	1053382	827945
	8 Bucuresti	15773	13507	12289	12266
Total		2946721	3019921	3591378	3206058
LEGUME	1 Nord - Est	383683	413957	379515	398436

	2 Sud - Est	331291	398272	352075	282126
	3 Sud	556085	593346	553230	444751
	4 Sud - Vest	423278	506491	491074	420786
	5 Vest	260892	287488	289851	277997
	6 Nord - Vest	274279	303193	306433	280791
	7 Centru	211684	246954	243917	220507
	8 Bucuresti	127692	120864	111393	101212
Total		2568884	2870565	2727488	2426606
STRUGURI	1 Nord - Est	121522	222914	237800	128824
	2 Sud - Est	411122	597498	628495	536377
	3 Sud	199307	206603	219905	188109
	4 Sud - Vest	177980	171712	196513	229586
	5 Vest	32331	21987	33877	19893
	6 Nord - Vest	53452	51694	64026	35159
	7 Centru	29750	31141	40645	31163
	8 Bucuresti	7268	10380	10182	9894
Total		1032732	1313929	1431443	1179005
FRUCTE	1 Nord - Est	161963	243166	213963	244036
	2 Sud - Est	123100	86215	175618	132103
	3 Sud	206691	175240	298561	279026
	4 Sud - Vest	117944	98902	218572	197022
	5 Vest	90077	60448	219204	139846
	6 Nord - Vest	191724	159962	341765	283292
	7 Centru	77789	83780	151593	131708
	8 Bucuresti	11134	9713	12510	9421
Total		980422	917426	1631786	1416454

Sursa: Ministerul Agriculturii si Alimentatiei

Anexa

Randamente medii in citeva tari europene, 1997

	Carne bovina (kg/animal)	Carne ovine (kg/animal)	Carne caprine (kg/animal)	Carne porcine (kg/animal)	Lapte bovine (litri/anim)
	341	21	10	109	4474
Belgia +Luxemburg	331	21	...	91	5339
Danemarca	242	22	...	77	6385
Finlanda	248	19	...	82	6195
Franta	250	17	7	89	5476
Germania	324	20	...	88	5534
Grecia	221	11	10	67	3750
Irlanda	322	21	...	72	4436
Italia	254	9	8	118	4800
Olanda	239	25	...	88	6581
Portugalia	253	10	8	62	4670
Spania	255	12	8	79	4538
Suedia	267	16	...	83	6922
Regatul Unit	304	19	...	71	5713
Romania	125	8	8	81	2912
Bulgaria	188	18	12	76	3030
Iugoslavia	245	16	18	77	1905
Republica Moldova	160	11	...	77	2110
Ungaria	232	11	...	97	5546
Ucraina	130	11	17	78	2082

Sursa: FAO Yearbook, Production, vol. 51, 1997

Anexa

Consumul de samanta certificata, in perioada 1990-1997

tone

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Grau	320029	379438	413172	103382	235721	321522	419857	259856
Orz	163817	212084	172055	248985	53598	51742	67233	65005
Orzoaica	23762	29544	24835	14500	13158	12800	3309	5800
Ovaz	17919	20226	23900	10277	16110	9000	10728	12902
Porumb	21181	50631	21193	27730	6350	21100	12032	7048
Floarea soarelui	5402	7114	4990	3392	2405	2882	3623	1820
Soia	36013	38385	27222	19151	13655	11796	3588	7263
Mazare	4963	1962	4271	3900	1851	3268	1586	2480
In ulei	5861	3545	2660	1412	850	410	274	276
Lucerna	-	-	-	-	-	-	235	187
Trifoi	-	-	-	-	-	-	69	30
Perene	-	-	-	-	-	-	75	63

Sursa: Ministerul Agriculturii si Alimentatiei

Anexa

Dimensiunea parcului de tractoare si masini agricole, 1996

	Tractoare (mii)	Combine (mii)
Austria	356018	24000
Belgia +Luxemburg	106314	6011
Danemarca	139619	28609
Finlanda	230000	38000
Franta	1312000	154000
Germania	1215700	135000
Grecia	232000	6100
Irlanda	167500	5100
Italia	1470000	50177
Olanda	182000	5600
Portugalia	150000	3900
Spania	823609	49408
Suedia	165000	40000
Uk	500000	47000
Romania	165281	41311
Bulgaria	24293	5124
Iugoslavia	420608	4442
Republica Moldova	49000	6100
Ungaria	30870	66000
Ucraina	383000	82333

Sursa: Production Yearbook, FAO, 1997

Anexa

Consumul de ingrasaminte chimice, 1995/1996

	Ingrasaminte total	Ingrasaminte fosfatice	Ingrasaminte potasice	Ingrasaminte cu azot
	mii tone	mii tone	mii tone	mii tone
Austria	239	58	69	112
Belgia +Luxemburg	309	50	94	165
Danemarca	419	46	93	280
Finlanda	343	74.65	84.92	183.02
Franta	4915	1032	1491	2392
Germania	2818	400	649	1769
Grecia	547	150	56	341
Irlanda	743	143	175	425
Italia	1883	545.6	418.8	918.9
Olanda	497	58	74	365
Portugalia	257	72	50	135
Spania	1817	505.8	411.2	899.5
Suedia	317	51	53	213
Uk	2264	384	486	1394
Romania	470	149.597	14.663	305.877
Bulgaria	154	11.9	12	130
Iugoslavia	84	14	0	70
Republica Moldova	115	40	15	60
Ungaria	341	31.5	47	262.5
Ucraina	930	130	175	625

Sursa: Fertilizer Yearbook, FAO, 1996;

Anexa

Evolutia consumului de pesticide, 1989-1998

	mii tone								
	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Total	71.4	51.5	26.7	25.1	24.2	21.8	20.1	17.4	15.3
Ierbicide	19.3	16.4	9.0	9.1	9.8	8.9	8.1	6.9	5.8
Insecticide	29.1	18.5	8.2	6.3	5.0	3.9	3.6	3.1	2.8
Fungicide	22.9	16.4	9.4	9.6	9.3	8.9	8.3	7.3	6.6

Sursa: Mediul inconjurator in Romania, CNS, 1998

Anexa 1.1.3.

Dinamica volumului de masa lemnoasa pusa in circuitul economic,
1989-1997mii m³

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Masa lemnoasa pusa in circuitul economic (total)	19464	16649	15377	14419	13590	12942	13813	14803	14509
Rasinoase	6563	5813	4956	4418	4564	4285	4973	5751	5836
Fag	6701	4058	4644	4629	4073	4037	4215	4266	4263
Stejar	1865	2045	1919	1739	1629	1651	1551	1658	1489
Diverse specii tari	2312	2071	2089	2109	1872	1741	1774	1876	1757
Diverse specii moi	2023	1762	1769	1524	1452	1228	1300	1252	1164

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, 1997;

Anexa 1.1.4.

Dinamica impadurilor, 1989-1996

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Total	41409	25489	15832	12556	10346	14744	13117	12727
Plantatii	41297	25345	15563	12345	10281	14504	12943	12559
Rasinoase	12831	9195	6256	5016	4962	4553	4855	4184
Foioase	28466	16150	9307	7329	5319	9954	8088	8375
Semanat directe	112	144	269	211	65	237	174	168
Rasinoase	81	76	74	51	16	49	40	12
Foioase	31	77	195	160	49	188	134	156

Sursa: Anuarul statistic al Romaniei, 1997

Anexa 1.1.5.

Dinamica fondului forestier, 1989-1997

mii ha

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Total	6372	6371	6367	6368	6367	6369	6369	6366	6367
Suprafata padurilor	6249	6252	6253	6253	6249	6246	6245	6240	6236
Rasinoase	1929	1929	1930	1926	1916	1913	1903	1890	1883
Fag	1893	1896	1902	1906	1915	1909	1925	1935	1939
Stejar	1146	1145	1142	1143	1139	1144	1133	1131	1129
Diverse	1284	1282	1279	1273	1279	1280	128	1284	128

specii				8	9		4		5
Alte terenuri	123	119	114	115	118	123	124	126	131

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, 1997

Anexa

Dinamica suprafetelor impadurite pe regiuni statistice, 1993-1996

	1993	1994	1996
ROMANIA	6681	6680	23839
1 Nord - Est	1238	1237	3885
2 Sud - Est	559	560	3576
3 Sud	678	678	3445
4 Sud - Vest	849	849	2921
5 Vest	1043	1044	3203
6 Nord - Vest	1044	1044	3416
7 Centru	1244	1244	3410
8 Bucuresti	26	26	182

Sursa: Anuarul statistic al Romaniei, 1997;

Anexa

Dinamica structurii terenurilor agricole pe forme de proprietate, 1989-1998

mii ha

	1989	%	1990	%	1991	%	1992	%	1993	%	1994	%	1995	%	1996	%	1997	%	1998	%
AGRICOL	14759	100	14768	100	14798	100	14790	100	14793	100	14798	100	14797	100	14789	100	14789	100	14747	100
1.sector stat	4134	28	2309	16	4474	30	4394	30	4458	30	4426	30	4103	28	4036	28	4032	28	2405	16
2.sector cooperatist	8602	58	8266	56	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.sector particular	2023	14	4194	28	10324	70	10396	70	10335	70	10372	70	10394	72	10394	72	10397	72	12342	84
ARABIL	9458	100	9460	100	9423	100	9357	100	9342	100	9388	100	9337	100	9339	100	9336	100	9325	100
1.sector stat	1936	21	417	4	1976	21	1901	20	1886	20	1834	20	1530	16	1530	16	1524	16	1936	18
2.sector cooperatist	6578	70	6331	67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.sector particular	914	9	2702	29	7447	79	7456	80	7454	80	7504	80	7807	84	7809	84	7812	84	7829	82
VITA DE VIE	278	100	277	100	286	100	236	100	304	100	289	100	292	100	289	100	287	100	276	100
1.sector stat	87	31	43	15	89	31	84	28	81	27	79	26	72	25	71	25	69	24	71	26
2.sector cooperatist	154	55	152	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.sector particular	37	14	82	30	197	69	215	72	223	73	220	74	220	75	218	75	218	76	205	74
LIVEZI	318	100	314	100	311	100	304	100	295	100	289	100	278	100	271	100	267	100	242	100
1.sector stat	108	34	73	23	105	34	100	33	98	33	96	33	89	32	86	32	83	31	80	33
2.sector cooperatist	140	44	137	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.sector particular	70	22	104	33	206	66	204	67	197	67	193	67	189	68	186	68	184	69	162	67
PASUNI SI FANETE	4705	100	4728	100	4778	100	4830	100	4852	100	4872	100	4890	100	4890	100	4899	100	4804	100
1.sector stat	1973	42	1776	38	2304	48	2329	48	2391	49	2417	50	2412	50	2406	50	2416	49	668	13
2.sector cooperatist	1730	37	1646	35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.sector particular	1002	21	1306	27	2474	52	2501	52	2461	51	2465	50	2478	51	2482	51	2483	51	4346	87

Sursa: Anuarul statistic al României, 1998 și Ministerul Agriculturii și Alimentației

Fondul funciar dupa modul de folosinta, pe regiuni statistice, la 31 decembrie 1997

	Agricol	Arabil	Pasuni	Fanete	Vita de vie	Livezi
ROMANIA	14793989	9341349	3409807	1490834	286314	265685
1. Nord - Est	2110526	1347489	499057	195288	41962	26730
2. Sud - Est	2325406	1800545	332667	62912	103244	26038
3. Sud	2448674	1966203	281228	96013	50273	54957
4. Sud - Vest	1822548	1246308	380054	85128	52074	58984
5. Vest	1961949	1092140	595614	231947	10374	31874
6. Nord - Vest	2075355	1010014	644847	360382	14186	45926
7. Centru	1932738	768709	673965	459164	12036	18864
8. Bucuresti	116793	109941	2375	-	2165	2312

Sursa : Anuarul statistic al Romaniei, 1998

Ponderea suprafeței cultivate în câteva țări europene, 1996

	Populație total*(1000)	Suprafața total (1000)	Arabil total (1000)	Sup.cultiv. total (1000)	Ponderea sup.cult**(%)	Ponderea sup.arab(%)	Sup.cult /locuitor (ha/loc)	Sup.arab/ locuitor (ha/loc)
Austria	8161	8386	1420	1513	18	17	0.19	0.17
Belgia +Luxemburg	10605	3310	723	740	22	22	0.07	0.07
Danemarca	5248	4309	2322	2331	54	54	0.44	0.44
Finlanda	5142	33815	2460	2460	7	7	0.48	0.48
Franta	58542	55150	18288	19461	35	33	0.33	0.31
Germania	82190	35698	11835	12064	34	33	0.15	0.14
Grecia	10522	13196	2868	3947	30	22	0.38	0.27
Irlanda	3359	7028	1330	1333	19	19	0.40	0.40
Italia	57241	30127	8105	10768	36	27	0.19	0.14
Olanda	15661	4084	885	920	23	22	0.06	0.06
Portugalia	9802	9198	2153	2900	32	23	0.30	0.22
Spania	39717	50599	15234	20129	40	30	0.51	0.38
Suedia	8844	44996	28012	28012	62	62	3.17	3.17
Uk	58426	24488	6090	6133	25	25	0.10	0.10
Romania	22606	23839	9337	9882	41	39	0.44	0.41
Bulgaria	8427	11091	4203	6202	56	38	0.74	0.50
Iugoslavia	10350	10217	3708	4819	47	36	0.47	0.36
Republica Moldova	4448	3370	1773	2126	63	53	0.48	0.40
Ungaria	9990	9303	4811	5036	54	52	0.50	0.48
Ucraina	51424	60370	33189	34211	57	55	0.67	0.65

* anul 1997** suprafața cultivată include arabil total și culturi permanente (vii și livezi)

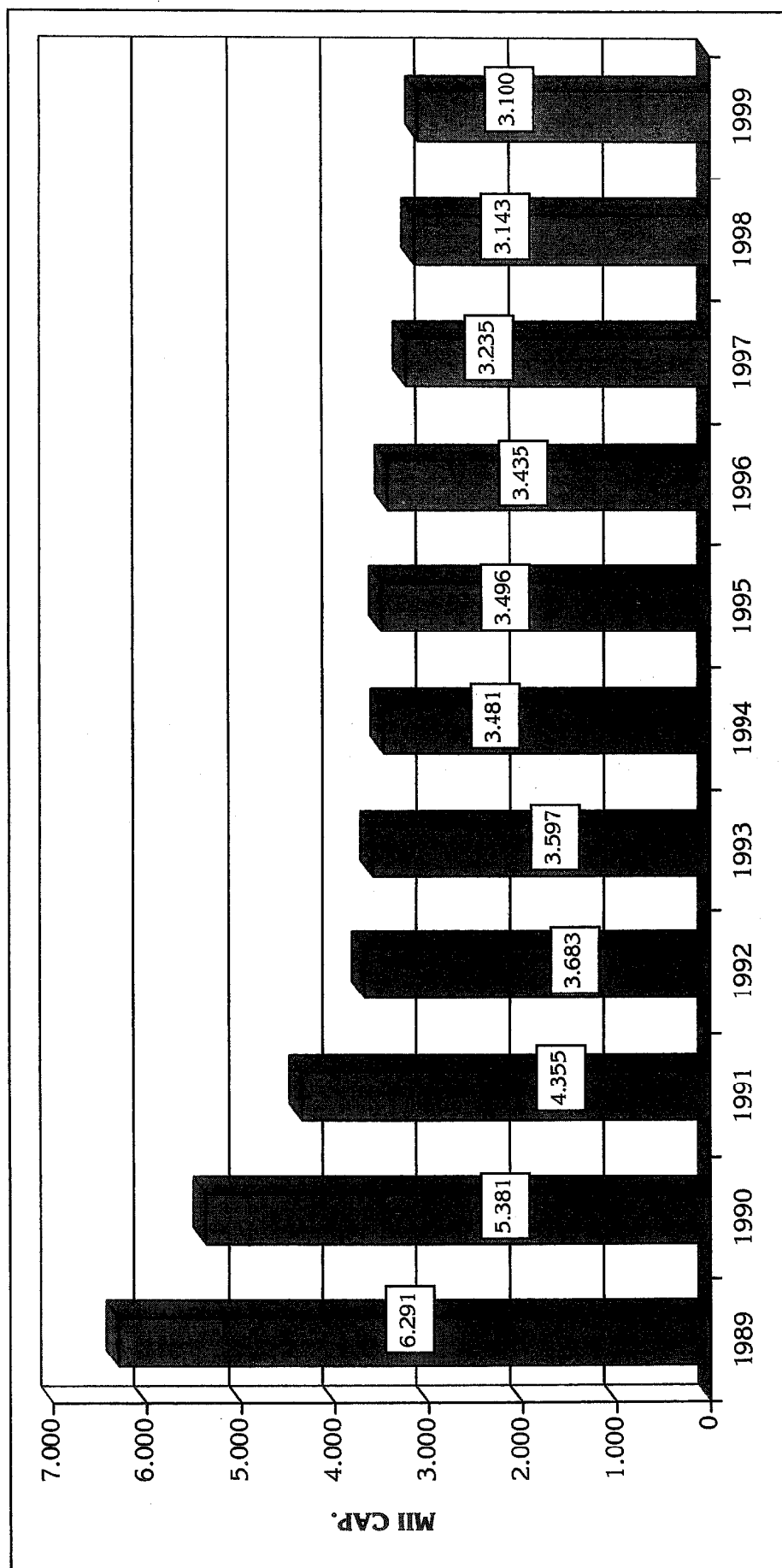
Sursa: calculatii pe baza Production Yearbook, FAO, 1997

28

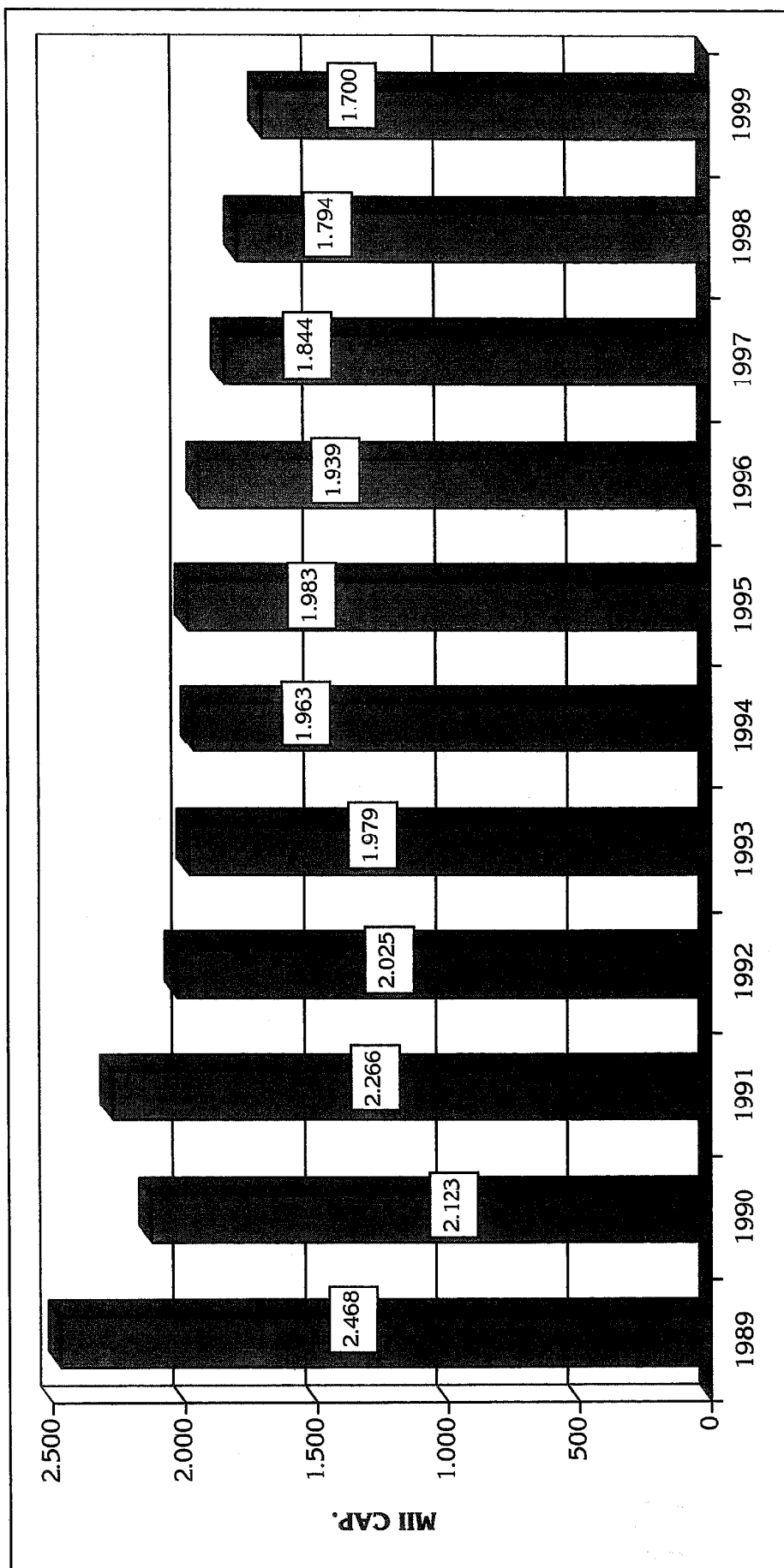
EVOLUTIA EFECTIVULUI DE BOVINE SI A PRODUCTIEI DE CARNE SI LAPTE

SPECIFICARE		ANII										
		1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
BOVINE TOTAL mii capete		6.291	5.381	4.355	3.683	3.597	3.481	3.496	3.435	3.235	3.143	3.100
- sector privat		5.157	4.409	3.502	3.009	3.050	3.057	3.133	3.103	2.998	2.939	2.900
- sector de stat		1.144	971	853	673	547	424	363	332	237	204	200
d.c. matca		2.468	2.123	2.266	2.025	1.979	1.963	1.983	1.939	1.844	1.794	1.700
- sector privat		2.148	1.851	2.027	1.818	1.796	1.804	1.842	1.812	1.747	1.710	1.640
- sector de stat		320	272	239	207	183	159	141	127	97	84	60
CARNE TOTAL mii to viu		439	633	634	499	486	488	392	363	381	307	320
- sector privat		308	448	467	347	374	402	331	319	332	281	295
- sector de stat		131	185	167	152	112	86	61	44	49	26	25
LAPTE TOTAL mii hl		41.195	40.311	41.823	41.079	43.507	49.632	52.830	53.477	52.581	50.902	50.000
- sector privat		33.727	32.950	35.743	35.900	39.310	45.744	49.113	50.211	49.937	48.811	48.000
- sector de stat		7.468	7.361	6.080	5.179	4.197	3.888	3.717	3.266	2.644	2.091	2.000
Greutate medie de sacrificare kg/cap		284	318	332	346	325	294	314	283	304	304	300
- sector privat		233	281	279	340	322	287	313	278	303	304	305
- sector de stat		347	364	351	352	334	335	322	329	314	314	298
Productia medie lapte l/cap		1.892	2.063	2.203	2.305	2.440	2.790	2.955	3.018	3.057	3.030	3.100
- sector privat		1.610	1.950	2.111	2.239	2.415	2.790	2.951	3.020	3.073	3.036	3.100
- sector de stat		2.791	3.105	2.967	2.892	2.699	2.798	3.013	3.011	2.850	2.912	3.100

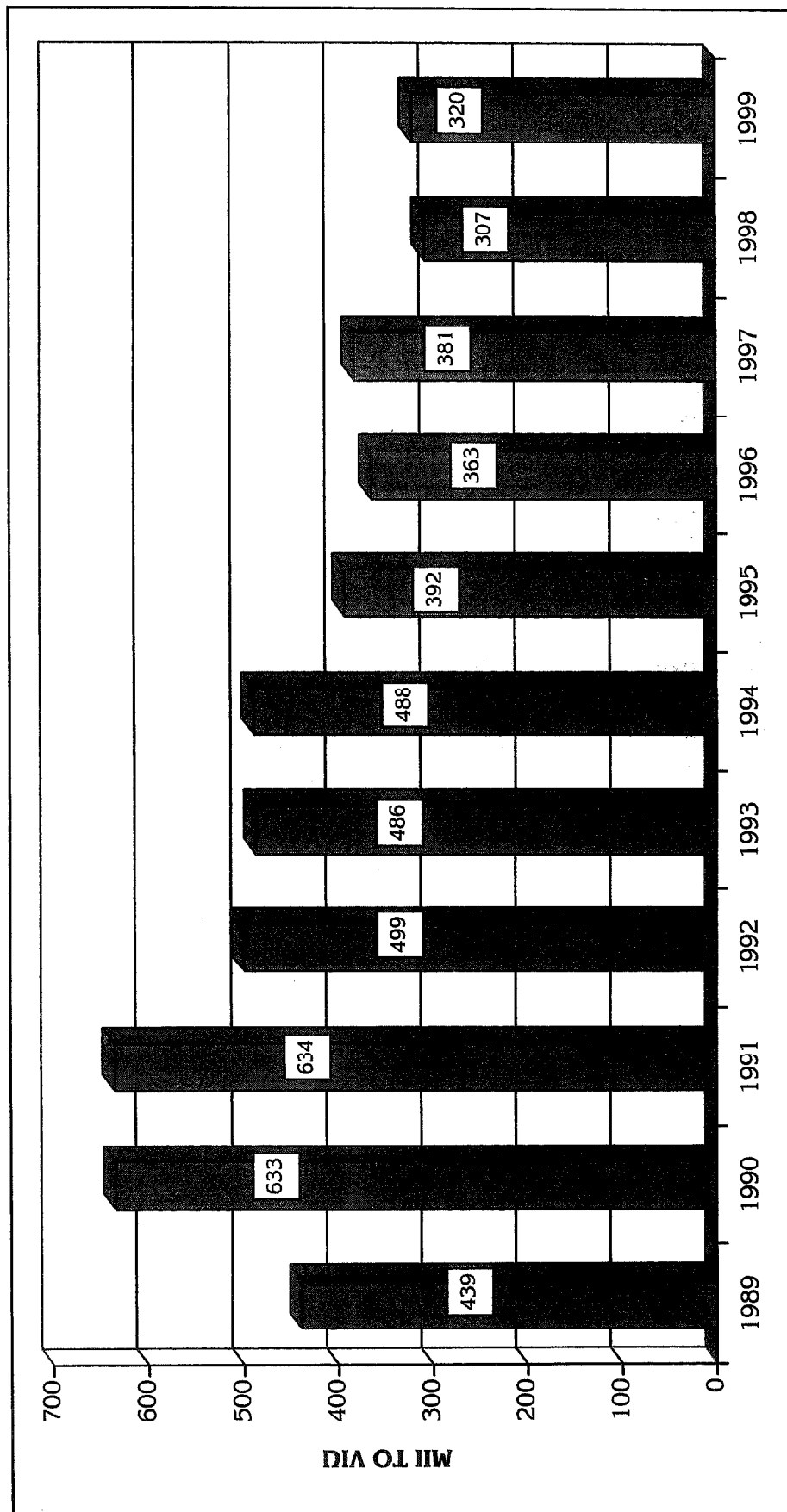
EVOLUȚIA EFECTIVELOR DE BOVINE ÎN PERIOADA 1989-1999

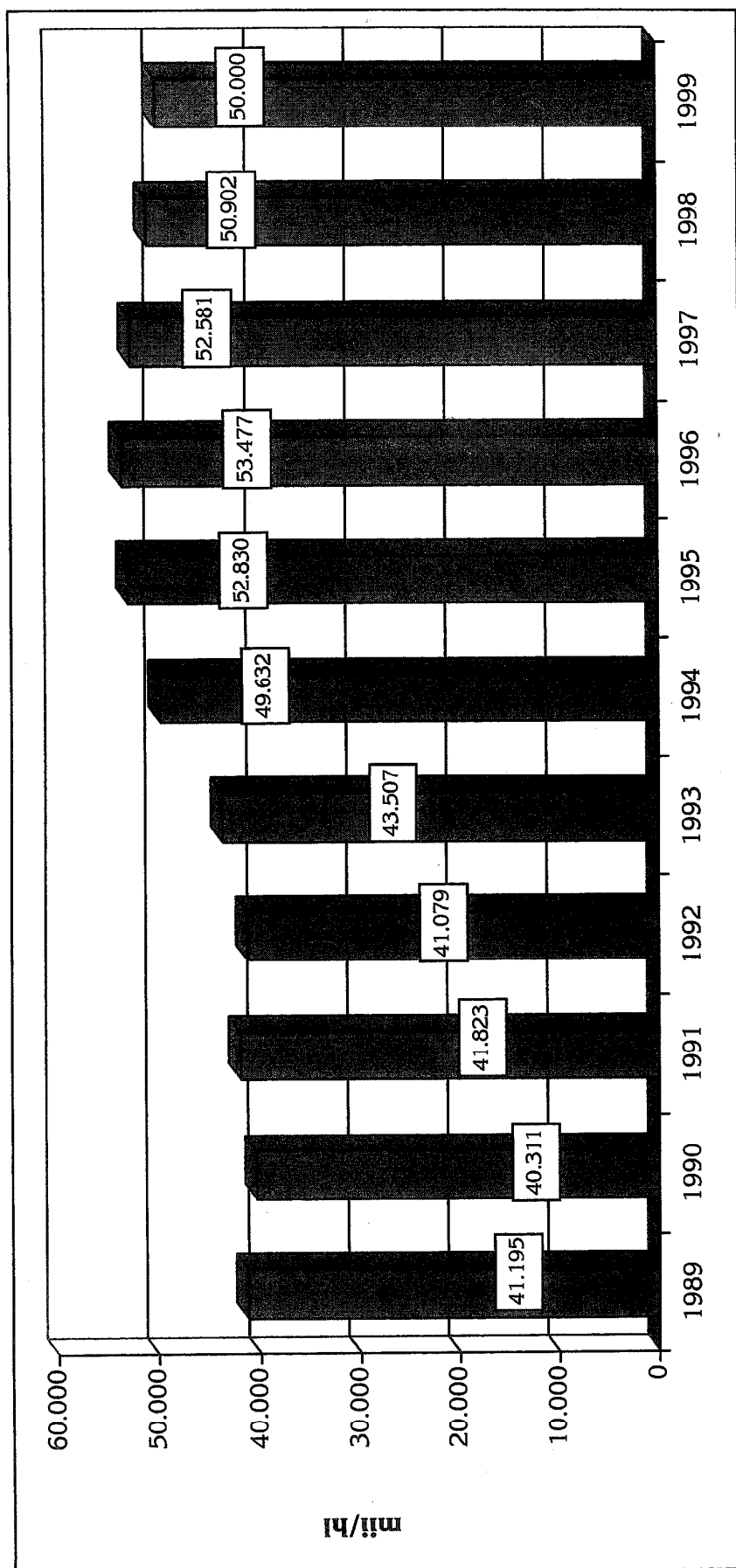
EVOLUȚIA EFECTIVELOR DE BOVINE MATCĂ ÎN PERIOADA 1989-1999

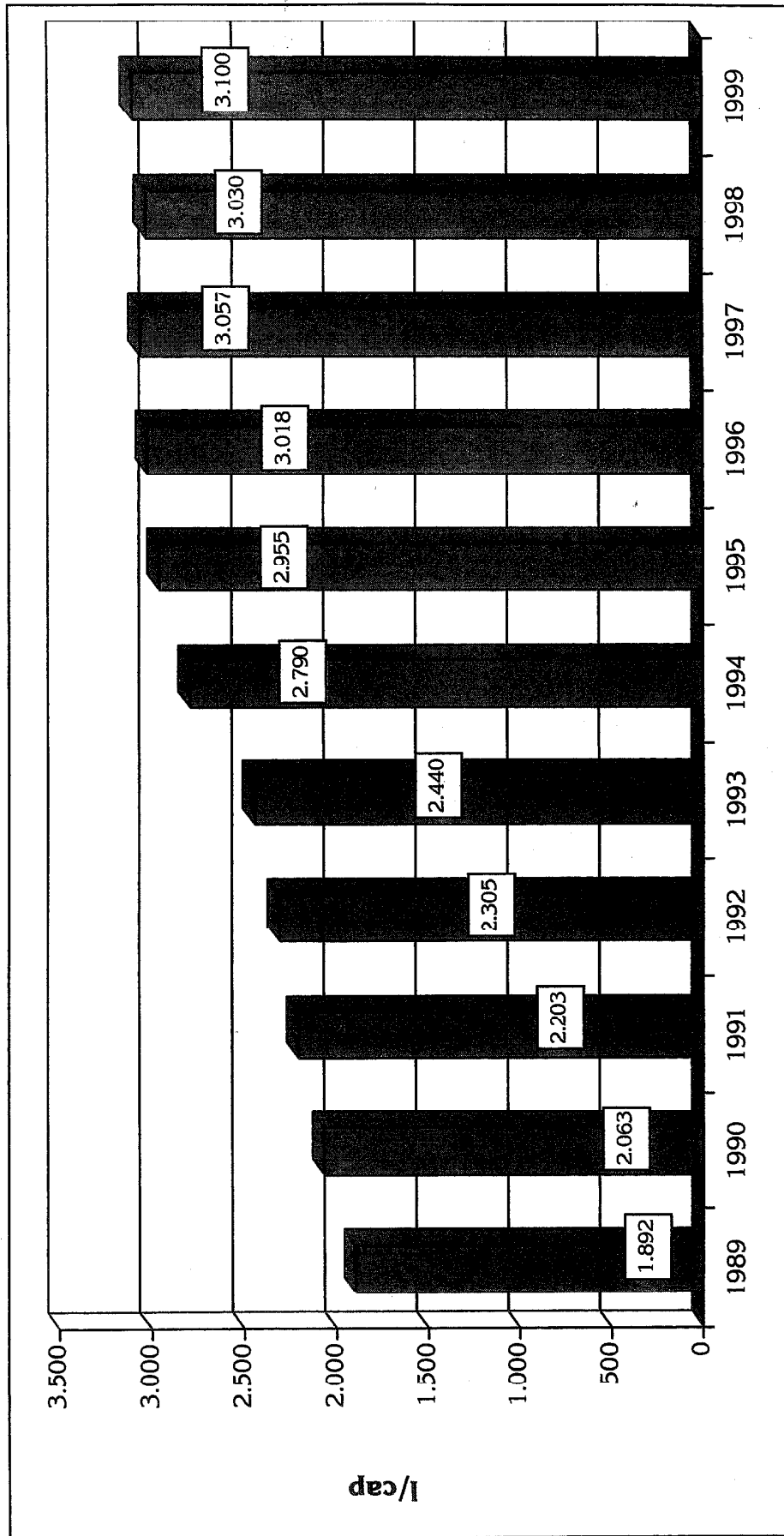
EVOLUȚIA PRODUCȚIEI DE CARNE DE BOVINĂ ÎN PERIOADA 1989-1999

EOLUȚIA PRODUCȚIEI DE LAPTE ÎN PERIOADA 1989-1999

EVOLUȚIA PRODUCȚIEI MEDII DE LAPTE ÎN PERIOADA 1989-1999

EVOLUTIA EFECTIVULUI DE PORCINE SI A PRODUCTIEI DE CARNE

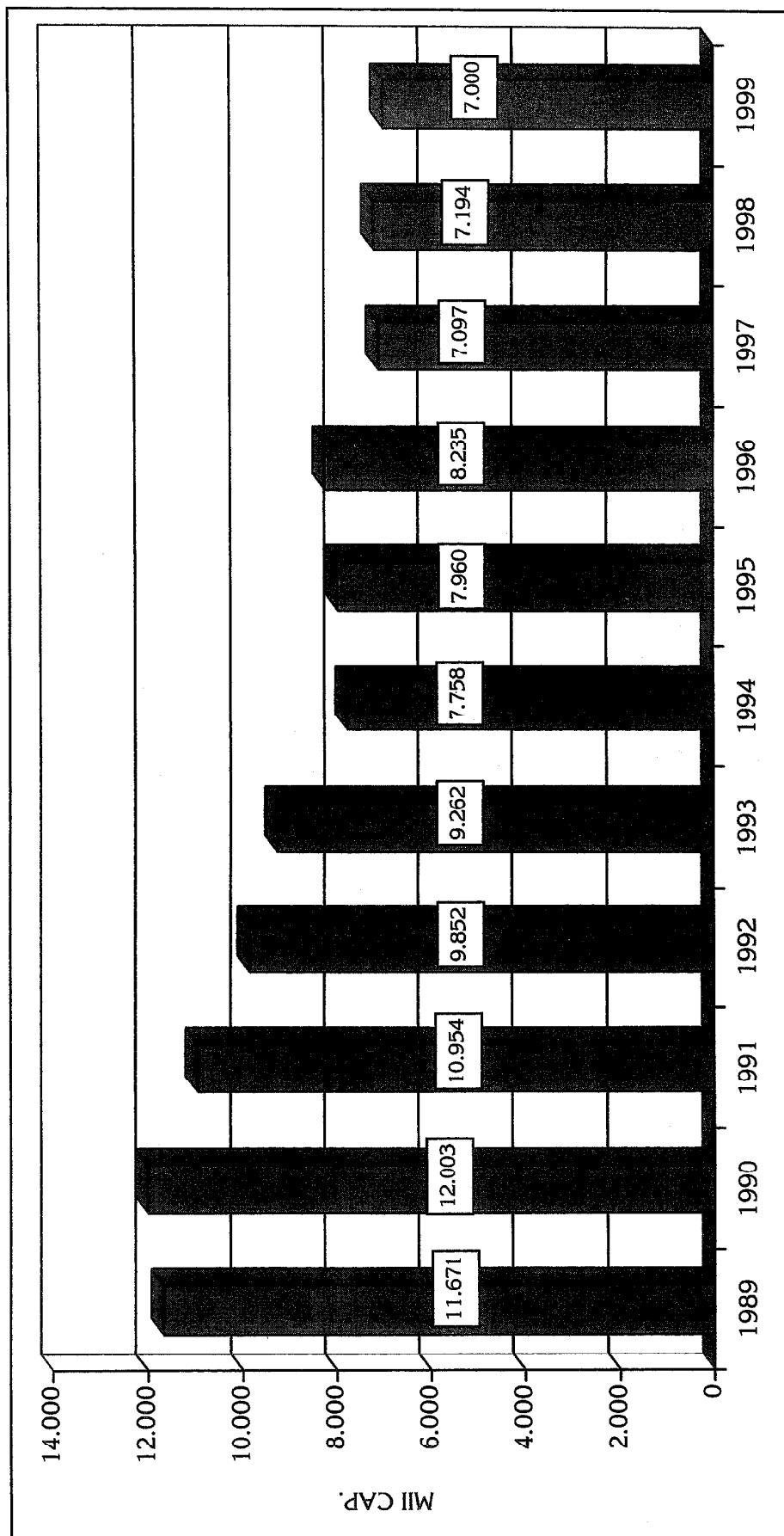
SPECIFICARE	ANII										
	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999*
PORCINE TOTAL mii capete	11.671	12.003	10.954	9.852	9.262	7.758	7.960	8.235	7.097	7.194	7.000
- sector privat	5.584	5.911	5.455	5.381	4.911	4.415	4.614	4.766	4.668	4.887	5.700
- sector de stat	6.087	6.092	5.499	4.470	4.351	3.843	3.346	3.469	2.428	2.307	1.300
d.c. matca mii cap	1.023	951	771	792	678	576	590	584	506	515	450
- sector privat	467	440	326	395	327	290	305	305	308	334	410
- sector de stat	556	511	446	397	351	286	286	279	198	181	40
CARNE TOTAL mii to viu	1.023	1.010	1.069	1.011	976	994	882	910	890	823	800
- sector privat	585	511	559	607	580	580	521	591	586	621	650
- sector de stat	438	499	510	404	396	415	361	319	304	202	150
Greutate medie de sacrificare kg/cap	79	107	106	99	108	110	104	109	106	108	101
- sector privat	77	108	107	114	115	122	106	118	114	114	98
- sector de stat	82	106	105	96	99	97	102	95	92	101	105

*)Date estimative

EVOLUȚIA CANTITĂȚII DE CARNE DE PORCINE ÎN PERIOADA 1989-1999

EVOLUTIA EFECTIVELOR DE PORCINE IN PERIOADA 1989-1999

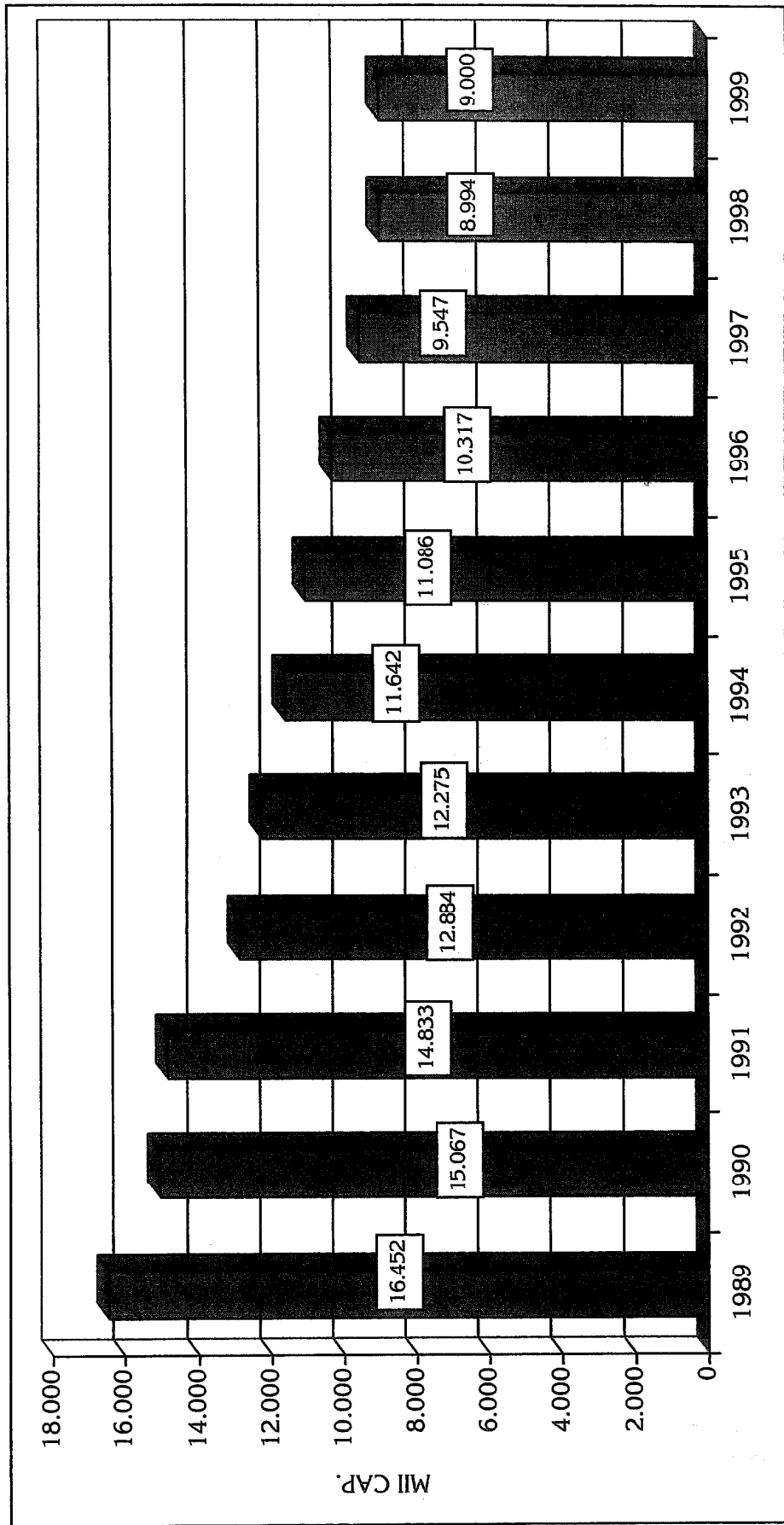

EVOLUTIA EFECTIVULUI DE OVINE+CAPRINE SI A PRODUCTIEI DE CARNE SI L-NA

SPECIFICARE	ANII										
	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999*
OVINE +CAPRINE	16.452	15.067	14.833	12.884	12.275	11.642	11.086	10.317	9.547	8.994	9.000
TOTAL mii capete											
- sector privat	13.722	12.801	12.909	11.319	11.033	10.561	10.177	9.592	9.078	8.640	8.750
- sector de stat	2.730	2.206	1.924	1.565	1.243	1.081	909	725	469	354	250
d.c. matca mii cap	9.989	9.747	12.230	9.468	8.933	8.591	8.202	7.662	7.167	6.783	6.700
- sector privat	8.711	8.547	11.138	8.507	8.356	7.940	7.643	7.190	6.840	6.544	6.500
- sector de stat	1.278	1.200	1.102	960	791	651	559	472	327	239	200
CARNE TOTAL mii	216	203	173	185	170	149	152	155	140	123	115
to viu											
- sector privat	175	167	145	163	151	135	140	145	130	117	110
- sector de stat	41	36	28	22	19	14	12	10	10	6	5
LAPTE TOTAL mii hl	4.080	3.918	4.275	3.856	3.840	3.926	3.958	3.763	3.110	3.458	3.400
- sector privat	3.970	3.803	4.158	3.748	3.753	3.820	3.868	3.690	3.053	3.409	3.360
- sector de stat	110	115	117	108	87	106	90	73	57	49	40
L-NA tone	35.386	38.167	32.537	28.020	26.011	25.141	24.323	23.165	22.120	19.967	19.000
- sector privat	27.633	30.041	25.721	22.558	21.573	21.737	21.359	20.706	20.285	18.802	17.900
- sector de stat	7.753	8.126	6.816	5.462	4.438	3.404	2.964	2.459	1.835	1.165	1.100

*)Date estimative

EVOLUTIA EFECTIVELOR DE OVINE IN PERIOADA 1989-1999

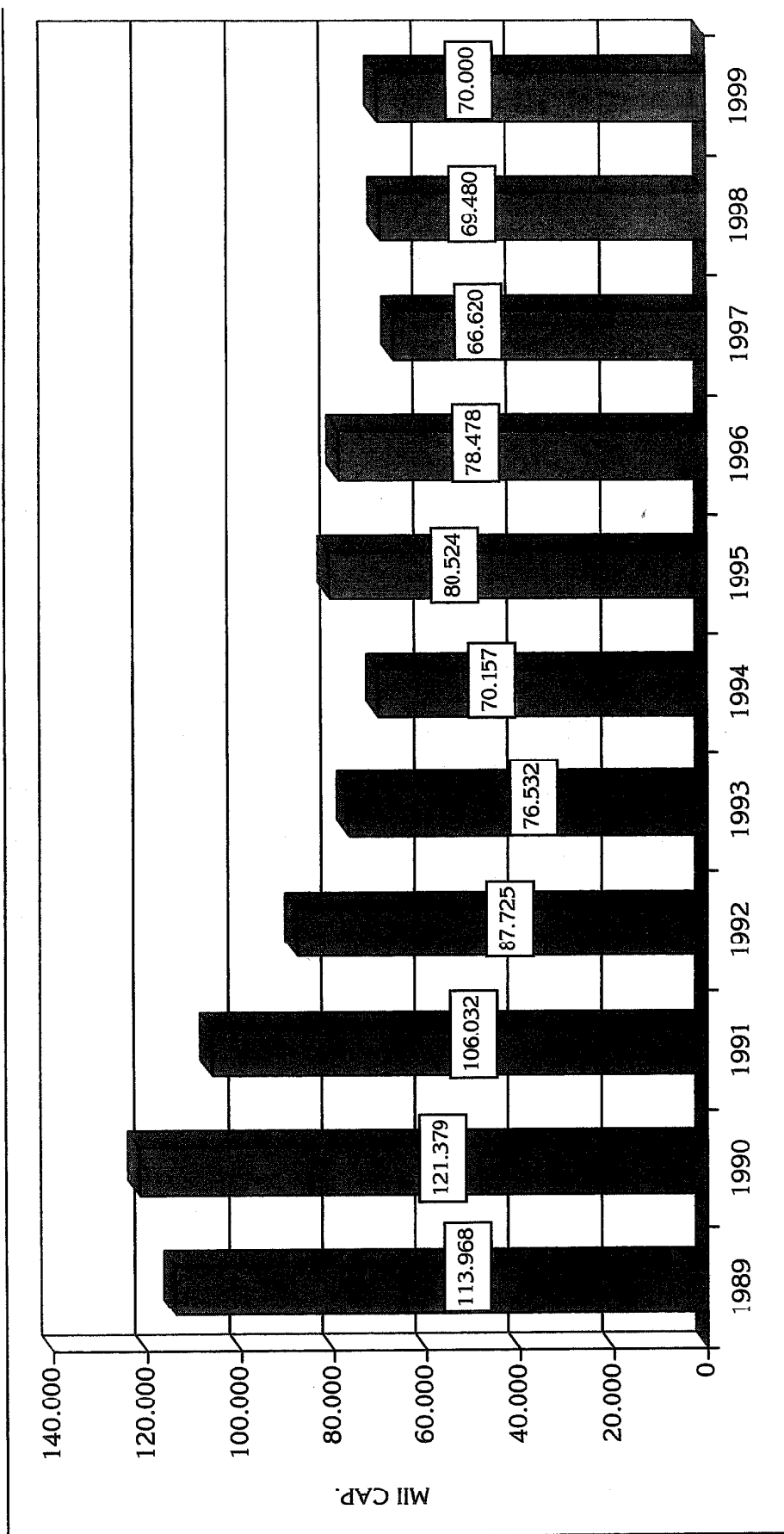

EVOLUTIA EFECTIVULUI DE PASARI SI A PRODUCTIEI DE CARNE SI OUA

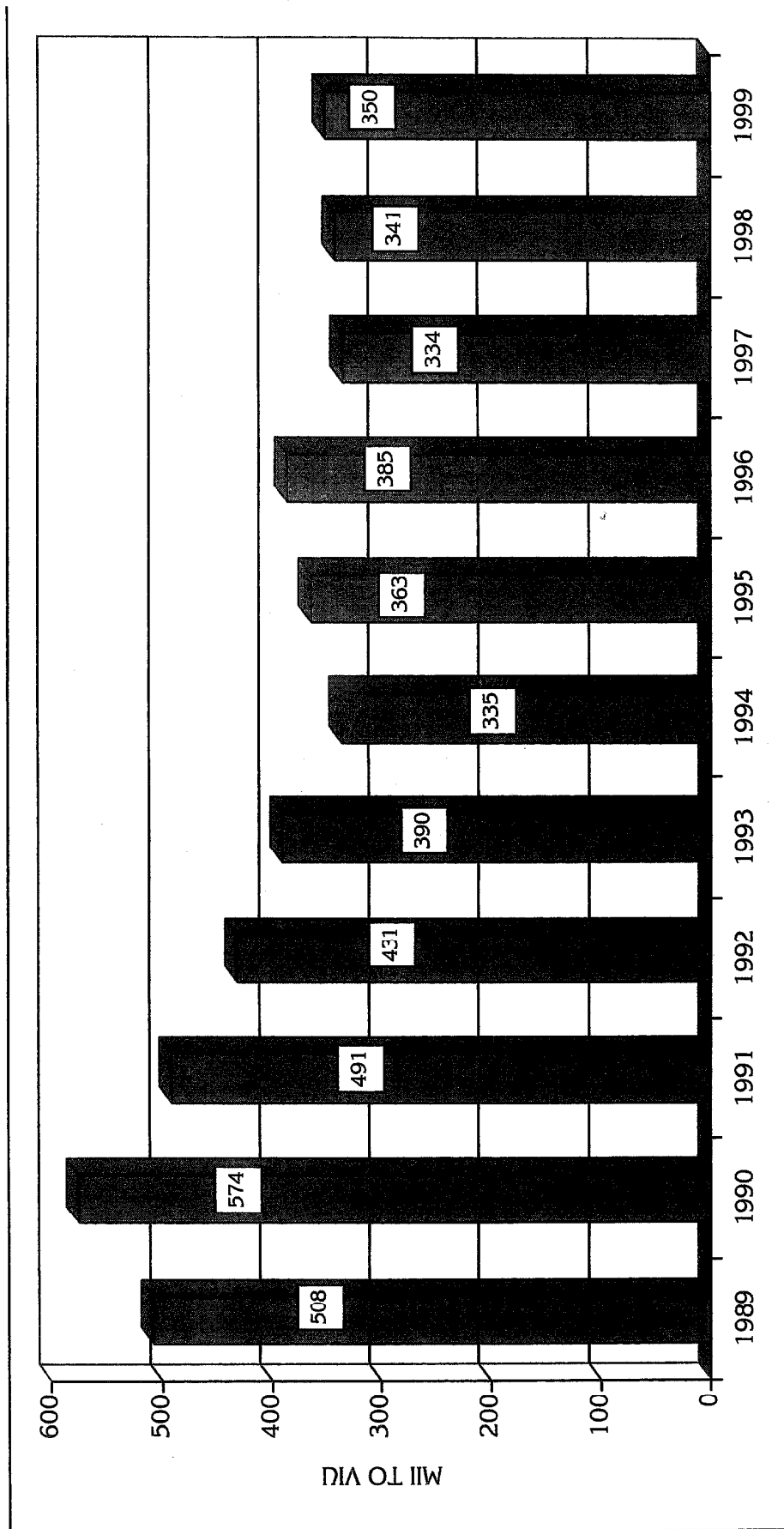
SPECIFICARE	ANII										
	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999*
PASARI TOTAL mii capete	113.968	121.379	106.032	87.725	76.532	70.157	80.524	78.478	66.620	69.480	70.000
- sector privat	56.231	58.418	53.223	46.192	44.006	46.340	50.809	54.289	54.224	57.900	60.000
- sector de stat	57.737	62.961	52.809	41.336	32.526	23.817	29.655	24.189	12.396	11.580	10.000
PASARI OUATOARE mii cap	49.390	51.475	50.213	42.406	37.981	36.233	38.574	38.882	35.089	37.272	35.000
- sector privat	34.920	35.225	34.304	31.122	29.130	29.192	30.378	31.842	31.521	33.774	32.500
- sector de stat	14.470	16.250	15.909	11.274	8.850	7.041	8.197	7.041	3.566	3.495	2.500
CARNE TOTAL mii to viu	508	574	491	431	390	335	363	385	334	341	350
- sector privat	355	346	308	293	256	228	230	253	250	265	300
- sector de stat	153	228	183	138	134	107	133	132	84	76	50
OUA mil. buc.	7.040	8.077	7.177	6.140	5.633	5.407	5.567	5.783	5.271	5.331	5.500
- sector privat	4.916	5.133	4.530	4.212	4.006	4.030	4.128	4.361	4.349	4.568	4.950
- sector de stat	2.124	2.944	2.647	1.928	1.627	1.377	1.438	1.422	922	763	550
Greutate medie de sacrificare kg/cap	0.936	1.151	1.128	1.178	1.456	1.588	1.536	1.574	1.456	1.515	1.750
- sector privat	1.097	1.274	1.200	1.095	1.680	1.757	1.599	1.703	1.605	1.700	1.600
- sector de stat	0.776	1.029	1.055	1.260	1.161	1.317	1.438	1.374	1.300	1.400	1.900
OUA buc/cap	140	163	143	139	148	148	153	157	148	150	170
- sector privat	131	150	128	129	137	137	138	143	139	141	160
- sector de stat	157	205	177	145	187	195	227	227	215	214	215

*) Date estimative

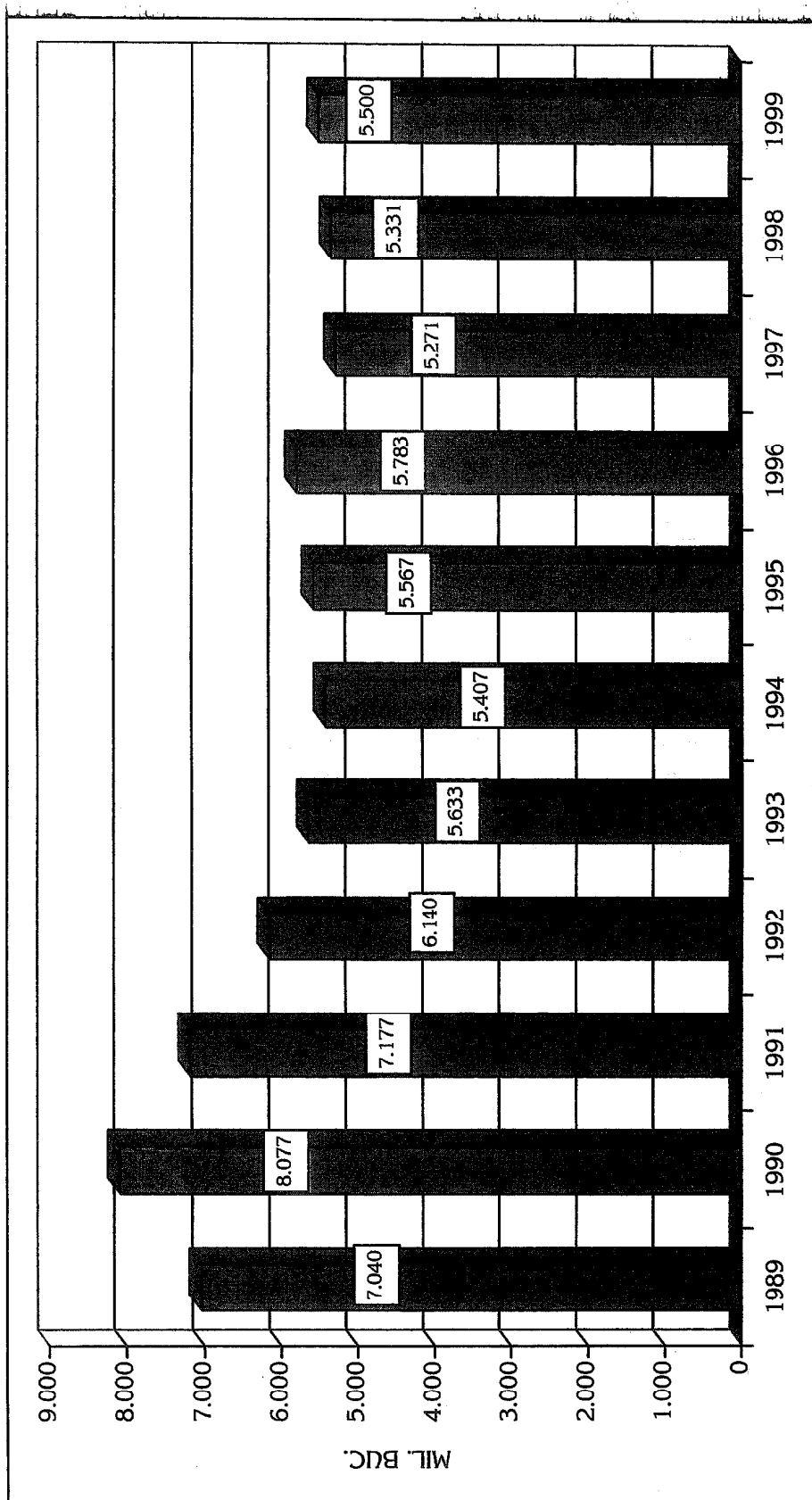
EVOLUTIA EFECTIVELOR DE PASARI IN PERIOADA 1989-1999

EVOLUTIA PRODUCTIEI DE CARNE DE PASARE IN PERIOADA 1989-1999

EVOLUTIA PRODUCTIEI DE OUA IN PERIOADA 1989-1999

PRODUCTIA FIZICA LA PRINCIPALELE PRODUSE ALIMENTARE IN PERIOADA 1989 - 1998

mii tone

	U.M.	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997		1998
										Real CNS	Date operative CNS*	
Came taiata	Mii tone	699	947	855	623	626	601	604	608	497		425,6
Preparate din carne	Mii tone	279	365	260	184	168	175	179	150	125		90,4
Conservate din carne	Mii tone	37	48	42	25	25	20	20	18	13,6		10,0
Semiconservate peste	Mii tone	49	17	6	4	4	2	4	2	1,8		1,0
Conservate peste	Mii tone	8	18	16	7	6	3	2	2	1,4		0,7
Conservate legume	Mii tone	257	190	139	118	98	122	131	110	90,4		38,4
Conservate fructe	Mii tone	117	124	71	48	47	48	48	53	47,5		15,2
Uleiuri comestibile	Mii tone	248	270	236	216	213	194	224	236	246,5		211,4
Margarina	Tone	47.964	28.711	26.493	19.791	20.659	16.443	17.413	21.930	25.800		17.100
Lapte consum	Mii hl	5.628	5.222	4.084	3.843	3.188	3.855	3.964	3.491	3.070,4		3.058,3
Prod lactate proaspete	Mii hl	2.757	4.264	2.707	1.510	1.443	1.505	2.250	2.051	1.456,8		746,4
Unt	Mii tone	46	33	23	20	17	14	16	13	13,8		6,5
Branzetur	Mii tone	82	94	71	49	50	47	51	48	42,4		35,8
Faina grau si secara (echivalent grau)	Mii tone	2.642	2.623	3.006	2.784	2.625	2.725	3.030	3.372	3.668		1.895*
Zahar	Mii tone	716	538	348	290	185	231	266	256	243,5		317,5
d.c. din sfecia de zahar	Mii tone	311	366	338	250	130	191	207	244	205,6		189,3
Produse zaharoase de patiserie si cofetarie	Mii tone	507	306	175	107	85	80	91	105	96,3		74,2
Alcool etilic de fermentatie si de sinteza (echivalent 100% alcool)	Mii hl	938	868	634	686	623	691	792	779	768,1		306,3
Vin pentru consum	Mii hl	7.173	8.221	6.944	5.739	6.549	8.425	7.351	6.709	7.313,7		7.314,6
Bere	Mii hl	11.513	10.527	9.803	10.014	9.929	9.046	8.768	9.041	8.007		9.972,3
Produse din tutun	Mii tone	33	27	26	26	23	22	23	25	25,9		26

* Datele operative nu cuprind productiile realizate de agentii economici cu mai putin de 50 de lucratori

Sursa de date: CNS Anuarul Statistic

Structura efectivelor de animale in cateva tari europene, 1997

	Cabaline (1000)	Bovine (1000)	Porcine (1000)	Ovine (1000)	Pasari (100000)
Austria	73	2198	3680	5878	11756
Belgia + Luxemburg	25	3284	7050	10334	20668
Danemarca	20	2030	11100	170	13300
Finlanda	52	1150	139	1289	2578
Franta	341	20300	14968	35268	70536
Germania	680	15760	24283	40043	80086
Grecia	38	542	904	1446	2892
Irlanda	48	6757	1665	5391	13813
Italia	324	7240	8090	15330	30660
Olanda	97	4366	14253	18619	37238
Portugalia	25	1311	2344	3655	7310
Spania	260	5914	18652	24566	49132
Suedia	86	1784	2338	470	4592
UK	173	11609	7992	42559	62160
Romania	816	3435	8235	11670	23340
Bulgaria	133	582	1500	2082	4164
Iugoslavia	90	1899	4216	6115	12230
Republica Moldova	63	646	950	1596	3192
Ungaria	71	909	5289	6198	12396
Ucraina	754	15313	11236	26549	53098

Sursa: Agriculture, Production Yearbook, 1998

EVOLUTIA PARCULUI DE TRACTOARE SI MASINI

SPECIFICATIE	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
TRACTOARE	129.239	105.142	124.853	139.586	155.953	162.375	161.735	162.809	164.174	164.355
Sector stat	129.239	105.142	102.832	106.661	101.019	87.722	78.426	70.597	69.240	25.353
Sector privat			22.021	32.925	54.934	74.653	83.309	92.212	94.934	139.002
COMBINE PENTRU PAIOASE	38.453	35.385	34.561	34.739	33.875	35.021	36.189	35.927	36.074	32.455
Sector stat	38.453	35.385	34.300	34.109	32.294	30.781	28.358	26.076	25.418	4.329
Sector privat			261	630	1.581	4.240	7.831	9.851	10.656	28.126
PLUGURI	70.708	62.712	73.219	82.003	94.520	102.207	107.401	113.107	114.714	120.978
Sector stat	70.708	62.712	65.401	66.578	60.440	53.016	48.607	45.699	45.009	15.903
Sector privat			7.818	15.425	33.880	49.191	58.794	67.408	69.705	105.075
GRAPE DISC	37.119	33.634	36.468	41.105	47.812	51.536	55.398	58.859	60.286	64.809
Sector stat	37.119	33.634	33.483	34.300	30.792	27.249	24.788	23.477	23.224	8.793
Sector privat			2.985	6.805	17.020	24.287	30.610	35.382	37.062	53.016
SEMANATORI PAIOASE	18.347	15.772	17.018	18.342	21.353	21.973	24.377	26.321	25.735	27.432
Sector stat	18.347	15.772	15.896	16.221	15.577	13.583	13.265	12.332	12.158	3.777
Sector privat			1.122	2.121	5.776	8.390	11.112	13.989	13.577	23.655
SEMANATORI PRASITOARE	18.111	16.656	17.341	18.918	22.424	24.066	25.980	27.291	28.180	29.817
Sector stat	18.111	16.656	16.401	17.405	16.607	14.943	14.273	13.406	13.215	3.807
Sector privat			940	1.513	5.817	9.123	11.707	13.885	14.965	26.010
PRESE DE BALOTAT	16.136	17.737	20.435	20.025	19.039	17.387	15.991	13.887	13.371	10.109
Sector stat	16.136	17.737	19.916	19.902	18.687	16.806	15.014	12.615	11.968	2.886

Anexa

Situatia vechimii parcului de tractoare si a principalelor masini agricole, 1997

	Existent 1997	Vechimea, in procente													
		1 an	2 ani	3 ani	4 ani	5 ani	6 ani	7 ani	8 ani	9 ani	10 ani	11 ani	12 ani	13 ani	14 ani
Tractoare total	162809	-	-	12	15	8	8	3	4	4	4	8	9	9	16
- sector stat	31044	-	-	1	-	5	5	9	8	13	11	12	12	12	12
- sector privat	92212	1	-	22	25	18	13	-	-	-	-	-	-	-	25
Agromec	39553	-	-	-	-	-	-	-	4	5	5	21	21	22	22
Combine paioase	35927	-	2	2	2	1	2	8	14	14	11	15	11	7	11
- sector stat	5776	-	-	-	-	1	1	2	16	16	14	14	14	11	11
- sector privat	9847	20	37	4	6	1	4	-	-	10	-	13	3	1	1
Agromec	20304	-	-	-	-	-	-	-	19	14	13	18	12	8	16
Pluguri total	113107	5	5	14	16	10	8	4	4	3	5	5	6	9	6
- sector stat	17722	-	-	6	-	6	12	12	7	7	12	12	12	7	7
- sector privat	67408	13	14	23	27	15	8	-	-	-	-	-	-	-	-
Agromec	27977	-	-	-	-	-	3	6	9	5	11	11	13	26	16
Grape disc total	58859	6	6	13	17	9	3	1	4	6	4	9	8	9	5
- sector stat	9943	-	-	9	-	3	2	2	12	12	12	12	12	12	12
- sector privat	35382	13	18	21	29	15	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Agromec	13534	-	-	-	-	-	2	5	9	10	3	20	20	23	8
Semănatori paioase	26321	7	9	13	14	6	3	6	7	4	3	6	6	8	8
- sector stat	4192	-	3	18	2	-	7	7	9	9	9	9	9	9	9
- sector privat	13989	21	19	19	26	11	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Agromec	8140	-	-	-	-	-	-	13	16	8	5	12	13	17	16
Semănatori prasioare	27291	5	7	14	16	6	3	2	8	7	5	7	6	9	5
- sector stat	4333	-	-	13	1	13	5	5	9	9	9	9	9	9	9
- sector privat	13885	16	19	24	30	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Agromec	9073	-	-	-	-	-	-	4	16	14	10	15	14	19	8

Sursa: Ministerul Agriculturii si Alimentatiei;

Produse industriale - Industria alimentara si a bauturilor

	1994	1995	1996	1997	1998*
Carne taiata in abatoare	601	604	607	496	302
din care:-sector privat					
- mii tone	162	242	226	237	117
- % din total	27,0	40,1	37,2	47,8	38,7
Preparate din carne	175	179	150	125	90
din care:-sector privat					
- mii tone	79	95	80	84	61
- % din total	45,1	53,1	53,3	67,2	67,8
Piei brute de bovine-tone	6.189	4.971	4.470	2.469	1.202
din care:-sector privat					
- tone	618	1.644	1.683	1.120	649
- % din total	10,0	33,1	37,7	45,4	54,0
Uleiuri comestibile-tone	193.882	224.095	235.909	246.491	211.377
din care:-sector privat					
- tone	13.486	32.867	35.778	154.578	141.376
- % din total	7,0	14,7	15,2	62,7	66,9
Branzeturi-tone	46.834	50.600	47.572	42.437	35.820
din care:-sector privat					
- tone	6.325	18.309	17.239	26.440	20.232
- % din total	13,5	36,2	36,2	62,3	56,5
Faina de grau si secara (exclusiv din prestatiiile executate de morile taranesti)	2.003	2.208	2.447	2.655	1.372
din care:-sector privat					
- tone	864	1.334	1.552	2.207	1.066
- % din total	43,1	60,4	62,2	83,1	77,7
Paine-mii tone	2.129	2.271	2.425	2.258	1.819
din care:-sector privat					
- mii tone	695	1.260	1.470	1.690	1.469
- % din total	32,6	55,5	60,6	74,8	80,8
Biscuiti-tone	54.060	66.614	62.697	54.156	55.862
din care:-sector privat					
- tone	16.323	39.386	27.720	43.209	49.529
- % din total	30,2	59,1	44,2	79,8	88,7
Produse zaharoase de cofetarie si patiserie-tone	80.449	90.600	105.253	96.254	74.154

din care:-sector privat					
- tone	34.710	47.117	53.438	53.389	58.977
- % din total	43,1	52,0	50,8	55,5	79,5
Vin pentru consum-mii hl, din care: sect. privat	8.425	7.351	6.709	7.314	2.315
- mii hl	5.971	4.765	4.137	4.675	522
- % din total	70,9	64,8	61,7	63,9	22,5
Bere- mii hl	9.047	8.768	8.118	7.651	9.972
din care:-sector privat					
- mii hl	1.096	2.109	3.095	5.101	6.132
- % din total	12,1	24,1	38,1	66,7	61,5

date operative CNS

Productia agricola animala

	1994	1995	1996	1997	1998
Carne-total-mii tone greutate vie, din care:sector privat	1.852	1.846	1.868	1.705	1.594
- mii tone greutate vie	1.343	1.294	1.372	1.349	1.284
- % din total	72,5	70,1	73,4	79,1	80,5
Lapte-total-fizic-mii hl din care:sector privat	53.558	56.775	57.221	56.179	54.336
- mii tone greutate vie	49.561	52.969	53.885	53.478	52.073
- % din total	92,5	93,3	94,2	95,2	95,8
Lana -total-tone din care:sector privat	25.141	24.323	23.165	22.120	19.967
- tone	21.737	21.359	20.706	20.285	18.768
- % din total	86,5	87,8	89,4	91,7	94,0
Oua-total-mil.buc. din care:sector privat	5.407	5.567	5.783	5.271	5.331
- mil.buc.	4.030	4.128	4.361	4.349	4.568
- % din total	74,5	74,2	75,4	82,5	85,7

Produse industriale - Industria alimentara

	1994	1995	1996	1997	1998*
Carne taiata in abatoare din care:-sector privat	601	604	607	496	302
- mii tone	162	242	226	237	117
- % din total	27,0	40,1	37,2	47,8	38,7
Preparate din carne din care:-sector privat	175	179	150	125	90
- mii tone	79	95	80	84	61
- % din total	45,1	53,1	53,3	67,2	67,8
Piei brute de bovine-tone din care:-sector privat	6.189	4.971	4.470	2.469	1.202
- tone	618	1.644	1.683	1.120	649
- % din total	10,0	33,1	37,7	45,4	54,0

Date operative CNS

Situatia privatizarii societatilor comerciale din agricultura si industrie alimentara la data de 31.08.1999

	Total	Privatizare 31.08.1999	%	In lichidare
Agricultura	2927	1896	64.78	175
soct.agr. IAS	520	18	3.46	34
Avicole	58	23	39.66	33
Suine	56	20	35.71	32
Servicii in agricultura	1790	1609	89.89	27
Comert cu cereale	71	47	66.20	2
Alte activitati	432	179	41.44	47
Industria alimentara	441	267	60.54	27
Ind. Carnii	64	26	40.63	8
Ind. Laptelui	51	35	68.63	0
Ind.de panificatie	78	71	91.03	0
Ind. Uleiului	17	15	88.24	0
Ind. Zaharului	40	21	52.50	9
Ind. Conservelor	34	8	23.53	5
Ind. Vin, etc	62	42	67.74	1
Ind. Berii, amidon	38	31	81.58	2
Ind. Pestelui	45	8	17.78	3
Alte activitati	12	10	83.33	0

Sursa: MAA, Directia Patrimoniu, Restructurare si Pregatire Privatizare, 13.sept.1999

Anexa 1.1.7 - Mediu

S-au identificat în România trei categorii de zone rurale:

- A. Zone rurale cu o stare ecologică bună
- B. Zone rurale cu o stare ecologică slabă
- C. Zone rurale cu o stare ecologică medie

D. Zonele rurale cu o stare ecologică bună sunt următoarele:

- 1. Carpații Orientali
- 2. Podisul Barladului
- 3. Delta Dunării și Complexul Razelm
- 4. Dunarea de Jos
- 5. Carpații și Subcarpații de Curbura
- 6. Carpații Meridionali și Subcarpații Getici
- 7. Carpații Occidentali și Dealurile de Vest

A. Zonele rurale cu o stare ecologică slabă sunt următoarele:

- 1. Zona periurbană Baia Mare
- 2. Podisul Transilvaniei
- 3. Zona Suceava-Botosani
- 4. Zona Savinesti-Neamt-Bacau
- 5. Zona periurbană Iasi
- 6. Zona Constanta-Navodari
- 7. Zona Galati- Braila
- 8. Baraganul Central
- 9. Zona Bucuresti- Ploiesti- Urziceni
- 10. Zona periurbană Giurgiu
- 11. Depresiunea Brasovului
- 12. Zona periurbană Craiova- Valea Jiului
- 13. Banatul de Nord

C. Zone rurale cu o stare ecologică medie:

Zonele rurale cu o stare ecologică medie sunt situate în zona de deal și de câmpie, la fel ca zonele rurale caracterizate de o stare ecologică slabă, acestea din urmă având însă o pondere mult mai scăzută.

Câmpia de Vest cuprinde din punct de vedere administrativ județele Satu-Mare, Bihor, Arad, Timiș.

Dacă aerul este, cu excepția zonelor rurale adiacente principalelor surse poluante (Timișoara, Arad, Oradea, Satu-Mare) nepoluat, solurile prezintă un caracter mai variat (de la nedegradat până la degradare foarte puternică).

Padurile sunt în mare parte nepoluate (jumătate din suprafața considerată este caracterizată de un grad de împădurire nesemnificativ). Apele se încadrează în general în categoria a II-a.

Ponderea zonelor rurale cu o stare ecologică medie din Podisul și Câmpia Transilvaniei este semnificativ mai mică, dar distribuită în toate județele. Se caracterizează, în general, prin poluare moderată a aerului, ape de categoria I și II, soluri moderat degradate și păduri nepoluate. Aceiași situație se regăsește în Moldova și Muntenia (în acest ultim caz însă, solurile prezintă degradare puternică).

Astfel, 117(4,4%) dintre comune sunt plasate in **zone poluate**(toti factorii analizati prezinta grad ridicat si foarte ridicat de poluare), 1333(49,6%) in **zone moderat poluate**(cel putin un factor de mediu se incadreaza in categoria de poluare ridicata si/ sau ceilalti(toti) factori de mediu sunt afectati de poluare mai mult sau mai putin semnificativ) si 1236(46,0%) comune sunt situate in **zone nepoluate**(grad de poluare nesemnificativ a factorilor de mediu).

Aerul ca factor de mediu

Indicatorul **calitatea aerului** cuantifica frecventa depasirii limitei maxime admisibile a continutului de substante poluante in atmosfera.

Sursa datelor: Institutul de Cercetari si Ingineria Mediului, 1996

Anual sunt emise in atmosfera circa 140 milioane tone substante poluante, din care 135 mil. tone dioxid de carbon, 1,7 mil. tone dioxid de sulf, 8500 tone amoniac, 5450 tone sulfura de carbon, 2300 tone fenoli, compusi de metale neferoase, clor, pulberi in suspensie si sedimentabile, etc.

Se inregistreaza un grad ridicat de poluare atmosferica in **zonele adiacente marilor combinate chimice si metalurgice**: poluare cu metale grele – plumb, zinc, cupru, cadmiu in zonele Baia Mare(jud. Maramures), Copsa Mica(jud. Sibiu), Slatina(jud. Olt), si Zlatna(jud. Alba); poluare cu substante organice si anorganice in zonele Valea Calugareasca, Brazii(jud. Prahova), Savinesti, Piatra Neamt (jud. Neamt), Pitesti (jud. Arges), Arad (jud. Arad), Fagaras (jud. Brasov); poluare cu oxizi de azot si amoniac in Slobozia (jud. Ialomita), Govora, Ramnicu Valcea (jud. Valcea), Turnu Magurele (jud. Teleorman), Craiova (jud. Dolj), Galati (jud. Galati), Drobeta Turnu Severin (jud. Mehodinti), Cluj-Napoca (jud. Cluj), Bacau (jud. Bacau), Navodari (jud. Constanta), s.a. De asemenea, se inregistreaza un grad ridicat de poluare atmosferica in **zonele adiacente centralelor termice**:Rovinari- Turceni (jud. Gorj), Giurgiu (jud. Giurgiu), Iasi (jud. Iasi), Isalnita (jud. Dolj), Borzesti (jud. Bacau) s.a.

Printre consecintele poluarii aerului, un rol aparte il au ploile acide prin impactul asupra altor factori de mediu (apa, sol, paduri).Acestea se datoreaza atat poluantilor locali, indeosebi combinate chimice si ale metalurgiei neferoase (30%), cat si poluarii transfrontaliere, in special dinspre vest si nord-vest (70%)

Apa ca factor de mediu

Indicatorul **calitatea apelor curgatoare** cuantifica frecventa depasirii limitei maxime admisibile a continutului de substante poluante in apele curgatoare.

Sursa datelor: Regia autonoma "Apele Romane", 1996.

Se deosebesc trei categorii de calitate a apelor curgatoare:

- categoria I (apa curata, potabila)

- categoria II (apa mai putin curata, ce poate fi utilizata in piscicultura, urbanistica, agrement)
- categoria III (cu utilizari in irigatii, hidrocentrale, instalatii de racire in industrie)
- categoria D (degradata-peste limitele categoriei III)

Din lungimea de 120000 km a retelei hidrografice, 20000 km sunt folositi pentru alimentarea cu apa potabila a populatiei, pentru industrie si agricultura.

In afara apelor curgatoare, un plus de informatie este adus si de datele referitoare la *calitatea lacurilor si apei freatice*. Lacurile au in general ape de categoria I si II. Totusi, unele lacuri deltice au un grad ridicat de poluare (Matita, Puiu, Rosu, s.a.). Prin aportul de apa dulce de la irigatii si de poluanti, lacuri ca Techirghiol, Balta Alba, Amara sunt de asemenea afectate negativ. Apele freatice au concentratii mai reduse de substante poluante comparativ cu anii precedenti. Sursele principale de poluare a apei freatice sunt apele de suprafata, in care s-au deversat reziduuri de ingrasaminte chimice si spalarea solului de catre precipitatii contaminate cu oxizi de azot din atmosfera.

Tabel

1.1.7.1

Calitatea apelor de suprafata, in anul 1997(lungimea tronsoanelor de rauri)

Bazinul Hidrografic	Total	Categoria			
		I	II	III	peste limitele Ctg. III
Total	21726	12491	6104	1252	1879
Tisa	467	414	17	10	26
Somes	1681	1151	408	88	34
Crisuri	1093	541	453	-	99
Mures	2320	1029	1091	36	164
Spatiul Banat(Bega, Caras, Barzava, Timis, Nera, Cerna)	1377	1294	56	-	27
Jiu	944	619	263	-	62
Olt	2236	1101	526	429	180
Vedea	875	676	126	73	-
Arges	2221	1577	520	80	44
Ialomita	1175	372	213	65	525
Siret	4135	2587	995	169	384
Prut	1586	214	736	302	334
Dunare	1371	830	541	-	-
Litoral	245	86	159	-	-

Sursa: Ministerul Apelor, Padurilor si Protectiei Mediului
Regia Autonoma APELE ROMANE;

Tabel 1.1.7.2

**Suprafata terenurilor agricole afectate de diversi factori limitativi,
ai capacitatii productive, in anul 1997**

Denumirea factorului	Suprafata afectata(mii ha)
Seceta frecventa	7100
Exces frecvent de apa in sol.....	3781
Eroziunea solului prin apa.....	6300
Alunecari de teren.....	702
Eroziunea solului prin vant.....	378
Schelet excesiv de la suprafata solului.....	300
Saraturarea solului.....	614
Compactarea solului datorita lucrarilor necorespunzatoare("talpa plugului").....	6500
Compactarea naturala a solului.....	2060
Formarea de crusta.....	2300
Rezerva mica si foarte mica de humus in sol.....	7304
Aciditate puternica si moderata.....	3420
Alcalinitate ridicata.....	220
Asigurarea slaba si foarte slaba cu fosfor mobil.....	6289
Asigurarea slaba cu azot.....	4883
Carente de microelemente(zinc).....	1500
Poluarea chimica a solului datorita diferitelor activitati social- economice.....	900
Poluarea cu petrol si apa sarata.....	50
Poluare cu substante purtate de vant.....	147

Sursa:Institutul de Cercetari Pedologice si Agrochimice Bucuresti

Tabel 1

Defolierea la principalele specii si la toate varstele, pe judete, 1997

Judetul	Suprafata Padurilor (mii ha)	Clasa de defoliere – procente				
		neafectat	usor	mediu	sever	uscat
ROMANIA	6237	59,70	25,10	13,20	1,30	0,70
Alba	204	78,00	17,90	3,20	0,30	0,60
Arad	200	31,60	28,70	35,60	3,10	1,00
Arges	275	65,60	22,00	10,30	1,00	1,10
Bacau	262	65,70	28,00	5,30	0,50	0,50
Bihor	192	56,00	31,90	11,60	0,30	0,20
Bistrita- Nasaud	187	64,80	24,00	10,60	0,50	0,10
Botosani	54	42,90	41,40	14,30	0,80	0,60
Brasov	187	56,90	32,10	10,40	0,50	0,10
Braila	20	38,60	41,40	16,20	3,30	0,50
Buzau	156	56,90	37,70	5,30	0,10	-
Caras- Severin	384	33,60	35,30	29,50	1,30	0,30
Calarasi	20	31,20	28,50	33,20	6,20	0,90
Cluj	151	59,20	28,00	12,00	0,40	0,40
Constanta	32	69,20	18,20	11,10	1,20	0,30
Covasna	159	59,50	26,20	13,40	0,50	0,40
Dambovita	116	70,50	17,80	9,70	1,00	1,00
Dolj	78	54,90	14,10	21,30	6,20	3,50
Galati	34	65,50	15,80	15,30	3,40	-
Giurgiu	36	70,40	19,20	8,50	1,30	0,60
Gorj	245	42,40	25,30	27,20	4,10	1,00
Harghita	226	65,10	20,10	11,10	0,80	2,90
Hunedoara	304	66,00	19,80	10,30	3,20	0,70
Ialomita	24	48,70	25,00	23,30	1,20	1,80
Iasi	95	39,60	42,50	17,00	0,70	0,20
Ilfov	25	58,40	22,90	17,10	0,80	0,80
Maramures	259	87,80	10,20	1,90	0,10	-
Mehedinti	144	41,00	27,40	23,60	4,90	3,10
Mures	206	89,70	8,60	1,40	0,10	0,20
Neamt	257	62,90	24,40	11,70	0,70	0,30
Olt	50	62,30	33,70	4,00	-	-
Prahova	146	33,10	38,20	25,70	2,60	0,40
Satu-Mare	67	42,90	43,40	12,90	0,80	-
Salaj	95	75,90	20,20	3,20	0,20	0,50

Sibiu	184	53,40	20,70	24,30	1,10	0,50
Suceava	428	76,60	18,50	4,70	0,10	0,10
Teleorman	27	39,20	44,10	13,10	2,30	1,30
Timis	99	54,90	31,20	12,40	1,40	0,10
Tulcea	93	72,80	15,20	10,50	0,80	0,70
Vaslui	69	84,00	10,10	4,30	0,90	0,70
Valcea	267	49,80	35,70	13,20	0,70	0,60
Vrancea	180	78,30	19,90	1,80	-	-

Sursa: Anuarul Statistic al Romaniei, 1998;

Tabel 1.7.

Suprafete acoperite cu paduri in unele tari

Tara	Perioada	Paduri si alte terenuri impadurite(mii km ²)
Albania	1986	10,48
Austria	1981-1985	38,57
Bulgaria	1985	38,67
Canada	1986	4533,00
Cehoslovacia	1987	46,03
Danemarca	1982	4,66
Finlanda	1980-1989	233,70
Franta	1988	151,60
Germania	1989	73,88
Grecia	1981	29,51
Ungaria	1990	16,95
Italia	1989	67,50
Olanda	1983	2,97
Norvegia	1989	119,20
Polonia	1988	88,64
Portugalia	1979-1982	30,69
Romania	1996	63,66
	1997	63,67
Spania	1987	156,61
Suedia	1980-1985	279,70
Elvetia	1985-1986	11,86
Regatul Unit	1988	23,58
SUA	1987	2332,41

Sursa: Adnotari Statistice 1992. Mediul Inconjurator in Europa si America de Nord. Natiunile Unite; Comisia Economica pentru Europa;

Tabel

Ariile naturale protejate

Rezervatii ale biosferei	Judetul si Regiunea	Suprafata(ha)
Delta Dunarii	Tulcea, Constanta(Reg. 2: Sud-Est)	580000
Retezat	Hunedoara(Reg. 5:Vest)	2700
Pietrosul Rodnei	Maramures(Reg. 6:Nord-Vest)	900
Parcuri nationale		
Domogled-Valea Cernei	Caras-Severin, Mehedinti, Gorj(Reg.5:Vest)	60100
Cheile Nerei	Caras-Severin(Reg.5:Vest)	28297
Apuseni	Bihor, Alba, Cluj(Reg.6:Nord-Vest si Reg.7:Centru)	37900
Bucegi	Prahova, Dambovita, Arges, Brasov(Reg.3:Sud si Reg.7:Centru)	35700
Semenic-Cheile Carasului	Caras-Severin(Reg.5:Vest)	36665
Ceahlau	Neamt(Reg.1:Nord-Est)	17391
Cozia	Valcea(Reg.4:Sud-Vest)	17100
Calimani	Mures, Suceava(Reg.1:Nord-Est si Reg.7:Centru)	15300
Piatra Craiului	Brasov, Arges(Reg.3:Sud si Reg.7:Centru)	14800
Cheile Bicazului-Hasmas	Harghita, Neamt(Reg.1:Nord-Est si Reg.7:Centru)	11600
Rodna	Bistrita-Nasaud, Maramures, Suceava(Reg.6:Nord-Vest si Reg.1:Nord-Est)	55800
Retezat	Hunedoara(Reg.5:Vest)	35347
Gradistea Muncelului-Cioclovina	Hunedoara(Reg.5:Vest)	10000
Portile de Fier	Caras-Severin, Mehedinti(Reg.5:Vest si Reg.4:Sud-Vest)	423

Sursa: Comisia Nationala de Statistica, 1998

MEDIUL (CRITERIUL ECOLOGIC)

	SUBCRITERIUL	INDICATORI de ANALIZA	NR. COMUNE
1	AER	Calitatea aerului	
		zone poluate	432
		zone moderat poluate	587
		zone nepoluate	1667
2	APA	Calitatea apelor curgatoare	
		categoria I de calitate	904
		categoria II de calitate	534
		categoria III de calitate	93
		degradate	181
		zone nemonitorizate	974
3	SOL	Calitatea solurilor	
		nedeградate	382
		degradare moderata	1005
		degradare puternica	1166
		degradare foarte puternica	133
4	PADURI	Suprafata impadurita neafectata/afectata de poluare	
		Suprafete impadurite <1%, nepoluate	309
		suprafete impadurite 1-49,9%, nepoluate	1951
		suprafete impadurite >50%, nepoluate	309
		suprafete impadurite 1-49,9%, poluate	93
		suprafete impadurite >50%, poluate	24

Sursa: Proiect PHARE RO 9505-04-03: Dezvoltare Rurala;

Factori de risc natural in Romania

Fenomenele de risc natural identificate la noi in tara sunt urmatoarele:

- alunecarile de teren

- seismicitatea
- insuficienta resurselor de apa
- precipitatiile reduse

I. Alunecarile de teren

Studiul realizat de PROED in 1997 a evidentiat urmatoarele zone unde pericolul alunecarilor de teren este semnificativ:

- a) **zone cu alunecari de teren accidentale sau cu prabusiri**, situate cu precadere in Carpatii Meridionali, Muntii Apuseni, latura vestica a Carpatilor Orientali
- b) **zone cu alunecari de teren cu frecventa si intensitate**, avand ponderea cea mai mare in zonele subcarpatice, partea de sud-vest a Podisului Transilvaniei si Podisul Moldovei

Alunecarile de teren se manifesta pe suprafete variate, dar relativ restranse, au un caracter imprevizibil si o repartitie neomogena chiar in zonele mentionate. Pana in prezent s-au luat in evidenta Comandamentul Protectiei Civile 900000ha, unde s-au inregistrat alunecari importante de teren (jud. Dambovita, Bacau, Mehedinti, Iasi, Prahova).

Teritoriul situat in afara zonelor mentionate nu prezinta in general un pericol natural de alunecare a terenurilor.

II. Seismicitate

Romania este situata intr-o regiune cu seismicitate puternica; cutremurele sunt frecvente (550 cutremure in perioada 1901-1963) si intensitate destul de ridicata (82 cutremure cu magnitudinea mai mare de 4° pe scara Richter intre anii 1956 si 1970).

Zonele de seismicitate au fost conturate in functie de mai multi factori: intensitate seismică, magnitudinea, acceleratia maxima seismică, repetabilitatea.

Ele cresc gradual odata cu apropierea de principalul focar seismic situat in Carpatii de Curbura, zona Vrancea.

Romania are sase zone seismice: jumatatea sud-estica a tarii, influentata de cutremurele vranceane, precum si cateva zone legate de cutremurele danubiene, situate in judetele Timis, Caras-Severin si unele zone mai restranse in nordul tarii (jud. Bihor, Satu-Mare, Maramures).

III. Resurse de apa reduse

Pentru evaluarea potentialului hidrografic teritorial s-a utilizat ca indicator **debitul mediu specific pe bazin hidrografic**. Indicatorul se exprima prin *raportul intre resursa totala de apa subterana si de suprafata (mil. m³/an) si suprafata bazinului hidrografic (km²)*.

Debitul resurselor de apa luat in calcul este un *debit mediu multianual*, datorita faptului ca se inregistreaza fluctuatii importante de la un an la altul.

Datele referitoare la resursele de apa provin din Planul National de Amenajare a Teritoriului, Sectiunea a II-a –APA-1997, iar suprafata bazinelor hidrografice din Atlasul Apelor.

Suprafata tarii este impartita in 14 bazine hidrografice.

Debitul mediu specific pe tara este de $5,7 \text{ l/s.km}^2$.

Calculul indicatorului pentru toate bazinele hidrografice prezinta un grad mare de dispersie fata de media pe tara: de la $1,11 \text{ l/s.km}^2$ in bazinul Vedea, pana la $20,2 \text{ l/s.km}^2$ in bazinul Dunarii, iar majoritatea bazinelor(10) se situeaza sub media pe tara.

Pentru evidentierea **zonelor cu resurse de apa reduse** au fost selectate bazinele hidrografice unde indicatorul inregistreaza valorile cele mai indepartate de valoarea mediei pe tara, si anume cele situate sub o treime din debitul mediu specific pe tara.

In aceasta situatie se afla:

- Bazinul hidrografic Vedea – $1,11 \text{ l/s.km}^2$
- Bazinul hidrografic Somes-Crasna – $1,38 \text{ l/s.km}^2$
- Bazinul hidrografic al Crisurilor – $1,59 \text{ l/s.km}^2$

Judete cu potential hidrografic general foarte scazut in comparatie cu restul tarii: Bihor, Salaj, Bistrita-Nasaud si partial Arad, Cluj, Satu-Mare, Maramures, Hunedoara, Teleorman, Arges, Olt.

IV. Precipitatii reduse

Media anuala a precipitatiilor in Romania este de 638 mm.

Se remarca un regim de precipitatii sub medie in toata zona de sud si est a tarii, cu o scadere treptata spre partea de est.

Cea mai secetoasa zona este considerata Dobrogea, unde precipitatiile medii anuale ating frecvent numai cca. 300 mm.

1.1.4 Anexa - Activitati economice neagricole

Tabel

Distributia regionala a numarului de comune in care exista industrie extractiva(situatie la inceputul anului 1998)

- numar comune-

	Extractia si prepararea carbunelui ¹	Extractia petrolului si a gazelor naturale ²	Alte activitati extractive(sare, uraniu, cupru etc.) ³
Reg.1:Nord-Est	-	2	5
Reg.2:Sud-Est	-	2	3
Reg.3:Sud	12	8	1
Reg.4:Sud-Vest	-	5	3
Reg.5:Vest	-	-	24
Reg.6:Nord-Vest	8	1	6
Reg.7:Centru	3	9	13
Reg.8:Bucuresti	-	-	1
Total comune pe tip de industrie	23	27	56
Romania – total comune	106		

Sursa:calculat pe baza datelor:1 Societatea nationala a carbunelui SA Ploiesti,1998

2 S.C Petrostar SA Ploiesti,1998 si ROMGAZ RA-Medias,1998

3 Societatea Nationala a Sarii-SALROM, 1998

Regia Autonoma pentru Metale Rare,1998

Regia Autonoma Cupru Deva, 1998

Tabel 1.1

Distributia regionala a numarului de comune in care exista industrie prelucratoare(situatie la inceputul anului 1998)

	Industria chimico-farmaceutica	Industria metalurgica	Industria de constructii	Industria de alimentare
--	--------------------------------	-----------------------	--------------------------	-------------------------

	energetica ²	plante medicinale si aromatice) ²	textila ³	apei minerale ⁴
Reg.1:Nord-Est	5	3	2	2
Reg.2:Sud-Est	3	4	1	-
Reg.3:Sud	4	3	2	-
Reg.4:Sud-Vest	6	2	-	-
Reg.5:Vest	3	2	1	3
Reg.6:Nord-Vest	6	1	2	3
Reg.7:Centru	4	1	7	9
Reg.8:Bucuresti	-	-	1	-
Total comune pe tip de industrie	31	16	16	17
Romania – total comune 80				

Sursa: calculat pe baza datelor oferite de 1 Federatia Sindicatelor "Energetica", 1998

2 Regia Autonoma PLAFAR, 1998

3 Ministerul Industriei si Comertului, 1998

4 RA a Apelor din Romania-RAMIN, 1998

Tabel

**Distributia regionala a numarului de comune in care se desfasoara activitati
mestesugaresti si prestari servicii(1997)**

	Numar comune
<i>Regiunea 1:Nord-Est</i>	51
<i>Regiunea 2:Sud-Est</i>	35
<i>Regiunea 3:Sud</i>	39
<i>Regiunea 4:Sud-Vest</i>	26
<i>Regiunea 5:Vest</i>	18
<i>Regiunea 6:Nord-Vest</i>	59
<i>Regiunea 7:Centru</i>	49
<i>Regiunea 8: Bucuresti</i>	-

Sursa:CentroCOOP, UCECOM, Consiliul National Intreprinderi Mici si Mijlocii, 1998;

Tabel

Numarul unitatilor de prestari servicii pe domenii de activitate

		1989	1990	1991	1993	1994	1995	1996	1997
1	Confecti c-da si rep.	3171	3125	2712	2024	1872	1705	1481	1229
2	Textile, tricotaje	779	711	617	434	400	174	134	97
3	Incalt. c- da si rep.	1488	1462	1269	891	821	713	620	535
4	Blinarie,c ojocarie	644	620	538	378	348	269	359	179
5	Marochina rie	328	324	281	197	181	167	164	91
6	Mobila c- da si	705	674	585	410	378	273	63	381

	binale								
7	Rep. RTV	838	845	733	515	474	598	484	529
8	Rep. Ceasuri si bijuterii	971	948	823	578	532	585	486	521
9	Rep. articole uz casnic	1389	1349	1170	822	757	1547	903	479
10	Frizerie si coafura	2292	2217	1924	1470	1362	1384	1347	1208
11	Vopsitorie	63	60	52	36	33	20	24	9
12	Foto	593	579	503	353	325	371	328	289
13	Alte activitati	3891	3871	3364	2600	2385	1586	2354	2367
14	Total	17153	16785	14569	10708	9868	9391	8747	7914

Sursa: Anuarul UCECOM, 1998

Tabel 4.1.1

Distributia regionala a principalelor grupe de activitati ale industriei alimentare in spatiul rural, 1998

(numar unitati)

	Produse alim. animale	Produse alim. Veget.	Bauturi alcoolice	Bauturi racoritoare	Prest. Serv. ambal. Depoz. Transp	Alimentatie publica	Produse de cofetarie	Total ind. alim.
ROMANIA	1234	2749	674	290	130	156	538	5771
R1.Nord-Est	232	500	66	27	15	16	20	876
R2.Sud-Est	151	327	139	74	5	10	79	785
R3. Sud	160	490	159	72	20	32	259	1192
R4.Sud-Vest	69	275	80	8	9	14	26	481
R5.Vest	140	367	45	25	37	37	49	700
R6.Nord-Vest	188	336	104	38	14	14	28	722
R7.Centru	260	421	56	34	18	21	55	865
R8 Bucuresti	34	33	25	12	12	12	22	150

Sursa: calculat pe baza datelor Ministerului Agriculturii si Alimentatiei, 1999;

Tabel 4.1.2

Distributia regionala a principalelor grupe de activitati ale industriei alimentare in spatiul rural, 1998

%

	Produse alim. animale	Produse alim. Veget.	Bauturi alcoolice	Bauturi racoritoare	Prest. Serv. ambal. Depoz. Transp	Aliment atie publica	Produse de cofetarie	Total ind. alim.
ROMANIA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
R1.Nord- Est	18,8	18,2	9,8	9,3	11,5	10,3	3,7	15,2
R2.Sud- Est	12,2	11,9	20,6	25,5	3,8	6,4	14,7	13,6
R3.Sud	13,0	17,8	23,6	24,8	15,4	20,5	48,1	20,7
R4.Sud- Vest	5,6	10,0	11,9	2,8	6,9	9,0	4,8	8,3
R5.Vest	11,3	13,4	6,7	8,6	28,5	23,7	9,1	12,1
R6.Nord- Vest	15,2	12,2	15,4	13,1	10,8	9,0	5,2	12,5
R7.Centru	21,1	15,3	8,3	11,7	13,8	13,5	10,2	15,0
R8 Bucuresti	2,8	1,2	3,7	4,1	9,2	7,7	4,1	2,6

Sursa: calculat pe baza Ministerului Agriculturii si Alimentatiei, 1999;

Tabel
**Ponderea in cadrul regiunilor a principalelor grupe de activitati ale industriei
alimentare in spatiul rural, 1998**

%

	Produse alim. animale	Produse alim. Veget.	Bauturi Alcoolice	Bauturi racoritoare	Prest. Serv. ambal. Depoz. Transp	Aliment atie publica	Produse de cofetarie	Total ind. alim.
ROMANIA	21,4	47,6	11,7	5,0	2,3	2,7	9,3	100,0
R1.Nord- Est	26,5	57,1	7,5	3,1	1,7	1,8	2,3	100,0
R2.Sud- Est	19,2	41,7	17,7	9,4	0,6	1,3	10,1	100,0
R3.Sud	13,4	41,1	13,3	6,0	1,7	2,7	21,7	100,0
R4.Sud- Vest	14,3	57,2	16,6	1,7	1,9	2,9	5,4	100,0
R5.Vest	20,0	52,4	6,4	3,6	5,3	5,3	7,0	100,0
R6.Nord- Vest	26,0	46,5	14,4	5,3	1,9	1,9	3,9	100,0
R7.Centru	30,1	48,7	6,5	3,9	2,1	2,4	6,4	100,0
R8 Bucuresti	22,7	22,0	16,7	8,0	8,0	8,0	14,7	100,0

Sursa: calculat pe baza Ministerului Agriculturii si Alimentatiei, 1999;

Tabel
**Distributia pe regiuni a numarului de comune si de gospodarii
agroturistice(1995)**

	Numar comune	Numar gospodarii agroturistice	Din care in circuitul
--	-----------------	--------------------------------------	-----------------------

			FRDMR	ANTREC ^{*)}
Romania total	182	1755	1026	729
Reg.1 Nord-Est	22	168	93	75
Reg.2 Sud-Est	22	150	89	61
Reg.3 Sud	22	247	228	19
Reg.4 Sud-Vest	11	97	88	9
Reg.5 Vest	14	71	67	4
Reg.6 Nord-Vest	43	407	225	182
Reg.7 Centru	48	615	236	379
Reg.8 Bucuresti	-	-	-	-

Sursa: Federatia Romana de Dezvoltare Montana si Rurala (FRDMR), 1998

*) ANTREC –Asociatia Nationala de Turism Rural Ecologic si Cultural;

Partea a III-a

**Descrierea strategiei –
obiectivele si prioritatile dezvoltarii agriculturii
si a spatiului rural in cadrul
Planului National pentru Agricultura si
Dezvoltare Rurala**

STRATEGIA SI PRIORITATILE PENTRU AGRICULTURA SI DEZVOLTAREA RURALA IN ROMANIA

1. Strategia propusa, obiective cuantificate, prioritati selectate

1.1. Strategia si prioritatile actiunilor

Pe termen lung, strategia propusa prin Planul National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala (PNADR) are ca scop sa contribuie la aderarea Romaniei la Uniunea Europeana, in cadrul parteneriatului de aderare (98/C/ 202/08 JOCE 29.06.1998) si a Planului national de adoptare a acquis-ului comunitar.

Pentru sustinerea acestui obiectiv general, sprijinul acordat de Comunitate se va referi la:

- contributia la implementarea acquis-ului comunitar, privind politica agricola comuna si politicile conexe;
- solutionarea problemelor prioritare si specifice pentru adaptarea durabila a sectorului agricol si a zonelor rurale.

Pe termen scurt si mediu, si cu privire la punctele tari identificate, diferentele, decalaje si potentialul descris, strategia propusa de PNADR se va axa pe sprijinirea urmatoarelor prioritati de dezvoltare rurala:

- **Prioritatea 1:** de a moderniza si imbunatati prelucrarea si marketingul produselor agricole si piscicole, in vederea crearii unor noi retele in zonele rurale, in conformitate cu standardele minime de calitate impuse de Uniunea Europeana. Aceasta prioritate este in mod necesar insotita de implementarea unui sistem eficient pentru calitate, control sanitar-veterinar si fito-sanitar, controlul alimentelor si protectia consumatorului.
- **Prioritatea 2:** de a creste standardul de viata in zonele rurale prin imbunatatirea si dezvoltarea infrastructurilor de dezvoltare rurala si agricultura durabila;
- **Prioritatea 3:** de a dezvolta economia rurala prin:
 - Infiintarea si imbunatatirea exploatatilor agricole si forestiere private, in cadrul unei dezvoltari durabile si care sunt conforme cu standardele minime ale acquis-ului comunitar;
 - Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice, in vederea crearii de locuri de munca si venituri alternative, in special in domeniul prelucrarii produselor forestiere.
- **Prioritatea 4:** dezvoltarea resurselor umane prin:
 - Imbunatatirea instruirii profesionale a fermierilor si detinatorilor de terenuri forestiere, ca si altor persoane implicate in activitati forestiere;
 - Construirea capacitatii institutionale de implementare a programului.

1.2. Obiective operationale ecuantificate si efecte asteptate

1.2.1. Obiective operationale

In conformitate cu Art. 4 al Reglementarii 1268/1999 se acorda prioritate masurilor de imbunatatire a eficientei pietelor, a standardelor de calitate si sanatare si a masurilor de mentinere a locurilor de munca si crearea noilor oportunitati de nagajare in mediul rural, tinand cont de prevederile privind protectia mediului inconjurator. Pentru a realiza prioritatile, obiectivele operationale referitoare la masurile propuse de reglementare a SAPARD sunt urmatoarele, regrupate in 4 axe prioritare. Obiectivele generale specifice fiecarei masuri sunt descrise mai jos:

Axa 1: Imbunatatirea accesului la piete si a competitivitatii produselor agricole prelucrate

Masura 1.1. Prelucrarea si marketingul produselor agricole si piscicole

- aparitia si consolidarea unor agenti economici privati competitivi;
- incurajarea sistemului de investitii integrate, atat pentru introducerea unor metode moderne de prelucrare, stocare, colectare, pastrare, ambalare, marketing (in special marketing de tip engross si mini-engross), pentru cresterea performantelor si a calitatii produselor comercializate;
- cresterea calitatii productiei in domeniul prelucrarii si comertului
- cresterea numerica a populatiei angajate in spatiul rural si imbunatatirea veniturilor producatorilor agricoli prin stimularea prelucrarii si comercializarii produselor obtinute la nivel local;
- introducerea unor noi tehnologii si inovatii cu impact minim asupra mediului ambiant si modernizarea celor actuale care au impact minim asupra mediului inconjurator.

Masura 1.2. Imbunatatirea structurilor in vederea realizarii controlului de calitate, veterinar si fitosanitar, pentru calitatea produselor alimentare si pentru protectia consumatorilor

- cresterea competitivitatii in concordanta cu normele de igiena, si sanitar-veterinare si protectia consumatorilor atat pentru comertul pe piata interna cat si in perspectiva exportului;
- implementarea acquis-ului comunitar in domeniul sanitar-veterinar, fitosanitar si controlul calitatii produselor alimentare;
- imbunatatirea calitatii materiei prime de origine animala si vegetala si a produselor agro-alimentare, la nivelul standardelor impuse de U.E.;
- adoptarea de noi tehnici de analiza de laborator similare cu cele ale laboratoarelor din U.E cat si a echipamentelor corespunzatoare acestora;
- eficientizarea controlului sanitar-veterinar, fitosanitar si al produselor alimentare realizat in punctele de frontiera ;
- incurajarea laboratoarelor particulare, sub control de stat, prin dotarea acestora cu echipamente performante.

Axa 2: Imbunatatirea infrastructurii pentru dezvoltarea rurala si agricultura

Masura 2.1. Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale

- ameliorarea accesului locuitorilor din localitatile rurale la reseaua publica de drumuri comunale, judetene, nationale, cai ferate, etc.;
- sprijinirea activitatilor economice comerciale si turistice prin dezvoltarea unei infrastructuri minimale;
- ameliorarea conditiilor igienico-sanitare ale locuintelor si a activitatilor productive desfasurate in conformitate cu standardele in vigoare;
- crearea premiselor pentru modernizarea gradului de confort a locuintelor, in scopul reducerii decalajului existent intre confortul populatiei din mediul rural si cel urban;
- ameliorarea calitatii mediului si diminuarea surselor de poluare;
- mentinerea populatiei in zonele rurale.

Masura 2.2. Imbunatatiri funciare si reparcelare

- elaborarea si implementarea unor proiecte locale sau zonale pentru controlul eroziunii solului, de aparare impotriva inundatiilor si de eliminare a excesului de umiditate;
- atragerea de investitii din sectorul privat, pentru aplicarea corecta a lucrarilor agrotehnicii antierozionale;

- consolidarea exploatareilor rurale printr-o noua distributie a parcelelor mici si dispartate astfel ca ele sa formeze o parcela mai mare sau parcele bine organizate.

Masura 2.3. Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului natural

- conservarea si reabilitarea fondului construit cu valoare istorica si arhitecturala si renovarea centrelor satelor;
- imbunatatirea accesului la cultura si recreere in spatiul rural;
- implementarea proiectelor de dezvoltare ale comunitatilor locale;
- sporirea valorilor locale traditionale si culturale in vederea dezvoltarii turismului rural.

Masura 2.4. Elaborarea si actualizarea registrelor cadastrale

- introducerea Cadastrului General in conditiile noilor structuri agricole si in conformitate cu standardele europene;
- realizarea obligatorie a noii evidente cadastrale, bazate pe reintabularea partii tehnice pe teren (respectiv a planurilor topografice, care contin hotarele parcelelor cu suprafetele lor exacte) si prin elaborarea proiectelor de reorganizare si parcelare a noilor proprietati;
- evidenta fondului funciar pe proprietari si categorii de folosinta pentru realizarea registrului cadastral al noilor proprietari;

Programul SAPARD va sustine in mod complementar Proiectul Bancii Mondiale axandu-se pe cadastrul agricol si pe registrul funciar al zonelor selectate, de mare interes si valoare (vii si livezi).

Masura 2.5. Managementul resurselor de apa pentru agricultura

- asigurarea unui management durabil al resurselor de apa din mediul rural, refacerea si conservarea calitatii mediului zonelor rurale;
- asigurarea consumului necesar de apa pentru culturile agricole din zonele cu deficit de umiditate, in conditii de eficienta economica;
- eliminarea apei in exces de la suprafata si din subteranul solului si crearea conditiilor optime pentru efectuarea lucrarilor agricole cu efecte benefice in favoarea cresterii stabilitatii productiei agricole cat si a protectiei mediului;
- in intravilan: controlul nivelurilor apei freatice si crearea conditiilor optime de functionare a diverselor utilitati si amenajarea versantilor cu lucrari de drenaj si captari izvoare pentru reducerea riscului declansarii alunecarilor de teren si utilizarea apei captate pentru alimentarea cu apa a populatiei sau pentru adapatul animalelor;
- evacuarea deseurilor, dupa o prealabila prelucrare a acestora.

Axa 3. Dezvoltarea economiei rurale

Masura 3.1. Investitii in exploatarele agricole

- dezvoltarea, diversificarea si modernizarea unor procese de productie, atat in sectorul vegetal cat si in cel de crestere a animalelor, permitand aplicarea unor tehnologii moderne, in acord cu cerintele fitosanitare si sanitar-veterinare asigurandu-se premisele dezvoltarii agriculturii durabile;
- imbunatatirea calitatii materiilor prime de origine vegetala si animala, asigurarea premiselor de introducere a standardelor minime ale U.E. si a unei valorificari superioare a produselor;

- creșterea veniturilor beneficiarilor asistentei, cu efecte pozitive asupra consolidării comunităților rurale slab dezvoltate din punct de vedere economic, creșterea volumului de economii și a capacităților de reluare a procesului de producție;
- creșterea puterii economice a exploatației agricole și consolidarea proprietății private;
- constituirea de exploatații moderne și eficiente atât pentru producția vegetală cât și pentru creșterea animalelor cu un înalt potențial genetic;
- activarea potențialului agricol și turistic al diferitelor zone, valorificarea resurselor locale (materii prime agricole, a construcțiilor existente, a materialelor de construcții);
- favorizarea luării în proprietate de către tineri a exploatațiilor agricole.

Măsura 3.2. Constituirea grupurilor de producători

- sprijin reciproc între exploatațiile agricole, inclusiv folosirea de noi tehnologii și practici de mentinere și îmbunătățire a mediului și de păstrare a peisajului rural;
- încurajarea înființării grupurilor de producători pentru adaptarea produselor obținute la cerințele pieței, pentru aducerea asociativă pe piață a producției, pentru înființarea de reguli privind informarea asupra producției.

Măsura 3.3. Măsuri de agro-mediu

- pregătirea pentru introducerea de metode și practici care se referă la metode de producție agricolă desemnate să protejeze mediul și să mențină peisajul rural se vor susține prin proiecte pilot precis orientate;
- promovarea unor modalități de utilizare a terenului agricol compatibile cu protecția și îmbunătățirea mediului, peisajului și caracteristicilor lui, a conservării resurselor naturale, solului și diversității genetice;
- promovarea unei agriculturi durabile, prietenoase față de mediu și a unui management al pasunatului cu intensitate scăzută;
- conservarea mediului agricol cu valoare naturală ridicată, care este amenințat în mod potențial

Măsura 3.4. Înființarea serviciilor de ajutorare a personalului din exploatații agricole și de management al exploatațiilor agricole

- Crearea unui sistem de ajutorare a fermei fie sub forma unor cooperative fie în cadrul unor grupuri/asociații de producători care să asigure:
 - înlocuirea forței de muncă în cazuri speciale (imbolnaviri, accident, cursuri de perfecționare, concediu de odihnă, perioadele de maximă solicitare de forță de muncă, etc)7;
 - servicii de management economic și financiar al fermei;
 - servicii de management tehnic al fermei;
 - servicii de mecanizare în fermă.

Măsura 3.5. Dezvoltarea și diversificarea activităților economice pentru generarea de activități multiple și venituri alternative

- Stimularea dezvoltării unor activități complementare neagricole în scopul menținerii populației în spațiul rural, în principal a tinerilor, precum și implicarea reală a femeilor în această activitate;
- Încurajarea apariției, dezvoltării și / sau menținerii întreprinderilor mici și mijlocii pentru activități specifice, complementare activității agricole;
- Dezvoltarea serviciilor productive și neproductive;
- Diversificarea activităților turistice specifice spațiului rural..

Masura 3.6. Sivicultura

- dezvoltarea, modernizarea si re tehnologizarea exploatatiilor silvice si companiilor de prelucrare a lemnului, cresterea cantitatii si calitatii materiei prime disponibile furnizate de sectorul forestier concomitent cu cresterea gradului de accesibilitate a acesteia;
- imbunatatirea prelucrarii si comercializarii produselor silvice si dezvoltarea sectorului de prelucrare si comercializare a produselor secundare ale padurii;
- valorificarea superioara din punct de vedere economic a terenurilor agricole degradate, reconstructia ecologica a ecosistemelor degradate, protejarea obiectivelor sociale si economice din mediul rural impotriva calamitatilor naturale si imbunatatirea conditiilor generale de mediu;
- sprijinirea altor masuri silvice cum ar fi eco-turismul in ariile protejate, rezervatii naturale si ale biosferei, parcuri nationale.

Axa 4. Dezvoltarea resurselor umane

Masura 4.1. Imbunatatirea pregatirii profesionale

- sa pregateasca fermierii si alte persoane implicate in activitati agricole pentru a-si orienta si adapta productia in functie de nevoile pietii, aplicarea unor metode si tehnologii de productie compatibile cu protejarea mediului si mentinerea peisajului, precum si cu respectarea standardelor sanitar-veterinare, fitosanitare si de calitate a produselor agricole. Scopul final al tuturor acestora este de realizare a unor ferme viabile economic si cu management corespunzator;
- pregatirea proprietarilor de terenuri silvice si a altor persoane implicate in activitati silvice pentru practicarea unui management corespunzator imbunatatirii economice, ecologice si a functiilor sociale ale exploatatiilor silvice;
- cresterea rolului femeilor in dezvoltarea rurala din Romania prin implicarea acestora in viata socio-economica a comunitatilor rurale.

Masura 4.2. Asistenta tehnica

Asistenta tehnica va fi orientata spre a asigura atat o buna pregatire a proiectelor prin sustinerea unor studii specifice de fezabilitate, cat si o buna implementare a aprogramului SAPARD:

- asigurarea cunoasterii programului prin multiplicarea si difuzarea documentatiei pentru implementarea programului;
- asigurarea exigentelor minime de publicitate ale programului pentru beneficiari si pentru diferite autoritati publice insarcinate cu realizarea programului;
- asigurarea mijloacelor materiale, financiare si informationale necesare pentru sustinerea realizarii, monitorizarii si evaluarii programului;
- asigurarea instruirii si formarii diferitilor agenti responsabili cu realizarea programului;
- asigurarea evaluarii si controlului implementarii programului din partea Comisiei Europene.

Cuantificarea realizarilor asteptate pentru fiecare obiectiv operational se prezinta in anexa nr. 1.

1.2.2. Efecte asteptate

- Descrierea indicatorilor folositi in evaluare

In conformitate cu reglementarile Comunitare de evaluare, pentru evaluarea PNADR se folosesc trei tipuri de indicatori:

- **Indicatori de realizare**, care masoara realizarea directa obtinuta prin activitatile programului. Resursele financiare si administrative ale programului sunt inputurile, iar acestea realizeaza obiectivele operationale mentionate anterior;
- **Indicatori de rezultat**, care masoara efectele imediate ale asistentei, cu alte cuvinte, contributia obiectivelor operationale asupra obiectivelor specifice;
- **Indicatori de impact**, care deriva din rezultate si sunt de asteptat pe termen lung.

Anexa 1 arata legaturile preconizate intre inputuri (volumul financiar pentru fiecare obiectiv operational), realizarile, rezultatele si impactul si sintetizeaza interventia logica a programului.

Acesti indicatori pot fi defalcati si pe prioritati, respectiv dupa domeniul rezultatelor asteptate si al impactului.

- **Prioritatea 1:** de a moderniza si imbunatati prelucrarea si marketingul produselor agricole si piscicole pentru a crea noi retele in mediul rural, in conformitate cu standardele minime de calitate impuse de U.E. Aceasta prioritate este in mod necesar insotita de implementarea unui sistem eficient pentru controlul de calitate, sanitar-veterinar si fito-sanitar, controlul alimentelor si protectia consumatorului.

*** Indicatori economici**

Reducerea costurilor de productie pe tipuri de produse si pe proiecte;
Cresterea competitivitatii produselor alimentare romanesti;
Cresterea valorii adaugate, pe tipuri de produs si pe proiecte;

*** Indicatori tehnici**

Cresterea cantitatii produselor agricole prelucrate si comercializate, care se incadreaza in standardele minime de calitate si igiena la U.E.
Numarul de analize efectuate anual prin imbunatatirea sistemului de control;
Extinderea zonei de monitorizare a starii de sanatate a animalelor si plantelor.

*** Indicatori sociali**

Numar de locuri de munca infiintate in mod direct sau indirect.

*** Indicatori de mediu**

Diminuarea riscului introducerii de noi boli.

- **Prioritatea 2:** Cresterea standardului de viata in mediul rural prin imbunatatirea si dezvoltarea infrastructurii pentru dezvoltarea rurala si pentru agricultura durabila.

*** Indicatori economici**

Cresterea veniturilor populatiei rurale;
Cresterea valorii constructiilor renovate;
Cresterea tranzactiilor inregistrate privind vanzarea-cumpararea terenurilor

*** Indicatori tehnici**

Cresterea volumului de bunuri transportate (tone/km);
Numar de locuitori care beneficiaza de fiecare tip de infrastructura;
Numar de intreprinderi deservite, pe tipuri de activitate (agricola, artizanală, turism);

Debitul de apa potabila, care este asigurat;
 Debitul de apa uzata epurata;
 Cresterea calitatii productiei agricole cu 10-15% si diminuarea poluarii produse cu cca. 12%;
 Mentinerea sau cresterea suprafetei in care se aplica corect practicile agricole (agrotehnica antierozionala, schimbarea modului de folosinta a terenului);
 Cresterea suprafetei inregistrate in registrele cadastrale bine stabilite si cu acoperire cadastrala;
 Cresterea numarului de utilizatori a sistemelor de irigatii existente;
 Cresterea cantitatii si calitatii productiei agricole obtinute ca rezultat al aplicarii irigatiilor.

*** Indicatori sociali**

Numar de locuri de munca mentinute sau nou create;
 Cresterea frecventei turistice in zonele rurale (nr. de turisti si durata sejurului);
 Cresterea numarului de beneficiari ai serviciilor culturale si infrastructura;
 Scaderea numarului de imbolnaviri la oameni si animale;
 Stabilizarea populatiei;
 Numarul de exploataii agricole consolidate.

*** Indicatori de mediu**

Cresterea gradului de confort in locuinte masurat prin numarul de case racordate la sistemul de alimentare cu apa potabila si la cel de canalizare;
 Diminuarea pagubelor produse de dezastrale naturale;
 Cresterea calitatii apelor de suprafata si a nivelului apei freatice si a calitatii acestora.

□ **Prioritatea 3: dezvoltarea economiei rurale prin:**

- infiintarea si imbunatatirea exploatareilor agricole si silvice private, in cadrul unei dezvoltari durabile si cu respectarea standardelor comune ale acquis-ului comunitar;
- dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru crearea de venituri alternative si a unor noi locuri de munca, in special in domeniul prelucrarii produselor forestiere.

*** Indicatori economici**

Reducerea costului produselor concomitent cu cresterea calitatii acestora;
 Cresterea veniturilor producatorilor agricoli sprijiniti si a altor beneficiari;
 Cresterea valorii adaugate;
 Profitul net anual obtinut de agentii economici in sectorul prelucrarii lemnului;
 Cresterea PIB din sectorul agricol;
 Cresterea ponderii productiei exportate.

*** Indicatori tehnici**

Gradul de mecanizare (numarul de ore de mecanizare/ha);
 Cresterea cantitatii produselor agricole care sunt conforme cu standardele minime de calitate ale U.E.;
 Volumul produselor agricole primare prelucrate de catre grupurile de producatori.

*** Indicatori sociali**

Cresterea frecventei turistice;
 Numarul de locuri de munca nou create sau mentinute in zonele respective;
 Cresterea numarului de tineri fermieri stabiliti in mediul rural;
 Procentul de producatori agricoli care folosesc noile servicii tehnice si de management.

*** Indicatori de mediu**

Cresterea suprafetei pe care se aplica metode de agro-mediu (%);
Numarul speciilor protejate si/sau reintroduse prin aplicarea acestor masuri;
Diminuarea zonelor afectate de calamitati naturale.

□ **Prioritatea 4: dezvoltarea resurselor umane prin:**

- imbunatatirea instruirii profesionale pentru fermieri si pentru detinatorii de terenuri forestiere, ca si pentru alte persoane implicate in activitati forestiere;
- construirea capacitatii institutionale pentru implementarea programului.

*** Indicatori economici**

Procentul de realizare financiara a programului.

*** Indicatori tehnici**

Numarul de proiecte pentru toate masurile finantate.

*** Indicatori sociali**

Dezvoltarea aptitudinilor profesionale si a abilitatilor producatorilor agricoli si a altor persoane implicate in activitati agricole si forestiere;

Infintarea de noi locuri de munca si mentinerea celor existente;

Crearea de noi indeletniciri in mediul rural;

Cresterea gradului de cunoastere a a Programului SAPARD.

- incercare de cuantificare a efectelor asteptate
 - efecte macroeconomice
 - ocuparea fortei de munca

1.3. Abordare integrata

- Modul in care se coreleaza toate masurile PNADR se prezinta in anexa nr. 2.

* Pentru cele mai importante masuri, principiile abordarii integrate sunt urmatoarele:

- prelucrarea si marketingul produselor agricole si piscicole: Este evident ca aceastamasura poate obtine rezultatele asteptate numai daca este in mod clar corelata cu productia de materii prime (3.1., 3.2., 3.3.), imbunatatirea mijloacelor de transport pentru a reduce costurile (2.1.), existenta unei infrastructuri viabile pentru agricultura pentru a asigura disponibilitatea de materii prime (2.5.) si un sistem eficient de control al calitatii (1.2.);
- dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale: Scopul acestei masuri este de a dezvolta infrastructurile de baza, care sunt necesare imbunatatirii altor infrastructuri (2.3.), dezvoltarea economiei rurale in toatesectoarele (1.1., 3.1., 3.5., 3.6.);
- investitii in exploatarele agricole: Aceasta masura, de asemenea, poate obtine rezultatele asteptate numai daca este corelata in mod clar cu imbunatatirea infrastructurii de baza (2.1., 2.2., 2.4., 2.5.), dezvoltarea pietei in aval (1.1.), implementare unui sistem eficient de control al calitatii (1.2.) si modernizarea acestui sector. Modernizarea acestui sector poate conduce la implemtarea de noi masuri, cum ar fi infiintarea grupurilor de producatori (3.2.), masuri de agro-mediu si proiecte pilot (3.3.), infiintarea serviciilor de ajutorare a exploatarele agricole si de management al acestora printr-o buna specializare (4.1.);

- dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple si venituri alternative: Aceasta masura este, de asemenea, corelata cu dezvoltarea infrastructurii de baza (2.1.), cu modernizarea sectorului agricol (3.1., 3.2.), care trebuie sustinuta prin crearea de noi locuri de munca si venituri din activitati neagricole, impreuna cu masura care priveste silvicultura (3.6.).

Aceste principii de abordare integrata conduc la dezvoltarea, dar cu diferite nivele de prioritate si alocare, a tuturor masurilor Reglementarii SAPARD.

1.4. Corelarea cu reglementarile Comunitare si abordarea

Corelarea cu reglementarile Comunitare si abordarea sunt stabilite in cadrul criteriilor de eligibilitate si selectie a fiecarei masuri. Aceasta se poate sintetiza pentru fiecare prioritate si masura dupa cum urmeaza:

- **Prioritatea 1:** de a moderniza si imbunatati prelucrarea si marketingul produselor agricole si piscicole, in vederea crearii unor noi retele in zonele rurale, in conformitate cu standardele minime de calitate impuse de Uniunea Europeana. Aceasta prioritate este in mod necesar insotita de implementarea unui sistem eficient pentru calitate, control sanitar-veterinar si fito-sanitar, controlul alimentelor si protectia consumatorului.

*** Politica agricola comuna**

Sunt eligibile in cadrul acestei prioritati prelucrarea si marketingul produselor agricole si piscicole, incluse in Anexa 1 a Tratatului si care isi are originea in Tarile Solicitante sau in Comunitate;

*** Competitia**

Proiectele trebuie sa dovedeasca viabilitatea economica si financiara. Pentru proiectele private, este necesar sa se dovedeasca existenta debuseelor de piata pentru produsele respective. Pentru proiectele publice, este necesar sa se demonstreze cum actioneaza si cum este folosit personalul competent, in cadrul investitiilor pentru sistemele de control avute in vedere; acele proiecte vor fi examinate din punct de vedere al eficientei economice (cost/ beneficiu);

*** Dispozitii financiare**

Masura	Costul minim al proiectelor (EURO)	Costul maxim al proiectului (EURO)	Procentul contributiei publice
1.1.	10,000	1,000,000	50
1.2.	10,000	2,000,000	50 sau 1000

*** Adoptarea acquis-ului comunitar**

Proiectele de prelucrare si marketing trebuie sa corespunda standardelor minime privind protectia mediului, igiena si bunastarea animalelor, in conformitate cu reglementarile Comunitare.

Proiectele din sistemul de control vor apartine obiectivelor si strategiei de aderare la U.E. a sectorului respectiv si vor asigura armonizarea metodelor si tehnicilor de laborator cu cele folosite in U.E.

*** Ocuparea fortei de munca, integrarea femeilor si barbatilor si politicile pentru tineret**

Se va acorda prioritate proiectelor care mentin sau genereaza noi locuri demunca prin atragerea si stabilirea tinerilor in mediul rural, care sunt initiate decatre bveneficiarii in varsta de maximum 45 de ani si cu aptitudini ocupationale adecvate, in concordanta cu proiectul.

Beneficiarii (persoane fizice si/sau persoane responsabile din cadrul organizatiilor) vor dovedi abilitati profesionale privind proiectele pe care doresc sa le initieze, detinerea unei experiente profesionale de minim 3 ani pentru persoanele juridice, si/sau o diploma emisa de autoritati competente si care sa certifice faptul ca beneficiarul poseda abilitatile ocupationale adecvate si competenta.

* Politici de mediu

Se va acorda prioritate proiectelor care folosesc resurse locale (materii prime, materiale, forta de munca) si existenta infrastructurii. In toate cazurile se va demonstra viabilitatea din punct de vedere a protectiei mediului.

- **Prioritatea 2:** de a creste standardul de viata in zonele rurale prin imbunatatirea si dezvoltarea infrastructurii pentru dezvoltare rurala si agricultura durabila

* Competitia

Beneficiarii publici se vor angaja sa realizeze lucrarile in conformitate cu reglementarile in vigoare privind organizarea licitatiilor, prezentarea de oferte si adjudecarea proiectelor desemnate pentru investitii publice (HG 727/1993) si in conformitate cu Reglementarile Comunitare.

Proiectele din sectorul public vor dovedi viabilitatea lor functionala. Proiectele din sectorul privat vor trebui sa demonstreze viabilitatea lor financiara si economica printr-un memoriu justificativ si/sau studiu de fezabilitate si/sau plan de afaceri.

* Dispozitii financiare

Masuri	Costul minim al proiectelor (EURO)	Costul maxim al proiectului (EURO)	Procentul contributiei publice
2.1.	200,000	1,000,000	100
2.2.	2,000	200,000	50 sau 100
2.3.	50,000	200,000	100
2.4.	-	-	100
2.5.	10,000	500,000	50 sau 100

* Adoptarea acquis-ului comunitar

In cadrul tuturor masurilor se vor realiza dezvoltarea institutionala si imbunatatirea cadrului juridic pentru implementarea legislatiei U.E.

* Ocuparea fortei de munca, integrarea femeilor si barbatilor si politicile pentru tineret

Se acorda prioritate proiectelor care mentin locurile de munca si genereaza altele noi. Solicitantii trebuie sa dovedeasca competenta profesionala in domeniu.

* Politici de mediu

Proiectele trebuie sa demonstreze viabilitate din punct de vedere al protectiei mediului printr-un memoriu justificativ si/sau studiu de fezabilitate. Se va acorda prioritate proiectelor care folosesc resursele locale (materii prime, materiale, forta de munca, etc.). Proiectele din sectorul irigatiilor si imbunatatirilor funciare vor fi localizate in zone geografice prioritare.

- **Prioritatea 3:** de a dezvolta economia rurala prin:

- infiintarea si imbunatatirea exploatatilor agricole private si a exploatatilor forestiere in cadrul unei dezvoltari durabile si care sunt conforme cu standardele minime ale acquis-ului comunitar;
- dezvoltarea si diversificarea activitatiloreconomice, pentru generarea de venituri alternative si noi locuri de munca, in special in domeniul prelucrarii produselor forestiere.

* Politica agricola comuna

Nu se va acorda sprijin investitiilor care au ca obiectiv o crestere a productiei pentru care nu se pot gasi debusee normale de piata. In domeniul agro-mediului nu sunt eligibile proiectele care includ masuri ce tin de obligatia fermierului sau cele care reprezinta practici agricole obisnuite (conventionale).

* Concurenta

Se va demonstra viabilitatea economica si financiara a proiectelor, in special in ceea ce priveste profitabilitatea si modul de asigurare a debuseelor. Grupurile de producatori vor demonstra ca au structuri viabile, care asigura beneficii economice pe termen lung.

* Dispozitii financiare

Masuri	Costul minim al proiectelor (EURO)	Costul maxim al proiectului (EURO)	Procentul contributiei publice
3.1.	5,000	1,000,000	50
3.2.	-	80,000	100
3.3.	-	-	100
3.4.	50,000	250,000	50
3.5.	1,000	250,000	50 sau 100
3.6.	100,000	300,000	50 sau 100

* Adoptarea acquis-ului comunitar

Proiectele de investitii in exploatatii agricole trebuie sa concorde cu standardele minime nationale privind mediul, igiena si bunastarea animalelor in momentul luarii deciziei de finantare. Cand vor fi nou introduse standardele minime privitoare la acquis, decizia de finantare va fi conditionata de indeplinirea de catre exploatatia respectiva a acestor standarde noi, pana la realizarea investitiei. In timpul perioadei de pre-aderare, standardele minime privind mediul, igiena si bunastarea animalelor trebuie sa fie adaptate in conformitate cu acquis-ul comunitar.

Conditiiile detaliate privind sprijinirea grupurilor de producatori, tinand cont de tendintele E.U. pentru Statele Membre, vor fi aplicate prin stabilirea unei intelegeri bilaterale intre Uniunea Europeana si fiecare din tarile solicitante. In Romania nu exista inca o legislatie specifica pentru grupurile de producatori, menita sa incurajeze infiintarea si functionarea lor in conformitate cu reglementarile U.E. In curand se va aproba un act normativ privind organizarea si functionarea cooperativelor rurale, care va permite infiintarea grupurilor/ asociatiilor de producatori.

In cadrul acestui act normativ se vor avea in vedere o mare parte din prevederile stipulate in legislatia U.E. privind grupurile de producatori.

* Ocuparea fortei de munca, integrarea femeilor si barbatilor si politicile pentru tineret

Se va acorda prioritate proiectelor care creeaza noi locuri de munca sau le mentin pe cele existente; proiectelor sustinute de un tanar fermier (sub 40 ani), sau de catre femei prin aplicarea in diverse masuri a ratei diferite de contributie publica.

Pentru majoritatea masurilor beneficiarii (persoane fizice si/sau persoane raspunzatoare din partea organizatiilor), vor dovedi abilitati profesionale privitoare la proiectul pe care doresc sa il initieze, cel putin 3 ani de experienta profesionala pentru persoanele juridice si/sau o diploma emisa de autoritati competente care sa certifice ca beneficiarul poseda competenta si abilitati optionale adecvate.

* Politici de mediu

Proiectele nu vor avea impact negativ asupra mediului si in acest scop, se vor prevedea in mod obligatoriu in proiecte masurile tehnice de protectie a mediului. Se va acorda prioritate proiectelor care folosesc resursele locale (materii prime, materiale , forta de munca, etc). Viabilitatea protejarii mediului a proiectului va trebui demonstrata printr-un memoriu justificativ si/sau studiu de fezabilitate. Beneficiarul unui proiect de agro-mediu va trebui sa implementeze metode agricole durabile, compatibile cu mediul si cu mentinerea peisajului rural pe o perioada de cel putin 5 ani de la data incheierii contractului. Pentru aceasta masura proiectele se localizeaza in zone sensibile din punct de vedere ecologic si proiectul stipuleaza cel putin un obiectiv privind protectia biodiversitatii.

- **Prioritate 4:** dezvoltarea resurselor umane prin:
 - imbunatatirea pregatirii profesionale pentru fermieri si pentru detinatorii de terenuri forestiere si pentru alte persoane implicate in activitati forestiere;
 - construirea capacitatii institutionale pentru implementarea programului.

* Politica agricola comunitara

Beneficiarii eligibili ai cursurilor de pregatire sunt producatorii agricoli si alte persoane implicate in activitatile agricole si in activitati referitoare la procesarea produselor agricole, de asemenea, detinatorii de terenuri forestiere si alte persoane implicate in silvicultura si in activitatea de prelucrare a lemnului.

* Dispozitii financiare

Masuri	Costul minim al proiectelor (EURO)	Costul maxim al proiectului (EURO)	Procentul contributiei publice
4.1	5.000	250.000	100
4.2	-	-	100

In conformitate cu Reglementarea CE nr. 1268/1999, o suma egala cu 2% din valoarea co-finantarii de la Comunitatea Europeana poate fi destinata finantarii masurilor propuse la initiativa Comisiei pentru studii preliminare, vizite de lucru, evaluare si control. Aceasta suma reprezinta un sprijin public, finantat 100% din contributia Comunitatii Europene.

* Adoptarea acquis-ului comunitar

Proiectele trebuie sa asigure asistenta tehnica pentru promovarea si monitorizarea tuturor masurilor din cadrul SAPARD. Proiectele trebuie sa creasca interesul si atractivitatea obiectivelor programului SAPARD. Proiectele trebuie sa asigure implementarea acquis-ului comunitar in bune conditii pentru toate activitatile la nivel local, judetean, regional sau national.

*** Ocuparea fortei de munca, integrarea femeilor si barbatilor si politicile pentru tineret**

Aceste proiecte trebuie sa asigure accesul egal al femeilor si al barbatilor, precum si a tinerilor producatori, pentru a participa la cursurile de pregatire. Prioritatea este acordata institutiilor specializate in pregatire profesionale, care au deja o experienta dovedita si pot asigura certificarea participarii in conformitate cu legislatia in vigoare.

2. Zone acoperite de masuri specifice teritoriale

Pentru implementarea programului SAPARD, o regula generala este ca toate zonele rurale definite conform Legii 2/1968, sunt eligibile. Aceasta inseamna ca numai 2688 comune din Romania sunt eligibile, ceea ce reprezinta 89% din suprafata intregii tari.

Totusi, anumite exceptii sunt definite tinand cont de specificul strategiei si unele masuri.

□ Masuri eligibile in intreaga tara:

- Imbunatatirea structurii publice pentru calitate, control veterinar, fitosanitar si alimentar, care sunt de asemenea localizate in zonele urbane; totusi, pentru proiectele private, numai cele situate in zonele rurale sunt eligibile;
- Procesarea pestelui, tinand cont de localizarea unitatilor existente din zonele urbane;
- Imbunatatirea pregatirii profesionale pentru beneficiarii care provin din zonele rurale, tinand cont de localizarea diferitelor institutii responsabile pentru aceasta masura din mediul urban;
- Asistenta tehnica.

□ Masuri eligibile in zone specifice:

- Imbunatatiri funciare si reparcelare, pentru care zonele prioritare sunt definite;
- Infiintarea si pastrarea registrelor cadastrale, care concentreaza registrele cadastrale si ale terenurilor din zonele selectate de un inalt interes si valoare;
- Masuri de protectie a mediului agricol, care sunt axate pe zonele specifice in cadrul proiectelor pilot.

Graficul masurilor si demararea lor

Implementarea variatelor masuri ale programului SAPARD este prezentata in tabelul din Anexa 1, ce cuprinde ponderea fiecarei masuri in totalul sumei propuse pentru fiecare an.

Acest tabel stabileste in mod clar prioritatea acordata in termeni financiari a 5 masuri, care sunt cele mai importante pentru realizarea celor 4 prioritati pe care le-am amintit. Celelalte masuri vor fi implementate in comun sau cu o ulterioara demarare, tinand cont de specificitatea lor. Pentru stabilirea acestui grafic al masurilor, se vor respecta urmatoarele principii generale :

- De a da un raspuns la numeroasele proiecte elaborate in cadrul SPP, care au demonstrat capacitatea existenta in zonele rurale pentru a intocmi proiecte. Aceste proiecte se pot constitui in primii candidati pentru masurile prioritare echivalente ale programului SAPARD, daca ele respecta toate criteriile.
- De a respecta logica dezvoltarii rurale prin sustinerea mai intai a infrastructurii rurale de baza, care este necesara sprijinirii dezvoltarii economice.
- De a promova proiecte pilot pentru urmatoarele cazuri:
 - Atunci cand cadrul legislativ sau institutional nu exista sau este imprecis stabilit si nu poate fi implementat de la inceput in intreg campul de actiune al masurilor; dupa adaptarea cadrului legislativ si institutional, implementarea masurilor va creste;
 - Logica dezvoltarii rurale care impune, spre exemplu, sustinerea intai a infrastructurii de baza si apoi renovarea satelor;
 - Existenta altor fonduri pentru masuri care pot fi folosite la inceput.

Principiile specifice pentru fiecare masura sunt descrise in Anexa 2.

Tabel cuprinzand ponderea fiecarei masuri in totalul sumei propuse pentru fiecare an

Masura	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Procesarea si marketingul produselor agricole si piscicole	26,8%	24,1%	25,2%	17,5%	17,4%	17,5%	8,9%
Imbunatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare si protectiei consumatorului	2,4%	2,5%	2,6%	3,1%	3,3%	3,7%	4,0%
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale	15,1%	15,1%	8,5%	9,2%	6,5%	6,5%	6,7%
Imbunatatiri funciare si reparcelare	2,4%	2,3%	3,3%	3,9%	4,5%	6,2%	8,1%
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului natural	0,0%	0,0%	4,3%	5,2%	4,3%	5,2%	6,7%
Intocmirea si reactualizarea registrelor funciare	0,4%	0,4%	1,3%	1,7%	1,7%	1,7%	1,8%
Managementul resurselor de apa	4,8%	4,9%	5,2%	5,7%	9,1%	10,5%	15,6%
Investitii in exploatarele agricole	22,5%	22,4%	25,2%	18,4%	19,1%	10,5%	9,8%
Infintarea grupurilor de producatori	0,2%	0,3%	0,4%	0,7%	0,9%	0,9%	0,4%
Metode agricole de productie protejate sa protejeze mediul si sa mentina peisajul rural	0,3%	0,5%	0,9%	2,2%	5,2%	6,5%	8,9%
Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,7%	2,6%	4,5%
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple si venituri alternative	10,4%	12,9%	10,2%	10,5%	8,7%	6,1%	6,2%
Silvicultura	9,3%	9,6%	8,5%	17,5%	13,0%	17,5%	13,4%
Imbunatatirea pregatirii profesionale	2,2%	1,7%	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%	1,8%
Asistenta tehnica	3,1%	3,1%	3,1%	3,2%	3,2%	3,2%	3,2%

Tabel cuprinzand principiile specifice pentru fiecare masura

Masura	Comentarii la graficul de masuri propus
Procesarea si marketingul produselor agricole si piscicole	Nevoi importante de acoperit. Prima prioritate pentru Romania, care proceseaza doar 15% din produsele agricole si importa 50% din produsele de consum. Va scadea cand cadrul general si concurenta din acest sector se vor infina.
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare si protectiei consumatorului	2000-2002: modernizarea structurilor publice 2004-2006: sustinerea laboratoarelor private in noile unitati de procesare care doresc sa exporte produsele lor
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurii rurale	Nevoi importante vor fi acoperite in primii 2 ani, cu numeroase proiecte care sunt gata sa inceapa
Imbunatatiri funciare si reparcelare	Va creste in paralel cu diminuarea altor ajutoare
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului natural	Va incepe in 2002 cand infrastructura de baza va fi implementata.
Intocmirea si reactualizarea registrelor funciare	2000-2001 : infirmarea registrelor funciare, in special pentru terenurile arendate 2002-2006 : registrele cadastrale pentru zonele neacoperite, in urma negocierilor cu ONCGC pe perioada primului trimestru al anului 2000.
Managementul resurselor de apa	2000-2002 : modernizarea unitatilor existente 2003-2006 : promovarea unui nou sistem local manageriat de beneficiari privati
Investitii in exploatarele agricole	Nevoi importante de acoperit. A doua prioritate pentru Romania, care va trebui sa modernizeze si sa faca viabil acest sector. Va scadea, cand cadrul general din acest sector se va infina si vor fi implementate alte prioritati.
Infintarea grupurilor de producatori	Va creste in paralel cu adaptarea necesara a legislatiei si cu trainingul care va fi necesar pentru implementarea acestei masuri.
Metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul si sa mentina peisajul rural	Va creste in paralel cu adaptarea necesara a legislatiei. Din punct de vedere tehnic, scaderea drastica a chimicalelor folosite, dupa 1993, face posibila conversia la o agricultura ecologica.
Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	Va incepe in 2004 cand viabilitatea acestui tip de servicii va putea fi asigurata, prin infintarea unui nou sistem viabil al exploatarelor agricole, prin aparitia unei noi generatii de producatori si a noilor grupuri de producatori.
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple si venituri alternative	Nevoi importante de acoperit. Necesari pentru a fi implementati in paralel cu modernizarea sectorului agricol, pentru a obtine noi slujbe si venituri. Va scadea cand cadrul general din acest sector se va infina si vor fi implementate alte prioritati
Silvicultura	2000-2002 : infrastructura si viciul si modernizarea procesarii 2003-2006 : continuarea prioritatilor si sustinerea detinatorilor privati de padure, cand cadrul legislativ va fi stabilit.
Imbunatatirea pregatirii profesionale	2000-2005 : Acoperirea nevoilor pentru pregatire profesionala . Cresterea in final a pregatirii profesionale a fermierilor si a detinatorilor de padure, de a dezvoltat noi activitati, de a identifica noi campuri de actiune.
Asistenta tehnica	

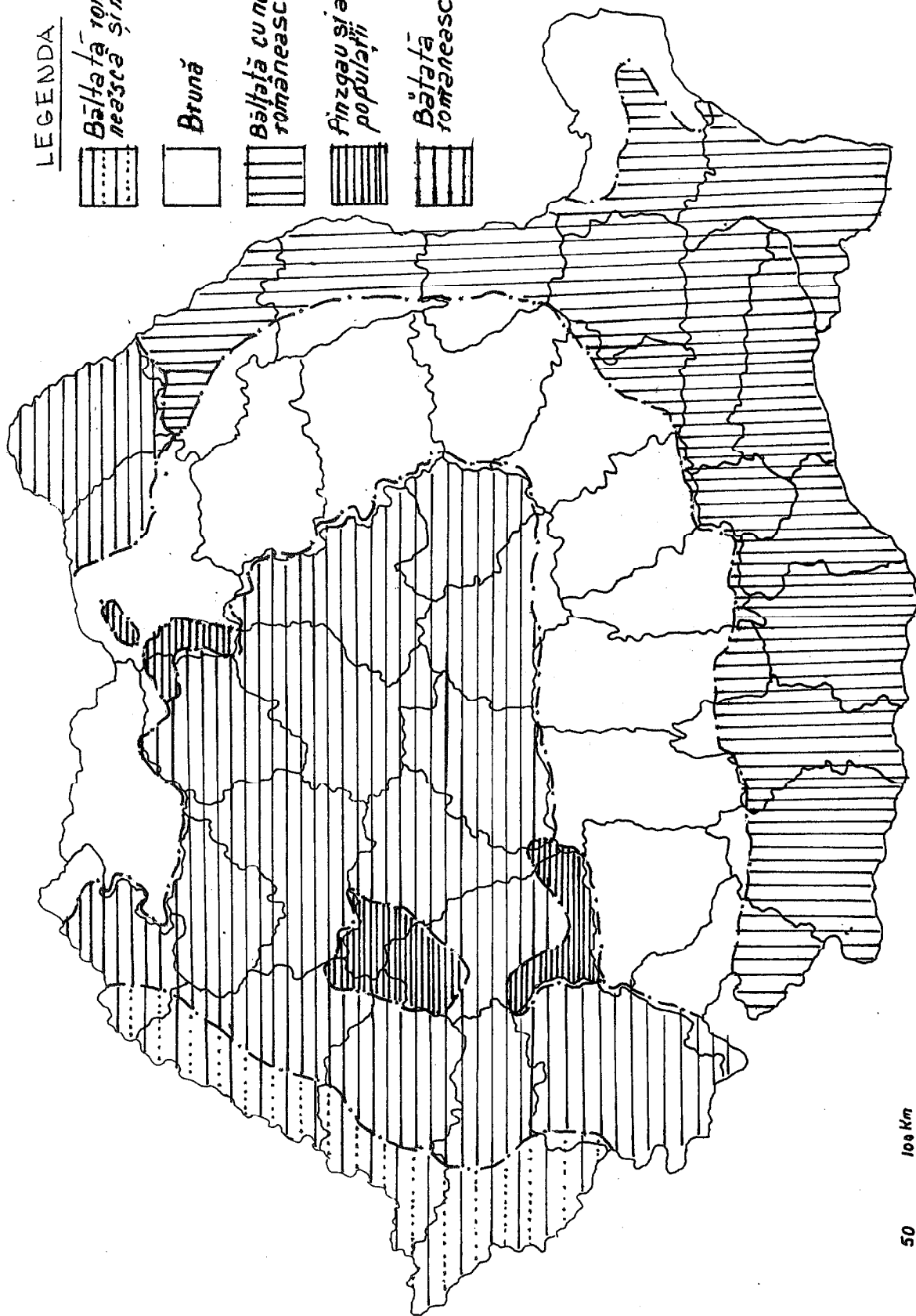
Conditii minime de intretinere a animalelor

Specia	Suprafata necesara	Volum mc/cap	Ventilatie mc/h/cap vara iarna	Consum de apa l/cap Total consum biologic	Suprafata de baza furajera
TAURINE					
Vaci de lapte	1,7 mp/cap (sistem legat)	15-30	42	100	1ha/cap
	2,1 mp/cap (sistem liber)				
Vaci la ingrasat	4 mp/cap			50	25
OVINE					
Oaie	1 mp/cap	2--5		10	8
Berbec	1,8 mp/cap	2--5		10	8
Tineret ovin	0,3 mp/cap	2			
PORCI					
Vieri	3 mp/cap				furaje concentrate
Scroafe- gestante	1,5 mp/cap in boxa	25	10	100	25
Scroafe negestante	1,2 mp/cap	25			
Porci la ingrasat	0,65 mp/cap	5		30	15
PASARI					
Pasari pentru carne	5 mp/cap	0,2-0,5	1	0,5	furaje concentrate
Pasari pentru oua	in baterii 3cap/cusca		5	0,2	

ZONAREA RASELOR DE TAURINE

LEGENDA

- Băltafă românească și metajă
- Brună
- Băltafă cu negru românească
- Finzgaur și alte populații
- Băltafă românească

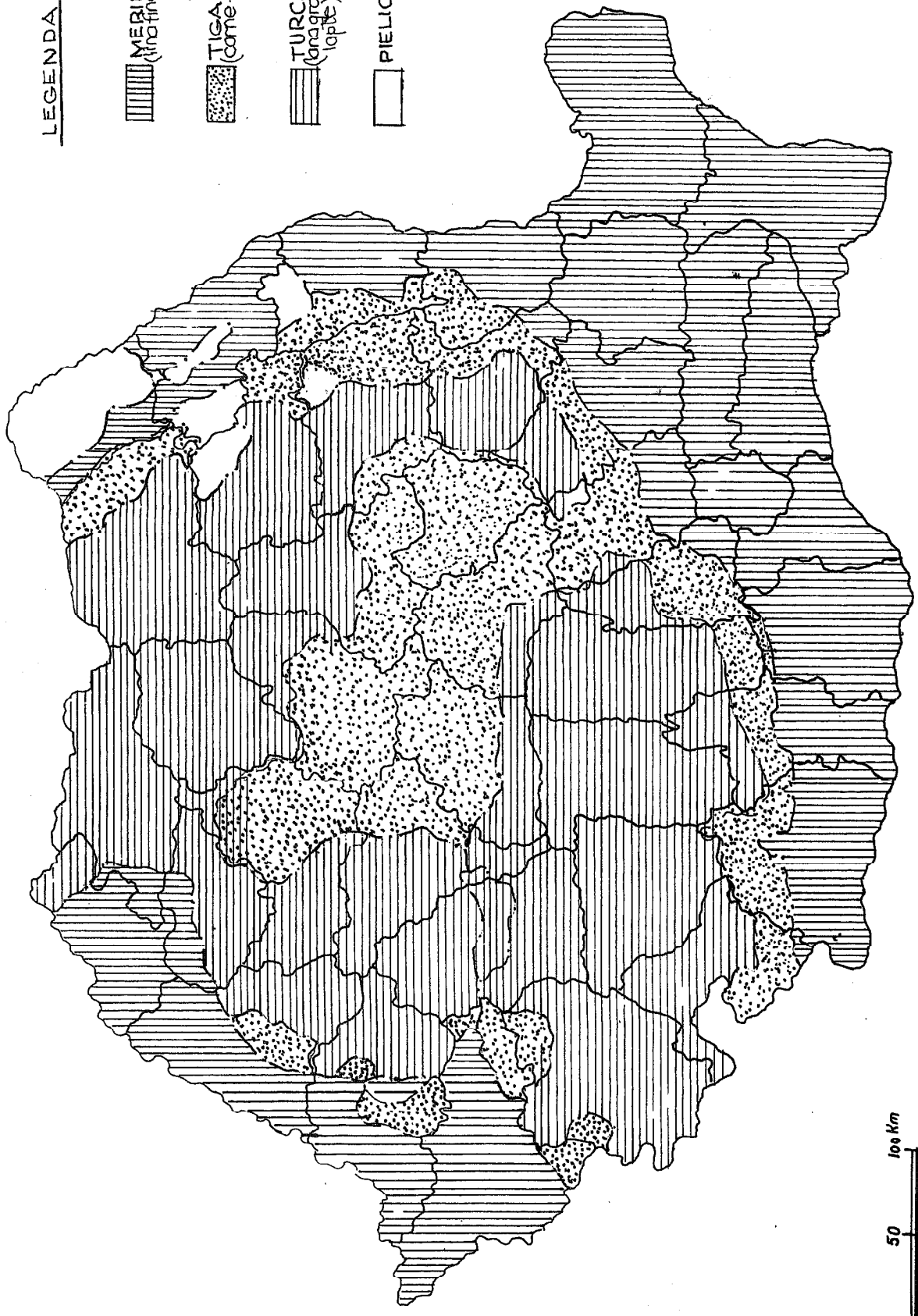

0 50 100 Km

EVOLUTIA STRUCTURII DE RASA SI ZONAREA EFECTIVELOR DE OVINE

LEGENDA

- MERINOS
(lana fină - carne)
- TIGAILIE
(carne - lapte)
- TURCANĂ
(lana groasă - lapte)
- PIELICELE

Partea a IV- a
Fisele tehnice ale masurilor SAPARD

PROGRAMUL S.A.P.A.R.D.**FISA MASURII NR.1****INVESTITII IN EXPLOATATIILE AGRICOLE****1. MOTIVATIE**

- Prin aplicarea Legii nr. 18/1991 a fondului funciar, s-au pus bazele reconstituirii dreptului de proprietate si ale generalizarii proprietatii private, atat in domeniul funciar, cat si in celelalte sectoare ale agriculturii, determinand mutatii structurale importante.
- Exploatarele agricole, in special cele din sectorul vegetal (pentru cultura cerealelor si plantelor tehnice, pomicultura, viticultura, legumicultura, etc.) se confrunta cu o dotare formata in principal tractoare, combine, masini si echipamente agricole, cu un grad ridicat de uzura fizica si morala, la care se adauga si fiabilitatea scazuta a unor utilaje autohtone ceea ce conduce la cresterea duratei de efectuare a lucrarilor agricole cu peste 60% fata de media pe plan european si deci la depasirea termenelor optime de efectuare a lucrarilor agricole. De asemenea cu lipsa acuta a unor instalatii moderne de irigat.
- Patrimoniul viticol actual desi este apropiat ca suprafata celui existent in 1990 prezinta o serie de modificari in structura sortimentala cu impact asupra calitatii vinurilor la care se adauga si fenomenul de imbatranire a unor plantatii precum si cel de distrugere datorita calamitatilor naturale din ultimii ani. Din aceste cauze, este oportun sa se actioneze pentru refacerea patrimoniului viticol national.
- Plantatiile de pomi , arbusti fructiferi si capsuni s-au micorat an de an ca suprafete si din punct de vedere al productiilor obtinute si al calitatii produselor, pe de o parte datorita defrisarilor care au avut loc in primii ani ai aplicarii legii fondului funciar, iar pe de alta parte datorita imbatranirii si distrugerilor provocate de calamitati si imposibilitatii actionarii la timp pentru indepartarea acestor efecte si intretinerii plantatiilor ca urmare a lipsei resurselor financiare.
- Reducerea suprafetelor de cultura si a productiilor obtinute la unele plante tehnice traditionale, in majoritatea cazurilor sub 50% din suprafata pretabila acestor culturi cum sunt : sfecla de zahar, rapita, inul, canepa, tutun, etc., precum si a altor culturi: plante furajere, plante medicinale si aromatice este un fenomen datorat in principal imposibilitatii asigurarii dotarilor pentru mecanizarea acestor culturi.
- Lipsa surselor de capitalizare a producatorilor agricoli a condus la imposibilitatea realizarii unor investitii in sectorul agricol, fapt ce a determinat deteriorarea in continuare a potentialului productiei vegetale si animale si in special a parametrilor calitativi ai acesteia.
- Cresterea numarului de animale in sectorul gospodariilor populatiei, in principal ca urmare a desfiintarii cooperativelor agricole de productie, conduce la necesitatea creerii conditiilor pentru aplicarea unor tehnologii performante de crestere care sa respecte conditiile de protectie a mediului ambiant si a cadrului natural.
- Proprietatea privata in domeniul cresterii animalelor prezinta doua caracteristici importante. Prima se refera la existenta, in zona de munte, a proprietatii private, inca dinainte de anul 1989, dar fara a avea conditii si resurse financiare ca sa se poate dezvolta si moderniza, iar a doua la faptul ca prin desfiintarea cooperativelor de productie multe grajduri si ferme au fost preluate de producatori individuali sau asociati, dar capacitatea acestor adaposturi nu acopera decat 2/3 din necesar. O parte

din adaposturile construite înainte de 1990 nu au fost amplasate în zone optime pentru creșterea animalelor, iar altele au durată normată de funcționare indeplinită sau sunt deteriorate. De asemenea, preluarea unor adaposturi și ferme de către producători agricoli sau societăți comerciale prin cumpărare sau prin privatizare necesită modernizări și re tehnologizări.

- Lipsa surselor de capitalizare a producătorilor agricoli a condus la imposibilitatea realizării unor investiții în sectorul agricol, fapt ce a determinat deteriorarea în continuare a potențialului producției vegetale și animale și în special a parametrilor calitativi ai acestora

- În România la această dată, din 1700 ha sere au mai rămas în funcțiune cca. 75% , din care în regim de sere încălzite a mai rămas o suprafață de cca 10%. Restul suprafețelor sunt utilizate ca sere-solar, cu un singur ciclu de producție (caldura naturală), fiind supuse unui proces de degradare continuă (deformarea construcției, sustrageri de materiale din componenta acestora, etc.). Creșterea continuă a pretului la energia termică a condus la o activitate economică inefficientă, urmată de renunțarea la utilizarea agentului termic, cu consecința asupra funcționării într-un singur ciclu de producție.

- Condițiile naturale din România și în special cele din zona de deal și munte (media de 3 ha teren agricol / exploatare), sunt deosebit de favorabile pentru dezvoltarea agroturismului. Veniturile obținute numai din agricultura de către micii producători agricoli sunt nesatisfăcătoare gospodăriile din aceste zone sunt frecvent sub așteptări și în aceste condiții agroturismul reprezintă una din soluțiile complementare posibile de adoptat, cu șanse reale pentru suplimentarea veniturilor exploatarelor agricole rurale, permițând diversificarea potențialului economic al acestora, a produselor proprii și a celor locale în condiții de igienă sporită, cu contribuții deosebite la sporirea gradului de pregătire profesională.

- Vârsta medie a fermierilor români este mai mare de 55 ani, circa 20% din totalul fermierilor având vârsta mai mare de 65 ani. Totodată, foarte puțini tineri sunt dispuși să se stabilească în mediul rural și să devină managerii unor exploatare agricole.

Din cele prezentate, rezulta necesitatea promovării unor investiții în exploatarele agricole, pentru:

- mecanizarea exploatarelor agricole pentru cultura de cereale, plante tehnice, legumicultură și cartofi, viticultură, pomicultură, arbuști fructiferi și capsuni, plante furajere, alte culturi (plante medicinale și aromatice, tutun, ciuperci etc.);

- achiziții de animale matcă (prima populară) de reproducție cu valoare genetică ridicată;

- investiții în adaposturi noi pentru animale: taurine, bubaline, suine, ovine și caprine, cai, pasări (gâini, pui de carne, rate, găște etc.) de asemenea adaposturi pentru animale mici, hale sericicole, ferme apicole, ferme piscicole, etc.;

- îmbunătățirea construcțiilor pentru protejarea mediului înconjurător și ameliorarea condițiilor igienice și de întreținere a animalelor în construcții existente;

- investiții în alte construcții productive ale fermelor:

- vegetale;

- pentru creșterea animalelor;

- investiții în sere;

- investiții pentru dezvoltarea turismului în fermă;

Se are în vedere în mod deosebit încurajarea tinerilor fermieri.

2. OBIECTIVE GENERALE

- Masura va contribui la dezvoltarea, diversificarea si modernizarea unor procese de productie, atat in sectorul vegetal cat si in cel de crestere a animalelor, permitand aplicarea unor tehnologii moderne, in acord cu cerintele fitosanitare si sanitar-veterinare asigurandu-se premisele dezvoltarii agriculturii durabile;
- Imbunatatirea calitatii materiilor prime de origine vegetala si animala, asigurandu-se astfel premisele unei valorificari superioare a acestora;
- Cresterea veniturilor beneficiarilor asistentei, cu efecte pozitive asupra volumului economiilor realizate, a capacitatii de reluare a proceselor de productie si, nu in ultima instanta a consolidarii comunitatilor rurale slab dezvoltate din punct de vedere economic;
- Cresterea puterii economice a exploatareii agricole si consolidarea proprietatii private.

In mod direct, sprijinul va contribui la:

- imbunatatirea calitatii produselor agricole romanesti si accelerarea apropierei de standardele U.E. prin modernizarea tehnologiilor de cultura a cerealelor, plantelor tehnice si de cultura in sere, pentru viticultura si pomicultura precum si aplicarea unor tehnologii moderne de crestere a animalelor;
- construirea unor ferme moderne si eficiente atat pentru productia vegetala cat si pentru cresterea animalelor cu inalt potential genetic;
- activarea potentialului agricol si turistic a diferitelor zone, valorificarea resurselor locale (materii prime agricole, a constructiilor existente, a materialelor de constructii), a peisajului si a traditiilor;
- diversificarea productiei agricole vegetale si animale, functie de potentialul existent in vederea cresterii veniturilor producatorilor;
- favorizarea luarii in proprietate de catre tineri a exploatareii agricole.

3. CORELAREA CU CELELALTE MASURI

Aceasta masura trebuie sa se coreleze cu urmatoarele masurile:

- imbunatatirea structurilor pentru calitate, control sanitar-veterinar, fitosanitar si al calitatii produselor alimentare si pentru protectia consumatorilor;
- imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole;
- metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul si sa mentina peisajul rural;
- constituirea grupurilor de producatori si asociatiile lor;
- managementul resurselor de apa pentru agricultura;
- dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale;
- instruire profesionala;
- asistenta tehnica.

4. CAMPUL DE ACTIUNE AL MASURII

Prin aceasta masura se vor finanta proiecte pentru: imbunatatirea mecanizarii, achizitii initiale de material biologic valoros (prima populare cu animale), construirea si/sau modernizarea unor adaposturi pentru cresterea animalelor, completarea si/sau modernizarea unor ferme vegetale si pentru cresterea animalelor cu utilitati si constructii aferente procesului tehnologic, construirea si/sau modernizarea unor spatii pentru dezvoltarea turismului in ferme, construirea si/sau modernizarea serelor.

Proiectele eligibile trebuie sa se refere la:

- Mecanizarea exploatareilor agricole prin dotarea cu tractoare, combine, utilaje, masini, instalatii si echipamente agricole, instalatii de irigat pentru ferme vegetale;
- Achizitionarea de animale (prima populare) cu inalt potential genetic pentru efectivele matca de reproducie;
- Construirea unor adaposturi moderne care sa asigure conditii optime de crestere a animalelor si pasarilor, in concordanta cu cele mai moderne tehnologii, inclusiv utilitatile aferente (alimentari cu apa si energie electrica, evacuarea dejectiilor, instalatii de muls si colectarea laptelui, etc.);
- Imbunatatirea conditiilor de crestere si de intretinere a animalelor in constructii existente prin reabilitarea / introducerea alimentarii cu apa, energie electrica, energie termica, canalizare, evacuarea dejectiilor, instalatii de muls si colectarea laptelui;
- Construirea unor ferme vegetale noi, completarea si modernizarea fermelor vegetale pentru cultura mare, pomicole, viticole, legumicole, cu utilitati (alimentare cu apa, energie electrica, energie termica, canalizare, etc.) si cu o serie de constructii necesare : remize de tractoare si masini agricole, ateliere de intretinere si reparatii utilaje, silozuri, patule, platforme de depozitare, spatii de depozitare legume-fructe, instalatii de calibrare, sortare, spatii depozitare ingrasaminte si pesticide, bazine pentru prepararea solutiilor, etc.
- Construirea unor microferme si ferme noi, completarea si modernizarea microfermelor si fermelor de crestere a animale cu utilitati si alte constructii: padocuri, fanare, fose septice , bazine de purin, platforme de dejectii, statii de epurare, micro-FNC-uri, sali de muls si de colectarea laptelui, centrale termice, instalatii de alimentare cu apa, retele de canalizare, instalatii electrice, etc;
- Construirea de sere noi si modernizarea celor existente, din structuri metalice usoare, cu centrale termice proprii si instalatii de irigat, inclusiv asigurarea utilitatilor - alimentare cu apa, energie electrica, canalizare, etc. - cu respectarea conditiilor de protectie a mediului inconjurator;
- Proiecte individuale pentru practicarea agroturismului care vor avea doua variante: cu activitate simultana, pensiune agroturistica, cu servicii complete si ferma agroturistica, cu servicii limitate la cazare si mic dejun (se va urmari ca la un numar de ferme agroturistice, situate in apropiere, sa se sprijine realizarea unei pensiuni agroturistice unde turistii din microzona vor putea servi mesele de pranz si cina, alte activitati specifice - dar nu pentru mai mult de 25-30 persoane).

Nu sunt cheltuieli eligibile:

- achizitiile de terenuri sau plata arende, investitiile in sectorul de comercializare cu amanuntul;
- investitiile pentru constructii sau modernizari de locuinte proprietate personala, care nu apartin obiectivului de investitii propus.

5. CRITERII DE ELIGIBILITATE

Generale

- Proiectul va fi amplasat in spatiul rural si/sau in alte zone cu caracter agricol, dar obligatoriu trebuie sa se adreseze producatorilor agricoli.
- Proiectul trebuie sa se incadreze atat in obiectivele si prioritatile Programului SAPARD cat si in campul de actiune al masurii "Investitii in exploatarele agricole", care cuprinde urmatoarele submasuri : mecanizare; prima populare cu animale de o valoare genetica ridicata; investitii in adaposturi noi pentru animale; imbunatatirea constructiilor pentru protejarea mediului inconjurator si ameliorarea conditiilor igienice si de intretinere a animalelor; investitii in alte constructii ale fermei; investitii in sere; investitii pentru dezvoltarea turismului in ferma.

- Trebuie sa se demonstreze viabilitatea economico-financiara a proiectului in special in ceea ce priveste rentabilitatea si asigurarea pietei. Este exclusa acordarea unui ajutor investitiilor care au ca obiectiv cresterea productiei de produse care nu isi gasesc debusee normale de piata.
- Proiectul nu trebuie sa aiba un impact negativ asupra mediului inconjurator, fapt pentru care trebuie sa aiba prevazute obligatoriu toate masurile tehnice de protectie.
- Existenta co-finantarii trebuie certificata in conformitate cu reglementarile europene;
- Proiectul trebuie sa indeplineasca conditiile minime cerute de legislatia nationala in vigoare in ceea ce priveste protectia mediului inconjurator, igiena si bunastarea animalelor, in momentul in care primeste acordul de finantare. Cand noile conditii minimale vor fi schimbate prin adoptarea acquis-ului comunitar, acordul de finantare va fi conditionat de respectarea noilor norme pana la sfarsitul realizarii respectivelor investitii.

Specifice

Se prezinta, acolo unde este cazul, in fisa submasurii.

6. CRITERII DE SELECTIE

Generale

- valoarea totala a proiectului (fonduri publice si private) sa fie cuprinsa intre 10.000EUR0 - 500.000 EURO;
- proiectele sa tina cont de potentialul zonei;
- numar de locuri de munca nou create sau mentinute;
- utilizarea resurselor locale (materii prime, materiale, forta de munca, etc.);
- proiectul este sustinut de catre tineri (sub varsta de 40 de ani).

Specifice

Se prezinta, acolo unde este cazul, in fisa submasurii.

7. BENEFICIARI

Beneficiarii vor fi :

- Persoane fizice (producatori individuali de bunuri si/sau servicii) si asociatii familiare inregistrate, precum si alti producatori agricoli individuali inregistrati.
- Asociatii de producatori (societati agricole cu personalitate juridica infiintate conform Legii nr. 36/1991);
- Grupuri de producatori;
- Societati comerciale cu capital integral privat infiintate conform Legii 31/1990

Beneficiarii (persoane fizice si/sau persoanele responsabile din cadrul organizatiilor) trebuie sa dovedeasca o experienta profesionala in raport cu proiectul pe care doresc sa il initieze de minim 3 ani pentru persoanele juridice, si/sau o diploma eliberata de autoritatile competente care sa certifice faptul ca beneficiarul are cunostinte profesionale suficiente.

Nu va fi eligibil solicitantul care are pierderi financiare sau datorii restante fata de bugetul de stat sau fata de bugetul asigurarilor sociale de stat, (altele decat imprumuturile bancare pentru care

este respectat graficul de rambursare), conform ultimelor declaratii fiscale sau altor declaratii eliberate de catre administratiile financiare.

8. LEGISLATIA NATIONALA IN VIGOARE

O lista exhaustiva a actelor normative in vigoare referitoare masura si la submasurile in cauza este prezentata in Anexa nr. 1. In timpul perioadei de pre-aderare, normele minime privind protectia mediului, igiena si bunastarea animalelor vor trebui sa fie in concordanta cu Acquis-ul comunitar.

9. DISPOZITII FINANCIARE

Proiectele din cadrul acestei masuri sunt considerate a fi investitii generatoare de venituri.

Ajutorul public acordat in cadrul acestei masuri nu va depasi 50 % din totalul cheltuielilor eligibile. In cadrul acestui program vor putea fi finantate proiecte a caror valoare totala este cuprinsa intre 10.000 EURO - 1.000.000 EURO.

TOTAL	FONDURI PUBLICE		FONDURI PRIVATE
	SAPARD	BUGET NATIONAL	
393,333	147,500	49,167	196,667

Gradul de interventie pentru proiecte de interes privat:

Pentru tinerii solicitanti: -50% contributie privata

-50% contributie publica, din care:

-75% contributie SAPARD

-25% buget national

Pentru ceilalti solicitanti: -55% contributie privata

-45% contributie publica, din care:

-75% contributie SAPARD

-25% buget national

10. ACOPERIRE GEOGRAFICA

Tot spatiul spatiul rural din Romania de nivel NUTS 5.

Proiectul va fi amplasat in spatiul rural definit conform legii si in mod exceptional in spatiul urban in masura in care proiectul contribuie la dezvoltarea rurala.

11. CRITERII PENTRU CUANTIFICAREA INDICATORILOR DE REALIZARE, DE REZULTAT SI DE IMPACT

Indicatori de realizare:

- numar de proiecte finantate pe sectoare de activitate si tipuri de investitii;
- numar de agricultori sprijiniti;
- numar de tineri agricultori sprijiniti;
- valoarea investitiei pe proiect.

Structura financiara previzionata in functie de marimea si numarul proiectelor este:

Categorii de proiecte cu valori (EURO) cuprinse intre:	Pondere proiecte %	Costul total / tipuri de proiecte (mil.EURO)	Numar de proiecte
10.000 - 30.000	35	137,50	6900
30.000 - 100.000	40	157,20	2500
100.000 - 500.000	20	78,60	240
500.000 - 1.000.000	5	20,13	50

Indicatori de rezultat:

- cresterea gradului de incarcare a utilajelor ;
- cresterea gradului de mecanizare (nr. ore mecanizare/ha);
- cresterea cantitatii de produse agricole cu calitate corespunzatoare normelor minime de calitate impuse de UE.
- reducerea pretului de cost a produselor in raport cu cresterea calitatii produselor;
- frecventa turistica in fermele agricole sprijinite;

Indicatori de impact:

- cresterea PIB in zonele rurale;
- cresterea calitatii produselor agricole de origine vegetale si animala;
- numar de locuri de munca create si mentinute in zonele respective;
- cresterea numarului de tineri stabiliti in mediul rural;
- cresterea veniturilor agricultorilor sprijiniti.

LEGISLATIA NATIONALA

- **Ordonanta Guvernului Romaniei nr. 36/1999** privind sprijinul acordat de stat producatorilor agricoli pentru achizitionarea de tractoare, combine, masini si utilaje agricole, precum si de instalatii pentru irigat.
- **Legea nr. 5/1982** privind protectia plantelor si a padurilor si regimul pesticidelor.
- **Legea protectiei mediului nr. 137/1995.**
- **Hotararea Guvernului nr. 964/1998** privind aprobarea clasificatiei si a duratei normate de functionare a mijloacelor fixe, care prevede si duratele normate de functionare a masinilor, utilajelor si instalatiilor pentru agricultura.
- **Hotararea Guvernului nr. 1308/1996** privind infiintarea Institutului National de Cercetare-Dezvoltare pentru Masini si Instalatii destinate Agriculturii si Industriei Alimentare - I.N.M.A.
- **H.G. nr. 426/1991** privind infiintarea Institutului de Testare, Cercetare, Dezvoltare si Mecanizarea Agriculturii ROMATEST.
- **Legea fondului funciar nr.18/1991.**
- **Legea nr. 169/1997** privind modificarea si completarea Legii nr. 18/1991.
- **Legea 165/1998** privind constituirea la dispozitia MAA a fondului pentru finantarea cheltuielilor aferente lucrarilor agricole din sectorul vegetal si a celor pentru cresterea animalelor in perioada 1998-2000.
- **H.G 649/1998** pentru aprobarea Normelor metodologice privind derularea, utilizarea si decontarea prin bancile comerciale a fondului pentru finantarea cheltuielilor aferente lucrarilor agricole din sectorul vegetal si a celor pentru cresterea animalelor in perioada 1998-2000.
- **O.U.G 44/1997** privind amanarea la plata a impozitului pe venitul agricol pana in anul 2000.
- **Legea 75/1991 – sanitar-veterinara.**
- **Legea 40/1975** privind cresterea si ameliorarea animalelor.
- **H.G 1223/1996** privind reorganizarea activitatii de coordonare si dezvoltare a patrimoniului genetic.
- **O.M 90/1995** privind strategia de dezvoltare a patrimoniului genetic.
- **O.M 91/1998** privind functionarea fermelor de elita .
- **O.M 32/1999** privind exportul de animale vii destinate sacrificarii in 1999.
- **Legea 7 / 1991 (completata)** privind calitatea produselor.
- **Legea nr. 99/ 1999** privind unele masuri pentru accelerarea reformei economice.
- **Legea nr. 50/ 1994** cu privire la decontarea cheltuielilor efectuate cu energia electrica consumata pentru pomparea apei in sistemele de irigat.
- **Legea nr. 85/ 1995** privind utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, daunatorilor si buruienilor in agricultura.
- **O.G. nr. 27/ 1995** privind modul de finantare a actiunilor de protectie si carantina fitosanitara.
- **O.G. nr. 20/ 1985** privind interzicerea insecticidelor organoclorurate pe baza de DDT si HCH.

- **O.G. nr. 62/1994**, completata si aprobata prin **Legea nr. 145/1994** privind acordarea unor facilitati pentru dezvoltarea sistemului de turism rural din zona montana, Delta Dunarii si litoralul Marii Negre.
- **H.G. nr. 201/1990** pentru aprobarea normelor de aplicare a **Decretului Lege nr.54/1990** privind organizarea si desfasurarea unor activitati economice pe baza liberei initiative, completata cu **H.G.R. nr. 364/1996**.
- **Ordinul Ministerului Turismului nr.20/1995** pentru stabilirea Normelor si criteriilor de clasificare a fermelor si pensiunilor agroturistice.
- **Ordinul Ministerului Turismului nr. 87/1995** pentru modificarea Normelor metodologice privind acordarea licentelor si brevetelor de turism aprobate prin **Ordinul Ministerului Turismului nr. 207/1994**.
- **H.G.R nr. 1269/1996** privind prevenirea accidentelor turistice si organizarea activitatii de salvare in munti.
- **Ordinul Ministerului Sanatatii nr. 536/1997** privind aprobarea Normelor de igiena si a recomandarilor privind mediul de viata al populatiei. Normele de igiena sunt obligatorii pentru toate unitatile din sistemul public si privat privind igiena mediului de viata si munca pentru asigurarea sanatatii populatiei.
- **Legea nr. 50/1991** privind autorizarea executarii constructiilor si unele masuri pentru realizarea locuintelor.

Proiecte de acte normative: **Legea zootehniei**

PROGRAMUL S.A.P.A.R.D**FISA MASURII Nr. 2****IMBUNATATIREA PRELUCRARI SI MARKETINGULUI PRODUSELOR AGRICOLE****1.MOTIVATIE**

Rolul si importanta agriculturii: in anul 1997, agricultura participa cu 18,5% din PIB, iar structura populatiei ocupate in agricultura era de 69,8% in mediul rural si 6,5% in mediul urban. Stadiul actual al pietelor agricole nu corespunde nevoilor si rolului pe care acestea trebuie sa-l exercite, in corelarea ofertei cu cererea, aceasta situatie provocand nemulumiri atat de partea producatorilor agricoli cat si a consumatorilor. Pietele romanesti sunt segmentate, slab dezvoltate si nespecializate. Ca o consecinta a tipurilor de structuri agricole existente, oferta de produse agroalimentare din gospodariile taranesti este pulverizata in cantitati mici, eterogene, care, cu putine exceptii este destinata unor pietele locale. Organizatiile producatorilor pe produs sau tipuri de produse sunt cel mai adesea cvasi-inexistente sau nefunctionale.

In ceea ce priveste cererea, ea este concentrata la numar mic de agenti de preluare (in general intreprinderi de stat) care exercita un monopol local, si care de cele mai multe ori nu sunt in masura sa absoarba oferta, acestia neavand posibilitatea de a patrunde la nivelul producatorilor locali.

Prin masurile programului SAPARD se urmareste in primul rand facilitarea implementarii Aquis-ului Comunitar. Prin aceasta masura, in mod special, se vizeaza diminuarea unor neajunsuri care caracterizeaza agricultura din Romania, inainte de aderarea ei la U.E, si anume:

- Existenta, pe piata produselor agricole, a unei importante productii care se comercializeaza fara o prelucrare prealabila;
- Prelucrarea insuficienta si ineficienta a produselor de baza nu permite cresterea valorii adaugate a ramurii si nu contribuie la imbunatatirea veniturilor agricultorilor.
- Conditiiile improprii de preluare, sortare, depozitare, prelucrare, conditionare si comercializare determina, de cele mai multe ori, procente mari de pierderi de productie (marfuri perisabile, fara posibilitate de depozitare a produselor si absenta pietelor de desfacere) exceptie facand vanzarea directa a produselor din exploatarea agricola;
- Amplasarea diverselor ramuri ale industriei agro-alimentare in zonele urbane (doar 10% din aceasta industrie se regaseste in zonele rurale) nu favorizeaza prelucrarea locala a produselor agricole, avand in vedere distanta la care se situeaza aceste unitati, fata de locurile si zonele de productie. Aceasta caracteristica a dus la generarea unor costuri ridicate de transport si la pierderi importante de produse;
- Lipsa unor programe coerente de modernizare a unitatilor de prelucrare din industria alimentara a determinat degradarea continua a aparatului productiv si deci un mare grad de uzura. Din aceasta cauza, unitatile existente nu detin echipamente performante de prelucrare, la nivelul standardelor europene, capabile sa asigure calitatea productiei. In plus, unitatile existente nu au capacitati performante pentru colectare, conditionare si depozitare a produselor si nu detin tehnologia necesara pentru asigurarea controlului calitatii;
- Lipsa filierei de distributie a produselor agro-alimentare are efecte negative in timp atat asupra consumatorilor cat si a producatorilor, datorate incalcarii normelor fito si sanitar-veterinare si de igiena, cu consecinte asupra sanatatii si protectiei populatiei;

- Lipsa unor echipamente in dotarea unitatilor de industrie alimentara, privind evacuarea apelor uzate si a produsilor reziduali, nu permit sa se tina cont suficient de protectia mediului inconjurator;
- Diversificarea redusa a produselor agro-alimentare, sub aspectul standardelor de calitate impuse de U.E., cu toate ca, cerintele consumatorilor reclama o imbunatatire a gamei sortimentale a produselor prelucrate;

Situatia prezentata mai sus arata necesitatea unor actiuni sustinute in favoarea prelucrarii si comercializarii pentru imbunatatirea preluarii, sortarii, conditionarii, depozitarii si prelucrarii, produselor.

2. OBIECTIVE GENERALE

Aceasta masura are ca obiective principale:

- Cresterea calitatii productiei in domeniul prelucrarii si comercializarii (cu respectarea normelor sanitare si veterinare);
- Ameliorarea prezentarii produselor si a prelucrarii acestora cu incurajarea unei mai bune utilizari a produselor secundare consecutiv cu scaderea cantitatii deseurilor;
- Imbunatatirea competitivitatii produselor agricole si cresterea valorii adaugate, prin colectare, depozitare, conservare, prelucrare si comercializare in vederea crearii filierelor agroalimentare.
- Cresterea numerica a populatiei angajate in spatiul rural si imbunatatirea veniturilor producatorilor agricoli prin stimularea prelucrarii si comercializarii produselor obtinute la nivel local;
- Orientarea diversificarii productiei agro-alimentare pentru asigurarea unor noi piete in acord cu satisfacerea cerintelor consumatorilor si stimularea si dezvoltarea serviciilor de agribusiness.
- Aparitia unor noi segmente de consumatori, orientati pe produse agricole ecologice prin crearea si deschiderea de "piete verzi".
- Obtinerea de produse cu un puternic specific local sau regional si necesitatea elaborarii unor standarde specifice.
- Introducerea unor noi tehnologii si inovatii cu impact minim asupra mediului ambiant si modernizarea celor actuale care au impact minim asupra mediului inconjurator.
- Asigurarea securitatii alimentelor prin generalizarea regulamentelor de igiena alimentara;
- Aparitia si consolidarea unor agenti economici privati competitivi.
- Incurajarea sistemului de investitii integrate, atat pentru introducerea metodelor moderne de productie, colectare, conditionare, depozitare, procesare, marketing (prin sustinerea activitatilor de tip en-gros si mini en-gros) pentru cresterea performantelor si calitatii produselor comercializate.

3. CORELAREA CU CELELALTE MASURI

Ajutoarele acordate in cadrul acestei masuri sunt complementare actiunilor prevazute in cadrul masurilor "Investitii in exploatarele agricole" si "Imbunatatirea structurilor in vederea realizarii controlului de calitate, veterinar si fitosanitar, pentru calitatea produselor alimentare si pentru protectia consumatorilor", "Metode agricole de productie menite sa protejeze mediul si sa mentina peisajul rural", "Infiintarea grupurilor de producatori" si "Managementul resurselor de apa ptr. agricultura" vor avea un efect pozitiv atat asupra canalelor de productie si de valorificare cat si asupra mediului inconjurator.

4. CAMPUL DE ACTIUNE AL MASURII

Masura vizeaza proiecte de investitii pentru modernizarea de noi unitati pentru procesarea si comercializarea produselor agricole.

Aceasta masura promoveaza asistenta pentru co-finantarea costurilor eligibile ale investitiilor care au drept scop:

- sa imbunatateasca si sa optimizeze activitatile de productie, prelucrare si marketing a produselor agricole.
- crearea sau modernizarea retelelor locale de colectare, a capacitatilor de receptionare, depozitare, conditionare si de sortare si ambalare a produselor agricole vegetale si animale.

Vor fi co-finantate acele investitii care vor contribui la grabirea introducerii standartelor europene in sectoarele:

Culturi de camp (Cereale si oleaginoase)
 Carne: taurine, suine, alte specii (ovine, caprine)
 Lapte si produse lactate
 Fructe si legume
 Cartofi
 Vin
 Peste

De asemenea, se estimeaza ca investitiile promovate vor garanta producatorilor agricoli, o suficienta si durabila cota-parte, din beneficiile economice rezultate.

Investitiile pentru care se va solicita co-finantarea se refera la:

- eficientizarea sau dezvoltarea colectarii, conservarii, tratarii si prelucrarii produselor agricole sau reciclarii acestora sau a deseurilor menajere;
- imbunatatirea canalelor de piata;
- aplicarea unor tehnici de prelucrare care sa includa dezvoltarea de noi produse si produse derivate precum si promovarea unor investitii inovatoare;
- imbunatatirea calitatii produselor.

Investitiile constau in:

- Crearea de noi unitati de prelucrare a produselor agricole acolo unde debuseele de piata exista,
- Modernizarea instalatiilor si a constructiilor existente;
- Achizitii de materiale si echipamente, inclusiv modernizari de echipamente, utilaje, instalatii, etc.
- Achizitii de mijloace de transport specializate (adecvate submasurii);
- Achizitii de mijloace informatice si software pentru monitorizarea proceselor de productie;
- Costuri generale pentru arhitecti, ingineri, consultanti, studii de fezabilitate, achizitii de patent sau licente, in completarea cheltuielilor mai sus mentionate si care sa nu depaseasca 12% din acea cheltuiala.

Nu sunt eligibile:

Achizitiile de terenuri sau plata arende, investitiile in sectorul de comercializare cu amanuntul si investitiile pentru construirea sau modernizarea locuintelor.

5. CRITERII DE ELIGIBILITATE

Generale

- Proiectul va fi amplasat in spatiul rural

- Proiectul trebuie sa respecte normele minime de mediu si de igiena si bunastarea animalelor, conform legislatiei europene.
- Proiectul trebuie sa se incadreze atat in obiectivele si prioritatile Programului SAPARD cat si in campul de actiune al masurii "Imbunatatirea prelucrarii si comercializarii produselor agricole";
- Sunt eligibile in cadrul acestei masuri prelucrarea si marketingul produselor agricole si piscicole incluse in Anexa I a Tratatului U.E si care provin din tarile solicitante sau din tarile membre ale U.E;
- Trebuie sa se demonstreze viabilitatea economico-financiara si a proiectului printr-un memoriu justificativ si/sau studiu de fezabilitate si/sau plan de afaceri. In mod special este necesara existenta pietelor de desfacere pentru produsele respective, (atestata prin studii de piata incluse in planul de afaceri ce trebuie prezentat obligatoriu pentru proiectele cu o valoare mai mare de 50 000 EURO);
- Existenta co-finantarii trebuie certificata in conformitate cu reglementarile europene;

Specifice

Se prezinta, acolo unde este cazul, in fisa submasurii.

6. CRITERII DE SELECTIE

Proiectele vor fi selectate in functie de urmatoarele criterii:

Generale

Se va acorda prioritate proiectelor:

- care au o valoare totala (fonduri publice si private) mai mare de 30.000 EURO;
- care realizeaza partizi compacte de produse de calitate in concordanta cu normele europene;
- care sunt gata sa inceapa imediat dupa aprobare
- care mentin si/sau creeaza noi locuri de munca prin atragerea sau stabilirea tinerilor in mediul rural;
- care utilizeaza resurse locale (materii prime, materiale, forta de munca) si detine infrastructura;
- prin care se realizeaza cel putin un nou produs pentru gama sortimentala a beneficiarului asistentei.
- care sunt initiate de beneficiari cu varsta de maxim 45 de ani si cu o calificare adecvata in raport cu proiectul ;
- care privesc procesarea si marketingul produselor obtinute pe plan national.

Specifice

Se prezinta , acolo unde este cazul, in fisa submasurii.

7. BENEFICIARI

Beneficiari finali vor fi:

- Producatori agricoli individuali;
- Asociatii si grupuri de producatori (cu personalitate juridica).
- Societati comerciale private

Beneficiarii (persoane fizice si/sau persoanele responsabile din cadrul organizatiilor) trebuie sa dovedeasca o experienta profesionala in raport cu proiectul pe care doresc sa il initieze de minim 3

ani pentru persoanele juridice, si/sau o diploma eliberata de autoritatile competente care sa certifice faptul ca beneficiarul are cunostinte profesionale suficiente.

Nu va fi eligibil solicitantul care are pierderi financiare sau datorii restante fata de bugetul de stat sau fata de bugetul asigurarilor sociale de stat, (altele decat imprumuturile bancare pentru care este respectat graficul de rambursare), conform ultimelor declaratii fiscale sau altor declaratii eliberate de catre administratiile financiare.

8. LEGISLATIA NATIONALA IN VIGOARE

Se prezinta in anexa o lista a actelor normative si regulamentelor in vigoare cu incidenta asupra diferitelor sectoare de productie acoperite prin prezenta masura.

Normele minime nationale privind conditiile de mediu, igiena si bunastarea animalelor trebuie sa fie in conformitate cu Aquis-ul Comunitar in timpul perioadei de pre-aderare.

9. DISPOZITII FINANCIARE

- Proiectele din cadrul acestei masuri sunt considerate a fi investitii generatoare de profit.
- Ajutorul public acordat in cadrul acestei masuri nu va depasi 50% din totalul cheltuielilor eligibile.
- In cadrul acestei masuri vor putea fi finantate proiecte a caror valoare totala este cuprinsa intre **10.000-1.000.000 EURO**.
- Planul financiar si sursele de finantare totale alocate acestei masuri, sunt prezentate in tabloul de mai jos.

TOTAL	Milioane EURO		Fonduri private
	Fonduri publice		
	SAPARD	BUGET NATIONAL	
422,667	158,500	52,833	211,333

Gradul de interventie pentru proiect de interes privat:

- 50% contributie privata
- 50% contributie publica, din care:
 - 75 % contributie U.E.
 - 25 % buget national

10. ACOPERIRE GEOGRAFICA

Tot spatiul rural din Romania de nivel NUTS 5.

Proiectul va fi amplasat in spatiul rural.

11. CRITERII PENTRU CUANTIFICAREA INDICATORILOR DE REALIZARE, REZULTAT SI IMPACT.

Indicatori de realizare :

Numarul de proiecte pe sectoare de activitate si tipuri de investitii (colectare-prelucrare-depozitare-ambalare-comercializare, tratarea reziduurilor si reducerea poluarii).

▪ Valoarea investitiei pe proiect.

Obiectivle de realizare pentru aceasta masura sunt :

Categorii de proiecte cu valori (EURO)cuprinse intre:	Pondereea obiectivelor, prin aceste categorii	Costul total /categorii de proiecte (EURO)	Numar de proiecte
10.000 - 30.000	25%	105,67	5300
30.000 - 250.000	35%	147,93	900
250.000 - 500.000	25%	105,67	300
500.000 - 1.000.000	15%	63,40	90

Indicatori de rezultat:

Cresterea cantitatii de produse agricole prelucrate si comercializate corespunzatoare normelor minime de calitate si igiena impuse de UE.

Indicatori de impact

Numarul de locuri de munca create direct si indirect.

Reducerea costurilor de productie pe tip de produs si pe proiect.

Cresterea valorii adaugate pe tip de produs si pe proiect.

ANEXA nr.1

LEGISLATIA NATIONALA

- **Ordonanta Guvernului nr.42/1995** privind productia de produse alimentare destinate comercializarii, aprobata, cu modificari, prin Legea nr.123/1995 ; completata cu Ordonanta Guvernului nr.33/1999, Monitorul Oficial nr.44/30.01.1999
- **Ordinul Ministrului Agriculturii si Alimentatiei nr.58/15.04.1999** pentru aprobarea Regulamentului cu privire la acordarea licentelor de fabricatie agentilor economici care desfasoara activitati in domeniul productiei de produse alimentare.
- **Hotararea Guvernului nr.784/1996** pentru aprobarea Normelor metodologice privind etichetarea produselor alimentare, Monitorul Oficial nr.226/23.IX.1996.
- **Hotararea Guvernului nr.168/1997** privind regimul produselor si serviciilor care pot pune in pericol viata, sanatatea, securitatea muncii si protectia mediului inconjurator, Monitorul Oficial nr.85/8.V.1997.
- **Ordinul Ministrului Sanatatii nr.975/1998** pentru aprobarea normelor de igiena si a recomandarilor privind mediul de viata al populatiei.
- **Ordinul Ministrului Sanatatii nr.976/1998** pentru aprobarea normelor de igiena privind productia, prelucrarea, depozitarea, pastrarea, transportul si comercializarea alimentelor
- **-Legea nr.98/1994** privind stabilirea infractiunilor si pedepselor aplicabile pentru nerespectarea regulilor de igiena.
- **Ordonanta Guvernului nr.39/1998** privind activitatea de standardizare nationala.
- **Ordinul Ministrului Agriculturii si Alimentatiei nr. 69/1997** pentru aprobarea reprezentantilor MAA imputerniciti sa efectueze supravegherea, controlul si acordarea licentelor de fabricatie.
- **Ordonanta Guvernului nr.21/1992** privind protectia consumatorilor, aprobata prin Legea 11/1994, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei nr.65/1994, republicata in Monitorul Oficial al Romaniei nr.75/1994.
- **Legea sanitar veterinara nr.60/1974**; modificata prin Legea nr.75/1991, Monitorul Oficial nr.266/30.XII.1991.
- **Hotararea Guvernului nr.794/1993** privind stabilirea si sanctionarea contraventiilor la normele sanitare veterinare;republicata in Monitorul Oficial nr.362/27.XII.1994.
- **Ordinul ministrului agriculturii si alimentatiei nr.103/1998** pentru aprobarea normelor sanitare veterinare privind conditiile sanitare veterinare si procedura de autorizare sanitara veterinara de functionare a unitatilor supuse controlului sanitar veterinar si privind aprobarea efectuarii activitatii de export cu produse de origine animala sau cu alte produse supuse controlului sanitar veterinar, Monitorul Oficial nr.499/23.XII.1998.
- **Ordinul Ministrului Agriculturii si Alimentatiei nr.68/1997** pentru aprobarea normelor sanitare veterinare cu privire la conditiile sanitare veterinare pentru

admiterea la import a produselor de origine animala si furajelor.

- **Ordinul Ministrului Agriculturii si Alimentatiei nr.70/11.VIII.1998** pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind conditiile si procedura de avizare sanitara veterinara a importului, exportului, tranzitului cu animale, produse si subproduse de origine animala, furaje si alte produse si materii care pot influenta sanatatea animalelor si sanatatea publica.
- **Ordinul Ministrului Agriculturii si Alimentatiei nr.45/1995** de aprobare a normelor sanitare veterinare privind controlul unor substante si reziduuri.
- **Legea 18/1991**- privind fondul funciar;
- **Legea 169/1997** – privind modificarea si completarea Legii 18/1991;
- **Legea 31/1990**–privind organizarea, statutul si functionarea societatilor comerciale;
- **HG 195/1997** pentru aprobarea OUG 32/97 privind modificarea si completarea Legii 31/90.
- **Legea 36/1991** – privind organizarea, statutul si functionarea societatilor agricole si a altor forme de asociere in agricultura;
- **Legea 46/1991** – privind infiintarea societatilor pe actiuni prin reorganizarea ILF (intreprinderi de legume si fructe);
- **HG 451/1991** – privind infiintarea SC pe actiuni prin reorganizarea unor asociatii economice de stat si cooperatiste in horticultura;
- **HG 649/1998** – privind aprobarea normelor metodologice pentru derularea utilizarea si decontarea prin Bancile Comerciale a fondului pentru finantarea cheltuielilor aferente lucrarilor agricole din sectorul vegetal si animal in perioada 1998-2000;
- **OUG 33/1999** – privind completarea OUG 42/1995 privind productia de produse alimentare destinate comercializarii;
- **Ordinul ministrului sanatatii nr.1956/1995** privind introducerea si aplicarea HACCP (Hazard Analysis Critical Control Point) in activitatea de supraveghere a conditiilor de igiena din sectorul alimentar;
- **Legea 12/1974** privind pescuitul si piscicultura;
- **Legea protectiei mediului nr.137/1995.**

PROGRAMUL SAPARD**FISA MASURII Nr. 3****IMBUNATATIREA STRUCTURILOR IN VEDEREA REALIZarii
CONTROLULUI DE CALITATE, VETERINAR SI FITOSANITAR, PENTRU
CALITATEA PRODUSELOR ALIMENTARE SI PENTRU PROTECTIA
CONSUMATORILOR****1. MOTIVATIE**

Asigurarea calitatii este un exponent al evolutiei socio-economice. In vederea realizarii acestui deziderat este necesara alinierea legislatiei romanesti la cea a Uniunii Europene, conform Aquis-ului Comunitar.

Iata cateva aspecte pentru care este necesara implementarea acestei masuri prin programul SAPARD:

- Efectivile de animale din Romania inregistreaza o crestere semnificativa in sectorul gospodariilor populatiei si societatile comerciale particulare, care pe ansamblu, depasesc 80% din total.
- Ca urmare a trecerii efectivelor de animale din sectorul de stat in sectorul privat, au aparut numerosi agenti economici particulari care desfasuara activitati diverse in urmatoarele domenii:
 - veterinar;
 - fitosanitar si
 - industria alimentara.

De aici a aparut necesitatea extinderii controlului si acordarea asistentei la multitudinea acestor agenti economici precum si necesitatea dotarii acestora cu laboratoare uzinale proprii.

Situatia sectorului sanitar veterinar:

- In Romania, laboratoarele multifunctionale constituie principalul instrument de verificare si atestare a salubritatii produselor si un mijloc de stimulare continua a ridicarii calitatii lor. Acesta cuprinde dominant laboratoare sanitare veterinare de stat, specializate in controlul starii de sanatate si profilaxia bolilor la animale, controlul salubritatii produselor de origine animala si a furajelor, controlul medicamentelor si produselor de uz veterinar, alaturi de verificarea si paza pentru oprirea introducerii de boli la animale, prin controlul sanitar veterinar efectuat la punctele de frontiera.
- In plus, in Romania au crescut foarte mult importurile produselor agro-alimentare iar actuala dotare a laboratoarelor de frontiera este precara fata de normele si exigentele impuse de U.E.
- In baza prevederilor legislative nou aparute, o parte din aceste activitati sunt preluate prin concesiune din partea autoritatii veterinare de stat, de clinici si laboratoare veterinare particulare.
- Starea actuala a spatiilor si aparatura existenta la nivelul laboratoarelor si a institutiilor abilitate este neperformanta (aparatura indigena depasita fizic si moral, cu tehnicitate si fiabilitate scazuta) si nu mai raspunde necesitatilor actuale si cerintelor in perspectiva la U.E.

- În ceea ce privește obligativitatea controlului și monitorizării substanțelor reziduale din compoziția produselor de origine animală și din medicamentele de uz veterinar, venim cu precizarea că dotarea actuală cu echipamente și tehnologii este depășită. În aceeași situație precară se află și activitățile de diagnostic, supraveghere și combatere a bolilor la animale.

Situația sectorului fitosanitar:

- Controlul fitosanitar la vegetale și produse vegetale importate și exportate și controlul calității pesticidelor se realizează prin analize și expertize de laborator efectuate în cadrul laboratoarelor multifuncționale din Laboratorul Central de Carantina Fitosanitară. Controlul fitosanitar se realizează de personal specializat care își exercită atribuțiile în cadrul Laboratorului Central de Carantina Fitosanitară precum, și în punctele de trecere a frontierei.
- Pentru a preîntâmpina introducerea în țară și răspândirea în teritoriu a celor mai periculoase organisme dăunătoare plantelor, este necesar un sistem informațional fitosanitar pentru comunicare rapidă între Direcțiile Fitosanitare Județene, Inspectorate de carantină fitosanitară vamală, Laboratorul Central de Carantina Fitosanitară și Agenția Națională Fitosanitară și invers.

Pe baza controalelor efectuate în culturi se stabilește aria de răspândire a bolilor și daunătorilor pe teritoriul țării, evaluarea gradului de daunare și tratamente ce trebuie aplicate, avându-se în vedere protecția mediului prin măsuri specifice.

Controlul fitosanitar se execută la toate vegetalele și produsele vegetale care se importă, exportă sau se tranzitează pe teritoriul României în vederea prevenirii introducerii și răspândirii pe teritoriul țării a organismelor dăunătoare de carantină și pentru respectarea la export a clauzelor contractuale fitosanitare ale țărilor importatoare.

Ca urmare a controlului fitosanitar se permite intrarea în țară numai a materialului vegetal de înmulțire, însoțit de documente de autenticitate și calitate asigurându-se baza unor producții de calitate.

Îmbunătățirea activității de control fitosanitar conduce la creșterea performanțelor de producție a plantelor prin asigurarea unei stări de sănătate normală prin depistarea și prevenirea apariției și răspândirii organismelor dăunătoare.

Situația în sectorul calității produselor alimentare

Controlul calității produselor alimentare, începând cu recepția materiilor prime, semifabricatelor, pe fluxul de fabricație și a produselor finite la livrare, conform prevederilor din standarde, specificații tehnice și reglementări tehnice armonizate cu prevederile legale din domeniul specific ale Uniunii Europene, determină o calitate constantă, îmbunătățită a produselor alimentare, deci creșterea competitivității și valorii acestora pe piața internă și câștigarea pietelor externe.

Controlul calității produselor alimentare se poate realiza în laboratoare proprii cât și în laboratoare specializate, autorizate sau acreditate.

Controlul parametrilor calitativi, verificarea înscrierii principalilor parametri pe etichetă, conformitatea rezultatelor analizelor cu datele declarate pe etichetă și stabilite în specificațiile tehnice sau standardele de produs, se realizează de către personal special instruit pentru activitatea de laborator, care își exercită atribuțiile în cadrul laboratoarelor proprii ale agenților economici sau în laboratoarele specifice recunoscute, autorizate sau acreditate.

Verificarea respectării legislației alimentare, a sănătății și securității alimentelor, verificarea respectării practicilor corecte de piață la comercializarea alimentelor se face de către autoritățile competente, numite de Ministerul Agriculturii și Alimentației, Ministerul Sănătății și Oficiul pentru Protecția Consumatorilor.

Din situatia prezentata se identifica necesitatea pentru realizarea unor investitii in activitatea de supraveghere a starii de sanatate a animalelor si fitosanitare si de asemenea in controlul calitatii produselor alimentare.

2. OBIECTIVE GENERALE

- Imbunatatirea calitatii materiei prime de origine animala si vegetala;
- Imbunatatirea calitatii produselor finite agro-alimentare la nivelul standardelor impuse de U.E;
- Cresterea competitivitatii in concordanta cu normele de igiena, si sanitar-veterinare si protectia consumatorilor atat pentru comertul pe piata interna cat si in perspectiva exportului;
- Adoptarea de noi tehnici de analiza de laborator similare cu cele ale laboratoarelor din U.E cat si echipamente corespunzatoare acestora;
- Eficientizarea controlului sanitar-veterinar, fitosanitar si al produselor alimentare realizat in punctele de frontiera ;
- Incurajarea clinicilor si laboratoarelor particulare, prin dotarea acestora cu echipamente performante;
- Implementarea aquis-ului comunitar in domeniul sanitar-veterinar, fitosanitar si controlul calitatii produselor alimentare.

3. CORELAREA CU CELELALTE MASURI

Aceasta masura este complementara cu masura " Investitii in exploatarele agricole", cu "Imbunatatirea prelucrarii si marketingului produselor agricole" si cu "Metode agricole de productie proiectate pentru a proteja mediul si a mentine peisajul rural".

4. CAMPUL DE ACTIUNE AL MASURII

Masura vizeaza imbunatatirea structurilor in domeniul :

- controlului sanitar veterinar,
- fitosanitar,
- controlul alimentelor,

prin extinderea, amenajarea si dotarea unor laboratoare existente cu aparatura de laborator de inalta performanta si cu mijloace moderne de informare si prelucrare a datelor.

Pentru *sectorul sanitar-veterinar, investitiile constau in:*

- amenajari constructii noi si extindere spatii, modernizari spatii existente pentru laboratoare si puncte de frontiera;
- dotare cu aparatura si echipamente performante pentru diagnosticul de laborator;
- prima dotare cu truse si reagenti pentru diagnosticul unor boli ce fac obiectul programului strategic, care apeleaza la teste ELISA si PCR;
- acordarea de asistenta tehnica pentru aparatura performanta provenita din import si adoptarea aquis-ului comunitar;
- achizitionarea de mijloace informatice specifice cu scopul introducerii sistemelor informatice din U.E., in special programele A.N.I.M.O. si S.H.I.F.T. pentru comunicarea rapida cu centrele de referinta europene, comunicarea intre laboratoarele multifunctionale de stat si private cu

laboratoarele judetene, puncte vamale cu terminal la Agentia Nationala Sanitara Veterinara.

pentru :

- Laboratoare multifunctionale;
- Institutul de Igiena si Sanatate Publica Veterinara;
- Institutul de Diagnostic si Sanatate Animala;
- Institutul pentru Controlul Medicamentelor si Produselor Biologice de Uz Veterinar;
- Laboratorul Clinic de Diagnostic Oncologic Veterinar.
- Clinici si laboratoare particulare.

Pentru *sectorul fitosanitar, investitiile constau in:*

- modernizarea si refacerea instalatiilor si constructiilor la nivelul Laboratorului Central de Carantina Fitosanitara (LCCF);
- achizitii si modernizari de aparatura, echipamente si tehnica de calcul si software la nivelul LCCF si intregii retele de prognoza si avertizare;
- dotarea unui laborator modern pentru controlul calitatii pesticidelor la nivel judetean;
- acordare de asistenta tehnica si facilitarea specializarii personalului existent;
- procurarea de materiale documentare;

Pentru:

- Laboratorul Central de Carantina Fitosanitara
- Laboratorul pentru controlul calitatii pesticidelor la nivel judetean;
- Laboratoarele din cadrul Inspectoratelor de carantina fitosanitara vamala.
- Laboratoare particulare.

Pentru *controlul calitatii alimentelor* masura vizeaza proiecte de investitii in :

- Modernizarea si dotarea laboratoarelor existente in subordinea autoritatilor de control pentru controlul calitatii produselor alimentare pentru a putea raspunde cerintelor impuse de reglementarile UE in domeniu ;
- Dotarea autoritatilor de control cu laboratoare multifunctionale moderne.
- Infiintarea de laboratoare pentru controlul neutru al calitatii produselor alimentare in sistem privat, de interes public si semipublic;
- Modernizarea si crearea de laboratoare uzinale moderne.

5. CRITERII DE ELIGIBILITATE

Generale

- Proiectele trebuie sa se incadreze in obiectivele si strategia sectorului de aderare la Uniunea Europeana si sa asigure armonizarea metodelor si tehnicilor de laborator cu cele practicate in Uniunea Europeana;
- Proiectele trebuie sa demonstreze viabilitate economica in mod special in ceea ce priveste functionarea si utilizarea de personal competent in cadrul investitiilor ce urmeaza a fi finantate la nivelul masurii;
- Proiectele trebuie sa se incadreze in campul de actiune al masurii;
- Supravegherea si controlul sa se realizeze pe o arie bine definita;
- Sa poata asigura monitorizarea informatiilor din aria deservita;
- Laboratoarele, institutiile sa fie autorizate pe plan national si judetean, pentru activitatea pe care o desfasoara (in toate trei sectoare de referinta);
- Existenta co-finantarii publice sau private (in bani).

Specifice

- se prezinta acolo unde este cazul in fisa submasurii.

6. CRITERII DE SELECTIEGenerale

- Proiectele vor fi examinate si promovate in functie de prioritati de catre autoritatile competente in sectoarele vizate
- Proiectele vor fi examinate din punct de vedere al eficientei economice (cost/rezultat);
- Proiectele vor fi examinate daca pot sa promoveze tehnologiile cele mai bine adaptate situatiilor cerute;

Specifice

- se prezinta acolo unde este cazul in fisa submasurii

7. BENEFICIARI

Laboratoare si institutii de stat si/sau particulare care sunt acreditate pe plan national si judetean pentru a desfasura activitati sanitar-veterinare, fitosanitare si de control al calitatii alimentelor.

8. LEGISLATIA NATIONALA IN VIGOARE

Se prezinta in anexa o lista exhaustiva a actelor normative in vigoare.

9. DISPOZITII FINANCIARE

- Proiectele din cadrul acestei masuri sunt considerate a nu fi investitii generatoare de profit in sectorul public. Proiectele din sectorul privat sunt considerate a fi generatoare de profit.
- Ajutorul public acordat in cadrul acestei masuri poate fi de 100% din totalul cheltuielilor eligibile, cu o contributie de 75% din SAPARD;
- In cadrul acestei masuri vor putea fi finantate proiecte a caror valoare totala este cuprinsa intre 10.000-2.000.000 EURO .
- Planul financiar si sursele de finantare sunt prezentate in tabelul de mai jos.

Milioane EURO			
TOTAL	Fonduri publice		Fonduri private
	Sapard	Buget national	
66,000	35,000	11,667	19,333

Gradul de interventie pentru proiect:

- de interes public: - 75% contributie U.E.
- 25% buget national
- de interes privat: - 50% contributie privata
- 50% contributie publica, din care:
- 75 % contributie U.E.
- 25 % buget national

10. ACOPERIRE GEOGRAFICA

Proiectele pot fi amplasate in spatiul urban/rural si deservesc tot spatiul rural romanesc.

11. CRITERII PENTRU CUANTIFICAREA REZULTATELOR SI IMPACTUL MASURII**Indicatori de realizare**

- numar de proiecte pe tipuri de activitate

Tipuri de activitate	Veterinar	Fitosanitar	Calitatea produselor
Construirea, amenajarea si dotarea laboratoarelor (de stat si particulare)	90	16	20
Amenajarea si dotarea punctelor de frontiera	8	10	-
Asistenta tehnica	5	1	2
Retea informationala	3	1	1

Indicatori de rezultat:

- cresterea numarului de analize efectuate pe an.

Indicatori de impact

- extinderea ariilor de monitorizare a starii de sanatate a animalelor si plantelor
- cresterea competitivitatii produselor alimentare romanesti
- diminuarea riscului de introducerea a unor boli noi.

LEGISLATIA NATIONALA

- **Legea sanitar-veterinara nr. 60/1974**, modificata prin Legea nr. 75/1991, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei cu nr. 266/30.12.1991;
- **Legea nr.160/1998** pentru organizarea si exercitarea profesiei de medic veterinar, publicate in Monitorul Oficial al Romaniei cu nr. 265/09.06.1999;
- **H.G. nr.446/1999** privind aprobarea concesiunii unor activitati sanitar-veterinare publice de interes national si a unor bunuri proprietate publica a statului {Monitorul Oficial al Romaniei nr.265/09.06.1999};
- **H.G. nr.6/1999** privind organizarea si functionarea Ministerului Agriculturii si Alimentatiei;
- **O.M. nr.53/1997** al M.A.A. privind autorizarea laboratoarelor sanitar-veterinare;
- **O.M. nr. 103/1998** al M.A.A.pentru aprobarea Normelor sanitar-veterinare si procedurile de autorizare sanitar-veterinara de functionare a unitatilor supuse controlului sanitar-veterinar si privind aprobarea efectuarii de activitati de export cu produse de origine animala si alte produse supuse controlului sanitar-veterinar {Monitorul Oficial al Romaniei nr. 499/23.12.1998};
- **O.M. nr 97/15.07.1999** al M.A.A. pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind conditiile sanitar-veterinare de organizare si functionare a unitatilor veterinare particulare;
- **Legea nr. 98/1994** privind stabilirea infractiunilor si pedepselor aplicabile pentru nerespectarea regulilor de igiena ;
- **O.G. nr 21/1992** privind protectia consumatorilor, aprobata prin Lrgea nr. 11/1994;
- **O.G. nr. 39/1998** privind activitatea de standardizare nationala;
- **H.G. nr.168/1997** privind regimul produselor si serviciilor care pot pune in pericol viata, sanatatea, securitatea muncii si protectia mediului inconjurator;
- **H.G. nr.794/1993** privind stabilirea si sanctionarea contraveniilor la normele sanitar-veterinare si republicata cu nr. 820/1994;
- **O.M. nr. 45/1995** al M.A.A. de aprobare a normelor sanitar-veterinare privind controlul unor substante si reziduuri;
- **O.M. nr. 68/1997** al M.A.A. pentru aprobarea normelor sanitar-veterinare pentru admiterea la import a produselor de origine animala si a furajelor;
- **O.M. nr 975/1998** al Ministerului Sanatatii pentru aprobarea normelor de igiena privind alimentele si protectia sanitara a acestora;
- **O.M. nr 976/1998** al Ministerului Sanatatii pentru aprobarea normelor de igiena privind productia, prelucrarea, depozitarea, pastrarea, transportul si desfacerea alimentelor;
- **Legea Sanitar-Veterinara nr. 60/1974** modificata prin Legea nr.75/1991;
- **Ordonanta de Urgenta nr. 42/1999** pentru completarea Legii nr.60/1974;
- **Legea nr. 160/1998** pentru organizarea si exercitarea profesiei de medic veterinar;
- **O.M. nr. 125/1998** al M.A.A. pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea si functionarea serviciilor sanitar-veterinare de stst;
- **O.M. nr. 10/1993** al M.A.A. pentru aprobarea Normei Sanitar-Veterinare nr.20/1992 – Testarea, autorizarea, inregistrarea, controlul si supravegherea produselor de uz veterinar si aditivilor furajeri;

- **O.M. nr.101/1999** al M.A.A. pentru aprobarea Normei Sanitar-Veterinare privind producerea, prelucrarea, depozitarea, transportul, comercializarea si utilizarea produselor farmaceutice veterinare si altor produse de uz veterinar;
- **Ordinul nr. 103/1998** pentru aprobarea Normei Sanitar-Veterinare privind conditiile sanitar-veterinare si procedura de autorizare sanitara de functionare a unitatilor supuse controlului sanitar-veterinar si privind aprobarea efectuarii de activitati de export cu produse de origine anumala si cu alte produse supuse controlului sanitar-veterinar;
- **H.G. nr 6/1999** privind organizarea si functionarea M.A.A.;
- **O.M. nr 97/1999** al M.A.A. pentru aprobarea Normei Sanitar-Veterinare privind conditiile sanitar-veterinare de organizare si functionare a unitatilor medicale veterinare particulare;
- **Declaratia de la Snagov** privind Strategia Nationala de pregatire a aderarii Romaniei la Uniunea Europeana;
- **Raspunsul Guvernului Romaniei** privind Agenda 2000;
- **Programul National de Aderare la Uniunea Europeana;**
- **Programul National de Adoptare a Acquis-ului Comunitar;**
- **Armonograma** transmisa de ANSV cu nr. 74.832/1998. Departamentului de Integrare Europeana din structura Guvernului Romaniei;
- **Situatia comparativa** a legislatiei veterinare romanesti si a celei comunitare discutata la intalnirile din 13-15.01. 1995 la Bruxelles si 28-30. 06. 1995 la Bucuresti intre ANSV si expertii comunitari din cadrul Oficiului de Control si Inspectii Veterinare si Fitosanitare DG VI – Comisia Europeana;
- **Acordul european** instituind o asociere intre Romania, pe de o parte, Comunitatile Europene si Statele Membre, pe de alta parte;
- **“Cartea Alba “** a Uniunii Europene pentru pregatirea tarilor din centrul si estul Europei in vederea aderarii la UE;
- **“Acordul de aplicare a masurilor sanitare si fitosanitare”** din cadrul Actului Final al Runderi Uruguai al Organizatiei Mondiale a Comertului;
- **Codul International de sanatate a animalelor;**
- **Manualul de standarde ale testelor de diagnostic si vaccinuri;**
- **Anuarul de sanatate a animalelor FAO/ OIE/ OMS;**
- **Directiva Consiliului nr. 81/851/CEE** privind legislatia Statelor Membre referitoare la produsele medicale veterinare;
- **Directiva Consiliului nr.81/852/CEE** privind legislatia Statelor Membre referitoare la standardele analitice, farmaco-toxicologice si clinice si protocoalele de testare a produselor medicale veterinare;
- **Regulamentul CEE nr. 2377/1990** privind procedurile de stabilire a limitelor maxime reziduale din produsele medicamentoase incorporate in furaje;
- **Regulamentul CEE nr. 2309/1993** privind procedurile comunitare de autorizare si supervizare a produselor medicamentoase de uz uman si veterinar;
- **Directiva Consiliului nr. 64/432/CEE** privind probleme de sanatate a animalelor care afecteaza comertul intracomunitar cu bovine si porcine;
- **Directiva Consiliului nr. 91/ 68/ CEE** privind cerintele de sanatate a animalelor care guverneaza comertul intracomunitar cu animale din speciile ovine si caprine;
- **Directiva Consiliului nr. 90/426/CEE,** privind cerintele de sanatate a animalelor care guverneaza miscarea si importul de ecvine din tarile terte;
- **Directiva Consiliului nr. 82/894 /CEE,** privind notificarea bolii animalelor in afara Comunitatii;

- **Direciva Consiliului nr. 78/923/CEE**, referitoare la concluziile Convenției Europene pentru protecția animalelor de fermă;
- **Direciva Consiliului nr. 92/65/CEE**, privind cererile de sanatare animală care guvernează comerțul și importurile în interiorul Comunității, cu animale, material seminal și embrioni care nu fac subiectul cererilor de sanatare a animalelor stabilite în regulile specifice Comunității la care se face referire în anexa A (I) în Directiva nr. 90/425/CEE.
- **Legea nr. 5/1982** privind protecția plantelor cultivate și a pădurilor și regimul pesticidelor;
- **Legea nr. 75/1995** privind producerea, controlul calității, comercializarea și folosirea semintelor și materialului săditor, precum și înregistrarea soiurilor de plante agricole;
- **H.C.M. nr. 352/17.03.1952** cu privire la organizarea carantinei fitosanitare și la măsurile de carantina fitosanitară pentru protecția plantelor agricole împotriva daunătorilor, bolilor și buruienilor;
- **O.G. nr. 4/1995** aprobată de Legea nr. 85/1995 privind fabricarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, daunătorilor și buruienilor în agricultură și silvicultură;
- **O.M. nr. 5/16.01.1995** privind Lista organismelor de carantina fitosanitară a României;
- **O.M. nr. 84/25.06.1999** privind reorganizarea activității de protecția plantelor și carantina fitosanitară;
- **O.M. nr. 87/28.06.1999** privind organizarea controlului de calitate și fitosanitar la importul și exportul semintelor și materialului săditor;
- **Legea sanitară nr. 100/1998**;
- **Ordonanța Guvernului nr. 42/1995**, privind producția de produse alimentare destinate comercializării, completată de Ordonanța Guvernului nr. 33/1999 și aprobată prin Legea nr. 123/1995;
- **Ordonanța Guvernului** privind reglementarea producției, circulației și comercializării alimentelor /1999;
- **O.M. nr. 70/1998 al MAA**, privind normele sanitare veterinare, condițiile și procedurile pentru importul, exportul și tranzitul de animale și produse de origine animală, nutrețurilor și altor produse care pot afecta sănătatea animalelor și sănătatea publică;
- **Regulamentul** privind acordarea licențelor de fabricație agenților economici care desfășoară activități în domeniul producției de produse alimentare, **aprobat prin Ordinul MAA nr. 58/1999**;
- **O.M. nr. 10/1995**, privind eliberarea autorizațiilor de import pentru produsele supuse regimului de carantina fitosanitară.

PROGRAMUL S.A.P.A.R.D.**FISA MASURII NR.4****METODE AGRICOLE DE PRODUCTIE PROIECTATE SA PROTEJEZE MEDIUL SI SA MENTINA PEISAJUL RURAL****1. MOTIVATIA**

- Sprijinul acordat implementarii metodelor agricole de productie proiectate sa protejeze mediul si sa mentina peisajul natural va contribui la atingerea obiectivelor Politicii Agricole Comune a Uniunii Europene, in vederea aderarii Romaniei la structurile acesteia si stimularii dezvoltarii rurale durabile in tara noastra.
- Optiunea pentru implementarea acestei masuri se bazeaza pe:
 - necesitatea alinierii legislatiei romanesti la cea a Uniunii Europene conform *Aquis-ului Comunitar*;
 - identificarea unor perturbari ale calitatii factorilor de mediu datorate practicilor agricole;
 - tendintele de folosire a practicilor compatibile cu mediul din agricultura Uniunii Europene;
- Principalele trasaturi ale agriculturii romanesti relevante pentru masura propusa sunt urmatoarele:
 - Circa 64 % din suprafata Romaniei este reprezentata de terenuri cu folosinta agricola; ca urmare rolul agriculturii in mentinerea biodiversitatii este de cea mai mare importanta.
 - Reconstituirea dreptului de proprietate asupra pamantului (Legea nr.18/1991 a Fondului funciar), a condus la o serie de mutatii importante asupra optiunilor noilor proprietari. Acestea includ alegerea culturilor, dar mai ales a tehnologiilor agricole, neconforme uneori cu cerintele protectiei mediului si conservarii peisajului rural.
 - Fragmentarea accentuata a suprafetelor a dus la diminuarea posibilitatilor de practicare a rotatiei culturilor, cu efecte negative asupra starii de fertilitate a solurilor. Pe mai mult de 50 % din suprafata arabila a tarii se practica monocultura.
 - Au scazut continuu, in multe cazuri, pina la 100%, lucrarile de combatere a eroziunii solului, precum si cele de conservare a calitatilor acestuia. Acest fenomen poate fi remarcat pe aproximativ 5 milioane de hectare, efectul fiind pierderea unei cantitati de sol de 150 mil. t/an din care 1,5 milioane t humus. La acesta se adauga o suprafata de 700000 ha de alunecari de teren.
 - Scaderea considerabila a nivelului de (aprovizionare cu) elemente nutritive din sol, s-a datorat reducerii drastice a folosirii fertilizatorilor dupa 1990. Nivelul de fertilizare chimica a scazut de la 102 kg/ha substanta activa in 1989 la 28 de kg/ha in 1997, iar nivelul fertilizarii organice de la 3,64 t/ha la 1,2 t/ha. S-au creat astfel premise si oportunitati de mediu pentru promovarea unor tehnologii de agricultura ecologica in perspectiva dezvoltarii rurale durabile.
 - In ceea ce priveste utilizarea ingrasamintelor organice, se constata o depreciere a practicilor bune traditionale, precum si lipsa unor mecanisme eficace de promovare si stimulare a acestora.
 - Practicile agricole anterioare nu au luat in considerare pastrarea ecosistemelor cu

valoare naturala mare. Astfel, in ultimii 30 de ani s-au pierdut aproximativ 300.000 de hectare de habitate naturale, inclusiv cu importanta internationala mare.

- Politicile agricole anterioare au vizat includerea in circuitul agricol, in mod fortat, a tuturor suprafetelor posibile inclusiv a celor improprie agriculturii, precum si utilizarea lor intensiva pe durata catorva ani; multe au fost abandonate, intrand in categoria terenurilor degradate. Se apreciaza ca fondul agricol al Romaniei detine circa 2,4 – 2,5 mil. Ha de terenuri degradate.
- Aceste motivatii sustin masura propusa, realizabila prin stimularea financiara a fermierilor pentru utilizarea practicilor agricole care reduc impactul advers asupra mediului, conservarea resurselor genetice locale si a biodiversitatii in cadrul proiectelor pilot.
- Implementarea acestor actiuni in zonele pilot va contribui la intocmirea unor termeni de referinta pentru viitorul agriculturii biologice (necesitatea adoptarii unei legislatii privind agricultura biologica in concordanta cu Reglementarile Uniunii Europene).

2. OBIECTIVE GENERALE

Pregatirea pentru introducerea de metode si practici care se refera la metode de productie agricola desemnate sa protejeze mediul si sa mentina peisajul rural:

- Promovarea unor modalitati de utilizare a terenului agricol compatibile cu protectia si imbunatatirea mediului, peisajului si caracteristicilor lui, resurselor naturale, solului, si diversitatii genetice;
- Promovarea unei agriculturi durabile, prietenoase fata de mediu si a unui management al pasunatului cu intensitate scazuta;
- Conservarea mediului agricol cu valoare naturala ridicata, potential amenintat;
- Pastrarea caracteristicilor traditionale si ale peisajului din cadrul terenurilor agricole;

3. CORELAREA CU CELELALTE MASURI

Masurile asupra carora metodele de productie proiectate sa protejeze mediul si sa mentina peisajul au implicatii directe in:

- silvicultura prin dezvoltarea rationala, reimpadurire si impadurirea suprafetelor agricole cu probleme;
- imbunatatirea prelucrarii si a marketingului produselor agricole prin cresterea performantelor de mediu si a calitatii lor;
- dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice, generatoare de crestere a gradului de angajare a populatiei din mediul rural prin aplicarea metodelor extensive cu consumuri ridicate de manopera, si diversificarea productiei dupa componenta ecologica;
- investitii in exploatarele agricole prin imbunatatirea performantei de mediu a fermelor, conditiilor de igiena si standardelor de intretinere a animalelor;
- gestionarea surselor de apa prin protectia calitatii acestora si/sau reintegrarea in regimul natural al acestora;
- imbunatatirea pregatirii profesionale prin includerea obiectivelor masurilor agro-ambientale in programele de instruire;

4. CAMPUL DE ACTIUNE AL MASURII

Masura vizeaza metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul si sa mentina peisajul rural.

Sunt eligibile urmatoarele tipuri de proiecte pilot:

- Activitati productive in ferma benefice pentru mediu:
 - conversia spre agricultura organica;
 - zone cu biodiversitate speciala, de interes natural local si/sau regional
- Managementul terenurilor neproductive:
 - mentinerea si/sau imbunatatirea peisajului rural si mediului natural.

5. CRITERII DE ELIGIBILITATE

Generale

- Proiectul trebuie sa se incadreze atat in obiectivele si prioritatile Programului SAPARD, cat si in campul de actiune al masurii “ Metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul si sa mentina peisajul rural”, care cuprinde urmatoarele submasuri: conversia spre agricultura organica; zone cu biodiversitate speciala, de interes natural local si/sau regional; mentinerea caracteristicilor peisajului rural si mediului natural.
- Nu sunt eligibile masurile agro-ambientale care intra in obligatia fermierului sau care reprezinta aplicarea de practici agricole obisnuite (conventionale).
- Beneficiarul schemei agro-ambientale se angajeaza sa aplice metodele de agricultura durabila compatibile cu mediul si mentinerea peisajului rural, pe o perioada de cel putin cinci ani de la data incheierii contractului.
- Proiectul va fi amplasat in una din zonele pilot mentionate in cadrul Anexei 2 la prezenta masura.
- Nu sunt sprijinite actiuni pentru care se primeste sprijin financiar prin intermediul altor masuri (de tipul platilor directe sau compensatorii).

Specifice

Se prezinta, acolo unde este cazul, in fisele zonelor pilot din Anexa 2.

6. CRITERII DE SELECTIE

Generale

- Proiectele sunt situate in zone sensibile ecologic;
- Schema include cel putin un obiectiv privind protectia biodiversitatii;
- Schema propusa prezinta relevanta pentru problemele de mediu identificate in zonele pilot;
- Schema propusa cuprinde pachete de management clare.

Specifice

Se prezinta, acolo unde este cazul, in fisele zonelor pilot din Anexa 2.

7. BENEFICIARI

Beneficiarii vor fi:

- Producatori individuali;
- Detinatori publici (numai pentru cazul pasunilor comunale) si privati de terenuri agricole;
- Asociatii si grupuri de producatori (cu personalitate juridica);
- Societati comerciale cu capital integral privat.

Aplicantul la schema agro-ambientala va urma un curs de instruire in domeniu inainte de completarea formularului de cerere de finantare pentru schema agro-ambientala vizata.

8. LEGISLATIA NATIONALA IN VIGOARE

O lista exhaustiva a actelor normative in vigoare referitoare la masura si submasurile in cauza este prezentata in Anexa 1.

9. DISPOZITII FINANCIARE

- Sprijinul acordat prin aceasta masura este de 100% din care:
 - contributia Comunitatii va fi de 75 %;
 - Guvernul Romaniei 25% .
- Sprijinul pentru actiunile agro-ambientale se va acorda anual si se va calcula pe baza:
 - pierderii estimate de venit;
 - costurilor suplimentare care rezulta din angajament;
 - necesitatii de asigurare a unui stimulent financiar;
 - costului investitiilor neproductive (care nu genereaza venit) si a fortei de munca necesare pentru respectarea angajamentului.
- Sumele maxime anuale, per hectar, eligibile pentru sprijin in cadrul masurii sunt prezentate mai jos si se vor acorda pentru acea suprafata a exploatarei pe care se aplica actiuni agro – ambientale:

Culturi anuale	600 EURO	Per hectar
Culturi perene specializate	900 EURO	Per hectar
Alte categorii de folosinta a terenurilor	450 EURO	Per hectar

- Alocatia financiara si sursele de finantare sunt prezentate in tabelul de mai jos:

TOTAL 2000-2006	FONDURI PUBLICE		milioane EURO FONDURI PRIVATE
	SAPARD	BUGET NATIONAL	
74,667	56,000	18,667	0

10. ACOPERIREA GEOGRAFICA

Proiectele vor fi amplasate in zone pilot descrise in Anexa 2.

11. CRITERII PENTRU CUANTIFICAREA INDICATORILOR DE REALIZARE, DE REZULTAT SI DE IMPACT

Indicatori de realizare

- numar ha zone acoperite de proiecte pilot;
- numar de proiecte finantate;
- numar ha pe care se practica conversia la agricultura organica;

Indicatori de rezultat

- cresterea suprafetei pe care s-au aplicat metode agro-ambientale (%);

Indicatori de impact

- numar de specii protejate si/sau reintroduse prin aplicarea schemei;
- numar de locuri de munca permanente create prin aplicarea schemei agro-ambientale;
- cresterea calitatii factorilor de mediu prin aplicarea schemelor agro-ambientale;
- ponderea de amenajari rurale in stil traditional, folosind materiale locale in raport cu starea initiala;

LEGISLATIA NATIONALA

- **Legea nr. 18/1991**-republicata a Fondului funciar.
- **Legea nr. 137/1995** a protectiei mediului.
- **Legea nr. 84/1996** a imbunatatirilor funciare.
- **Hotararea Guvernului Romaniei nr. 611/1997** pentru aplicarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 84/1996.
- **Ordonanta Guvernului Nr.81/1998** privind împadurirea terenurilor degradate.
- **Legea nr. 24/1994** privind ratificarea Conventiei cadru Natiunilor Unite asupra schimbarilor climatice cu scopul de a stabili gazele cu efect de sera din atmosfera la nivele care sa nu deterioreze în mod periculos sistemul climatic global.
- **Legea nr. 58/1994** privind ratificarea Conventiei asupra diversitatii biologice .
- **Legea nr. 5/1991** privind Conventia asupra zonelor umede de importanta internationala, in special ca habitat pentru pasarile acvatice.
- **Legea nr. 107/1996** privind apele.
- **Legea nr.5/1982** privind protectia plantelor si a padurilor si regimul pesticidelor.
- **Ordin nr.27/1995** privind modul de finantare a actiunilor de protectie si carantina fitosanitara.
- **Ordin nr.20/1985** privind interzicerea folosirii insecticidelor organoclorurate pe baza de DDT si HCH tehnic.
- **Hotararea Guvernului Romaniei nr. 20/1995** privind reglementarea importului de seminte si material saditor.
- **Ordinul nr.33/1994** cuprinzand lista agentilor fitopatogeni supusi masurilor de carantina fitosanitara pe teritoriul Romaniei completata cu masuri specifice pentru agricultura biologica.
- **Ordin nr. 5/1995** privind lista organismelor de carantina a Romaniei.

Proiecte de acte normative:

- **Lege privind acordarea ajutorului de stat fermierilor care aplica metode si tehnologii agricole ce au un impact redus asupra mediului.**
- **Lege privind protectia solului.**

PROGRAMUL S.A.P.A.R.D.**FISA MASURII NR. 5****DEZVOLTAREA SI DIVERSIFICAREA ACTIVITATILOR ECONOMICE PENTRU
GENERAREA DE ACTIVITATI MULTIPLE SI VENITURI
ALTERNATIVE****1. MOTIVATIE**

- Aplicarea acestei masuri va determina reducerea decalajului existent intre conditiile de viata intre mediul urban si cel rural si mai cu seama printr-un management si marketing corespunzator si va determina apropierea conditiilor de viata romanesti de cele ale comunitatii europene.
- Restructurarea sistemului politic si socio-economic, a generat o serie de procese si fenomene care, au avut un puternic impact asupra spatiului rural, determinand o criza a locurilor de munca, depopularea acestuia in special de catre tineri, diminuarea rolului economic al femeii in societate, sporirea somajului nedeclarat, aparitia pe piata fortei de munca a unor fenomene atipice gradului de competenta si eficienta, vizand in special activitatile traditionale.
- Producatorii agricoli detinatori de suprafete mici sau foarte mici de teren agricol, au posibilitati reduse de capitalizare, existand foarte putine oportunitati de initiere si/sau promovare a unor activitati economice complementare celor legate de agricultura, din care sa se poata obtine venituri suplimentare.
- Dinamica economica scazuta a spatiului rural este determinata in principal de practicarea unei agriculturi necompetitive. Absenta pluriactivitatii, lipsa unui flux informational eficient si a instruirii adecvate pentru programarea unor activitati multiple aducatoare de venituri suplimentare, necesita aplicarea cu prioritate a unor masuri privind diversificarea activitatilor economice.
- In mediul rural intreprinderile mici detin o pondere doar de 17%. Dezvoltarea initiativei private si a rolului comunitatilor rurale in luarea deciziilor, se pot valorifica prin crearea de noi astfel de unitati economice. Implicarea sustinuta a femeilor si tinerilor in cadrul acestor structuri creeaza premise pentru reconsiderarea meseriilor *traditionale si valorificarea abilitatilor si aptitudinilor locale prin initierea unor programe privind punerea in valoare si dezvoltarea mestesugurilor, artizanatului si serviciilor.*
- Prin implementarea acestei masuri se vor crea noi locuri de munca si venituri alternative. Capitalizarea producatorilor va sustine in principal agricultura ca activitate locala de baza, determinind aparitia si/ sau extinderea *serviciilor pentru populatie.*
- Dezvoltarea serviciilor in mediul rural, va avea o contributie esentiala in imbunatatirea calitatii vietii populatiei, determinand utilizarea mai eficienta a resurselor umane, materiale si financiare. Prestarea unor astfel de activitati, pe langa rolul educational, satisface nevoile populatiei si a societatii in ansamblu, asigura conditiile necesare economiei de piata, sporind eficienta economico - sociala a muncii.
- Romania are un potential turistic deosebit, fiind detinatoarea unor bogate resurse culturale si umane insuficient exploatate. O mai buna valorificare a acestora inseamna promovarea sub diferite forme a turismului rural, punandu-se in valoare patrimoniul local, si prin aceasta facilitandu-se crearea de noi locuri de munca si deci a unor noi surse de venit pentru populatia din spatiul rural.

2. OBIECTIVE GENERALE

- Stimularea dezvoltării unor activități complementare neagricole în scopul menținerii populației în spațiul rural, în principal a tinerilor precum și implicarea reală a femeilor în această activitate.
 - Încurajarea apariției, dezvoltării și / sau menținerii întreprinderilor mici pentru activități specifice complementare activității agricole.
 - Dezvoltarea serviciilor productive și neproductive.
 - Diversificarea activităților turistice specifice spațiului rural.
- Se are în vedere în mod deosebit încurajarea tinerilor.

3. CORELAREA CU CELELALTE MASURI

Această măsură este complementară cu măsurile:

- investiții în exploatații agricole;
- dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale;
- silvicultura;
- formarea grupurilor de producători.

4. CAMPUL DE ACTIUNE AL MASURII

- Constituirea și modernizarea întreprinderilor locale, în special sub forma unor mici ateliere în următoarele domenii de activitate : artizanat, mesuguri, prelucrarea materiilor prime și reciclarea deșeurilor;
- Constituirea și dezvoltarea serviciilor pentru susținerea activităților complementare agriculturii;
- Crearea de noi unități în domeniul infrastructurii turistice rurale, diversificarea altor activități turistice precum și mediatizarea acestora, cu excepția proiectelor de agroturism eligibile la măsura "Investiții în exploatațiile agricole"
- Crearea unor centre de informare turistică și instruirea agenților implicați în activitatea de turism rural;

5. CRITERII DE ELIGIBILITATE

Generale

- Proiectul va fi amplasat în spațiul rural (NUTS 5), definit conform legii.
- Proiectul trebuie să se încadreze atât în obiectivele și prioritățile Programului SAPARD cât și în câmpul de acțiune al măsurii "Dezvoltarea și diversificarea activităților economice pentru generarea de activități multiple și venituri alternative", care include următoarele submăsuri :
 - Înfintarea cercurilor de mașini agricole;
 - Oferte de servicii
 - Infrastructura turistică
 - Alte activități de turism
 - Activități mesugaresti
 ca parte a dezvoltării rurale integrate.
- Proiectul trebuie să se demonstreze viabilitatea economico-financiară și de mediu a proiectului prin memoriu justificativ și/sau studiu de fezabilitate și/sau plan de afaceri. Solicitantul trebuie să dovedească capacitatea de co-finanțare a proiectului;
- Existența co-finanțării trebuie certificată în conformitate cu reglementările comunitare.

Specifice

Se prezinta, acolo unde este cazul, in fisa submasurii

6. CRITERII DE SELECTIE**Generale**

- Pot incepe imediat dupa aprobarea finantarii ;
- Proiectul este sustinut de catre tineri (sub varsta de 40 ani) sau de catre femei;
- Mentin si/sau creaza noi locuri de munca ;
- Utilizeaza resurse locale (materii prime, materiale, forta de munca, etc.).

Specifice

Se prezinta, acolo unde este cazul, in fisa submasurii.

7. BENEFICIARI

Beneficiarii vor fi:

- producatori individuali cu exceptia celor care au proiecte agroturistice eligibile la masura 1.
- asociatii si grupuri de producatori (cu personalitate juridica);
- societati comerciale private;
- asociatii familiale (cu statut juridic);
- autoritatea publica locala;

Beneficiarii (persoane fizice si/sau persoanele responsabile din cadrul organizatiilor) trebuie sa dovedeasca o experienta profesionala in raport cu proiectul pe care doresc sa-l initieze de minim 3 ani pentru persoanele juridice, si/sau o diploma eliberata de autoritatile competente care sa certifice faptul ca beneficiarul are cunostinte profesionale suficiente.

Nu va fi eligibil solicitantul care are pierderi financiare sau datorii restante fata de bugetul de stat sau fata de bugetul asigurarilor sociale de stat (altele decat imprumuturile bancare pentru care este respectat graficul de rambursare), conform ultimelor declaratii fiscale sau altor declaratii eliberate de catre administratiile financiare.

8. LEGISLATIA NATIONALA IN VIGOARE

O lista exhaustiva a actelor normative referitoare la masura si submasurile in cauza este prezentata in Anexa.

9. DISPOZITII FINANCIARE

In cadrul acestei masuri vor putea fi finantate proiecte a caror valoare totala este cuprinsa intre 1.000 – 250.000 EURO.

Ajutorul acordat in cadrul acestei masuri este urmatorul:

de interes public: - 75% din costul proiectului este contributie UE
- 25% din costul proiectului este suportat de comunitatea locala

de interes privat:

pentru tinerii solicitanti si femei

- 50% contributie privata
- 50% contributie publica, din care:
 - 75% contributie UE
 - 25% bugetul national

pentru ceilalti solicitanti:

- 55% contributie privata
- 45% contributie publica, din care:
 - 75% contributie UE
 - 25% bugetul national

Mai jos este prezentat planul financiar:

TOTAL	FONDURI PUBLICE		Milioane EURO FONDURI PRIVATE
	SAPARD	BUGET NATIONAL	
200,000	75,000	25,000	100,000

10. ACOPERIRE GEOGRAFICA

Proiectul va fi amplasat in spatiul rural (NUTS 5) definit conform legii.

11. CRITERII PENTRU CUANTIFICAREA INDICATORILOR DE REALIZARE, DE REZULTAT SI DE IMPACT.

Indicatori de realizare

- Numar proiecte finantate.
- Numarul de unitati mestesugaresti, artisanale si de prelucrare a diferitelor materii si materiale create sau modernizate.
- Numarul si valoarea echipamentelor achizitionate pe sectoare de activitate (inclusiv utilaje si masini agricole pentru completarea cercurilor de masini).
- Numarul de centre de informare turistica.
- Numarul de centre de colectare a produselor artisanale si mestesugaresti.
- Noi circuite turistice realizate;
- Capacitatea de cazare in mediul rural (numarul de paturi).

Structura financiara previzionata in functie de marimea si numarul proiectelor este:

Categorii de proiecte cu valori (EURO) cuprinse intre:	Costul total / tipuri de proiecte (mil.EURO)	Valoarea medie a proiectului (EURO)	Numar de proiecte
1 000- 50 000	100	25 000	4 000
50 000-150 000	60	100 000	600
150 000-250 000	40	200 000	200

Indicatori de rezultat

- Cresterea frecventei turistice in spatiul rural din punct de vedere al numarului si duratei sejururilor
- Incarcatura pe suprafata agricola cu echipamente agricole (gradul de mecanizare) in arealele in care au fost initiate servicii de management al mijloacelor mecanice de tipul inelelor de masini.

Indicatori de impact

- Numarul de locuri de munca create sau mentinute;
- Cresterea veniturilor pe unitate sau intreprindere responsabila de proiect.

6.CRITERII DE SELECTIE:

Generale:

Prioritizarea proiectelor se va realiza tinand cont de:

- Posibilitatea de demarare rapida a proiectului;
- Importanta obiectivelor social-economice de aparat prin impadurire (impotriva calamitatilor naturale);
- Garantiile pe care le pot oferi beneficiarii pentru capacitatea de implementare a proiectului (are pregatire adecvata, utilizeaza resursele locale: materii prime, materiale, forta de munca, etc.).
- Valoarea totala a proiectelor - acordandu-se prioritate celor cu o valoare totala mai mare de 100 000 Euro in ceea ce priveste:
 - constructia de drumuri forestiere;
 - retehnologizarea si/sau modernizarea proceselor de productie din cadrul companiilor de exploatare si transport a lemnului;
 - retehnologizarea si/sau modernizarea proceselor de productie din cadrul companiilor de prelucrare primara a lemnului;
 - infiintarea si / sau dezvoltarea de intreprinderi mici si mijlocii având ca scop exploatarea, transportul, prelucrarea si comercializarea lemnului;
 - infiintarea si / sau dezvoltarea de intreprinderi mici si mijlocii având ca scop prelucrarea produselor secundare ale padurii si comercializarea produselor rezultate;
- Suprafata totala: pentru proiectele privind investitiile in exploatatii silvice detinute in proprietate privata, proiecte ce se refera la exploatarea masei lemnoase sau prelucrarea primara a lemnului, acordandu-se prioritate proiectelor ce se refera la o suprafata mai mare de 1000 de hectare.
- Suprafata totala: pentru proiectele de amenajare a fondului forestier proprietate privata, acordandu-se prioritate proiectelor ce se refera la o suprafata mai mare de 500 ha.

Specifice

Se prezintă, acolo unde este cazul, in fisa submasurii.

7.BENEFICIARI:

- detinatori privati si publici de terenuri agricole;
- întreprinzători particulari;
- asociatii familiale;
- întreprinderi private;
- asociatii (cu personalitate juridica);

Nu va fi eligibil solicitantul care are pierderi financiare sau datorii restante (altele decât împrumuturile bancare pentru care este respectat graficul de rambursare), conform ultimelor declaratii fiscale.

Persoanele fizice vor prezenta o declaratie pe propria răspundere ca nu au datorii.

8.LEGISLATIA SPECIFICA:

O lista exhaustiva a actelor normative in vigoare referitoare la măsura si submasura in cauza este prezentata in anexa.

9.DISPOZITII FINANCIARE:

In cadrul acestui program vor putea fi finanțate proiecte a căror valoare totala este cuprinsa intre 100.000-300.000 EURO.

Ajutorul acordat in cadrul acestei masuri este urmatorul:

- *de interes public:* - 75% din costul proiectului este contributie UE

- 25% din costul proiectului este suportat de comunitatea locala
- *in interes privat:*
 - 50% contribuție privata
 - 50% contribuție publica, din care:
 - 75% contribuție UE
 - 25% bugetul național

Milioane EURO -

TOTAL	FONDURI PUBLICE		FONDURI PRIVATE
	SAPARD	BUGET NATIONAL	
272,000	102,000	34,000	136,000

10.ACOPERIRE GEOGRAFICA:

Fondul agricol si forestier național;

- investițiile vor fi facute zonal si local;
- proiectul va fi amplasat in spațiul rural, definit conform legii.

11.CUANTIFICAREA SI IMPACTUL MASURII:**Indicatori de realizare**

- numar de proiecte finantate;
- suprafata totala împădurită (ha).
- lungimea rețelei de drumuri forestiere construite (km.) si / sau volumul de masă lemnoasa accesibilizat (m³);

Indicatori de rezultat:

- volumul de masa lemnoasa exploatata anual (m³);
- nr. de firme nou apărute în domeniile de actiune ale măsurii;
- nr.echipamentelor noi achizitionate în domeniul exploatării, transportului si prelucrării produselor forestiere;

Indicatori de impact:

- nr. de locuri de muncă nou create;
- valoarea adăugata produselor;
- ponderea producției exportate;
- profitul net anual obținut de agenții economici din ramura prelucrării lemnului;
- profitul net anual obținut de agenții economici implicați în activitatea de prelucrare si comercializare a produselor secundare;
- protejarea prin împădurire a zonelor afectate de calamitati naturale.

- 25% din costul proiectului este suportat de comunitatea locala
- in interes privat:
 - 50% contributie privata
 - 50% contributie publica, din care:
 - 75% contributie UE
 - 25% bugetul national

Milioane EURO -

TOTAL	FONDURI PUBLICE		FONDURI PRIVATE
	SAPARD	BUGET NATIONAL	
272,000	102,000	34,000	136,000

10.ACOPERIRE GEOGRAFICA:

Fondul agricol si forestier national;

- investitiile vor fi facute zonal si local;
- proiectul va fi amplasat in spatiul rural, definit conform legii.

11.CUANTIFICAREA SI IMPACTUL MASURII:

Indicatori de realizare

- numar de proiecte finantate;
- suprafata totala împădurită (ha).
- lungimea retelei de drumuri forestiere construita (km.) si / sau volumul de masă lemnoasa accesibilizat (m³);

Indicatori de rezultat:

- volumul de masa lemnoasa exploatata anual (m³);
- nr. de firme nou apărute în domeniile de actiune ale măsurii;
- nr.echipamentelor noi achizitionate în domeniul exploatării, transportului si prelucrării produselor forestiere;

Indicatori de impact:

- nr. de locuri de muncă nou create;
- valoarea adăugata produselor;
- ponderea producției exportate;
- profitul net anual obtinut de agentii economici din ramura prelucrării lemnului;
- profitul net anual obtinut de agentii economici implicati în activitatea de prelucrare si comercializare a produselor secundare;
- protejarea prin împădurire a zonelor afectate de calamitati naturale.

ANEXA nr.1

LEGISLATIE NATIONALA

- O.G. nr. 81/1998 privind unele masuri pentru ameliorarea prin împadurire a terenurilor degradate;
- ordinul comun M.A.A.-M.A.P.P.M. - nr. 49/1997;
- Legea 193/1997 - privind abrogarea legii 83/1993;
- Legea Codului Silvic - nr.26/1996;
- H.G. 267/1995 privind constituirea si utilizarea Fondului de ameliorare a fondului funciar;
- H.G. 786/1993 - privind constituirea perimetrelor de ameliorare;
- Legea fondului funciar - nr. 18/1991;
- Legea 5/1991 - pentru aderarea României la Conventia asupra zonelor umede de importanta internationala în special ca habitat al pasarilor acvatice;
- Legea 13/1993 - pentru aderarea României la Conventia privind conservarea vietii salbatice si a habitatelor naturale din Europa, adoptata la Berna la 19 sept. 1979.
- Legea 82/1993 - privind constituirea Rezervatiei Biosferei " Delta Dunarii "
- Legea 137/1995 - Legea protectiei mediului;
- Decret 237/1950 - pentru ocrotirea monumentelor naturii;
- Ordinul 7/1990 al MAPPM privind constituirea parcurilor nationale sub gospodaria directa a ocoalelor si inspectoratelor silvice.

14 88

PROGRAMUL S.A.P.A.R.D.

FISA MASURII NR. 15

ASISTENTA TEHNICA PENTRU IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI

1. MOTIVATIE

Pentru a asigura implementarea Programului SAPARD, cofinantat de UE la nivelul intregii tari si pentru aplicarea celor masurilor prevazute de acesta este necesar sa se asigure o asistenta tehnica la toate nivelele responsabile.

Asistenta tehnica trebuie sa aiba in vedere atat structurile teritoriale ale MAA cum sunt DGAA si OJCA cat si cele ale MLPAT, unitatile teritoriale ale Inspectoratului de Stat in Constructii, Directiile de Urbanism si Amenajarea Teritoriului din cadrul Consiliilor judetene, unitatile teritoriale ale MAPPIM.

Beneficiarii asistentei tehnice vor fi si centrele agricole si centrele de consultanta agricola, precum si organizatii neguvernamentale implicate in derularea programului.

2. OBIECTIVE GENERALE

- asigurarea cunoasterii programului prin multiplicarea si difuzarea documentatiei pentru implementarea programului;
- asigurarea exigentelor minime de publicitate ale programului pentru beneficiari si pentru diferite autoritati publice insarcinate cu realizarea programului;
- asigurarea mijloacelor materiale, financiare si informationale necesare pentru sustinerea realizarii, monitorizarii si evaluarii programului;
- asigurarea instruirii si formarii diferitelor agenti responsabili cu realizarea programului;
- asigurarea evaluarii si controlului implementarii programului din partea Comisiei Europene.

3. CORELAREA CU CELELALTE MASURI

Aceasta masura rezulta prin insumarea necesitatilor privind asistenta tehnica a tuturor celorlalte masuri.

4. CAMPUL DE ACTIUNE AL MASURII

Aceasta masura va permite luarea in considerare a cheltuielilor referitoare la:

- mediatizarea programului la nivel central si local prin mijloacele de informare in masa;
- multiplicarea documentelor;
- conceperea si difuzarea documentelor si a suporturilor necesare pentru promovare si comunicare, inclusiv modele-cadru pentru elaborarea proiectelor (panouri publicitare);

- realizarea de studii, analize si evaluarii necesare programului;
- finantarea instruirilor agentilor responsabili cu implementarea programului de la nivel local si central, cheltuielilor pentru formare si stagii, precum si achizitii de echipamente informatinale;
- realizarea din initiativa Comisiei Europene a unor evaluari:
 - evaluare a controlului referitoare la modul de implementare a programului si a modului de plata;
 - evaluarea in perioada de derulare a programului si dupa terminarea lui ;
 - realizarea unor studii specifice, solicitate de Comisia Europeana pentru cazuri deosebite.

5. CRITERII DE ELIGIBILITATE

- Proiectele trebuie sa asigure asistenta tehnica pentru promovarea, realizarea si monitorizarea tuturor masurilor din cadrul Programului SAPARD.
- Proiectul trebuie sa sporeasca interesul si atractivitatea pentru obiectivele Programului SAPARD.
- Proiectul trebuie sa asigure implementarea in bune condituni a tuturor activitatilor la nivel national, regional, judetean si local.

Nu sunt eligibile pentru aceasta masura decat actiunile care nu au fost finantate sau nu au fost prevazute in alta parte, in special in conventia de infratire dintre Franta si Romania (RO98/IB/SPP/02).

6. CRITERII DE SELECTIE

- corelarea actiunilor vizate cu obiectivele programului ;
- absenta altor surse de finantare potientiale pentru actiunile vizate.

7. BENEFICIARI

Institutiile administratiei publice insarcinate cu promovarea, realizarea si monitorizarea proiectelor.

Alte organisme care pot actiona pentru implementarea programului.

8. LEGISLATIA NATIONALA IN VIGOARE

O lista exhaustiva a actelor normative in vigoare referitoare la masura si submasurile in cauza este prezentata in anexa nr. 1.

9. DISPOZITII FINANCIARE

Proiectele din aceasta masura nu sunt generatoare de profit.

In baza Relementarii (CE) nr. 1268 /1999 o suma egala cu 2% din valoarea cofinantarii din partea Comisiei Europene poate fi destinata finantarii masurilor luate din initiativa Comisiei pentru studiile preliminare, vizite de experienta, evaluari si controale. Aceasta suma reprezinta ajutor public finantat 100% din contributia U.E.

Ajutorul public acordat pentru aceasta masura este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile, din care 75% contributie U.E.

Cheltuielile eligibile ale cursurilor de pregatire se refera la: cheltuieli de transport, cazare si diurna si diverse alte cheltuieli specifice de functionare, necesare pentru realizarea proiectelor pilot cu exceptia cheltuielilor curente.

TOTAL	FONDURI PUBLICE		EURO FONDURI PRIVATE
	SAPARD	BUGET NATIONAL	
67,669	56,000	11,669	0

10. ACOPERIRE GEOGRAFICA

La nivelul intregii tari.

11. CRITERII PENTRU CUANTIFICAREA INDICATORILOR DE REALIZARE, DE REZULTAT SI DE IMPACT

Indicatori de realizare:

- numarul de documente produse si numarul campaniilor de publicitate,
- numarul de stagii de formare profesionala realizate,
- durata stagiilor de pregatire (zile),
- numarul de persoane care au beneficiat de stagii de pregatire,
- numarul si tipul de studii realizate,
- numarul de formatori.

Indicatori de rezultat:

- numarul de proiecte pentru toate masurile finantate;
- procent de realizare a programului.

Indicatori de impact:

- cresterea gradului de cunoastere a Programului SAPARD in concordanta cu modul de satisfacere a necesitatilor.

Partea a V-a

Alocari financiare pentru masurile SAPARD

Recapitulativ 2000-2006

Preturi constante 1999

MIL. EURO		
Masuri	Cost total	% Cost total
1	2=3+11	
Investitii in exploatare agricole	393,333	18.3%
Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	422,667	19.7%
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	66,000	3.1%
Metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	74,667	3.5%
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	200,000	9.3%
Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	26,667	1.2%
Constituirea grupurilor de producatori	11,733	0.5%
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului din mediul rural	78,667	3.7%
Imbunatatiri funciare si reparcelare	93,727	4.4%
Infintarea si actualizarea registrelor funciare	28,000	1.3%
Imbunatatirea pregatirii profesionale	33,333	1.6%
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	208,000	9.7%
Managementul resurselor de apa	170,270	7.9%
Silvicultura	272,000	12.7%
Asistenta tehnica	67,669	3.2%
TOTAL	2,146,733	100.0%

Recapitulativ 2000-2006

MIL. EURO

Masuri	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	Cost total	% Cost total	Cost total	% Cost total	Cost total	% Cost total	Cost total	% Cost total	Cost total	% Cost total	Cost total	% Cost total	Cost total	% Cost total
1	2=3+11		2=3+11		2=3+11		2=3+11		2=3+11		2=3+11		2=3+11	
Investitii in exploatarea agricole	69,333	22.5%	69,333	22.4%	78,667	25.2%	56,000	18.4%	58,667	19.1%	32,000	10.5%	29,333	9.8%
Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	82,667	26.8%	74,667	24.1%	78,667	25.2%	53,333	17.5%	53,333	17.4%	53,333	17.5%	26,667	8.9%
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	7,334	2.4%	7,734	2.5%	8,267	2.6%	9,333	3.1%	10,000	3.3%	11,334	3.7%	12,000	4.0%
Metode agricole de productie protejate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	1,067	0.3%	1,600	0.5%	2,667	0.9%	6,667	2.2%	16,000	5.2%	20,000	6.5%	26,667	8.9%
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	32,000	10.4%	40,000	12.9%	32,000	10.2%	32,000	10.5%	26,667	8.7%	18,667	6.1%	18,667	6.2%
Infintarea serviciilor de imbucire a personalului in ferma si de management al fermei	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	5,334	1.7%	8,000	2.6%	13,334	4.5%
Constituirea grupurilor de producatori	667	0.2%	1,067	0.3%	1,333	0.4%	2,000	0.7%	2,667	0.9%	2,667	0.9%	1,333	0.4%
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului din mediul rural	0	0.0%	0	0.0%	13,333	4.3%	16,000	5.2%	13,333	4.3%	16,000	5.2%	20,000	6.7%
Imbunatatirea funciare si reparcelare	7,381	2.4%	7,248	2.3%	10,181	3.3%	11,829	3.9%	13,696	4.5%	19,029	6.2%	24,362	8.1%
Infintarea si actualizarea registrelor funciare	1,333	0.4%	1,333	0.4%	4,000	1.3%	5,333	1.7%	5,333	1.7%	5,333	1.7%	5,333	1.8%
Imbunatatirea pregatirii profesionale	6,667	2.2%	5,333	1.7%	4,000	1.3%	4,000	1.3%	4,000	1.3%	4,000	1.3%	5,333	1.8%
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	46,667	15.1%	46,667	15.1%	26,667	8.5%	28,000	9.2%	20,000	6.5%	20,000	6.5%	20,000	6.7%
Managementul resursei de apa	14,666	4.8%	15,333	4.9%	16,270	5.2%	17,333	5.7%	28,000	9.1%	32,000	10.5%	46,667	15.6%
Silvicultura	28,800	9.3%	29,867	9.6%	26,667	8.5%	53,333	17.5%	40,000	13.0%	53,333	17.5%	40,000	13.4%
Asistenta tehnica	9,667	3.1%	9,667	3.1%	9,667	3.1%	9,667	3.2%	9,667	3.2%	9,667	3.2%	9,667	3.2%
TOTAL	308,248	100.0%	309,849	100.0%	312,385	100.0%	304,829	100.0%	306,697	100.0%	305,363	100.0%	299,363	100.0%

Preturi constante 1999

Tabel 1
Recapitulativ

Preturi constante 1999											MIL. EURO
Masuri	Cost total	Cheltuieli publice	Participare comunitara		Participare nationala					Participare privata	%
					Total	%	Stat	Locala	Altele		
				%							
			1	2=3+11	3=4+6	4	5=(4/3)%	6=8+9+10	7=(6/3)%	8	9
Investitii in exploatatii agricole	393,333	196,667	147,500	75.00%	49,167	25.00%	49,167	0	0	196,667	50.0%
Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	422,667	211,333	158,500	75.00%	52,833	25.00%	52,833	0	0	211,333	50.0%
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	66,000	46,667	35,000	75.00%	11,667	25.00%	11,667	0	0	19,333	29.3%
Metode agricole de productie protejate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	74,667	74,667	56,000	75.00%	18,667	25.00%	18,667	0	0	0	0.0%
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	200,000	100,000	75,000	75.00%	25,000	25.00%	25,000	0	0	100,000	50.0%
Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	26,667	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	13,334	50.0%
Constituirea grupurilor de producatori	11,733	11,733	8,800	75.00%	2,933	25.00%	2,933	0	0	0	0.0%
Renovarea si dezvoltarea satelor si cconservarea patrimoniului din mediul rural	78,667	78,667	59,000	75.00%	19,667	25.00%	19,667	0	0	0	0.0%
Imbunatatiri funciare si reparcelare	93,727	72,869	54,652	75.00%	18,217	25.00%	18,217	0	0	20,858	22.3%
Infintarea si actualizarea registrelor funciare	28,000	28,000	21,000	75.00%	7,000	25.00%	7,000	0	0	0	0.0%
Imbunatatirea pregatirii profesionale	33,333	33,333	25,000	75.00%	8,333	25.00%	8,333	0	0	0	0.0%
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	208,000	208,000	156,000	75.00%	52,000	25.00%	52,000	0	0	0	0.0%
Managementul resurselor de apa	170,270	120,000	90,000	75.00%	30,000	25.00%	30,000	0	0	50,270	29.5%
Silvicultura	272,000	136,000	102,000	75.00%	34,000	25.00%	34,000	0	0	136,000	50.0%
Asistenta tehnica	67,669	67,669	56,000	82.76%	11,669	17.24%	11,669	0	0	0	0.0%
TOTAL	2,146,733	1,398,938	1,054,452	75.38%	344,466	24.62%	344,486	0	0	747,795	34.8%

1-4

Tabel 2
Plan financiar

Anul: 2000												MIL. EURO
Prețuri constante 1999												
Masuri	Cost total	Cheltuieli publice	Participare comunitară		Participare națională					Participare privată	%	
				%	Total		%	Stat	Locală			Altele
1	2=3+11	3=4+6	4	5=(4/3)%	6=8+9+10	7=(6/3)%	8	9	10	11	12	
Investiții în exploatarea agricolă	69,333	34,667	26,000	75.00%	8,667	25.00%	8,667	0	0	34,667	50.0%	
Îmbunătățirea prelucrării și marketingul produselor agricole	82,667	41,333	31,000	75.00%	10,333	25.00%	10,333	0	0	41,333	50.0%	
Îmbunătățirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar și fitosanitar și al calității produselor alimentare	7,334	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	667	9.1%	
Metode agricole de producție proiectate să protejeze mediul înconjurător și să mențină peisajul rural	1,067	1,067	800	75.00%	267	25.00%	267	0	0	0	0.0%	
Dezvoltarea și diversificarea activităților economice pentru generarea de activități multiple	32,000	16,000	12,000	75.00%	4,000	25.00%	4,000	0	0	16,000	50.0%	
Înființarea serviciilor de înlocuire a personalului în fermă și de management al fermei	0	0	0	#DIV/0!	0	#DIV/0!	0	0	0	0	#DIV/0!	
Constituirea grupurilor de producători	667	667	500	75.00%	167	25.00%	167	0	0	0	0.0%	
Renovarea și dezvoltarea satelor și conservarea patrimoniului din mediul rural	0	0	0	#DIV/0	0	#DIV/0!	0	0	0	0	#DIV/0!	
Îmbunătățiri funciare și reparcelare	7,381	7,381	5,536	75.00%	1,845	25.00%	1,845	0	0	0	0.0%	
Înființarea și actualizarea registrelor funciare	1,333	1,333	1,000	75.00%	333	25.00%	333	0	0	0	0.0%	
Îmbunătățirea pregătirii profesionale	6,667	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	0	0.0%	
Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurilor rurale	46,667	46,667	35,000	75.00%	11,667	25.00%	11,667	0	0	0	0.0%	
Managementul resurselor de apă	14,666	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	1,333	9.1%	
Silvicultura	28,800	14,400	10,800	75.00%	3,600	25.00%	3,600	0	0	14,400	50.0%	
Asistența tehnică	9,667	9,667	8,000	82.76%	1,667	17.24%	1,667	0	0	0	0.0%	
TOTAL	308,248	199,848	150,636	75.38%	49,212	24.62%	49,212	0	0	108,400	35.2%	

1-5

Tabel 2
Plan financiar

Masuri	Cost total	Cheltuieli publice	Participare comunitara		Participare nationala				Participare privata	%
					Total	%	Stat	Locala		
1	2=3+11	3=4+6	4	5=(4/3)%	6=8+9+10	7=(6/3)%	8	9	10	12
Investitii in exploatarea agricole	69,333	34,667	26,000	75.00%	8,667	25.00%	8,667	0	0	50.0%
Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	74,667	37,333	28,000	75.00%	9,333	25.00%	9,333	0	0	50.0%
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	7,734	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	13.8%
Metode agricole de productie protejate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	1,600	1,600	1,200	75.00%	400	25.00%	400	0	0	0.0%
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	40,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	50.0%
Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	0	0	0	#DIV/0!	0	#DIV/0!	0	0	0	#DIV/0!
Constituirea grupurilor de producatori	1,067	1,067	800	75.00%	267	25.00%	267	0	0	0.0%
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului din mediul rural	0	0	0	#DIV/0!	0	#DIV/0!	0	0	0	#DIV/0!
Imbunatatiri funciare si reparcelare	7,248	7,248	5,436	75.00%	1,812	25.00%	1,812	0	0	0.0%
Infintarea si actualizarea registrelor funciare	1,333	1,333	1,000	75.00%	333	25.00%	333	0	0	0.0%
Imbunatatirea pregatirii profesionale	5,333	5,333	4,000	75.00%	1,333	25.00%	1,333	0	0	0.0%
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	46,667	46,667	35,000	75.00%	11,667	25.00%	11,667	0	0	0.0%
Managementul resurselor de apa	15,333	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	13.0%
Silvicultura	29,867	14,933	11,200	75.00%	3,733	25.00%	3,733	0	0	50.0%
Asistenta tehnica	9,667	9,667	8,000	82.76%	1,667	17.24%	1,667	0	0	0.0%
TOTAL	309,849	199,848	150,636	75.38%	49,212	24.62%	49,212	0	0	35.5%

Anul: 2001

Preturi constante 1999

MIL. EURO

1-6

Tabel 2
Plan financiar

Masuri	Cost total	Cheltuieli publice	Preturi constante 1999										MIL. EUR
			Participare comunitara		Participare nationala					Participare privata	%		
				%	Total	%	Stat	Locala	Altele				
1	2=3+11	3=4+6	4	5=(4/3)%	6=8+9+10	7=(6/3)%	8	9	10	11	12		
Investitii in exploatarea agricole	78,667	39,333	29,500	75.00%	9,833	25.00%	9,833	0	0	39,333	50.0%		
Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	78,667	39,333	29,500	75.00%	9,833	25.00%	9,833	0	0	39,333	50.0%		
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	8,267	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	1,500	19.4%		
Metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	2,667	2,667	2,000	75.00%	667	25.00%	667	0	0	0	0.0%		
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	32,000	16,000	12,000	75.00%	4,000	25.00%	4,000	0	0	16,000	50.0%		
Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	0	0	0	#DIV/0!	0	#DIV/0!	0	0	0	0	#DIV/0!		
Constituirea grupurilor de producatori	1,333	1,333	1,000	75.00%	333	25.00%	333	0	0	0	0.0%		
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului din mediul rural	13,333	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	0	0.0%		
Imbunatatiri funciare si reparcelare	10,181	10,181	7,636	75.00%	2,545	25.00%	2,545	0	0	0	0.0%		
Infintarea si actualizarea registrelor funciare	4,000	4,000	3,000	75.00%	1,000	25.00%	1,000	0	0	0	0.0%		
Imbunatatirea pregatirii profesionale	4,000	4,000	3,000	75.00%	1,000	25.00%	1,000	0	0	0	0.0%		
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	26,667	26,667	20,000	75.00%	6,667	25.00%	6,667	0	0	0	0.0%		
Managementul resurselor de apa	16,270	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	2,937	18.1%		
Silvicultura	26,667	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	13,333	50.0%		
Asistenta tehnica	9,667	9,667	8,000	82.76%	1,667	17.24%	1,667	0	0	0	0.0%		
TOTAL	312,385	199,848	150,636	75.38%	49,212	24.62%	49,212	0	0	112,537	36.0%		

Anul: 2002

Preturi constante 1999

MIL. EURO

17

9/6

Tabel 2
Plan financiar

Anul: 2003

Preturi constante 1999

MIL. EURO

Masuri	Cost total	Cheltuieli publice	Participare comunitare		Participare rationala						Participare privata	%
				%	Total	Stat	Locala	Altele				
									%			
1	2=3+11	3=4+6	4	5=(4/3)%	6=8+9+10	7=(6/3)%	8	9	10	11	12	
Investitii in exploatarea agricole	56,000	28,000	21,000	75.00%	7,000	25.00%	7,000	0	0	28,000	50.0%	
Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	53,333	26,667	20,000	75.00%	6,667	25.00%	6,667	0	0	26,667	50.0%	
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	9,333	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	2,666	28.6%	
Metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	6,667	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	0	0.0%	
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	32,000	16,000	12,000	75.00%	4,000	25.00%	4,000	0	0	16,000	50.0%	
Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	0	0	0	#DIV/0!	0	#DIV/0!	0	0	0	0	#DIV/0!	
Constituirea grupurilor de producatori	2,000	2,000	1,500	75.00%	500	25.00%	500	0	0	0	0.0%	
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului din mediul rural	16,000	16,000	12,000	75.00%	4,000	25.00%	4,000	0	0	0	0.0%	
Imbunatatiri funciare si reparcelare	11,829	10,848	8,136	75.00%	2,712	25.00%	2,712	0	0	981	8.3%	
Infintarea si actualizarea registrelor funciare	5,333	5,333	4,000	75.00%	1,333	25.00%	1,333	0	0	0	0.0%	
Imbunatatirea pregatirii profesionale	4,000	4,000	3,000	75.00%	1,000	25.00%	1,000	0	0	0	0.0%	
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	28,000	28,000	21,000	75.00%	7,000	25.00%	7,000	0	0	0	0.0%	
Managementul resurselor de apa	17,333	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	4,000	23.1%	
Silvicultura	53,333	26,667	20,000	75.00%	6,667	25.00%	6,667	0	0	26,667	50.0%	
Asistența tehnică	9,667	9,667	8,000	82.76%	1,667	17.24%	1,667	0	0	0	0.0%	
TOTAL	304,829	199,848	150,636	75.38%	49,212	24.62%	49,212	0	0	104,980	34.4%	

1-8

Tabel 2
Plan financiar

Anul: 2004

Preturi constante 1999

MIL. EURO

Masuri	Cost total	Cheltuieli publice	Participare comunitara		Participare nationala					Participare privata	%	
				%	Total		%	Stat	Locala			Altele
1	2=3+11	3=4+6	4	5=(4/3)%	6=8+9+10	7=(6/3)%	8	9	10	11	12	
Investitii in exploatarea agricole	58,667	29,333	22,000	75.00%	7,333	25.00%	7,333	0	0	29,333	50.0%	
Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	53,333	26,667	20,000	75.00%	6,667	25.00%	6,667	0	0	26,667	50.0%	
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	10,000	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	3,333	33.3%	
Metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	16,000	16,000	12,000	75.00%	4,000	25.00%	4,000	0	0	0	0.0%	
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	26,667	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	13,333	50.0%	
Infintirea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	5,334	2,667	2,000	75.00%	667	25.00%	667	0	0	2,667	50.0%	
Constituirea grupurilor de producatori	2,667	2,667	2,000	75.00%	667	25.00%	667	0	0	0	0.0%	
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului din mediul rural	13,333	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	0	0.0%	
Imbunatatiri funciare si reparcelare	13,696	10,181	7,636	75.00%	2,545	25.00%	2,545	0	0	3,515	25.7%	
Infintirea si actualizarea registrelor funciare	5,333	5,333	4,000	75.00%	1,333	25.00%	1,333	0	0	0	0.0%	
Imbunatatirea pregatirii profesionale	4,000	4,000	3,000	75.00%	1,000	25.00%	1,000	0	0	0	0.0%	
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	20,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	0	0.0%	
Managementul resurselor de apa	28,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	8,000	28.6%	
Silvicultura	40,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	20,000	50.0%	
Asistenta tehnica	9,667	9,667	8,000	82.76%	1,667	17.24%	1,667	0	0	0	0.0%	
TOTAL	306,697	199,848	150,636	75.38%	49,212	24.62%	49,212	0	0	106,848	34.8%	

Tabel 2
Plan financiar

Plan financiar													Praturi constante 1999			MIL. EURO	
Anul 2005	Masuri	Cost total	Cheltuieli publice	Participare comunitara		Participare nationala						Participare privata	%				
					%	Total		%	Stat	Locaia	Altele						
	1	2=3+11	3=4+6	4	5=(4/3)%	6=8+9+10	7=(6/3)%	8	9	10	11	12					
	Investitii in exploatare agricole	32,000	16,000	12,000	75.00%	4,000	25.00%	4,000	0	0	16,000	50.0%					
	Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	53,333	26,667	20,000	75.00%	6,667	25.00%	6,667	0	0	26,667	50.0%					
	Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	11,334	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	4,667	41.2%					
	Metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	20,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	0	0.0%					
	Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	18,667	9,333	7,000	75.00%	2,333	25.00%	2,333	0	0	9,333	50.0%					
	Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	8,000	4,000	3,000	75.00%	1,000	25.00%	1,000	0	0	4,000	50.0%					
	Constituirea grupurilor de producatori	2,667	2,667	2,000	75.00%	667	25.00%	667	0	0	0	0.0%					
	Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului din mediul rural	16,000	16,000	12,000	75.00%	4,000	25.00%	4,000	0	0	0	0.0%					
	Imbunatatiri funciare si reparcelare	19,029	12,848	9,636	75.00%	3,212	25.00%	3,212	0	0	6,181	32.5%					
	Infintarea si actualizarea registrelor funciare	5,333	5,333	4,000	75.00%	1,333	25.00%	1,333	0	0	0	0.0%					
	Imbunatatirea pregatirii profesionale	4,000	4,000	3,000	75.00%	1,000	25.00%	1,000	0	0	0	0.0%					
	Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	20,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	0	0.0%					
	Managementul resurselor de apa	32,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	12,000	37.5%					
	Silvicultura	53,333	26,667	20,000	75.00%	6,667	25.00%	6,667	0	0	26,667	50.0%					
	Asistenta tehnica	9,667	9,667	8,000	82.76%	1,667	17.24%	1,667	0	0	0	0.0%					
	TOTAL	305,363	199,848	150,636	75.38%	49,212	24.62%	49,212	0	0	105,515	34.6%					

MIL. EURO

Preturi constante 1999

Tabel 2
Plan financiar

Plan financiar													MIL. EURO		
Anul: 2006													Preturi constante 1999		
Masuri	Cost total	Cheltuieli publice	Participare comunitara		Participare nationala						Participare privata	%			
				%	Total		%	Sta:	Locala	Altele					
1	2=3+11	3=4+6	4	5=(4/3)%	6=8+9+10	7=(6/3)%	8	9	10	11	12				
Investitii in exploatare agricole	29,333	14,667	11,000	75.00%	3,667	25.00%	3,667	0	0	14,667	50.0%				
Imbunatatirea prelucrarii si marketingul produselor agricole	26,667	13,333	10,000	75.00%	3,333	25.00%	3,333	0	0	13,333	50.0%				
Imbunatatirea structurilor pentru calitate, controlul veterinar si fitosanitar si al calitatii produselor alimentare	12,000	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	5,333	44.4%				
Metode agricole de productie proiectate sa protejeze mediul inconjurator si sa mentina peisajul rural	26,667	26,667	20,000	75.00%	6,667	25.00%	6,667	0	0	0	0.0%				
Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice pentru generarea de activitati multiple	18,667	9,333	7,000	75.00%	2,333	25.00%	2,333	0	0	9,333	50.0%				
Infintarea serviciilor de inlocuire a personalului in ferma si de management al fermei	13,334	6,667	5,000	75.00%	1,667	25.00%	1,667	0	0	6,667	50.0%				
Constituirea grupurilor de producatori	1,333	1,333	1,000	75.00%	333	25.00%	333	0	0	0	0.0%				
Renovarea si dezvoltarea satelor si conservarea patrimoniului din mediul rural	20,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	0	0.0%				
Imbunatatiri funciare si reparcelare	24,362	14,181	10,636	75.00%	3,545	25.00%	3,545	0	0	10,181	41.8%				
Infintarea si actualizarea registrelor funciare	5,333	5,333	4,000	75.00%	1,333	25.00%	1,333	0	0	0	0.0%				
Imbunatatirea pregatirii profesionale	5,333	5,333	4,000	75.00%	1,333	25.00%	1,333	0	0	0	0.0%				
Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor rurale	20,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	0	0.0%				
Managementul resurselor de apa	46,667	26,667	20,000	75.00%	6,667	25.00%	6,667	0	0	20,000	42.9%				
Silvicultura	40,000	20,000	15,000	75.00%	5,000	25.00%	5,000	0	0	20,000	50.0%				
Asistenta tehnica	9,667	9,667	8,000	82.76%	1,667	17.24%	1,667	0	0	0	0.0%				
TOTAL	299,363	199,848	150,636	75.38%	49,212	24.62%	49,212	0	0	99,514	33.2%				

MIL. EURO

Preturi constante 1999

Anul: 2006

1<1
11

Partea a VI-a
Ajutoarele de stat

Scurta analiza privind sprijinul acordat de catre stat producatorilor agricoli

In statele UE politicile de ajutorare din partea statului aplicate producatorilor agricoli sunt mecanisme cheie, prin care se intervine in agricultura pentru a se sprijini si proteja producatorii, pe de o parte si pe de alta parte, platile care se fac reprezinta un mod de recunoastere de catre intreaga societate a locului si rolului ramurii in economie.

A. Analizand politica de sustinere a agriculturii, in Romania, in perioada de tranzitie putem concluziona urmatoarele:

Pe tot parcursul tranzitiei, volumul subventiilor de care a beneficiat sectorul agricol a fost mare, cu variatii serioase in functie de mecanismele practicate si de ineficienta si lipsa lor de viabilitate. Cu toate acestea, agricultura romaneasca a ramas inca intr-o stare paupera din cel putin urmatoarele motive:

- cea mai mare parte a acestui sprijin a fost orientata spre segmentele din avalul agriculturii in conditiile in care statul a fost dominant pe acestea ;
- au fost deseori subventionate ferme de stat care erau ineficiente, in multe cazuri marimea subventiilor acordate fiind mai mare decat valoarea pe care acestea o puteau adauga;
- politica comerciala a acordat o protectie moderata produselor agricole de import, impozitandu-le inasa putenic pe cele care se exportau;
- in general, la export, s-au practicat numeroase interdictii, in timp ce pentru importuri rareori s-au aplicat consecvent politici protectioniste;
- politica cursului de schimb a fost de supra evaluare a monedei nationale .

In prezentarea politicilor de ajutoare de stat din perioada 1991 si pana in prezent se disting 3 etape care vor fi prezentate in continuare:

1. Etapa I: 1991-1992

In aceasta perioada, la inceput de tranzitie, caracterizata prin neincrederea in fortele pietei si in care majoritatea producatorilor si intermediarilor agricoli erau intreprinderi de stat, au fost introduse si aplicate primele forme de ajutoare de stat sub forma diferentelor de pret acordate procesatorilor din industria alimentara. Marea lacuna a acestor politici a constituit-o neimplicarea directa a producatorilor agricoli, fenomen ce a produs indepartarea lor de aceste ajutoare.

Aceste prime au fost reglementate de Legea 75/1990, HG 1109/1990 si HG 464/1991; Valoarea totala a fost de 230.205 mii\$ in 1991 si respectiv de 533.764 mii\$ in 1992.

2. Etapa a II-a 1993-1996.

Aceasta perioada se caracterizeaza printr-o diversificare a formelor si tipurilor de ajutoare de stat acordate producatorilor agricoli si crescatorilor de animale.

Incepand cu 1993 statul a introdus o formula mai "liberala" de sprijin financiar, creand un adevarat labirint de subventii aplicate la preturile inputurilor si al produselor agricole. Cadrul legislativ de sprijin al producatorilor agricoli a fost conferit de Legea 83/1993, ce reglementa alocatiile, subventiile la dobanzile pentru creditele de productie si investitii, primele de productie si compensatiile, avantajele fiscale , garantiile pentru obtinerea de credite, garantarea de preturi de achizitie remuneratorii pentru produsele agricole de importanta nationala si acordarea de

* La calcularea sumelor prezentate in tabele s-a folosit cursul mediu anual de schimb leu/dolar prezentat in Anexa B

asistenta tehnica de specialitate. Intrarea in sistem era conditionata insa de respectarea preturilor fixate in mod administrativ pentru producator, urmata de respectarea adaosurilor si preturilor cu amanuntul, controlate de catre prelucratorii si detailistii care cumparau produse subventionate.

Principalele forme de ajutoare acordate in aceasta perioada au fost:

- **Prime** acordate producatorilor agricoli care erau cuprinse in preturile de achizitie pentru lapte de vaca, animale si pasari vii; (vezi Anexa A)
- **Prime** incluse in pretul de achizitie care erau primite de producatorii agricoli pentru grau, porumb si orz (vezi Anexa A)
- **Subventii pentru furaje din import** si pentru acoperirea diferentelor de curs si a dobanzilor la importurile de furaje realizate prin credite externe(reglementate prin HG 72/1992), care in anul 1992 au insumat 48.765 mii \$.
- **Subventii pentru industria alimentara** ;
- **Alocatii pentru ameliorarea fertilitatii terenurilor agricole** prin acordarea gratuita de ingrasaminte chimice pe baza programelor de ameliorare si fertilizare;

*Mii \$

1994	1995	1996	1997
80.015	88.556	67.153	26.838

- **Subventii** pentru procurarea si mentinerea in exploatare a efectivelor de matca , acordate producatorilor agricoli;

*Mii \$

1994	1995	1996
66	4.261	4.967

- **Subventii** in proportii de 70% sau 60% la creditele acordate pentru achizitionarea de echipamente agricole, masini, aprovizionare materiala si pentru extinderea exploatatilor agricole, constituirea de stocuri de produse agroalimentare;
- **Subventii** acordate pentru constituirea de stocuri de produse agroalimentare, reglementate prin HG 426/1995, OUG 7/1996 si OUG11/1996, acestea fiind de :

*Mii \$

1995	1996	1997	1998
2.126	48.061	26.649	470

- **Subventii** acordate pentru creditele pe termen scurt pentru aprovizionarea materiala si realizarea productiei agricole :

*Mii \$

1994	1995	1996	1997
70.424	70.686	45.772	19.686

O alta directie de sustinere directa din partea statului se regaseste in **prevederile Legii 50/1994**. privind unele masuri de organizare a activitatii de imbunatatiri funciare, cheltuielile cu energia electrica si cu cele de intretinere si reparatii ale lucrarilor de imbunatatiri funciare. Acestea au fost suportate integral de la bugetul de stat, dupa cum urmeaza:

*Mii \$

1995	1996	1997	1998
75.863	66.511	38.225	43.918

* La calcularea sumelor prezentate in tabele s-a folosit cursul mediu annual de schimb leu/dolar prezentat in Anexa B

Caracteristica principală a ajutoarelor de stat acordate în această perioadă rămâne sprijinirea producătorilor agricoli prin intermediul procesatorilor și cu condiționarea vânzării produselor la prețuri fixate în mod administrativ. De fapt, sistemul urmărea ca produsele desfacute prin sistemul controlat de stat să ajungă la consumator prin prețuri mici. Acest mecanism a eliminat însă concurența privată aflată în formare.

În timp ce în cadrul agriculturii se consolidau sistemele de subvenții, ramura se izola tot mai mult de restul economiei, care făcea eforturi uriașe de ajustare la cerințele pieței interne și internaționale. Astfel, datorită liberalizării prețului creditului, costul ratei dobânzilor a influențat și mărirea profitului financiar al întreprinderilor agricole. În aceste condiții furnizarea creditului rural subvenționat s-a dovedit a fi o problemă dificilă, deoarece suma necesară subvenționării dobânzii reprezenta o grea povară pentru buget. Pentru susținerea acestei politici începând cu 1993, Guvernul a hotărât finanțarea acestor transferuri prin instrumentele planificării centralizate. Mecanismul standard a fost ca Banca Centrală, respectiv BNR, să elibereze linii de credite către Banca Agricolă, care apoi să fie direcționate pentru agricultură, cu rate ale dobânzii real negative.

Etapa a III-a : 1997- 1999 .

După 1997 s-a modificat orientarea modului de subvenționare a agriculturii , punându-se accentul pe susținerea directă a producătorilor agricoli (în mare parte persoane fizice). Din 1997 împrumuturile cu dobândă subvenționată nu au mai folosit surse BNR, ci subvențiile prevăzute au fost incluse în bugetul Ministerului Agriculturii și Alimentației, punându-se accent pe creșterea capacității de investiții.

S-a pus în practică un sistem de plată pe baza cupoanelor valorice cu finanțare transparentă de la bugetul de stat. În acest sens a fost aprobată Legea 193/1997 ce abrogă Legea 83/1993. Cupoanele, reprezintă bunuri valorice și se acordă cu titlu gratuit, agricultorilor persoane fizice, titularilor cu drept de proprietate pentru suprafețele agricole de cel puțin 0,5 ha. Valoarea fiecărui cupon este de 10 EURO/0,5 ha și oferă beneficiarului, respectiv proprietarului de teren, posibilitatea plății unei părți a lucrărilor agricole, furaje, medicamente, îngrășăminte chimice, motorină.

Pentru anul 2000 MAA a propus un sistem de cupoane modificat, în sensul ca beneficiarii cupoanelor vor fi persoanele fizice proprietari de terenuri agricole care exploatează direct terenuri arabile, plantații de vii nobile sau livezi și/sau vaci și bivolițe de lapte, societățile agricole constituite conform Legii 36/1991, precum și cele constituite conform Legii 31/1990. De asemenea, beneficiarii vor putea fi și arendași, persoane fizice sau juridice, institutele de cult care exploatează terenuri agricole.

Sumele alocate din buget pentru sistemul de cupoane sunt prezentate în următorul tabel :

*Mii \$		
1997	1998	1999-pana la 03.12.1999
183.750	305.565	194.656

În anii 1998 și 1999 prin OG 49/1998 și respectiv OG 32/1999, s-a acordat producătorilor agricoli gratuitatea depozitării graului în spații special amenajate, bugetul de stat suportând cheltuielile aferente depozitării, în suma de 5.042 mii\$ în 1997 și de 3.873 mii \$ în 1998.

Din 1998, prin Legea 165/1998 ce stabilește înființarea unui fond special al MAA pentru sprijinirea producției agricole, s-a creat posibilitatea ajutorării micilor producători agricoli

* La calcularea sumelor prezentate în tabele s-a folosit cursul mediu anual de schimb leu/dolar prezentat în Anexa B

VI 4

privati atat prin acordarea de credite, cat si prin facilitatile de acordare a acestora(rata dobanzii este suportata in proportie de 70% daca creditul este rambursat conform graficelor stabilite), in anul urmator prin HG 36/1999 s-au acordat credite cu dobanda subventionata pentru achizitionarea de tractoare, combine, instalatii de irigatii si constructia de sere.

De asemenea, s-a continuat politica de acordare primelor pentru producatorii agricoli pentru produsele: grau, carne de porc sau pasare ;

B. Politica guvernamentala de suport pentru producatorii agricoli in viitor va avea ca principale directii :

- Dezvoltarea unor ferme de tip european viabile si eficiente ;
- Sprijinirea producatorilor agricoli din regiuni defavorizate din punct de vedere economic si social sau din regiuni defavorizate din punct de vedere climatic sau de mediu;
- Dezvoltarea unui mediu agricol care sa previna epuizarea resurselor solului si sa imbunatateasca fertilitatea solului;
- Imbunatatirea infrastructurii rurale de productie agricola , care sa ofere premisele necesare generarii unor venituri mai mari agricultorilor si gasirea unor modalitati de folosire a resurselor locale, umane si materiale, pentru obtinerea unor venituri suplimentare din productia neagricola ;
- Initierea unor actiuni pentru stabilirea- la inceput in zone pilot – a productiei agricole ecologice;

* La calcularea sumelor prezentate in tabele s-a folosit cursul mediu anual de schimb leu/dolar prezentat in Anexa B

Anexa A

Prime acordate producatorilor agricoli cuprinse in preturile de achizitie pentru laptele de vaca, animale si pasari vii;

Mii \$

Nr. crt.	Denumire produs	Total prime acordate			
		1993	1994	1995	1996
1	Bovine tineret si adulte	42.783	6.647	17.207	10.726
2	Gaini tineret si adulte	52.493	14.734	59.283	51.234
3	Lapte vaca cu 3,55% grasime	36.450	50.416	90.409	74.837
4	Porcine	176.413	49.251	167.410	236.921
5.	Grau	25.213	70.141	56.658	26.890

* La calcularea sumelor prezentate in tabele s-a folosit cursul mediu anual de schimb leu/dolar prezentat in Anexa B

Evolutia cursului de schimb leu/dolar in perioada 1990-1999

Anexa B

An	Media anuala(leu/US\$)
1990	22,9
1991	71,8
1992	307,9
1993	760,1
1994	1.655,1
1995	2.033,3
1996	3.082,6
1997	7.167,9
1998	8.875,6
1999	11.302,6

* La calcularea sumelor prezentate in tabele s-a folosit cursul mediu anual de schimb leu/dolar prezentat in Anexa B

Partea a VII- a

Sistemul de implementare a Planului National pentru Agricultura si Dezvoltare Rurala

Prezentare generala a sistemului de implementare propus

Proiectul de reglementare privind implementarea Reglementarii (CE) Nr.1268/1999 privind sprijinul Comunitatii pentru masurile de preaderare privind agricultura si a dezvoltarea rurala in tarile candidate ale Europei Centrale si de Est, in decursul perioadei de preaderare stipuleaza crearea unei Agentii de Implementare a Programului SAPARD (AIPS) responsabila cu punerea in practica a programului de preaderare .

Agentia de Implementare a Programului SAPARD este in responsabilitatea Ministerul Agriculturii si Alimentatiei (MAA), iar modul de organizare si functionare a acesteia este redat in continuare.

Sistemul de implementare propus se articuleaza in jurul celor trei niveluri de decizie ierarhica (geografica) din responsabilitatea MAA, Directia Generala de Dezvoltare Rurala si Programe-DGDRP la nivel national si regional si Directiei Generale pentru Agricultura si Alimentatie-DGAA la nivel judetean care se asociaza intr-o maniera parteneriala :

- la nivelul local (Judet) cu serviciile descentralizate ale Ministerului Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului, Ministerul Apelor, Padurilor si Protectiei Mediului si Ministerul Finantelor.
- la nivelul regional cu Agentiile Regionale de Dezvoltare (ARD)
- la nivelul national cu Ministerului Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului, Ministerul Apelor, Padurilor si Protectiei Mediului si Ministerul de Finante, Agentia Nationala de Dezvoltare Regionala.

Sistemul descris in acest proiect prevede doua nivele de instrumentare si/sau selectie in functie de natura proiectelor. Se mentioneaza faptul ca actiunile care fac obiectul unei instrumentari la nivel nationl si sunt competenta Comitetului de Selectie National.

Dispozitivul de monitorizare include:

- ◆ Directiile Generale pentru Agricultura si Alimentatie:
 - coordoneaza faza de incheiere a contractelor si de certificare a lucrarilor realizate;
 - stabilesc tabelele de bord ale stadiului fizic si financiar a proiectelor pe baza unei monitorizari informatizate;
 - Serviciile descentralizate ale Ministerului Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului si ale Ministerului Apelor, Padurilor si Protectiei Mediului care:
 - asigura verificarea tehnica si financiara a proiectelor;
 - Agentia de Plati a Ministerului de Finante care:
 - asigura platile operatiunilor;
 - Directia Generala de Dezvoltare Rurala si Programe din MAA care:
 - ia decizii in conformitate cu punerea in practica a programului de preaderare;
 - centralizeaza informatiile referitoare la monitorizare;
 - asigura punerea in practica a operatiunilor de asistenta tehnica si de evaluare.

Nivel Judet

La acest nivel sunt organizate procedurile de instrumentare si de monitorizare locala. Coordonarea acestor proceduri este in responsabilitatea Directiei Generale a Agriculturii si Alimentatiei.

Totalitatea proiectelor ce apartin primelor 14 masuri ale SAPARD (vezi anexa) fac obiectul unei instrumentari tehnice de catre institutiile descentralizate ale statului. Fara a-si diminua prerogativele referitoare la responsabilitate, institutiile descentralizate ale statului vor putea sa delege activitatea de instrumentare a dosarelor in functie de natura proiectele prezentate unor institutii publice cu care fie au relatii parteneriale si/sau au relatii de subordonare. Aceasta delegare de activitate va face obiectul unui protocol de acord care va preciza toate atributiile incredintate acestor servicii tehnice locale.

In scopul monitorizarii, institutiile publice implicate in instrumentarea dosarelor vor asigura certificarea dosarelor. Aceasta certificare permite constatarea executiei fizice a lucrarilor si atestarea cheltuielilor in sensul ca au fost efectuate in conformitate cu stadiul fizic si cu prevederile proiectului.

Serviciul Coordonator- Instrumentare si Monitorizare:

Este asigurat de **Directia Generala pentru Agriculturii si Alimentatiei (DGAA)**

Rol

Serviciul coordonator va asigura coordonarea:

- procedurilor de instrumentare a proiectelor care apartin masurilor 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14;
- monitorizarea operatiunilor cofinantate de programul SAPARD.

In scopul instrumentarii proiectelor mentionate mai sus:

- va inregistra toate proiectele (dosare complete) depuse pentru programul SAPARD;
- va elibera un bon de inregistrare a proiectului;
- va transmite serviciilor de instrumentare desemnate toate proiectele pentru instrumentare;
- va organiza comitetul local de instrumentare;
- va transmite comitetului tehnic de preselectie lista proiectelor care au aviz favorabil sau nu din punct de vedere al eligibilitatii lor si cu un aviz de oportunitate.

In scopul monitorizarii, DGAA:

- va coordona comunicarea si informarea asupra Programului SAPARD in colaborare cu serviciile descentralizate ale Ministerului Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului si ale Ministerului Apelor, Padurilor si

Protectiei Mediului, ARD, serviciile tehnice ale consiliilor judetene, Oficiul Judetean de Consultanta Agricola (OJCA),

- va trimite solicitantilor decizia (acceptare sau respingere) a Presedintilor Comitetelor de Selectie Regionale sau National (in functie de nivelul de selectie al proiectelor), o copie a ei va fiind transmisa si serviciilor de verificare interesate,
- va transmite beneficiarilor contractele si atributiile din subventia SAPARD pentru semnare,
- va colecta toate contractele SAPARD completate corect si semnate de beneficiari,
- va transmite Agentiei de Plati contractele SAPARD,
- va transmite beneficiarilor toate contractele originale SAPARD indata dupa semnarea acestora de catre Agentia de Plati. O copie a contractului va fi pastrata la DGAA, o copie va fi inaintata serviciilor de verificare desemnate mai jos responsabile cu certificarea operatiunilor,
- va colecta toate rapoartele de certificare realizate de serviciile de verificare si autorizatiile de plata,
- va transmite Agentiei de Plati certificatele de plata,
- va delega pe unul din agentii serviciului control pentru a participa la fiecare vizita de certificare (controlul de executie tehnica a operatiilor si controlul cheltuielilor) realizata de serviciul de verificare,
- va stabili un tabel de bord cu stadiul fizic si financiar al proiectelor pe baza unei monitorizari informatizate si, in aceasta calitate, va coordona monitorizarea programului in judet.

Organizarea

Pentru a-si asigura misiunea de coordonare DGAA va organiza pentru SAPARD doua servicii distincte:

- un serviciu administrativ insarcinat cu coordonarea propriu-zisa;
- un serviciu de control si de monitorizare.

Comitetul Local de Instrumentare

Rol

Avizeaza eligibilitatea si oportunitatea tehnica a proiectelor, care ii sunt prezentate de serviciul coordonator.

Organizarea

- Prezidat de Directia Generala pentru Agricultura si Alimentatie;
- Secretariat asigurat de Directia Generala pentru Agricultura si Alimentatie;
- Serviciile descentralizate ale Ministerului Lucrarilor Publice, Ministerului Apelor, Padurilor si Protectiei Mediului si Ministerului Finantelor

- Directia de Urbanism si Amenajare a Teritoriului a Consiliului Judetean
- Reprezentantul Prefecturii

Servicii de Asistenta Tehnica

Rol

Serviciul de asistenta tehnica este insarcinat cu acordarea unui sprijin metodologic acordat solicitantului la elaborarea proiectului.

De asemenea va detine un rol important de comunicare pe langa solicitant. Va avea grija sa comunice obiectivele programului SAPARD, continutul masurilor si al submasurilor programului de preaderare si al procedurilor sale de punere in practica.

Serviciile insarcinate cu realizarea programului vor fi urmatoarele:

- centrele agricole ale DGAA;
 - OJCA cu centrele tehnice din comune;
 - serviciile de urbanism si amenajare teritoriala ale Consiliilor Judetene
- ONG, organisme socioprofesionale.

Servicii de Instrumentare

- Directia Generala pentru Agriculturia pentru proiectele care apartin masurilor: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11;
- Serviciile descentralizate ale Ministerului Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului pentru proiectele care apartin masurilor: 8 si 12 + instrumentare pe orizontala pentru proiectele care apartin masurilor 1, 2, 3, 5, 12;
- Agentiile de Mediu si Inspectoratele Silvice judetene pentru proiectele care apartin masurilor: 4, 13 si 14 + instrumentare pe orizontala pentru operatiunile care se refera la masurile 1, 2, 3, 5, 7, 8, 11, 12.

Rol

Serviciul de instrumentare va fi insarcinat sa instrumenteze tehnic toate proiectele care ii vor fi adresate de catre serviciul coordonator si sa prezinte in comitetul de instrumentare rezultatul opiniilor sale.

Instrumentarea va consta intr-un control al eligibilitatii proiectului in comparatie cu criteriile de eligibilitate a masurii si a submasurii in care este reprezentat. Aceasta instrumentare va fi insotita de o vizita tehnica la locul de amplasare a proiectului in compania solicitantului.

Proiectele apartinand masurilor 8 si 12 vor fi instrumentate efectiv de nucleele create in acest scop pe langa Inspectiile Teritoriale in Constructii, ca servicii descentralizate ale Ministerului Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului.

Pentru proiectele aparținând măsurii 14 instrumentarea acestora va cădea în responsabilitatea Inspectoratelor Silvice județene, iar pentru măsurile 4 și 13 Agențiilor de Mediu județene, ca structuri descentralizate ale Ministerului Apelor Pădurilor și Protecției Mediului.

Serviciile de Verificare

Vor fi asigurate prin :

- Direcția Generală pentru Agricultură și Alimentație pentru proiectele aparținând măsurilor: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11;
- Serviciile descentralizate ale Ministerului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului pentru proiectele aparținând măsurilor: 8 și 12;
- Agenția de Mediu și Inspectoratele Silvice județene pentru proiectele aparținând măsurilor: 4, 13 și 14.

Odată proiectul acceptat și contractul încheiat între Agenția de Plăți și beneficiar, serviciul de verificare va fi însărcinat în momentul executiei operațiunii să procedeze la o certificare a lucrărilor pe baza:

- unui control de execuție fizică a lucrărilor,
- unui control al cheltuielilor pe baza facturilor achitate de beneficiarul final.

Orice certificare va face obiectul unui raport care va fi transmis la DGAA.

Nivel Regional

Acest nivel ierarhic (geografic) permite coordonarea celor trei programe de preaderare: ISPA, PHARE și SAPARD, fapt ce determină ca această coordonare să se realizeze de către Agenția Regională de Dezvoltare (ARD).

Serviciul Coordonator

Este responsabilitatea **Agenției Regionale de Dezvoltare (ARD)**

Rol

Agenția Regională de Dezvoltare are rol consultativ privind corelarea între județe a proiectelor promovate.

ARD se consultă cu Direcția Generală de Dezvoltare Rurală și Programe (DGDRP) din Ministerului Agriculturii și Alimentației.

ARD informeaza DGAA despre proiectele ce pot fi acceptate si/sau respinse de Comitetul de Selectie Regional.

Comitetul de Selectie Regional

Rol

Comitetul este responsabil cu acceptarea sau respingerea proiectelor care apartin masurilor 1, 5, 8 si 14 si a proiectelor <50 000 EURO care apartin masurii 2.

Comitetul da un aviz de oportunitate pentru proiectele care apartin masurilor 3, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, si pentru cele >50 000 EURO care apartin masurii 2. Aceste proiecte vor face obiectul unei instrumentari, unui arbitraj si unei selectii la nivel national.

Vegheaza la respectarea plafoanelor de finantare fixate de Comitetul National de Selectie.

Organizare

- Comitetul este prezidat de Directia Generala de Dezvoltare Rurala si Programe din MAA,
- Secretariatul comitetului este asigurat de Agentia Regionala de Dezvoltare,
- Directiile Generale pentru Agricultura si Alimentatie care prezinta intr-o maniera sintetica lista proiectelor examinate tehnic de Comitetul de Preselectie insotita de avizele emise de acesta,
- Presedintii Consiliilor Judetene,
- Prefectii,
- Ministerul Finantelor.

Nivel National

La acest nivel DGDRP din MAA, colaboreaza cu MLPAT, MAPPM si ANDR, centralizeaza si coordoneaza informatiile referitoare la monitorizarea programului SAPARD, care sunt prezentate Comitetului National de Monitorizare.

In acest scop se organizeaza la acest nivel preselectia si selectia proiectelor importante care necesita o coordonare nationala.

Tot la acest nivel sunt luate deciziile cu privire la asistenta tehnica si este asigurata monitorizarea evaluarii programului SAPARD.

Serviciul coordonator - Instrumentare si Monitorizare

Este asigurat de Directia Generala Dezvoltare Rurala si Programe (DGDRP) a MAA

Rol

DGDRP coordoneaza:

- instrumentarea proiectelor care apartin masurilor promovate prin PNADR;
- punerea in practica si monitorizare operatiunilor de asistenta tehnica si de evaluare acceptate in Comitetul National de Monitorizare;
- monitorizarea tabelului de bord SAPARD.

In scopul punerii in practica si monitorizarii operatiunilor de asistenta tehnica si de evaluare, DGDRP:

- concepe proiecte de asistenta tehnica si le prezinta la ANDR in vederea supunerii lor avizarii Comitetului National de Monitorizare,
- pune in practica operatiunile de asistenta tehnica retinute de Comitetul National de Monitorizare (licitatie, certificare si autorizare de plata),
- pune in practica operatiunile de evaluare intermediare si finale (licitatie, certificare si autorizare de plata).

In scopul monitorizarii tabelului de bord a programului SAPARD, DGDRP:

- asigura monitorizarea informatizata a angajamentelor si cheltuielilor consolidate ale programului SAPARD,
- asigura monitorizarea indicatorilor in vederea operatiunilor de evaluare.

Serviciile de instrumentare

Serviciile de instrumentare ale nivelului national vor fi insarcinate sa inceapa un al doilea nivel de instrumentare si de arbitraj al proiectelor care au facut obiectul unui prim examen tehnic la nivel local. Aceste proiecte le vor fi transmise de catre serviciul coordonator. Ele vor expune in Comitetul de Preselectie National opiniile tehnice si rezultatul avizelor de oportunitate emise de Comitetul Regional de Selectie.

Instrumentarea va consta intr-un control al eligibilitatii proiectului in comparatie cu criteriile de eligibilitate a masurii si a submasurii la care se refera.

Arbitraje vor fi efectuate la nivel national in functie de prioritatile stabilite de fiecare minister insarcinat cu instrumentarea.

Comitetul National de Selectie

Rol

Asigura repartitia financiara a programului SAPARD pe masuri si pe regiuni.

Accepta proiectele de asistenta tehnica ce vor fi prezentate in Comitetul National de Monitorizare.

Este tinut la curent cu stadiul derularii contractelor si efectuarii cheltuielilor din SAPARD.

Organizare

- Este prezidat de DGDRP a MAA,
- Secretariat asigurat de ANDR,
- Ministerul Apelor, Padurilor si Protectiei Mediului,
- Ministerul Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului,
- Ministerul de Finante (Agentia de Plati),
- Departamentul pentru Integrare Europeana,
- Delegatia Comisiei Europene.

Comitetul National de Monitorizare

Rol

Vegheaza la derularea interventiilor prevazute in documentul de programare pentru a atinge obiectivele fixate.

Hotaraste adaptarile necesare derularii ulterioare a documentului de programare si a crearii de masuri noi.

Urmareste actiunile de promovare si publicitate.

Asigura urmarirea evaluarilor programului.

Aproba actiunile de asistenta tehnica.

Organizare

- Prezidat de DGDRP din MAA,
- Secretariat asigurat de ANDR,
- Delegatia Comisiei Europene,
- Ministerul Lucrarilor Publice si Amenajarii Teritoriului,
- Ministerul Apelor Padurilor si Protactiei Mediului,

- Ministerul Finantelor (Agentia de Plati),
- Departamentul pentru Integrare Europeana,
- Departamentul pentru Administratia Publica Locala.

NOTA:

Referitoare la: **Agentia de Plata pentru derularea fondurilor de pre-aderare alocate Romaniei de catre Uniunea Europeana - Programul SAPARD.**

Responsabilitatile pentru Agentia de Plata sunt urmatoarele:

Ministerul Finantelor sa aiba rolul de "Agentie de Plata"

Autoritatea competenta in domeniu din Ministerul Finantelor va fi **Fondul National** care va avea urmatoarele functii:

- ordonantarea platilor;
 - executarea platilor;
 - contabilizarea platilor;
 - auditul intern;
 - serviciul tehnic.
- Functia de ordonantare a platilor si serviciul tehnic se deleaga Agentiei de Implementare (Ministerului Agriculturii si Alimentatiei) de catre Agentia de Plata (Ministerul Finantelor).
 - Fluxul finantarii proiectelor , de la Agentia de Plata catre beneficiarii finali , va urma circuitele prezentate in schemele de flux "Paying Agency - Authorisation" si "Paying Agency - Execution and Accounting" din documentul " SAPARD - Overview " furnizat de catre consultantii Comisiei Europene, respectand structura institutionala existenta.
 - **Departamentul de Control** al Ministerului Finantelor va verifica daca procedurile de control (tehnic) prezentate de Ministerul Agriculturii si Alimentatiei asigura respectarea cerintelor si conditiilor de eligibilitate a proiectelor, urmand a fi elaborate proceduri de sanctionare a neregulilor si de urmarire a recuperarii sumelor platite in mod necuvenit.

Ministerul Agriculturii sa aiba rolul de "Agentie de Implementare"

Ordonantarea care va cuprinde instrumentarea, selectia proiectelor ce vor beneficia de finantare in cadrul SAPARD si decizia de finantare, vor fi realizate sub autoritatea Ministerului Agriculturii si serviciilor sale descentralizate, in parteneriat cu celelalte ministere implicate .

Procedura de ordonantare propusa pentru Ministerul Agriculturii si Alimentatiei va fi imbunatatita cu observatiile si completarile celorlalte ministere implicate.

Curtea de Conturi sa aiba rolul de "Organism de Certificare"

Curtea de Conturi a Romaniei va certifica realitatea, corectitudinea si exactitatea platilor efectuate din contul SAPARD.

ANEXA

- Masura nr. 1: Investitiile in exploatarele agricole
- Masura nr. 2: Ameliorarea transformarii si comercializarii produselor agricole si ale pescuitului.
- Masura nr.3: Ameliorarea structurilor pentru controlul calitatii si controalele veterinare si fitosanitare.
- Masura nr. 4: Productia agricola vizand protectia mediului si intretinerea spatiului natural.
- Masura nr. 5: Dezvoltarea si diversificarea activitatilor economice.
- Masura nr. 6: Crearea de servicii de inlocuire si de gestiune a exploatarelelor.
- Masura nr. 7: Creare de grupuri de producatori.
- Masura nr.8: Renovarea si dezvoltarea satelor si protectia si conservarea patrimoniului rural.
- Masura nr. 9: Ameliorarea terenurilor si reconstituirea proprietatilor dezmembrate.
- Masura nr. 10: Stabilirea si aducerea la zi a registrelor funciare.
- Masura nr. 11: Imbunatatirea formarii profesionale.
- Masura nr. 12: Dezvoltarea si imbunatatirea infrastructurilor.
- Masura nr. 13: Gestiunea resurselor de apa agricole.
- Masura nr.14: Silvicultura, investitii in exploatare, transformarea si comercializarea produselor silvice.
- Masura nr. 15: Asistenta tehnica.

TABEL RECAPITULATIV AL FAZELOR DE INSTRUMENTARE SI
SELECTIE A PROIECTELOR PE MASURA

Masura	Nivel Judet	Nivel Regional		Nivel National	
	<i>Instrumenare</i>	<i>Preselectie</i>	<i>Selectie</i>	<i>Preselectie</i>	<i>Selectie</i>
1	•	•	•		
2	•	•	•	•	•
3	•		•	•	•
4	•		•	•	•
5	•	•	•		
6	•		•	•	•
7	•		•	•	•
8	•	•	•		
9	•		•	•	•
10	•		•	•	•
11	•		•	•	•
12	•		•	•	•
13	•		•		•
14	•	•	•		
15				•	•

AUTORITATEA COMPETENTA
Ministerul Finantelor
Fondul National

**ORGANISMUL DE
CERTIFICARE**
Curtea de conturi

AGENTIA DE PLATI
Ministerul Finantelor

Contabilitatea
Ministerul
Finantelor

Plata si
Controlul
Financiar
Ministerul
Finantelor

AGENTIA DE IMPLEMENTARE
Ministerul Agriculturii si Alimentatiei

Ordonantarea
Ministerul Agriculturii si Alimentatiei

Serviciile Tehnice
Ministerul Agriculturii si Alimentatiei,
Ministerul Lucrarilor Publice si
Amenajarii Teritoriului si Ministerul
Apele, Padurilor si Protectiei Mediului

Audit intern : Ministerul Finantelor